

DIDACTIC

prof. Daniela Iulia Mureșan, prof. Violeta Cristina Șinar
-coordonatori-

**LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI NAȚIONAL
„ACTUL DIDACTIC-PEDAGOGIC RAPORTAT
LA MOTIVAȚIA VOCAȚIEI PROFESIONALE”**

(martie 2023)

EDITURA MERITOCRAT CLUJ-NAPOCA
ISBN 978-630-6549-80-1

prof. Daniela Iulia Mureșan, prof. Violeta Cristina Șinar
-coordonatori-

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI NAȚIONAL
„ACTUL DIDACTIC-PEDAGOGIC RAPORTAT LA MOTIVAȚIA
VOCAȚIEI PROFESIONALE”
(martie 2023)

EDITURA MERITOCRAT CLUJ-NAPOCA

TEXT © Lucrările Simpozionului Național „*Actul didactic-pedagogic raportat la motivația vocației profesionale*” (martie 2023) – prof. Daniela Iulia Mureșan, prof. Violeta Cristina Șinar – coordonatori

Toate drepturile rezervate autorilor

Consilier editorial: lect. dr. Tiberiu Irimia

Lector de carte: ing. Paula Mîndrean

Tehnoredactare: Daniela Iulia Mureșan, Violeta Cristina Șinar

Coperta I-IV: Daniela Iulia Mureșan, Violeta Cristina Șinar

Grafică generală: Daniela Iulia Mureșan, Violeta Cristina Șinar

Foto coperta I: Școala Gimnazială „Grigore Silași”, structura Grădinița cu Program

Prelungit „Albă ca Zăpada” Beclean

Editura Meritocrat Cluj-Napoca

Tel. 0760 607 889, 0741 494 338

e-mail: meritocratcj@gmail.com

© 2023 Editura Meritocrat Cluj-Napoca

Toate drepturile grafice asupra acestei ediții aparțin editurii Meritocrat, orice reproducere sau modificare, indiferent de formă și suport, neautorizată urmând să suporte consecințele legii.

Responsabilitatea calității corecturii textelor din această carte aparține autorilor.

SPECIFICUL ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE ARTISTICO-PLASTICĂ ÎN EDUCAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARULUI

Profesor învățământ preșcolar, ALGEORGE CĂTĂLINA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Parte integrantă a procesului instructiv - educativ educația artistico-plastică reprezintă o modalitate a deschiderii copilului pentru receptarea și crearea frumosului din artă, natură și viața socială. Esența procesului de educație artistico-plastică constă, pe de o parte în educarea simțului pentru frumos, pentru a-l putea sesiza, descoperi și introduce în viață, iar pe de altă parte în îndrumarea copilului spre creația artistică și pregătirea lui în vederea înțelegerii reale, plastice a vieții prin intermediul artei. Într-o lume în care abundă violența, lupta pentru existență, arta este singura care mai sensibilizează natura umană. Din acest motiv în întreaga lume, interesul pentru compozițiile plastice ale copiilor este tot mai viu, organizându-se tot felul de expoziții naționale și internaționale, care cuprind creații începând cu „mâzgălelele” abia inteligibile ale celor mici și terminând cu lucrări ce mărturisesc sensibilitate și o mare măiestrie. Din punct de vedere funcțional, lucrările artistico-plastice reflectă procesul evoluției sufletești și structuralizarea directivelor personalității copiilor.

Activitățile artistico-plastice îi ajută pe copii să vadă și să gândească în imagini vizual artistice, le dezvoltă atenția, fie că este vorba de o atenție înspre lumea exterioară când se execută desene după natură, fie că este vorba de o atenție îndreptată spre complexe interioare, când se execută desene din memorie și imaginație. În același timp activitățile artistico-plastice dezvoltă imaginația, îi învață să combine imaginile pentru a compune scene, le facilitează exteriorizarea gândurilor cu ajutorul unei activități concrete. Limbajul artistico-plastic al copiilor reprezintă învelișul material al gândirii lor artistice, care face posibil schimbul de idei, de sentimente, stări emoționale, deci exprimarea impresiilor vizual estetice în structuri specifice artei plastice. Cu cât cunoștințele despre lume ale copilului vor fi mai bogate și mai alese, cu atât desenele lui din imaginație vor fi mai interesante. Reușind să se afirme în cadrul activităților plastice, copiii timizi și cei mai puțin activi capătă curaj și încredere în forțele proprii, ceea ce poate conduce la obținerea de rezultate pozitive și în cadrul altor activități. Exercițiile și jocurile senzoriale măresc capacitatea de percepție a copiilor, le dezvoltă acuitatea vizuală astfel încât ei pot deveni apti să perceapă expresivitatea formelor și a culorilor.

Imaginația și fantezia copiilor nu trebuie să fie îngrădite de educatoare prin simple reproduceri de desene sau prin colorarea unor copii xerox ale unor desene făcute de altcineva pe motiv că „ei sunt mici” și „nu știu” să deseneze.

Creativitatea este o trăsătură potențială general-umană, toți oamenii fiind creativi într-o măsură mai mare sau mai mică. Potențialul creativ definește sistemul capacităților latente apte de proiectare și obiectivare în manifestări novatoare. În acest sens putem vorbi despre potențialul creativ al copilului de vârstă preșcolară și de stimularea lui în vederea afirmării ulterioare prin acte creatoare efective.

Preșcolăritatea, ca stadiu al dezvoltării umane, dispune de anumite caracteristici de vârstă și individuale, iar cunoașterea și respectarea lor oferă eficiență demersului pedagogic privind stimularea creativității copilului. Preșcolăritatea este vârsta la care este imperios necesară stimularea potențialului creativ al copilului, necunoscut sau neexprimat încă, prin cunoașterea și încurajarea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor existente și prin susținerea manifestării lor printr-o mobilizare intrinsecă. De la această vârstă trebuie cultivate unele valori, originalitatea, perseverența, interesele cognitive, dar și artistice. Ideea dezvoltării

creativității copiilor exprimată insistent în ultima vreme pune educatorului o serie de probleme privind modul de manifestare a creativității, factorii și metodele de stimulare a creativității, modalități de evaluare a creațiilor plastice ale copiilor. Încă din preșcolaritate se poate vorbi de acel potențial admirabil al omului - creativitatea - care face posibilă creația ca activitate psihică. Nivelul posibil de atins acum este, desigur, doar acela al creativității potențiale, manifestată în diversele activități ale copilului de vârstă preșcolară (artistico-plastice, de joc, de comunicare).

Potențialul creativ este o trăsătură ce există latent în fiecare copil, putând fi dezvoltat sub influența unui mediu socio-educational stimulat. Responsabili pentru stimularea creativității copilului preșcolar sunt părinții și cadrele didactice. Aceștia, prin trăirile afective pe care le declanșează față de copil, prin forma de motivație pe care o stimulează, prin încurajările și aprecierile manifestate față de conduita activă a copilului, contribuie la amplificarea manifestărilor sale creative. În grădiniță, creativitatea copilului în domeniul artistico-plastic poate fi stimulată prin modalități pedagogice concrete. Elaborarea lor se va fundamenta pe cunoașterea și respectarea particularităților de vârstă ale copilului preșcolar, a specificului și nivelului de dezvoltare a potențialului său creativ. Unele dimensiuni ale creativității (fluiditate, flexibilitate, originalitate, elaborare) le întâlnim, din plin, în desenele copiilor. În desen, copiii redau imagini care reflectă realitatea înconjurătoare: diferite aspecte din natură, din munca oamenilor, scene din basme și povestiri, figura unor oameni (portretul fiind tema preferată a creației infantile). Jocul cu diverse culori este jocul apropierei de sensuri multiple ale lumii reale, dorite și imaginate. Pictura le permite copiilor, mai mult decât desenul, să redea mișcarea și nuanțele de culoare. Copiii îndrăgesc aceste activități și le solicită des, chiar și în afara activităților impuse la grădiniță. Pentru majoritatea copiilor desenul și pictura reflectă cu adevărat jocul imaginației și al plăcerii de a lucra cu creioane colorate și acuarele. Când stăpânesc tehnica desenului și a picturii, copiii realizează în aceste activități chiar performanțe.

Învățându-i pe copii să observe natura și să încerce să o redea prin anumite modele, stimulându-le curiozitatea, oferindu-le cadrul în care ei să se poată exprima tot atât de bine ca și prin limbaj, îi ajutăm să se exprime independent și creator. În acest mod de exprimare a lumii, copilul își dezvoltă abilitatea vizuală și manuală, își exersează capacitatea reprezentativă, imaginația, forța de creație, perseverența, voința, inițiativa. Aceste abilități descoperite și exersate pot deveni în timp aptitudini pentru desen și pentru creații în acest domeniu. Toate aceste manifestări creative ale copilului sunt originale, în raport cu experiența sa individuală, constituind premise pentru viitoarele produse creative. Astfel, putem vorbi de creativitatea (ca potențial) copilului de vârstă preșcolară remarcată în diferite activități specifice vârstei și de stimularea ei. În concepția noastră, potențialul creativ al copilului de vârstă preșcolară reprezintă ansamblul disponibilităților psihice care îi permit acestuia să-și depășească propria experiență și să-și construiască una personală (inedită) în cadrul activităților sale cotidiene (comunicare, desen, modelaj, pictură, joc). Stimularea lui se va face prin satisfacerea și dezvoltarea disponibilităților de care dispune copilul la această vârstă: imaginație liberă și debordantă, curiozitate, trebuință de autoexprimare, de independență, de cunoaștere și de progres întâlnite acum.

Disponibilitățile creative ale preșcolarilor dovedite în cadrul antrenamentului creativ devin o premisă a dezvoltării creativității, dacă sunt valorificate și în cadrul celorlalte categorii de activitate. A fi creator, în sens general, înseamnă a fi capabil să stabilești legături artistice noi, neașteptate, între cunoștințele dobândite sau între acestea și cele noi, a face combinații cu o anumită intenție întrucât activitatea creativă are întotdeauna un scop clar conturat. Dar, orice activitate creatoare presupune mai întâi un bagaj de cunoștințe temeinic însușite. De aceea, copilul trebuie lăsat să exploreze lumea înconjurătoare ca apoi să poată să utilizeze ideile sale originale. Educatoarei îi revine sarcina de a încuraja orice încercare a

copilului, utilizând metode de stimulare a creativității, folosind cât mai multe procedee de obținere a unor forme spontane. Activitățile artistico-plastice contribuie, în mod deosebit, la educarea gustului pentru frumos și trezesc interesul copiilor în a-și compune singuri modelele determinându-i să-și exprime ideile originale și să-și pună în practică inițiativele. În grădiniță se urmărește dezvoltarea personalității și pregătirea copilului pentru școală. Stimulându-i creativitatea îi stimulam personalitatea. Într-un fel privești o floare, un copil care a fost pregătit și sensibilizat, care a fost învățat ce și cum să privească și în alt fel copilul care în toată viața lui a acționat dirijat, îngrădit de idei și concepte fixe.

Explozia informațională la care asistăm și în care suntem și noi antrenați, ne determină la noi căutări, confruntări de noi mijloace prin care să facilităm dezvoltarea creativității copiilor sporind astfel eficiența procesului educativ. Stimularea creativității este un proces socio-educational complex ce cuprinde simultan fenomenele de activizare (incitare și susținere) antrenare, cultivare și dezvoltare prin afirmarea efectivă. Este necesar să avem în vedere întregul sistem al condițiilor sau factorilor favorizanți afirmării și dezvoltării creativității, cum ar fi: factori structurali, intrinseci creativității; factori de climat general în dezvoltarea și afirmarea personalității copiilor; factori de ambianță psiho-socială și respectiv de climat psiho-educational, stimulativ pentru afirmarea și evoluția creatoare;

Utilizarea adecvată a diferitelor metode și procedee specifice de stimulare și antrenare a creativității și orice fenomen de căutare euristică sau de noi restructurări și reformări ce pot fi rod al unui efort independent contribuie la antrenarea potențialului creativ. Fără efort, nici pregătirea și nici creativitatea nu pot ajunge la nivele ridicate de performanță. Receptivitatea și curiozitatea copilului, bogăția imaginației, tendința sa spontană către nou, pasiunea pentru fabulație, dorința lui de a realiza ceva constructiv și creativ, pot fi împlinite efectiv și puse adecvat în valoare prin solicitări și antrenamente corespunzătoare care astfel pot oferi multiple elemente pozitive în stimularea și cultivarea potențialului creativ propriu vârstei preșcolare. În acest sens, atmosfera sau climatul psihosocial în care își desfășoară activitatea copilul constituie aspectul hotărâtor și nu în ultimul rând tactul și măiestria educatoarei.

Bibliografie:

1. Bocoș, M, Stan, C., Manea, A. D. (coord.), (2008), *Educație și instrucție în școala contemporană*. Cluj-Napoca: Editura Eikon.
2. Cerghit, I., (2002), *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii*. București: Editura Aramis.
3. Chiș, V., (2005), *Pedagogia contemporană-pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință; Dumitreana, M. (2000), *Copilul, familia și grădinița*. București: Editura Compina.
4. Glava, C., Glava, A., Bouț, O. (2008), *Pedagogia și didactica învățământului primar și preșcolar*, Sighetu - Marmației: Editura Echim.

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

Profesor învățământ preșcolar, BACIU VALERIA LUCREȚIA
Grădinița cu Program Prelungit numărul 12 Bistrița

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor este importantă pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți, pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță și la școală, pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament, în copilăria timpurie și în cea mijlocie.

Prezentăm mai jos care sunt competențele emoționale specifice și comportamentele pe care copiii preșcolari le dezvoltă la această vârstă, comportamente care prezintă relevanță specială în contextul cercetării noastre.

1. Recunoașterea emoțiilor cu următoarele exemple de comportamente:

- identifică propriile emoții în diverse situații;
- identifică emoțiile altor persoane în diverse situații;
- identifică emoțiile asociate unui context specific;
- identifică emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura.

2. Exprimarea emoțiilor cu următoarele exemple de comportamente:

- transmit verbal și nonverbal mesaje afective;
- numesc situații în care apar diferențe între starea emoțională;
- exprimă empatie față de alte persoane;
- exprimă emoții complexe precum rușine, vinovăție, mândrie;
- țin cont de particularitățile fiecărei persoane în cadrul interacțiunilor sociale.

3. Înțelegerea emoțiilor cu următoarele exemple de comportamente:

- identifică cauza emoțiilor;
- numesc consecințele emoțiilor într-o anumită situație.

4. Reglarea/autoreglarea emoțiilor cu următoarele exemple de comportamente:

- folosesc strategii de reglare/autoreglare emoțională.

Multe dintre problemele de comportament se datorează unei emoționalități negative și lipsei de reglare emoțională. Ca urmare, putem afirma că reglarea emoțională este asociată cu o competență socială sporită, operaționalizată astfel: comportament adecvat din punct de vedere social, popularitate, comportament prosocial și puține probleme de comportament sau comportament agresiv.

Există trei tipuri de strategii de reglare/autoreglare emoțională care pot fi utilizate în grădiniță: strategiile de rezolvare a problemelor, strategii emoționale, strategii cognitive.

Conform literaturii de specialitate, dezvoltarea competențelor emoționale începe cu exprimarea emoțiilor primare și continuă cu exprimarea unor emoții mai complexe pe măsură ce

copilul crește. Dezvoltarea emoțiilor pare să fie dependentă de maturarea creierului, însă poate fi

alterată de influențele mediului.

Abilitățile sociale și emoționale dezvoltate până la vârsta de 6-7 ani sunt principalul predictor pentru performanța și adaptarea școlară până la 10 ani. De-a lungul timpului oamenii de știință au observat că principalul predictor care asigură adaptarea la viața adultă nu sunt notele școlare sau un potențial cognitiv ridicat ci abilitatea copiilor de a stabili relații cu cei din jur. Aceste observații contravin credinței majorității că un copil „deștept” va reuși în viață.

Conform studiilor competența emoțională are un rol foarte important în adaptarea copilului de vârstă preșcolară la mediu susține dezvoltarea cognitivă în perioada preșcolară, pregătirea pentru școală și adaptarea la școală, atât direct cât și indirect, prin contribuția sa la competența socială.

Competența emoțională este definită drept capacitatea de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și abilitatea de a gestiona adecvat situațiile cu încărcătură emoțională.

Competența emoțională este un construct complex care include o serie de abilități distincte, inter-relaționate. Competența emoțională include exprimarea emoțiilor care sunt sau nu experiențiale, reglarea emoțională corespunzătoare vârstei și normelor sociale și decodarea acestor procese atât la sine cât și la ceilalți.

Recunoașterea și exprimarea emoțiilor, o componentă de bază a competenței emoționale este abilitatea unui individ de a recunoaște ceea ce simte. Recunoașterea greșită a mesajului atrage după sine apariția unor dificultăți în relațiile sociale, de exemplu, un copil poate avea probleme dacă nu recunoaște furia de pe fața educatoarei și o ignoră continuând să arunce jucăriile pe jos. Astfel, emoțiile sunt „furnizoare” de informații atât pentru persoana care le trăiește cât și pentru cei din jur, cu care interacționează persoana respectivă.

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor și asigură sănătatea emoțională a copilului. În perioada preșcolară, copilul denumește și recunoaște emoțiile proprii și ale persoanelor din jur, acest lucru permițându-i să răspundă adecvat la propriile trăiri emoționale, cât și la ale celorlalți. La vârsta de 3 ani, copilul denumește și recunoaște emoții precum: bucuria, furia, frica și tristețea, ajungând ca la vârsta de 5-6 ani această paletă de etichete verbale să fie mult mai amplă, fiind incluse de exemplu și rușinea, vinovăția sau jena.

În perioada preșcolară, limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate și, ceea ce este cel mai semnificativ, raportarea la posibilele cauze ale sentimentelor oamenilor este din ce în ce mai frecventă. Din moment ce sunt capabili să vorbească despre emoții înseamnă că pot avea o viziune mai obiectivă asupra emoțiilor, pot să încerce să înțeleagă propriile emoții și să asculte ce spun alții despre emoțiile lor. Limbajul emoțiilor are așadar implicații semnificative pentru dezvoltarea emoțională a copilului.

Bibliografie:

1. Crețu, C. (1998), *Curriculum diferențiat și personalizat*, Editura Polirom, Iași
2. Corneanu, S. (2017), *Ghid de dezvoltare emoțională*, Editura Romived, Bacău
3. Cucoș, C., (2016), *Educația, experiențe, reflecții, soluții*, Editura Polirom
4. Ionescu, M., Radu, I. (coord.), (2001), *Didactica Modernă*, Editura Dacia, Cluj Napoca
5. Marinescu, M., *Noile educații în societatea cunoașterii*, Editura Pro Universitaria, 2013
6. Ștefan, K., *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca

JOCUL ÎN GRĂDINIȚĂ

Profesor învățământ preșcolar BÂRLEA RALUCA
Grădinița cu Program Prelungit nr. 12, Bistrița

Ipostaza de Homo Ludens este una dintre cele mai vechi cunoscute în istoria umanității, jocul cu reguli, agon-ul cum era numit în Antichitate, a dat posibilitatea dezvoltării plene a personalității umane și, mai ales, a favorizat imaginația creatoare și manifestarea originală a eului fiecărui individ.

Din punct de vedere pedagogic, jocul este un instrument prin care se predă, se învață și se evaluează eficiența primelor două procese. Vârsta antepreșcolară, psihomotorie și cea preșcolară, preoperatională, impun intervenții direcționate sub forma activităților ludice, organizate în vederea susținerii acumularilor și salturilor în dezvoltare, așa încât, să se respecte nevoile tuturor copiilor și etapelor acestora de vârstă și individuale.

Studiile de psihopedagogie a activităților ludice au dovedit faptul că jocul este cel mai bun instrument prin care copilul mimează realitatea. Ipostaza de Homo mimetis este caracteristică vârstei de până la 6 ani astfel că cel mic acumulează și realizează prin imitație orice comportament sau salt în evoluție în oricare din domeniile dezvoltării. Se pare că, în creierul uman există neuronii oglindă, responsabili pentru acumularea fiecărui individ a întregii experiențe a umanității de până la vremea prezentului său, astfel încât nu este necesară de fiecare dată arderea tuturor etapelor evolutive.

Parafrazându-l pe I. Creangă, spunem despre copil că urcat pe bățul lui el este călare pe un cal imaginar, el este fie prinț, fie prințesă sau luptător sau robot, este mama sau tata, este fratele mai mic sau mai mare și, în orice moment, copilul găsește ferestre prin care și manifestă imensa disponibilitate de a converti toată realitatea într-un univers imaginativ ce nouă adulților ne-a devenit străin, pentru că vârsta copilăriei este cea a tuturor posibilităților, maturitatea aducând realitatea ireversibilă, incapacitatea de a converti palpabilul în univers ludic.

Din punct de vedere psihopedagogic grădinița este un univers ce prezintă capacitatea de a converti orice colț, părticică de spațiu și orice obiect sau resursă, în parte a unui joc, ce-l va duce pe cele mic în poziția de a acumula, de a înțelege și a-și asuma realitățile concrete, care la vârsta preșcolară au nevoie de mult material intuitiv, când sunt introduse, pentru a fi înțelese și integrate structurilor superioare cognitive ale copiilor. Nicio activitate din grădiniță nu ar trebui să fie rigidă, lipsită de elementele de joc, prea încărcată în noțiuni și greoaie. Grădinița își propune să pună bazele tuturor caracteristicilor personalității, proceselor superioare și inferioare ale celui mic, precum și tuturor deprinderilor primare și superioare, așa încât grădinița este asemenea unei fundații, este temelie pe care se va construi eul celui mic, ce va fi o persoană adultă a viitorului.

Educatoarea ca și coordonator al tuturor jocurilor din grădiniță trebuie să muncească continuu, să sondeze și să aleagă resurse variate, să aprecieze și să organizeze spațiul general, apoi pe teme, apoi să organizeze temele temporale, așa încât, în fiecare zi grupa de copii să-și fi atins obiectivele operaționale, să-și fi acumulat salturile evolutive, însă cu subtilitate, copilul nu trebuie să plece niciodată din grădiniță stresat, obosit de prea multe cunoștințe, ci ar trebui ca el, să fie fericit, să fie relaxat, să le spună cu încântare, alături de educatoare, cum s-a jucat în ziua de grădiniță trecută.

Sistemul românesc de învățământ și-a impus o aliniere la standardele europene. Educația preșcolară și-a infuzat elemente din pedagogiile alternative, astfel încât odată cu Noul Curriculum, în grădinița românească, conținuturile, spațiul și organizarea generală au

suferit o revoluție totală. Centrarea întregii activități educaționale pe copil, trecerea de la tradiționalul academicism, la pedocentrism, au adus provocări noi în reorganizarea întregii activități a educatoarei și a grupei de copii.

Totuși, orice revoluție realizată în planul educării copilului de grădinița are ca reper fundamental, ideea că jocul este singurul instrument viabil și optim pentru a dezvolta și a crește, pentru a educa. Așadar au apărut centrele tematice în sala de grupă, ele susțin material jocurile liber alese, ele sunt resurse tematice pentru ca cel mic să poată înțelege realitatea, convertită într-un simulacru ludic. Pedagogi renumiți ca Maria Montessori au descoperit că dacă dăm copilului materiale intuitive, prilej de joc sau joacă, vom oferi cheia unei dezvoltări plene, vom atinge în grija noastră pentru cel mic optimul, care să-l maturizeze și să-l dezvolte.

Jocul este prilejul de manifestare a eului personal. Putem observa din atitudinea și comportamentele copiilor în timpul jocului, tot ceea ce este necesar pentru a-i susține și crește prin salturi evolutive treptate spre următorul nivel, fără goluri ce le-ar îngreuna intrarea în școală. Un copil care se joacă singur trebuie încurajat spre a socializa, altul căruia-i place mai mult să joace jocuri matematice trebuie să-i dezvoltăm și o pasiune pentru povești, altuia căruia-i place să deseneze sau să coloreze îi vom susține și interesul pentru știință prin utilizarea disponibilității lui creative, în activități ce-i vor solicita predispozițiile și-l vor ajuta să le folosească în dobândirea de alte capacități. De exemplu copiilor ce se plictisesc în timpul jocurilor mai statice li se va alterna totul cu jocuri de mișcare, așa încât în activitățile pe domenii experiențiale, jocurile propuse vor fi permissive motric.

În grădiniță, jocurile au un caracter organizat din punct de vedere al cadrului didactic, ce orientează copilul spre resursele existente, însă fiecare copil alege, se joacă și socializează în timpul activităților ludice, în funcție de predispoziții și de interese. Maria Montessori considera ca lăsarea la îndemâna copiilor a resurselor numeroase de lucru, utilizarea obiectelor de orice gen și transformarea copiilor din ființe fragile și dependente, în personalități puternice și independente, depinde în cea mai mare măsură de o abordare pedagogică optimă de acordarea unui vot de încredere celui mic, de supraveghere și orientare realizate cu finețe și tact.

Jocurile de la grupă sunt împărțite pe momente ale zilei. Vom desfășura la întâlnirea de dimineață activități de joc ce ne vor ajuta să ne înviorăm, să apreciem rutina zilei, să conștientizăm completarea Calendarului Naturii, cu tot ce presupune acesta, apoi cu o tranziție, de obicei joc de mișcare, ne vom duce spre activitățile liber alese. Pe fiecare centru există disponibilitate de joacă, pentru activitățile liber alese. Așa încât, într-o săptămână de activitate, la tema propusă, datoria cadrului didactic este să pună la dispoziția celor mici materialele necesare pentru a descoperi lumea prin activitățile ludice, ce-i implică activ și îi dezvoltă plenar. Activitățile pe domenii experiențiale propun jocuri ce se desfășoară în funcție de obiectivele clare ale domeniilor de dezvoltare, ele pot integra două astfel de domenii sau se pot lega într-o activitate integrată desfășurată de la primele ore ale dimineții, până la finalul zilei. Vom realiza jocuri de limbă și comunicare, matematică și cunoașterea mediului, educație fizică, muzică, desen și modelaj, cultură civică și abilități practice, toate ca fiind părți componente ale domeniilor experiențiale DLC, DS, DPM, DEC, DOS.

Copilul este o resursă. El nu este un recipient pe care trebuie să-l umplem de cunoaștere, el însuși este izvor de cunoaștere, este liantul nostru cu viitorul și lui trebuie să-i oferim posibilitatea nu doar de a ști, ci mai ales de a evolua și de a se adapta rapid. Lumea noastră de azi va fi trecutul lor de mâine, o pedagogie ce se bazează pe acumularea de noțiuni, este săracă dacă nu dezvoltă deprinderi, capacități, oportunitatea de a te dezvolta și de a te integra în orice realitate socială. Parafrazându-l pe George Dorsey spunem că joaca este prima formă de cunoaștere a lumii, așadar să nu-i îngredim copilului libertatea de a afla ce este lumea, de a-i deveni lider, în viitorul maturității sale.

PROFESORUL, MODEL ȘI FORMATOR DE CARACTERE MORAL-RELIGIOASE

Masterand, BINDEA NATAȘA FLORICICA
Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca
Program master Consiliere pastorală și asistență psiho-socială

Educația religioasă creștină este o acțiune specific umană, desfășurată în mai multe contexte: familie, biserică, școală, societate. Este o lucrare susținută de iubire, de încredere, de libertate și de harul lui Dumnezeu. În afară de om, în calitate de educator, educația religioasă presupune și prezența dimensiunii transcendente a unui factor informant mai presus de om și de lume. (L. Bologa, 1939, p. 127)

Principiul colaborării libere și active între harul dumnezeiesc și strădania creștinului în scopul desăvârșirii acestuia din urmă, numit și principiul sinergismului, stă și astăzi la baza educației religioase creștin-ortodoxe. Așa cum mântuirea în și prin Hristos este posibilă, și educația creștină, ca acțiune premergătoare mântuirii omului, acțiune de perfecționare continuă – este posibilă. Căci ea constituie premisa esențială a mântuirii sufletești, fiind necesară în îndrumarea sufletească a creștinului către Dumnezeu, în dezvoltarea puterilor sale morale către atingerea scopului ultim: realizarea asemănării cu Dumnezeu. În viața credincioșilor, educația religioasă deține un rol important, deoarece prin ea se asigură un sens vieții, o direcție și un mod de a exista, o altă perspectivă decât cea pur materială. Prin acest tip de educație se realizează legătura omului cu Dumnezeu, comuniunea ființei limitate cu ființa infinită. Omul este îndrumat către o viață curată, este invitat la o permanentă purificare de patimi și o creștere în virtute care să-i permită implicarea responsabilă în viața activă și în social. (V. Gordon, 2000, p. 50)

Rolul fundamental al educației religioase este evidențiat de Vasile Băncilă într-un mod foarte succint, numind această educație “consolidarea Botezului, un fel de Botez prelungit”. Dacă prin Botez pruncul se naște la o nouă viață, viața veșnică, prin educația religioasă el continuă acest Botez, asigură creșterea duhovnicească. (V. Dumitru, 2002, p. 132)

Ca orice tip de educație în general, și educația religioasă are un dublu scop: unul informativ, în care disciplina Religie pune la dispoziția elevilor o sumă de cunoștințe specifice, cu caracter teologic, dogmatic, liturgic, de istorie și filozofie a religiilor, și necesare pentru o cultură generală, dar și unul formativ, de interiorizare și traducere în fapte de viață a normelor religioase. La întrebarea: „ce se urmărește prin educația religioasă?”, Părintele Dumitru Călugăr propune următorul răspuns: caracterul religios-moral creștin. În sens biblic, teologic, a educa un suflet, a-l forma și a-l convinge pentru un anumit fel de viață, nu înseamnă numai a-l instrui cu reguli de memorizat, a-l face să memoreze preceptele noii învățături, ci, mai mult, a-i forma toate facultățile sale sufletești pentru a-și atinge scopul final, mântuirea. Deci, ținta prioritară a educației religioase este formarea caracterului și a personalității desăvârșite. (V. Gordon, 2001, p. 78)

Putem considera educația religioasă drept un prilej de cercetare a sinelui, de cunoaștere a propriilor idealuri, prilej de fortificare interioară, orientare a omului spre lumea valorilor absolute și o cale de perfecționare a persoanei atât din punct de vedere religios, cât și intelectual, moral, estetic, civic, fizic. Cunoșcându-ne pe noi înșine, îi cunoaștem mai bine pe cei din jur, ne cunoaștem aproapele, îi înțelegem credința și ne deschidem cu mai multă dăruire pentru a duce o viață de comuniune creștină. Biserica a așezat la temelie ei încă de la început principiul învățământului, potrivit poruncii lui Iisus Hristos „Mergând, învățați toate neamurile” (Matei 28, 19), dată Sfinților Apostoli și, prin ei, slujitorilor bisericești din toate

timpurile. Începând din epoca apostolică și continuând în cea patristică, s-a acordat o importanță majoră învățământului catehetic. Desfășurat de Sfinții Apostoli după practica și metodele Mântuitorului, învățământul a fost continuat cu același zel de Părinții Apostolici și de Sfinții Părinți, dezvoltându-l prin introducerea unor elemente noi corespunzătoare specificului psihologic și cerințelor religioase și spirituale ale catehumenilor.

În Biserica Ortodoxă, învățământul religios este unul dintre elementele constitutive ale întregii activități desfășurate de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, alături de sfințirea vieții și conducerea credincioșilor pe calea mântuirii. Fiind practicat de la început pe cale orală, el a primit denumirea de cateheză, de la cuvântul neo-testamentar “katihein” care are sensul de: a face să răsunе, a spune ceva de la loc înalt, a anunța o veste, a anunța pe cineva prin viu grai (Luca 1, 4; Fapte 18, 25; 21,21; Romani 2, 18; Galateni 6,6.). (V. Gordon, 2001, pp. 87-88)

Profesorul este acea persoană cu o pregătire specială care predă o materie de specialitate la o școală sau în învățământul universitar. Când ne referim la pregătirea specială trebuie menționat faptul că un profesor, pentru a transmite elevilor sau studenților o anumită cultură moral-spirituală, e necesar ca, înainte de a urma o astfel de profesie, să fie modelat după principiile morale și spirituale devenind astfel un propovăduitor al binelui. După cum afirmă marele filosof Constantin Noica, profesor nu e decât cel care te învață să înveți. (C. Noica, 1993, p. 75) Pentru a contura la alții o cultură spirituală solidă, profesorul trebuie să o dețină el însuși și să o practice, devenind, astfel, un model pentru elevii săi. Astfel, este imperios necesar să-l determinăm pe elev să ia atitudine față de religie, să nu rămână într-o stare de apatie și indiferență la ceea ce se întâmplă în jurul său, să-i descoperim exemple morale și un sistem de valori sănătos, pentru a nu mai fi tentat să aleagă din exemplele negative despre care citește în reviste/ziare sau pe care le vede pe facebook, la televizor sau în anumite medii. (www.tribunaînvățământului.ro) Având în vedere misiunea dascălului, acesta joacă un rol de maximă importanță în formarea unei personalități armonioase a elevilor, prin atitudinile sale pozitive și benefice, luminoase, prin încrederea acordată, îngăduința, toleranța, îmbinată cu fermitatea, dialogul deschis și prin acțiunile desfășurate. El își poate pune amprenta pe cristalizarea și cizelarea personalității tânărului, pentru că este alături de acesta, ca factor educativ, din copilărie și până la sfârșitul adolescenței. În misiunea sa, profesorul, trebuie să reușească să înlătore anumite temeri care apar la elevi, cum ar fi:

- teama de a nu fi luat în seamă – prin angajarea elevului în îndeplinirea unor sarcini cu valoare socială, responsabilizându-l în acest fel; sprijinirea inițiativelor acestuia;
- teama de a fi neînțeles, de a fi marginalizat, minimalizat și ironizat – prin înțelegerea lui, asigurarea unor condiții prielnice de dialog, asigurarea confidențialității;
- teama de a fi sancționat pentru neîmplinirea așteptărilor celor maturi – prin tact, răbdare, îngăduință, intervenții delicate, de finețe, așa încât elevul să nu se simtă lezat;
- teama de a nu se cunoaște destul de bine – prin oferirea modalităților de autocunoaștere și confruntarea propriei imagini despre sine cu alteritatea;
- teama de banal sau de obișnuit – prin stimularea creativității și a originalității. (www.tribunaînvățământului.ro)

În Biserica Ortodoxă, adevărata teologie este cunoașterea nemijlocită a lui Dumnezeu prin experiența personală a vieții în Iisus Hristos. Dascălul nu trebuie să fie savant, ci trăitor. Fără această experiență intimă a lui Dumnezeu, din care izvorăște dragostea de a o împărtăși altora, dascălul devine „aramă sunătoare și chimval răsunător” (I Cor. 13, 1). Orice cuvânt sterp, lipsit de convingerea și focul credinței, va cădea ca o sămânță neroditoare în mințile și inimile copiilor și elevilor, care vor rămâne nefolositori. (www.tribunaînvățământului.ro) Profesorul este chemat la munca frumoasă, deloc ușoară, de model, mediator și formator, să își deschidă inima și sufletul către tineri cu acea dragoste de părinte care le luminează și sensibilizează sufletele. De aceea, un profesor, trebuie să îndeplinească anumite condiții sau

să aibă calități și virtuți deosebite pentru ca lucrarea lui să fie eficientă și să rodească în sufletele elevilor săi.

O condiție sau calitate este buna sa pregătire profesională, prin care orele și activitățile vor fi pentru ascultători momente de relaxare și cunoaștere. O altă calitate pentru profesor e aceea că trebuie să fie un bun pedagog și psiholog, știind să-și adapteze lecțiile la puterea de înțelegere și la nivelul de pregătire al interlocutorilor. Dacă el va veni să vorbească în fața copiilor despre lucruri de teologie înaltă, de speculație teologică rafinată și cu un limbaj prea specializat, riscă să nu fie ascultat sau înțeles. Firește că există termeni și expresii de specialitate, dar ei trebuie explicați pe înțelesul elevilor. Limbajul bombastic, presărat cu neologisme, cu termeni în limbile clasice sau alte limbi străine denotă prețiozitate și lipsa de tact pedagogic și de simț psihologic. Profesorul trebuie să fie un model de urmat pentru elevi, arătând un caracter moral bine definit și o trăire și comportare demne de un adevărat creștin. În toate domeniile de activitate, dar mai ales în activitatea învățătoarească se cere o strictă și riguroasă concordanță între ceea ce se vorbește și se face. Totdeauna tinerii vor să vadă în dascăl un model de urmat. Modul de comportare al profesorului poate avea urmări definitorii în viața tinerilor, adică îi poate zidi sufletește sau dărâma. De aceea, comportamentul unui profesor trebuie să fie cel al unui adevărat creștin. În această privință, el poate fi un exemplu convingător nu numai pentru elevi, dar și pentru colegii săi. De la ținuta exterioară, de la modul manierat de a se adresa colegilor și elevilor, utilizând mereu un limbaj care să nu aibă nimic comun cu trivialitatea sau vorbirea urâtă de stradă, de la grija de a se feri să consume băuturi alcoolice, a avea viață morală exemplară și până la punctualitatea la ore și activități, ca și pregătirea serioasă a acestora, profesorul trebuie să fie un permanent model. (Diadoh al Foticeii, 1946, p. 342) Bunătatea, blândețea, delicatețea și înțelegerea trebuie să primeze. (Necula, 2004, pp. 328-329)

Prin urmare, profesorul trebuie să fie un bun misionar care îndeplinește o misiune primită de la Însuși Dumnezeu, anume aceea de a fi un apostol al Fiului Mântuitor. Și dacă este un apostol, atunci și cunoștințele sale, ca și comportamentul ireproșabil îi sunt absolut necesare pentru o asemenea lucrare de învățător. Iată prezentate sumar câteva dintre calitățile care trebuie să împodobească sufletul și personalitatea profesorului, sau câteva din condițiile pe care acesta trebuie să le îndeplinească pentru a fi într-adevăr un factor hotărâtor în desfășurarea misiunii în mijlocul elevilor.

Educația, în general, este posibilă în toate perioadele vieții omenești. (V. Gordon, 2001, pp. 197-198) De asemenea, și educația religioasă. Omul mereu poate fi supus modelării prin educație, poate fi condus spre cele bune. De aceea, un aspect important, cu implicații în dezvoltarea ulterioară a copilului sau a tânărului și, în același timp, în realizarea cu succes a educației religioase, este respectarea particularităților de vârstă și individuale ale acestora.

Bibliografie:

1. Bologa, L., (1930). *Psihologia vieții religioase*, Editura Cartea Românească: Cluj.
2. Braniște, E., Braniște, E., (2001), *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Editura Diecezană: Caransebeș.
22. Dumitru, V., (2002), *Vasile Băncilă și educația religioasă*, Editura Thalia: Bacău.
3. Necula, N. D., (2004), *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. 3, IBMBOR: București.
21. Gordon, V., (2001), *Elemente pentru cursul de Catehetică, anul al III-lea, Teologie Pastorală*: București.
4. Dimitriu-Tiron, E., (2005), *Dimensiunile educației contemporane*, Institutul European: Iași.

ROLUL MOTIVAȚIEI ÎN PROCESUL EDUCAȚIONAL

Profesor învățământ preșcolar, BOGDAN MARIA LUMINIȚA

Profesor învățământ preșcolar, ZANFIR ANCUȚA LIANA

Gădinița cu Program Normal nr. 2 Bistrița

Motivația reprezintă o forță internă care ne îndrumă către obiectivele noastre și ne ajută să ne depășim limitele pentru a ajunge acolo. Atunci când suntem motivați, suntem mai dedicați și mai implicați în ceea ce facem, iar acest lucru poate conduce la performanță și realizare de niveluri superioare. Motivația ne ajută să fim mai insistenți în fața obstacolelor și să ne recuperăm mai ușor după eșecuri, deoarece ne furnizează energia necesară pentru a ne continua eforturile și a ne îmbunătăți rezultatele. De asemenea, motivația este importantă deoarece poate avea un impact puternic asupra stării noastre mentale și emoționale.

Când suntem motivați și realizăm progrese în direcția obiectivelor noastre, ne simțim mai încrezători și mai mulțumiți de noi înșine. Această stare pozitivă de bine poate crește nivelul de fericire și satisfacție din viața noastră, ceea ce poate contribui la succesul general

Motivatiia are rol de activare si de mobilizare energetica, precum si de directionare a activitatii catre atingerea anumitor obiective. Intensitatea ei da masura eforturilor depuse pentru satisfacerea trebuintelor in cauza, iar perseverarea reflecta gradul de vointa de care individul dispune.

În calitate de definiție: „motivația este procesul care conduce, orientează și conservează comportamentele, de la cele mai simple până la cele mai complexe, determinând predilecția individului pentru anumite acțiuni sau comportamente” [1, p. 151]. Pentru a fi motivați la învățatură elevii trebuie să-și descopere înclinațiile, pasiunile, interesele, să-și creeze propria lor agendă de învățare, și, cel mai important, să valorifice caracteristicile propriei personalități în activitățile desfășurate în școală.

Motivația reprezintă un proces psihic important pentru că ea impulsionează, declanșează acțiunea, iar acțiunea prin intermediul conexiunii inverse influențează însăși baza motivațională și dinamica ei.

Motivația este o sursă de activitate și de aceea este considerată ”motorul personalității”. Acest proces psihic are rol deosebit de important în activitatea de învățare a elevului și în consecință în formarea personalității acestuia.

Motivația învățării se subsumează sensului general al conceptului de motivație și se referă la totalitatea factorilor care îl mobilizează pe elev la o activitate menită să conducă la asimilarea unor cunoștințe, la formarea unor priceperi și deprinderi.

Motivația este unul dintre cele mai importante prerechizite ale învățării școlare. Sunt investite sume enorme de bani pentru construcția de școli, pentru echiparea acestora, pentru remunerarea personalului didactic, dar toate acestea devin inutile dacă elevii nu vor să învețe. Problema care se pune în acest context este următoarea: Ce anume îl face pe un elev să dorească să învețe, iar pe un altul să nu dorească acest lucru? Dorința unui elev de a depune un efort cognitiv în scopul achiziționării de noi cunoștințe este produsul mai multor factori cu acțiune conjugată; pornind de la personalitatea și abilitățile elevului implicate în sarcini specifice de învățare până la mobilizarea generală pentru învățare.

Frecvent conceptului de motivație i se conferă o accepțiune mult prea generală. Problema motivației este totuși una specifică, adică “ ești motivat să faci ceva anume”. De aceea se impune să relaționăm acest concept de o sarcină țintă. Nu dispunem de o motivație universală și generală, ci de una orientată mai mult sau mai puțin precis spre rezolvarea sau nerezolvarea unor probleme specifice. Astfel, în situația în care un profesor emite o judecată

generală de genul: “clasa nu este motivată”, el comite o eroare. Clasa respectivă nu este motivată să rezolve un anumit tip de sarcini (de exemplu, să învețe la o anumită materie).

Motivația are nu numai un caracter energizator sau activator asupra comportamentului, ci totodată și unul de direcționare al comportamentelor. Astfel putem conchide că motivația dispune de două segmente importante: unul de energizare, iar celălalt vectorizant, de orientare a comportamentului spre realizarea unui anumit scop.

Copilul motivat dorește să învețe, se bucură atunci când realizează activități relaționate cu învățarea și crede că școala și învățarea sunt activități importante pentru viața lui. Problema motivației umane nu trebuie înțeleasă într-un mod simplu, mecanicist. Nu există un comutator magic al motivației, care să determine oamenii să dorească să învețe, să lucreze mai mult, să acționeze într-o manieră mai responsabilă. Facilitarea și nu controlul ar trebui să ne ghideze ideile, când încercăm să schimbăm anumite comportamente în școală. Deci, pentru ca factorii ambientali să se răsfrângă pozitiv asupra motivației elevului, e lesne de înțeles, că se va apela cu insistența la metodologia didactică.

Metodele utilizate în motivarea elevilor la orele de biologie sunt suficiente și ele sunt deduse din tipurile de motive de învățare. De exemplu, motivele sociale îl fac să vină la școală pentru a deveni un bun cetățean, motiv altoit în familie, dar dezvoltat la școală. Învățarea școlară nu este generată de un singur motiv, de regulă ea se desfășoară sub influența unei ierarhii de motive, care fac parte dintr-un sistem motivațional deschis, care provoacă, susține, intensifică, sau dimpotrivă blochează, diminuează ori întrerupe învățarea. Adică, metodele și tehnicile de motivare ale învățării sunt deduse din tipurile de motive:

Motive sociale – copilul vine la școală să învețe pentru ca să devină cetățean care să activeze după absolvirea școlii pentru prosperarea țării. Aceste motive se altoiesc în familie, dar se dezvoltă în școală pregătind elevii pentru viață.

Una din condițiile de includere a elevilor în procesul educativ este metoda demonstrației aplicării în practică a celor învățate la lecție, bunăoară: în cadrul orelor de biologie, cl. IX sau cl. a XII - ea elevii însușesc legile eredității ale lui G. Mendel etc. Imediat urmează probleme cu caracter de aplicație în practică a acestei teorii: să determine fenotipul și genotipul descendenților, părinților după anumite caractere, să calculeze probabilitatea apariției unor maladii sau a unor caractere normale, să poată determina grupa de sânge, culoarea ochilor la viitorul copil sau să argumenteze când se poate naște un băiat sau o fată.

Apare întrebarea pentru ce le trebuie să învețe aceste noțiuni teoretice – răspunsul pentru a le putea aplica în practică. Motive comunicative – copilul vine la școală pentru a comunica cu elevii și profesorii, pentru a-și manifesta capacitățile. E bine acolo unde se poate folosi metoda dialogată de învățare, euristică cu sarcini cognitive și aplicative pe care elevii să le expună în fața colegilor. Demonstrarea modelelor construite, comunicarea rezultatelor lucrului independent realizat la un conținut etc..

Motivul comunicativ se folosește la instruirea în grupuri mici: Activitatea în grup îi dă posibilitate elevului să-și manifeste inițiativa, spiritul comunicativ, să asculte părerile elevilor și să le aprecieze.

Un rol special în dezvoltarea de motive sunt și formele de activitate, mai ales în grup. Datorită lucrului în grup, în activitate sunt incluși toată componența clasei, între elevi apare spiritul de competiție și se fortifică atractivitatea emoțională. În astfel de activități sunt cooptați chiar și cei mai slăbuți elevi prin intermediul discuțiilor asupra unor exemple din manual sau discuții asupra temei.

Elevii mai puternici la învățătură prezintă idei, oferă modalități de rezolvare a sarcinilor, se pot pronunța în rol de critici și analiști.

Motivul de perspectivă e legat de profesia pentru care se pregătește elevul. Este caracteristic elevilor din clasele mari gimnaziale și liceale.

Elevii din clasele mari nu mai trăiesc cu ziua de azi ci se orientează deja la ziua de mâine. Acest motiv îi face să învețe pentru ași asigura soarta pe viitor în plan profesional, social-economic etc. Uneori dorința de a putea merge la facultate îi determină pe copii să-și schimbe atitudinea față de învățatură.

Metodele utilizate în motivarea elevilor la orele de biologie sunt suficiente și ele sunt deduse din tipurile de motive de învățare. De exemplu, motivele sociale îl fac să vină la școală pentru a deveni un bun cetățean, motiv altoit în familie, dar dezvoltat la școală. Invățarea școlară nu este generată de un singur motiv, de regulă ea se desfășoară sub influența unei ierarhii de motive, care fac parte dintr-un sistem motivațional deschis, care provoacă, susține, intensifică, sau dimpotrivă blochează, diminuează ori întrerupe învățarea. Adică, metodele și tehnicile de motivare ale învățării sunt deduse din tipurile de motive:

Motive sociale – copilul vine la școală să învețe pentru ca să devină cetățean care să activeze după absolvirea școlii pentru prosperarea țării. Aceste motive se altoiesc în familie, dar se dezvoltă în școală pregătind elevii pentru viață. Una din condițiile de includere a elevilor în procesul educativ este metoda demonstrației aplicării în practică a celor învățate la lecție, bunăoară: în cadrul orelor de biologie, cl. IX sau cl. a XII - ea elevii însușesc legile eredității ale lui G. Mendel etc. Imediat urmează probleme cu caracter de aplicație în practică a acestei teorii: să determine fenotipul și genotipul descendenților, părinților după anumite caractere, să calculeze probabilitatea apariției unor maladii sau a unor caractere normale, să poată determina grupa de sânge, culoarea ochilor la viitorul copil sau să argumenteze când se poate naște un băiat sau o fată. Apare întrebarea pentru ce le trebuie să învețe aceste noțiuni teoretice – răspunsul pentru a le putea aplica în practică.

Motive comunicative – copilul vine la școală pentru a comunica cu elevii și profesorii, pentru a-și manifesta capacitățile. E bine acolo unde se poate folosi metoda dialogată de învățare, euristică cu sarcini cognitive și aplicative pe care elevii să le expună în fața colegilor. Demonstrarea modelelor construite, comunicarea rezultatelor lucrului independent realizat la un conținut etc.. Motivul comunicativ se folosește la instruirea în grupuri mici: Activitatea în grup îi dă posibilitate elevului să-și manifeste inițiativa, spiritul comunicativ, să asculte părerile elevilor și să le aprecieze. Un rol special în dezvoltarea de motive sunt și formele de activitate, mai ales în grup. Datorită lucrului în grup, în activitate sunt incluși toată componența clasei, între elevi apare spiritul de competiție și se fortifică atractivitatea emoțională. În astfel de activități sunt coopțați chiar și cei mai slăbuți elevi prin intermediul discuțiilor asupra unor exemple din manual sau discuții asupra temei.

Elevii mai puternici la învățatură prezintă idei, oferă modalități de rezolvare a sarcinilor, se pot pronunța în rol de critici și analiști.

Motivul de perspectivă e legat de profesia pentru care se pregătește elevul. Este caracteristic elevilor din clasele mari gimnaziale și liceale. Elevii din clasele mari nu mai trăiesc cu ziua de azi ci se orientează deja la ziua de mâine. Acest motiv îi face să învețe pentru ași asigura soarta pe viitor în plan profesional, social-economic etc. Uneori dorința de a putea merge la facultate îi determină pe copii să-și schimbe atitudinea față de învățatură. Deci, am putea menționa că motivul personal - este unul valoros și puternic. Interesul cognitiv îndreaptă activitatea mintală sau fizică într-o anumită direcție formând în același timp energia necesară pentru această activitate - copilul învață fără presiuni exterioare. La prima etapă de formare a interesului cognitiv un rol hotărâtor îl au emoțiile de uimire.

Dacă profesorul nu-i uimește pe copii prin diverse căi e c-am greu să-i includă în muncă. Pentru a trezi interesul față de obiect se recomandă ca profesorul să determine stilul de învățare al fiecărui elev, să-și înceapă activitatea cu evaluări predictive pentru a se convinge de nivelul de pregătire, să cunoască facultățile mentale ale elevilor, astfel ca pe parcursul lecțiilor să găsească căi optime de instruire pentru fiecare elev în parte pentru a-i trezi interesul față de învățare/disciplină.

În concluzie putem menționa faptul că motivația este o prerogativă a secolului XXI. A fi bine motivat înseamnă un motiv reușit/efectiv pentru a îmbunătăți situația la seminare, lecții, sesiuni. Motivele și motivația sunt forța motrice a procesului de instruire în asimilarea informațiilor și a materiei.

Doar motivația, ca mijloc întemeiat, poate contribui la sporirea interesului față de procesul instructiv, ridicarea potențialului intelectual și creativ al educatului, vorba lui Comenius [16]: „Zadarnic vei vrea să-l înveți pe cel ce nu e dornic să fie învățat, dacă nu-l vei fi făcut mai întâi dornic de a învăța”.

Bibliografie

1. DAN-SPÂNIOIU; MOȚESCU, M. Motivația pentru învățatură la preadolescenți, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, 174 p.
2. DÎNTU, G. M. Clepsidra de aur. Editura Lumina, Chișinău, 1985, 141p.
3. GOLU, M.; DICU, A. Introducere în psihologie, Editura Paideia, București, 2005, 265p. M
4. GOLU, I.; GOLU, P. Psihologia învățării și dezvoltării, Editura Fundației Humanitas, București, 2003.
5. ROȘCA, Al. Psihologie generală, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975,

CREATIVITATEA LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Profesor învățământ preșcolar, BOJOR IOANA,
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 12 Bistrița

Creativitatea își are originea în cuvântul latin «creare» care înseamnă a zămisli, a făuri, a crea, a naște. Creativitatea reprezintă cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena și polariza toate celelalte nivele de conduită, toate însușirile psihice ale unui individ. De ce este nevoie de creativitate? Pentru a se putea desăvârși, realiza și actualiza, pentru a putea contribui activ la modelarea lumii. Creativitatea se caracterizează prin noutate, originalitate, valoare, armonie, relevanță. Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert și neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranță, provenite din lumea sa înconjurătoare. Lipsa de creativitate se datorește însă unei insuficiente înțelegeri a fenomenelor, lipsei sentimentului de libertate interioară sau lipsei de stabilitate a condițiilor externe. Creativitatea înseamnă posibilitatea de comunicare: copilul se află într-un contact continuu cu lumea sa interioară și cu lumea sa exterioară. Curiozitatea și setea de cunoaștere ne face receptivi față de lumea exterioară. Libertatea interioară face posibilă folosirea cunoștințelor acumulate de către lumea trăirilor noastre subiective. Copilul care își manifestă permanent mirarea și surpriza, încercând să surprindă ineditul lumii, neinfluențat este considerat prototipul creativității.

Copilul preșcolar este prin natura sa un creativ datorită imensei sale curiozități, a freamătului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său. În perioada preșcolară imaginația se exprimă viu prin tot ceea ce face copilul la grădiniță la toate activitățile. Preșcolăritatea reprezintă vârsta la care este imperios necesar stimularea potențialului creativ al copilului, nevidențiat sau neexprimat prin cunoașterea și stimularea aptitudinilor, prin mobilizarea resurselor latente prin susținerea manifestațiilor printr-o motivație intrinsecă. Activitatea didactică trebuie înțeleasă ca un act de creație nu ca un șir de operații șablon, de rutină. Educatoarea trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a copiilor, să trăiască împreună sentimente puternice, să creeze situații care să îmbogățească mintea copilului cu anumite reprezentări și obișnuințe, să-și transforme ocupația într-o frumoasă minune. Creativitatea, spre deosebire de inteligență, este la copil un fenomen universal; nu există preșcolar care să nu deseneze, să nu fabuleze. Din această perspectivă, profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru cultivarea potențialului creativ. Avem în vedere dinamismul, impetuoșitatea, expresivitatea proprie acestei vârste, acel freamăt permanent sau acea vibrație și efervescență lăuntrică ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ, disponibilitatea de exteriorizare spontană și autoexpresie însuflețită, analoage oricărui elan creator. Stimularea potențialului creativ al preșcolărilor impune utilizarea unor strategii neprescrise care pun accentul pe antrenarea autentică și plină a preșcolărilor. Formative, din acest punct de vedere sunt strategiile euristice care implică preșcolărilor în activitatea de descoperire, de rezolvare de probleme, de investigare a realității. La fel de importante sunt și strategiile creative care pun accentul pe spontaneitate, originalitate, gândire laterală, divergentă, analogică. Ambele categorii de strategii au efecte deosebite în planul capacității de reflecție, a capacității anticipative, evaluative precum și în planul structurilor motivaționale complexe. Datorită specificului proceselor cognitive și voinței, care abia acum se constituie, preșcolărilor are nevoie de îndrumare, control și ajutor. El nu poate să-și asume încă riscul învățării prin încercare și eroare. Acest lucru impune utilizarea unor strategii semieuristice și semialgoritmice.

Stimularea potențialului creativ al preșcolarului impune utilizarea unor strategii care pun accentul pe antrenarea autentică și pleneră a copilului, pe dezvoltarea autonomiei, a inițiativei, a gândirii sale critice. Dintre metodele bazate pe acțiunea fictivă, jocul ocupă un rol important în strategia de educare a creativității.

Copilul transpune conștient realul într-un plan imaginar, creează, chiar dacă într-un mod elementar. Prin joc se realizează asimilarea realului la eu și acomodarea eu- lui la real (mai ales prin imitație). Stimulative pentru creativitate sunt jocurile didactice dar și jocurile de simulare (jocul de rol). Prin implicarea afectivă și cognitivă a copilului, jocul de rol dezvoltă empatia, capacitatea evaluativă și cea anticipativă, stimulează relațiile interpersonale de cooperare și competiție, capacitatea de adaptare la comportamentul celuilalt. La vârsta preșcolară jocul și desenul constituie un cadru pentru antrenarea virtuților muncii și creației; ele amplifică posibilitățile de expresie comportamentală, sporesc vitalitatea spirituală, dinamismul creativ al copilului, nevoia activă de explorare a noului în raport cu experiența personală și generează acel elan lăuntric pentru noi elaborări, expansivitatea specifică pentru această vârstă. Activitățile ludice și artistico - plastice sunt purtătoare ale unor multiple virtuți formative în dezvoltarea psihică generală a copilului și, implicit în dezvoltarea creativității. Întrucât jocul, prin excelență constituie cadrul specific al unui antrenament al spontaneității și al libertății de expresie, el constituie un stimul important în cultivarea receptivității și sensibilității, a mobilității și flexibilității specifice; el sporește vigoarea acțională a copilului și amplifică nevoia de activitate și explorare a noului, de imaginație, de elaborare.

Preșcolarii creativi se diferențiază de restul grupului prin diferite comportamente specifice, își dezvoltă în mod liber creativitatea. Foarte curioși, vin cu soluții neobișnuite, cu idei originale, au inițiativă și au un spirit de observație foarte dezvoltat, pun întrebări adecvate, fac conexiuni între elemente aparent fără nici o legătură, explorează noi posibilități, manipulează, controlează simultan mai multe idei, învață rapid și ușor, au o memorie bună, imaginație vie, vocabular vast. Copilul preșcolar este prin natura sa un creativ, datorită imensei sale curiozități, a freamătului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său; peste tot ceea ce îl împinge pe copil spre acțiune este activitatea creatoare și numai după ce a câștigat o cunoștință și și-a împăcat curiozitatea începe cealaltă activitate plăcută, a copilului care devine descoperitor. Dezvoltarea unui comportament creativ nu se poate realiza numai prin acțiunea unui factor izolat, oricât de laborios ar fi el organizat ci presupune racordarea la circuitul creativității a întregii ambianțe în care trăiește ființa umană. Forțele creative ale preșcolarului se formează și se dezvoltă numai în climatul ludic. « Pentru copil aproape orice activitate este joc. Jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este singura atmosferă în care ființa sa psihologică poate să respire în consecință poate să acționeze» spune E. Claparede.

Bibliografie:

1. Bocoș, M., Catalano, H. (2008), *Pedagogia învățământului preșcolar și școlar*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. Bontaș, I., (2007), *Tratat de pedagogie*. Editura Bic All, București.
3. *** Revista învățământului preșcolar, (nr. 1-2/2008), București.
4. *** Revista învățământului preșcolar, (nr. 3-4/2008), București.

BUNELE MANIERE LA MICII ȘCOLARI

Profesor învățământ primar BOLOȘ AURICA
Școala Gimnazială Uriu - Școala Primară Ilișua

Bunele maniere se referă la principiile pe care o persoană și le asumă pentru a se face plăcut, respectat în societate. Acestea se învață în familie, se continuă în școală, fiind parte a unei societăți civilizate. Un copil crescut într-un mediu familial plăcut, cu o educație aleasă va deveni un adult manierat, politicos, în timp ce copilului care crește într-o familie cu un climat mai zbuciumat îi va fi mult mai greu să devină rafinat. Expresia „cei 7 ani de-acasă” se potrivește și în cazul bunelor maniere, „Niciodată nu e prea târziu să înveți ceva de la alții, însă cu cât vom învăța mai devreme ce se cuvine și ce nu, ce se cade și ce nu, cu atât viața noastră va fi mai ferită de surprize dezagreabile... Buna creștere se dobândește în mai multe feluri. Educația ocupă de departe cel mai important loc” (Marinescu 2017: 22).

De mici, copiii trebuie să știe că e necesar să se comporte civilizată, trebuie să înțeleagă că atât în familie cât și în societate, au nu numai drepturi, ci și îndatoriri. Aceștia trebuie învățați să salute, să vorbească politicos, să spună cuvintele magice: ”Mulțumesc!”, ”Te rog!”, ”Scuzați!”, care sunt de un real folos în viață și ne pot deschide multe oportunități.

Bunele maniere învățate la școală și în familie constituie cartea noastră de vizită. De felul în care ne comportăm depinde dacă ne găsim ușor prieteni, dacă ne integrăm în colectiv, dacă avem sau nu succes în viață.

Reguli de comportare întâlnim în predarea disciplinelor precum: dezvoltarea personală, educație civică, comunicare în limba română și în majoritatea activităților desfășurate în școală. Pentru o mai bună receptare și consolidare a acestora, în diferite situații, am considerat oportună implementarea unui optional pe tema amintită. Însușirea bunelor maniere, identificând, analizând și urmând comportamentul potrivit al personajelor îndrăgite din povești, presupune învățarea regulilor privitoare la comportamente pozitive în familie, în școală și în societate. Politețea, amabilitatea, respectul, buna-cuviință trebuie învățate și respectate. Buna-creștere nu este și nu va deveni niciodată inutilă, pentru că ea îl face pe om să se respecte în primul rând pe sine ca apoi să-i poată respecta pe cei din jur. În cadrul opționalului, am urmărit dezvoltarea unor competențe generale precum: manifestarea interesului pentru o comportare corectă în diferite situații, exprimarea de mesaje orale cu privire la emoții și interacțiuni interumane, utilizarea abilităților și atitudinilor de comportare civilizată.

Activitățile de învățare diverse și atractive sunt în așa fel concepute pentru a ajuta la formarea competențelor specifice. Identificarea și aplicarea de reguli și norme necesare integrării în viața socială se poate realiza prin: jocuri de identificare și clasificare a comportamentelor pozitive/negative ale personajelor din povești; discuții despre cum salutăm, cum ne comportăm la masă, la școală, în familie, în public; jocuri de rol: „Albă-ca-Zăpada pune masa”, „Scufița Roșie ascultă sfaturile mamei” etc.; sortarea cartonașelor/ imaginilor de tipul „Așa da!/Așa nu!”; activități practice de exersare a acțiunilor de salut, poziție corectă la masă, comportare la magazin, în vizită, la ziua unui coleg sau în alte situații.

În formarea competenței de folosire a termenilor specifici relaționării interumane se pot viziona filmulețe în care apar formule de salut adecvate diferitelor situații și se folosesc „cuvintele magice”; completarea de enunțuri lacunare de tipul: „Pe colegul meu îl salut .../ pe doamna învățătoare...., pe bunica...”, „Când cineva mă ajută spun...”, „Când cer ajutor folosesc...” etc.; audierea de cântece despre bunele maniere și identificarea formulelor de politețe (ex. „Bunele maniere pentru cei mici”); jocuri de rol: ”La magazin”, ”La bibliotecă”,

”La școală” etc.; formularea de mesaje scurte care conțin termeni specifici bunelor maniere; recunoașterea intensității și intonației corecte a formulelor de adresare politicoasă.

Este foarte important ca micii școlari să înțeleagă importanța respectării codului bunelor maniere în viața de zi cu zi. În acest sens pot fi de ajutor: vizionarea de filmulețe și emisiuni pentru copii pe tema comportării civilizate; discuții privind comportamentul unor personaje și evidențierea modelelor de comportament; identificarea comportamentelor unor personaje/persoane cunoscute și urmările acestora sau jocuri de tipul „Continuă întâmplarea”.

Exprimarea de opinii referitoare la diferite situații de viață se poate obține prin formularea unor descrieri/prezentări de situații personale de comportare, exprimarea prin desen a regulilor de comportare sau alte activități.

Un rol fundamental îl are recunoașterea comportamentelor pozitive și negative în manifestările lor și ale celorlalți. Copilul se exprimă mult mai liber în jocurile de rol cu marionete ilustrând modalități de exprimare politicoasă/nepoliticoasă în interacțiuni verbale sau fizice. Jocurile de selecție a personajelor care se comportă corect/incorect, jocurile de tipul „Ești de acord cu mine?”, selectarea imaginilor care ilustrează comportamente constituie alte activități de realizare a competențelor vizate.

Cunoașterea consecințelor nerespectării bunelor maniere în societate și avantajele purtării manierate ajută la conștientizarea importanței acestora. Activitățile prin care se realizează pot fi:

discuții de tipul „Ce a pățit Pinocchio/Scufița Roșie/ fata babei etc.?”, jocuri de tipul „Ce se întâmplă dacă... nu salut, nu-mi respect colegii, părinții etc.?, identificarea avantajelor unor comportamente adecvate, vizionarea de desene animate (ex. „Bunele maniere cu Tina și Tony”).

Găsirea de soluții diverselor situații provocate de comportamente neadecvate poate fi o altă competență de care să ținem seama. Activitățile de învățare potrivite sunt: jocuri de rol „Cum ai fi procedat dacă...?”, audierea de povești și găsirea unor comportamente adecvate pentru un final fericit sau participarea la jocuri de tipul vorbitor- ascultător folosind păpuși pe deget, marionete, măști.

Manifestarea stării afective pozitive față de cei din jur prin toleranță, prietenie, prețuire se poate dobândi prin: participarea la activități de curățenie, aranjarea mesei, alături de colegi sau părinți; jocuri cu marionete „Mi-ar plăcea să fiu prieten cu....pentru că...”, realizarea unor expoziții cu desene despre activități la care au participat.

Opționalul propus oferă un procedeu plăcut de integrare a micilor școlari în viața școlară și socială. Prin intermediul jocurilor, activităților demonstrative, fișelor de lucru, concursurilor, vizionării de filme copiii învață bunele maniere. Personajele din povești, prin modul de comportare, oferă modele demne de urmat sau prin care se poate evidenția caracterul negativ al unor comportamente. Elevii exersează abilități și atitudini într-un mediu plăcut, activitățile trebuie să fie antrenante, să-i ajute pe copii să se simtă bine, să le placă pentru a fi motivați să învețe. Sarcinile de lucru pot fi organizate individual, pe echipe, în perechi, astfel încât să aibă o atitudine deschisă față de ceilalți, respect, cooperare și competitivitate.

Dezbaterea, discuțiile de grup, jocurile de rol, „întâlnirile” cu personajele din povești pregătesc copilul pentru situații reale din viață și stimulează curiozitatea, creativitatea și ajută la dezvoltarea comunicării verbale și nonverbale.

Evaluarea se poate face prin organizarea de expoziții cu desene realizate în timpul activităților, discuții de grup cu exprimarea propriilor opinii, portofolii, vizite, excursii, aranjarea unei mese, servirea mesei și alte situații în care să valorifice ceea ce au învățat.

Opționalul se desfășoară la nivelul mai multor arii curriculare: limbă și comunicare, om și societate și arte.

Atât pentru copii, cât și pentru părinți, opționalul constituie un ghid și va funcționa ca o cheie cu care vor deschide mai ușor porțile bunăvoinței celor ce-i înconjoară , pentru că bunele maniere sunt „instrumente de care avem nevoie în viață. Principiile care guvernează eticheta se bazează pe respectul pentru noi înșine și pentru cei din jurul nostru” (Eberly 2020: 25). Totodată, știind să se comporte, copilul va căpăta încredere în sine și abilitatea de a relaționa cu ceilalți fără teama de a deveni ignorat.

Bibliografie:

Eberly, Sheryl, Caroline Eberly, 2020. *Bunele maniere pentru copii în 365 de zile*, București: Corint Books.

Marinescu, Aurelia, 2017. *Codul bunelor maniere astăzi*, Ediția a patra, aniversară, București: Humanitas.

VOCAȚIA PEDAGOGICĂ A CADRULUI DIDACTIC ÎN CONTEXTUL EDUCAȚIEI ACTUALE

Profesor învățământ preșcolar, BOLOȘ NADIA MARIA
Școala Gimnazială Nușeni

Omul de vocație este omul care face din plăcere tot ceea ce face, este omul care își face datoria, este omul care își asumă responsabilitatea efectelor acțiunilor sale. Din punct de vedere deontologic, vocația profesională înseamnă reunirea într-un tot unitar a dorinței și putinței familiei, a aspirațiilor profesionale ale fiecăruia și ale recomandărilor psihopedagogice ale dascălilor.

Un astfel de cadru didactic, care întrunește toate aceste elemente, este omul care își îndeplinește cu plăcere toate îndatoririle profesionale, este omul conștient că ține în mâinile sale destinul unor ființe umane; evident că prin aceasta este responsabil față de destinul întregii societăți. Dacă prin răspunderea sa, dascălul îndeplinește toate obligațiile impuse prin activități sociale, hotărâri, decrete, legi, răspundere pentru care el este recompensat social conform locului și importanței activității pe care o desfășoară, prin responsabilitatea sa el își face datoria.

Societatea în continuă transformare și dezvoltare presupune efort creator din partea tuturor indivizilor. Din acest motiv, valorile formative trebuie dezvoltate în proporții de masă de la cea mai fragedă vârstă. Dacă vom găsi suficiente resurse înlăuntrul nostru, vom putea forma copii activi și creativi, capabili să caute informația de care au nevoie, capabili să o compare și să o adapteze nevoilor personale. Actul didactic devine un proces de interrelaționare în cadrul căruia, în limita unei experiențe personale, copilul are permanent independență în ceea ce face.

Un rol important îl are specificul comunicării didactice, care este determinat de mai mulți factori precum: conținuturile educaționale vehiculate, finalitățile didactice urmărite, caracterul sistematic și organizat al acestuia, relația profesor-elev. Conținuturile derivă din idealul educativ, implicând cunoștințe, capacități, atitudini vizate prin experiențele de învățare, deprinderi, informații oferite elevilor. Sursele conținuturilor provin din evoluția științelor exacte, evoluția tehnologiei, evoluția lumii muncii, evoluția științelor sociale și umane, a culturii, a artei, din aspirațiile tineretului, din mass-media, din cercetări pedagogice sau problematica lumii contemporane.

Finalitățile didactice se succed în funcție de ideal, scop și obiective didactice. Idealul educativ a ocupat locul central în istoria gândirii și practice pedagogice. Scopul didactic vizează finalitatea unui sistem de acțiuni educaționale concrete. Obiectivele didactice se concentrează asupra rezultatul demersului educativ, acestea sunt constituite din termeni măsurabili și trebuie finalizate.

Comunicarea didactică „are drept model intenția de a modifica personalitatea receptorului în sensul dorit și prefigurată de finalitățile educaționale propuse de fiecare societate în parte” (Sălăvăstru, p. 192). Fiecare persoană dispune de anumite abilități pe care trebuie să le activeze pentru o comunicare eficientă.

Termenul de abilitate semnifică „îndemănare, iscusință, pricepere, dibăcie, deprindere” (<https://dexonline.ro/definitie/abilitate>). În fiecare zi omul funcționează într-un flux comunicațional: vorbește, citește, scrie, gesticulează, predă, ascultă, demonstrează, observă, expune. Abilitățile comunicaționale implică: ascultarea activă, comunicarea non-verbală, asertivitatea în comunicare, feedback-ul și codul lingvistic.

Ascultarea activă este importantă pentru însușirea cunoștințelor elevului în vederea comprehensiunii mesajului didactic într-o diversitate de contexte. Există mai multe tipuri de

ascultare: ascultarea activă, care include înțelegerea conținutului didactic de către elevi și a profesorului; ascultarea atentă, care implică concentrare din partea elevului asupra mesajului expus, dar nu va interveni în comunicare și ascultarea interactivă, care angajează așteptări din partea cadrului didactic în vederea participării receptorilor în actul comunicării. (E-BOOK., Elefterescu) De altfel, există și factori perturbatori care împiedică ascultarea activă/eficientă: lipsa de interes, ascultarea selectivă, prejudecăți sau prezumții sunt doar câteva elemente distorsionante în comunicare.

Comunicarea nonverbală sau „limbajul trupului” este, „cu siguranță, una din expresiile la modă ale acestui deceniu. Toată lumea pare să fie interesată de mesajele transmise cu ajutorul posturii, al mișcării ochilor, al expresiilor faciale, al spațiului, al tonalității și chiar al tăcerii”. (Palicica et al., 2007 p. 168). În contextul școlar, profesorul comunică atât la nivel verbal prin răspunsuri la întrebările elevilor, punând întrebări și reacționând cu un „da” sau „nu”, dar și non-verbal prin indicarea cu degetul, înclinarea capului, ridicarea mâinilor, deplasarea către elev, ceea ce face de cunoscut elevului situația în care acesta se află. Gestică, mimica, mișcările trupului, conducerea clasei, interpretarea, mânguirea materialelor didactice, expresiile faciale, strategiile sunt elementele sau actele pe care cadrul didactic le accesează pentru a comunica eficient, pentru a empatiza elevul, în vederea obținerii comportamentului de atenție din partea elevilor, de comprehensiune a mesajului didactic, de asimilare a acestuia și apoi de implicare directă în contextul respectiv (Palicica et al., 2007).

Particularitățile instituționale și organizaționale ale relației profesor-elevi se succed în jurul clasei de elevi și în jurul relațiilor care se stabilesc între subiecți. „Prin rolul său funcțional sau disfuncțional, relația profesori-elevi contribuie la menținerea respectiv destrămarea sistemului clasă de elevi, iar prin rolul său causal la autogenerarea și dezvoltarea lui” (Truța, Mardar, p. 9). Profesorul dispune de o anumită pregătire de specialitate și psihopedagogică, o anumită experiență didactică și de viață, anumite trăsături de personalitate și o anumită motivație în legătură cu misiunea lui de a învăța pe alții (Truța et al., p. 10). Menirea profesorului este să își verifice resursele personale punându-le în slujba formării personalității elevului, acesta își adaptează așteptările la particularitățile clasei de elevi. De asemenea profesorului îi revine sarcina de a asigura coeziunea clasei de elevi, prin implementarea sau jonglarea cu diferite activități de învățare, adoptarea unor diferite tehnici în vederea promovării relațiilor echilibrate de competiție și cooperare și să evite individualismul sau comportamentul neamical (Truța, Mardar). Între elevi și profesor trebuie să existe o relație frumoasă bazată pe respect și reciprocitate, pe ascultare și supunere, pe toleranță și o bună colaborare în ceea ce privește munca, integrarea în societate și formarea unei personalități autonome și responsabile.

Calitatea de educator, tactul, măiestria și talentul se însușesc și se dezvoltă sub forma profesiei de educator, de profesor așa cum se însușește și calitatea de specialist. Răspunderea este impusă dascălului, dar responsabilitatea reprezintă o opțiune personală, prin care cel în cauză își asumă o serie de acțiuni noi, obligatorii, dar pe baza cărora el înțelege și știe că sporește întreaga eficiență a activității sale. Dascălul care își asuma responsabilitatea, este cel care își face datoria. Răspunderea implică obligație și interdicție, datoria implică responsabilitatea. Omul care își face datoria este omul de vocație, este omul care nu are nevoie de cineva să-l urmărească, el este cel care face totul din plăcere și din necesitate, este cel care, fără a fi recompensat suplimentar obține rezultate mai bune, și obține performanțe în tot ceea ce face. A-ți face datoria reprezintă astăzi țelul suprem al fiecărui dascăl în contextul sporirii caracterului formativ al întregului proces instructiv-educativ. În literatura de specialitate, cultura profesională poate fi definită drept un ansamblu specific de valori, credințe conducătoare, reprezentări, înțelesuri, căi de gândire împărtășite de membri unui grup profesional, ca urmare a unei educații comune, care determină modurile în care aceștia se vor comporta în exercitarea profesiei respective și care sunt transmise noilor membri drept

corecte. Este important ca în alegerea profesiei să ținem cont de compatibilitatea între aptitudinile personale și cerințele profesiei. Profesia de educator implică raportarea și confruntarea continuă cu alții, de aceea anumite calități aptitudinale sunt indispensabile celor care își aleg și prestează această profesie. Aptitudinile pedagogice, solicitate profesorului în acțiune, se manifestă în activitatea de educație și pot fi evidențiate pe baza performanțelor realizate. Să-i înveți pe alții cum să învețe este o operă care implică răbdare, incertitudine, multe ore de studiu, emoție, descurajare, surâs. Mai mult ca atât, rezultatul muncii unui profesor, nu se poate măsura cantitativ și calitativ, imediat. El stimulează și întreține curiozitatea copiilor pentru lucruri noi, le modelează comportamentele sociale, le întărește încrederea în forțele proprii, îi ajută să-și desăvârșască identitatea. Orice dascăl trebuie să fie conștient că autentică și eficientă carieră didactică trebuie construită în funcție de acești factori, dar în funcție mai ales de propria lui dorință de a fi util, de a înțelege că el oferă societății servicii pentru educație, servicii ce trebuie să fie de cea mai înaltă calitate. Prin această prismă, profesorul trebuie pas cu pas să-și îndrepte și să-și concentreze întreaga activitate spre propria-i formare și perfecționare. El este profesor în fiecare moment și în fiecare conjunctură a vieții sale. El reprezintă lumea civilizată a adultului în mintea și sufletul copilului și al tânărului. Locul, rolul și activitatea profesorului alcătuiesc un microunivers instituțional de educație, care, pentru a avea rezultate eficiente, implică în mod obiectiv și necesar și o funcție managerială. Profesorul, în general, este implicat și în actul conducerii unității de învățământ prin unele funcții pe care, ca și cadru didactic le deține.

Motivația pentru cariera didactică reprezintă astăzi o prioritate, sistemul de învățământ este motorul de dezvoltare pentru progresul social, iar resursa umană reprezintă elementul cheie privind succesul - profesori motivați înseamnă elevi motivați. Cariera didactică te motivează prin plăcerea de a lucra cu copiii, dorința de a ajuta copiii în a avea succes și pasiunea pentru disciplina predată. Soluția câștigătoare se regăsește în viziunea fiecăruia, dorința de a progresa învățând mereu câte ceva și capacitatea de a-ți armoniza cu onestitate și responsabilitate idealurile.

Bibliografie:

1. Comenius, J. A., (1975), *Arta didactică*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
2. Marzano, R. J., (2015) *Arta și știința predării – un cadru cuprinzător pentru o instruire eficientă*, traducere din engleză de Nadina Vișan, Editura TREI, București.
3. Mateiaș, A., (2003) *Pedagogie pentru învățământul preșcolar*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Patache, L. (2017), *Managementul carierei în învățământ*, Editura Universității, București.
5. Pânișoară, I. O., Pânișoară, G., (2010), *Motivația pentru cariera didactică*, Editura Universității, București.

MODALITĂȚI DE VALORIFICARE A POVESTIRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Profesor învățământ preșcolar, CĂLUGĂR ALEXANDRINA
Grădinița cu Program Prelungit, Nr. 12, Bistrița

În toată activitatea din grădiniță, copilul trebuie să-și exprime emoțiile, trăirile afective, sentimentele, atitudinile față de oameni, plante, animale, situații pozitive sau negative, împrejurări concrete sau întâlnite în povești.

Complexitatea și varietatea activităților de cultivare a limbajului în grădiniță oferă cadrul larg pentru aplicarea și respectarea principiilor didacticei. Metodele și formulele

specifice de organizare și desfășurare a activităților de dezvoltarea vorbirii sunt determinate de aplicabilitatea practică a principiului însușirii conștiente și active a

principiului învățământului sistematic, a principiului însușirii temeinice a cunoștințelor, deprinderilor etc. în strânsă corelare cu particularitățile psihologice ale copiilor.

Particularitățile de gândire și cele ale proceselor intelectuale la vârsta preșcolară dau dimensiune specifică principiului intuiției, celui al accesibilizării și individualizării învățământului, sistematic și continuu, al asigurării conexiunii inverse, în procesul formării deprinderilor de exprimare corectă la vârsta preșcolară.

În grădiniță de copii, povestirea este folosită atât ca metodă de expunere și comunicare de cunoștințe, cât și ca formă de activitate destinată cunoașterii mediului și dezvoltării vorbirii preșcolarilor.

Cu ajutorul povestirii, ca metodă, educatoarea realizează apropierea copiilor de cele mai variate aspecte de viață și domenii de activitate și-i informează asupra unor fapte și

evenimente ce nu pot fi cunoscute prin experiența lor proprie. În același timp, prin cuvântul viu, li se trezesc copiilor emoții și li se orientează atenția spre cele comunicate.

Povestirea devine un instrument în mâna educatoarei, o sursă de imagini mentale ale copiilor în proces de formare și este folosită frecvent în anumite momente ale altor

tipuri de activități:

✓ la începutul unor activități din cadrul domeniilor experiențiale (de educație muzicală, joc didactic, convorbire);

✓ în cursul desfășurării activităților pentru sintetizarea unor date, fapte etc. (observare, lectură după imagini);

✓ în încheierea lor, cu scopul de a fixa, sintetiza și generaliza cunoștințele respective.

Povestirile și basmele pe care le adresăm copiilor, prin conținutul lor sunt pline de învățăminte. Ele scot în evidență calitățile eroilor pozitivi (fie ei animale personificate sau

oameni) și influențează pe această cale formarea personalității copiilor, purtarea și

atitudinea lor în diverse situații, precum și limbajul lor. Din povești ca: „Sorțulețul”, „Ce-a uitat Fănuță să spună?”, „Supărarea Danielei”, copiii desprind cu ușurință necesitatea unei bune deprinderi igienice și de comportare civilizată și își formează astfel convingerea că trebuie să le respecte.

În măsura în care educatoarea expune povestea într-o formă cât mai corectă din punct de vedere stilistic și gramatical, pătrund în limbajul copiilor forme de exprimare specifice, atât ale limbajului literar cât și ale limbajului popular. „Capra cu trei iezi”, „La cireșe”, „La scădat”, „Pupăza din tei” favorizează însușirea fără dificultate a unor forme stilistice, expresii poetice; odată cu acestea, se fac cunoscute și sunt asimilate de către copii, diverse forme flexionare ale cuvintelor.

Ascultând povești, copiii sesizează mijloacele verbale folosite de educatoare, dar și memorează cuvintele cu care încep și se încheie basmele (A fost odată ca niciodată..., și- am încălecat pe-o șa și v-am spus povestea așa). Astfel limba literară și cea populară, cu mijloace stilistice proprii intră în limbajul curent al copiilor. Prin intermediul povestirilor expuse de către educatoare, copiii sunt familiarizați cu structura limbii române, cu bogăția formelor sale gramaticale, cu frumusețea și expresivitatea limbajului, ceea ce contribuie la dezvoltarea vorbirii și a gândirii lor.

Povestirea este o unitate narativă, ceea ce reprezintă un detaliu important. Poveștile sunt diferite față de alte tipuri de narațiuni prin faptul că au începuturi și sfârșituri clare, particulare. Forma clasică a poveștii începe cu „A fost odată ca niciodată” (un început pentru ce va urma, creând o așteptare pentru conflictul sau problema care va apare) și se încheie cu „Și au trăit fericiți până la adânci bătrâneți” (însemnând că ceea ce a început este terminat acum). Povestea are rolul de a lămuri o situație, o anumită problemă, ducând mereu lucrurile mai departe, captând și întreținând interesul. Povestea are mereu un ritm, intervenind un incident sau o acțiune (ce uneori se complică) care primește un răspuns prin „Ce s-a întâmplat apoi?”. Derularea povestirii presupune organizarea coerentă a itemilor și etapelor din partea cadrului didactic, principalul regizor al acestei experiențe de învățare, pentru o simplificare și clarificare a conținutului selectat. Personajele și evenimentele întrupează aceste conflicte primordiale dintre bine și rău, curaj și lașitate, teamă și siguranță, supraviețuire-pieire. Povestitorul, cadrul didactic, cel mai frecvent este cel care are nevoie de la început de un produs sau obiectiv clar definit, organizând conținuturile, hotărând asupra procedurilor narrative și pregătind căi de a descoperi dacă povestea a fost străbătută cu succes de către copii. Toate acestea, ținând seamă de faptul că, la sfârșit, noi vrem înțelesul cognitiv și pe cel afectiv împreună. Finalul are nevoie să rezolve într-un fel situația inițială, mai ales dacă urmează să profităm de puterea poveștilor, de a ne implica afectiv. Gândirea noastră este inundată de metafore și analogii, acestea construind mare parte din farmecul povestirilor pe care le utilizăm. Oamenii înțeleg lumea și o experimentează afectiv la fel de mult ca și cognitiv. Mare parte a puterii afective din povestire stă în aceea că se soluționează problema inițială și povestea se termină, se încheie.

Imaginația copiilor este cel mai puternic și mai energic instrument de învățare. A ține cont de acest lucru și a structura activitatea didactică în acest sens, punând în prim plan semnificația și nu seturile de obiective, este un mare câștig practic pentru preșcolari. Pentru că educatorul poate să conducă copiii într-un model ce le oferă acestora acces și implicare în ceea ce are semnificație. Utilizarea în activitățile educative preșcolare a tehnicilor de povestire înseamnă de fapt folosirea puterii formei pe care o are povestea pentru a preda orice conținut, într-un mod mult mai captivant și mai plin de înțeles, dezvoltând astfel structurile de limbaj ale copilului și abilitatea lui de a comunica.

Bibliografie:

1. Bocoș, M., (2002), *Instruirea interactivă, Repere pentru reflecție și acțiune*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană.
2. Bratu, B., (1977), *Preșcolarul și literatura*, București, Editura Didactică și Pedagogică.

DEZVOLTAREA SOCIALĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Profesor învățământ preșcolar, CICIOAN IONELA
Grădinița cu Program Prolungit Junior Dej, județul Cluj

Dezvoltarea socială a copilului, constă în asimilarea de conduite care acoperă două câmpuri: cel al actelor sociale observabile și cel al experiențelor personale intime. Actul social este reușita unui proces de comunicare, pe care sinele individual îl construiește prin interiorizarea unui ansamblu structural al rolurilor asumate în realizarea sarcinilor sociale. Sinele este un dat social care se construiește de-a lungul a două stadii. Primul stadiu reprezintă interiorizarea atitudinilor celorlalți la adresa sa și a rolurilor care se joacă în situații interactive particulare. Al doilea stadiu presupune în plus față de primul, integrarea atitudinilor sociale ale grupului de apartenență. Sinele devine o reflexie individuală a comportamentului social al grupului, adică a procesului de generalizare a reprezentării celui alt. Expresia sinelui în conduita față de ceilalți, este un rol (când copilul acționează, el joacă roluri, adică el acționează în felul în care simte că se așteaptă de la el să o facă, ba mai mult, în felul în care copilul crede că se așteaptă de la el să o facă). Este important de subliniat că toate aceste roluri sunt mediate de limbaj. Conform teoriilor psihologiei sociale behavioriste, copilul încă de la naștere este expus stimulilor socioculturali, așa încât el se dezvoltă într-o rețea de interacțiuni caracteristice grupului din care face parte, interacțiuni care pe măsură ce copilul crește se vor intensifica, diversifica și amplifica în complexitate. Din mediul social în care se dezvoltă, copilul construiește roluri, mai întâi pe al său personal, apoi pe cel al celorlalți. Preluarea de roluri relevă construcția intelectualizată a „celuilalt” prin mecanismele identificării și imitării.

Dezvoltarea competențelor sociale permite copiilor să-și dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Copiii achiziționează comportamentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Studiile indică faptul că acei copii care au dezvoltate abilitățile sociale se vor adapta mai bine la mediul școlar, având în același timp rezultate mai bune decât copiii cu abilități sociale slab dezvoltate, care vor fi respinși de ceilalți și vor fi predispuși la comportamente neadecvate. La vârsta preșcolară, copiii care sunt respinși de colegii de grupă încep să încalce regulile stabilite, să se simtă singuri, iar școlarii mici manifestă comportamente de violență fizică și deranjează orele. Grupul de prieteni este cel care validează comportamentele și oferă suportul social în momentele dificile. Acest suport reprezintă unul din factorii principali în a face față situațiilor stresante.

Abilitățile sociale sunt cele care permit integrarea într-un grup, iar dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care fac ca interacțiunile cu ceilalți să fie eficiente și să se atingă scopul personal stabilit.

Dezvoltarea socială implică două competențe: inițierea și menținerea unei relații și integrarea într-un grup.

Inițierea și menținerea unei relații: această competență se referă la însușirea unor comportamente esențiale pentru buna funcționare a unei relații. Formarea de prietenii îndeplinește mai multe funcții:

- compararea socială pozitivă (ex. „Mai sunt și alții care gândesc și simt ca mine.”);
- asigurarea securității emoționale, a sentimentului de intimitate, a ajutorului necesar la nevoie și a sentimentului că ai cu cine să-ți petreci timpul liber.

La această vârstă, principala îngrijorare a copiilor atunci când merg într-un mediu nou (ex. intrarea în grădiniță) este relația cu ceilalți copii (ex. „Le va plăcea de mine?”, „Se vor juca cu mine?”).

Comportamentele pe care această competență la presupune sunt:

➤ *Să inițieze și să mențină o interacțiune* - comportament ce vizează o serie de formule verbale și comportamente care îl ajută pe copil să stabilească relații cu cei din jur. Acest comportament se învață prin imitație de la adulți sau de la alți copii cu care se află în contact într-o situație similară. Pentru acest lucru trebuie încurajată permanent comunicarea între ei.

➤ *Să asculte activ* – acest comportament cuprinde un întreg set de comportamente ce transmit mesajul celuilalt prin limbaj verbal și nonverbal, ca persoana cu care vorbește să fie atentă la acesta.

➤ *Să împartă obiectele și să împărtășească experiențele* – copiii trebuie să-și împărtășească zilnic experiențele trăite și să se cunoască unul pe celălalt, să-și împrumute jucăriile, în acest mod sunt intensificate legăturile de prietenie.

➤ *Să ofere și să primească complimente* – aceasta presupune recunoașterea calității celorlalți, aprecierea acestora și contribuie la îmbunătățirea imaginii de sine. Un compliment va fi însoțit de o reacție pozitivă și va duce la creșterea probabilității ca acea persoană să ne caute compania.

➤ *Să rezolve în mod eficient conflictele apărute* – conflictele pot fi descrise ca incompatibilitatea dintre comportamentul a doi copii și poate apărea când acțiunea întâlnește protestul, rezistența sau răzburarea celuilalt. În rezolvarea conflictelor copiii pot aborda mai multe strategii: ignorarea, distragerea atenției și cea mai importantă: negocierea.

Atunci când copiii doresc să se integreze în jocul celorlalți pot încerca mai multe strategii:

- Copiii mai mici folosesc semnale nonverbale cum ar fi zâmbetele, gesturi care manifesta interes, stau lângă ceilalți copii și se uita cum se joacă sperând ca cineva îi va observa și îi va chema să se joace cu ei;

- Unii copii se implică în paralel într-un joc asemănător celui din grupul copiilor și speră că dacă jocul lui este acceptat de ceilalți va fi integrat și el în grup;

- Alți copii se comportă intruziv și intră peste jocul celorlalți spunând ca unele jucării sau spațiul respectiv este al lui;

- Copiii cu mai multă experiență folosesc anumite formule verbale: „Pot să mă joc și eu?”, „Tu de-a ce te joci acum?”;

- Alți copii stau și privesc jocul așteptând o oportunitate de a se implica în joc.

La aceasta vârstă s-a observat ca strategia cea mai eficientă este cea de a se implica într-un joc paralel și de a contribui cu ceva semnificativ la desfășurarea acestuia. Dacă părinții sau educatorii observă că de multe ori copilul stă mai retras și este marginalizat de către grup atunci trebuie neapărat să intervină. Marginalizarea este un factor ce duce la apariția problemelor emoționale și comportamentale.

Relațiile pe care educatoarea le stabilește cu un copil influențează modul în care grupa îl privește pe copilul respectiv: dacă educatorul are o atitudine pozitivă față de el, copiii vor prelua acea atitudine; dacă ceilalți observă că educatorul e încruntat ori de câte ori vorbește cu un copil care are unele comportamente negative și copiii vor face la fel deoarece el reprezintă o autoritate în fața lor.

Competența de integrare într-un grup social presupune următoarele comportamente:

✓ *Să respecte regulile aferente unei situații sociale* – copiii trebuie familiarizați cu regulile aferente fiecărei situații sociale, iar acest lucru nu este posibil fără verbalizarea lor permanentă. Regulile nu trebuie impuse, este necesar să dăm impresia copilului că el singur își alege să respecte anumite reguli.

✓ *Să coopereze cu ceilalți în rezolvarea unei sarcini* – copiii trebuie să împartă cu ceilalți jucăriile și materialele puse la dispoziție în grădiniță, să accepte ideile membrilor grupului, să negocieze și să facă compromisuri în cadrul acestuia. Ei trebuie să învețe că toate comportamentele noastre au consecințe asupra celuilalt și de aceea unele trebuie adaptate și modificate.

✓ *Să ofere și să ceară ajutorul atunci când este nevoie* – acest comportament necesită cunoașterea de către copil a propriilor limite, a insuficienței dezvoltării a unei abilități și solicitarea unei ghidări din partea colegilor sau a adultului.

Particularitățile individuale de vârstă la copiii preșcolari pot fi evidente și la nivelul de dezvoltare a competențelor sociale. Acestea sunt influențate de factorii intrapersonali și interpersonalii. Dezvoltarea optimă a copilului din acest punct de vedere are o puternică componentă genetică specifică fiecărui copil cât și influențele de mediu social și educațional în care se dezvoltă copilul. Interacțiunea optimă ai acestor factori poate reprezenta o sursă de protecție care asigură adaptarea optimă a copilului. De aceea conștientizarea rolului acestora este esențială pentru prevenția problemelor de sănătate mentală și menținerea unei funcționalități normale. Pe de altă parte, interacțiunea inadecvată a acestor factori poate contribui la dezvoltarea deficitară a competențelor emoționale și sociale, care pot deveni în timp sursă de tulburări emoțional-comportamentale.

Factorii intrapersonali se referă la faptul că interacțiunile sociale sunt ghidate de reacțiile emoționale pe care oamenii le resimt într-o situație. Reglarea emoțiilor negative duce la menținerea unei relații, pe când manifestarea frecventă a emoțiilor negative atrage după sine respingerea persoanei. Un rol central în înțelegerea situațiilor sociale îl are abilitatea de-a face legături între acțiunile altor persoane și propriile gânduri.

Factori interpersonalii – fac trimitere la faptul că orice situație socială reprezintă o oportunitate de învățare pentru copil. Astfel pot învăța anumite comportamente pe care le folosesc pentru atingerea unui scop. Modalitățile prin care un adult se poate implica în dezvoltarea abilităților sociale ale copiilor sunt:

- a fi un partener de încredere în interacțiunile cu copilul;
- a ghida comportamentul copilului în anumite situații sociale;
- a-i oferi copilului oportunități de exersare a abilităților sociale.

În cadrul interacțiunilor sociale, copiii își dezvoltă anumite abilități de relaționare și învață noi comportamente. De asemenea, copiii experimentează o serie de emoții în cadrul experiențelor prin care trec și inițiază interacțiuni sociale bazate pe comunicarea emoțională. Nevoia de ghidare din partea adulților în ceea ce privește recunoașterea și respectarea regulilor de comportament, trebuie să fie permanentă, astfel că copiii învață cel mai bine anumite comportamente sociale atunci când sunt bine stabilite regulile și limitele. Pentru a interioriza mai bine regulile, este necesar ca adulții să le repete în mod permanent copilului. Aceste reguli au rolul de a preveni permanent apariția unor probleme de comportament.

Bibliografie:

1. Allport, G. (1981). *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
2. Berge, A. (1997). *Profesiunea de părinte*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
3. Cerghit, I., *Metode de învățământ*, E.D.P., București, 1998.
4. Chiș, V., *Provocările pedagogiei contemporane*, Ed. PUC, Cluj – Napoca, 2002;

5. Chiș, V., Activitatea profesorului între curriculum și evaluare, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 2001;
6. Ionescu, M., Chiș, V., Strategii de predare și învățare, Editura Științifică, București, 1992.
7. Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Ediția a II-a, revizuită, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004.
8. Ionescu, M., Strategii de activizare a elevilor în procesul didactic, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1980.

JOCUL DIDACTIC ȘI ABILITĂȚILE SOCIALE ALE PREȘCOLARILOR

Profesor învățământ preșcolar, CIOT VASILICA
Școala Gimnazială Spermezeu

Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și alți copii, copilul învață comportamente dezirabile, modul de a relaționa cu sine și cu ceilalți, de a explora și rezolva probleme. Comportamentul social se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă, aptitudinile sociale se învață treptat trecând de la dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate. La grădiniță fiecare grupă reprezintă un grup social complex iar o bună adaptare la cerințele grupei presupune adaptarea la o serie de reguli și respectarea lor, în cadrul grupului prin intermediul interacțiunilor sociale copiii își dezvoltă abilități de relaționare și noi competențe sociale prin însușirea unor comportamente: inițiativa de a comunica cu cei din jur; încurajarea celorlalți copii să se joace împreună; integrarea într-un joc în desfășurare; împărțirea materialelor comune; rezolvare în mod eficient a unei probleme sociale; cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor sarcini comune. Dezvoltarea socială în perioada preșcolară este hotărâtoare pentru stabilirea genului de relații pe care îl vom dezvolta în următoarele perioade ale vieții. Copiii sunt receptivi la influențele din mediul exterior, drept urmare, prin intermediul imitației, aceștia reușesc să transpună în practică ceea ce văd în acțiunile adulților.

Contextul în care are loc socializarea conduitei preșcolarului este contextul social, relațional. Activitatea preșcolarului este bogată și greu de surprins în raporturile ei intime iar cea de ansamblu trebuie să-l ajute să se dezvolte armonios. Preșcolarul din grădiniță sau cel rămas în familie intră în contact cu alții mai mari decât el sau cu cei de-o seamă cu el, trăiește noi experiențe sociale, experimentează direct un mare număr de conduite interrelaționale. În aceste condiții el este obligat să facă saltul de la atitudinea „fiecare pentru sine” la atitudinea „fiecare și pentru alții”; de la poziția de *spectator* la activitatea altuia, la cea de *actor*, deci la interacțiunile sociale afective. Dezvoltarea competenței sociale permite preșcolarilor să dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comportamentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

În preșcolaritate, copiii încep să se caute unii pe alții, să fie sensibili la prezența altora chiar dacă fiecare își urmărește propria sa activitate. La 3 ani nu se poate vorbi încă de o organizare comună a activității care va opera ca la 5 ani, când activitățile se desfășoară pe bază de reguli, convenții, norme ce trebuie respectate. Evoluția sociabilității poate fi cel mai bine pusă în evidență prin modul în care preșcolarii realizează percepția altora. După vârsta de 3 ani, când copilul frecventează grădinița, acesta este pus în fața unor situații de învățare, de cooperare și posibilități de exprimare a autonomiei. Progresele autonomiei copilului sunt măsuri de adaptare la mediul social. Instituția preșcolară marchează o schimbare importantă, impunând copilului relații noi cu adulții și cu covârșnicii. În funcționarea grupului apar o

serie de caracteristici care particularizează grupul respectiv. La grupa mijlocie nu putem vorbi de o coeziune a grupului. La această vârstă, copiii trec cu ușurință de la o stare emotivă la alta, își schimbă partenerii de joc în funcție de interesele de moment, nu sunt constant în motivațiile pentru alegerile sau respingerile făcute. Pentru educarea coeziunii de grup se impune o bună cunoaștere a structurilor informale ce se constituie și utilizarea acestora cu mult tact pedagogic în cadrul *întâlnirilor de dimineață* când vin copiii la grădiniță. Coeziunea grupului se realizează prin intermediul cântecelor, jocurilor și activităților scurte, energice și plăcute. Cele mai potrivite sunt jocurile competitive, realizate prin cooperare și care să respecte nivelul individual de dezvoltare a capacităților fiecărui participant. Aceste activități fac introducerea în munca individuală sau de grup în care copiii învață și pun în practică competențe sociale, emoționale și intelectuale. Cunoașterea colectivului de copii are un rol deosebit în stabilirea unității grupului respectiv; motivându-i să participe cu mai mult interes la toate activitățile, ei vor simți că sunt parte importantă a acestuia. Cu timpul se va crea un anumit nivel de încredere iar copiii își vor dezvolta capacitatea de autocorectare. Se știe că, copiii, acceptă să primească critici mai ușor de la un prieten de-al lor decât de la un necunoscut sau chiar de la un adult, astfel, stabilindu-se relații între membrii colectivului de preșcolari, relații care dau naștere unui sentiment de învățare colectivă. Cu sprijinul educatoarei, fiecare copil își sporește substanțial aptitudinea de comunicare: el învață să vorbească astfel încât ceilalți să-i înțeleagă mesajul, să asculte când alții vorbesc, să folosească limbajul în rezolvarea problemelor, să contribuie cu idei la discuții în cadrul grupului. Aceste capacități ale copilului de a se apropia de colegii săi, de a coopera, de a-i respecta pe ceilalți ca persoană, duce la o gândire critică ce-I oferă posibilitatea să pună întrebări, să provoace și să evalueze fără răutate idei asemănătoare sau diferite de cele proprii. Această gândire independentă dovedește o deschidere, o responsabilitate personală socială, toate acestea ducând la stabilirea de reguli referitoare la propriul comportament precum și la stabilirea unor reguli ale grupului.

Frecvența conflictelor între copii scade o dată cu vârsta, în schimb se prelungește durata (copiii plâng, țipă, fac apel la adult mai mult timp); la băieți conflictele sunt mai dese decât la fete; conflictele cu partenerii obișnuiți sunt mai numeroase decât cele cu partenerii ocazionali și cu cât în joc sunt implicate obiecte personale, cu atât conflictele sunt mai violente. Puțin înainte de 4 ani, *celălalt* devine obiect de identificare, copilul dorind să fie și să acționeze așa cum este și așa cum acționează acesta. El este uneori atât de absorbit de partener, încât uită de propriile sale activități. Începând cu vârsta de 4 ani, « altul » este perceput ca rival, ca o persoană care stimulează dorința de a fi întrecut; competiția capătă valoare motivațională; abia pe la 5 ani *altul* este perceput ca partener egal de activitate.

Nivelul de dezvoltare al copilului de 4-5 ani îi permite să colaboreze cu 1-2 parteneri la activități; în momentele de incertitudine recurge prompt la apărare sau ajutorul adultului. Pe la vârsta de 5 ani își face apariția colaborarea prin schimb de idei și activitatea unitară cu contribuții alternative a 2 sau mai mulți copii. Copilul are acum autonomie mai mare, se joacă în mod curent cu mai mulți copii, organizează și planifică jocul în comun cu ceilalți participanți; dacă nu este implicat efectiv, poate să aprecieze rezultatele activităților folosind criterii obiective; acum trăiește tot în sfera intereselor personale imediate. Cooperarea, ce implică o accentuată maturitate intelectuală și socială, este însă slab prefigurată la preșcolar, confuză. Pe acest fond interrelațional încep să se formeze și unele trăsături caracteriale. De pildă, contradicția dintre modalitățile primitive de satisfacere a unor trebuințe și cerințele exprimate de adult poate constitui sursa, fie a unor trăsături caracteriale pozitive, condensate în conduita civilizată a copilului, fie a unora negative, condensate în conduita dezordonată, arogantă, neglijență.

Contradicția dintre dorințele și aspirațiile extinse ale copilului și posibilitățile sale limitate de satisfacere, ca și contradicția dintre constrângerile realității și libertățile oferite de

fantezie poate conduce, fie spre instalarea unor trăsături caracteriale pozitive ca: sensibilitatea pentru adevăr, încrederea în forțele proprii, etc. sau, dimpotrivă, negative, ca: minciuna, lăudăroșenia, etc. De exemplu, dacă într-o familie se cultivă nesăbuit dorințele, pretențiile copilului, dar se neglijează dezvoltarea inițiativei, implicării personale în activitate, echilibrul, apar grave disfuncționalități în relațiile copiilor cu cei din jurul său, ce iau forma «crizei negativismului infantil». Acesta se asociază cu instalarea unor trăsături de caracter: egoism, lipsa de sensibilitate și atenție față de alții, etc. Numai acțiunile educative echilibrate, cu cerințe gradate, vor fi în măsură să prevină apariția unor astfel de însușiri caracteriale. Cu cât un copil va dispune de un caracter mai educat, mai puternic, cu atât el va fi capabil să-și controleze mai bine trăsăturile temperamentale și să-și valorifice mai deplin aptitudinile care se dezvoltă la această vârstă. Dificultățile cu care copilul are de luptat în cursul dezvoltării sale psihice și care, aproape fără excepție, îl împiedică să-și cultive sentimentul de comuniune socială în toată deplinătatea sa, pot fi clasificate, în dificultăți care, generate fiind de deficiențele societății se vor manifesta în situația economică a familiei și a copilului și dificultăți generate de deficiențele organelor copilului. Astfel vedem un copil care prezintă mari deficiențe la unele organe importante și care, prin urmare, nu poate răspunde așa cum trebuie exigențelor vieții. Așa sunt de exemplu copiii care sunt dați la grădiniță mai târziu, cei care au greutăți în executarea unor mișcări sau cei care învață să vorbească mai târziu, fiind mult timp stângaci pentru că activitatea lor cerebrală se dezvoltă mai lent decât la acei copii normali. Se știe că asemenea copii, continuu supuși șocurilor sunt lipsiți de suplețe, se adaptează și socializează mai greu.

Dificultăți în socializarea pot surveni și atunci când afecțiunea membrilor familiei copilului rămâne sub un anumit nivel. Această împrejurare are și ea consecințe importante pentru dezvoltarea copilului. Comportamentul său va avea de suferit ca urmare a faptului că el nu învață să cunoască iubirea și nu știe să facă uz de ea, deoarece impulsul său afectiv nu îmbobocește. Și în direcția opusă se pot întâlni eșecuri, atunci când, sub influența unei călduri sufletești deosebite, care însoțește educația, copilul *alintat* își dezvoltă dincolo de orice limită înclinația spre afecțiune în așa fel încât se atașează prea strâns de una sau mai multe persoane și nu vrea să audă de despărțirea de ele. Tot în categoria celor răsfățați se includ și copiii cărora le sunt înlăturate din drum toate dificultățile, cei de ale căror năzbâtii se surâde amical și care își pot îngădui totul; acești copii, cărora nu le lipsește nimic, care nu sunt admonestați când e cazul, și pe care părinții îi feresc de orice pericol sau efort se vor adapta mult mai greu în societate atunci când va fi cazul să o facă singuri sau când vor întâlni impedimente.

Valoarea educațională a grădiniței este bine înțeleasă doar dacă înțelegem și modul în care acțiunile de joacă ale copilului se integrează în mod gradual în activități ale adultului, care devine conștient de semnificația lor, atât pentru el ca individualitate cât și pentru societate. Ceea ce se întâmplă în grădiniță în mod special, este ghidarea lor către o atitudine afectivă corespunzătoare, fie că este cea a societății în care copilul trăiește, fie că derivă din faptul că ei singuri recunosc ceea ce este frumos și ceea ce reprezintă ordinea. Într-un cuvânt grădinița lucrează pe direcția organizării și îndrumării jocurilor copiilor, astfel încât acestea să reprezinte simbolic viața de adult și lumea în care urmează ca ei să trăiască și asupra inducerii unor atitudini pozitive în cadrul jocurilor simbolice. Jocurile prin care copilul se dezvoltă pe toate planurile, trebuie să fie organizate în așa fel încât să servească scopului de a-l pregăti pe copil pentru viața adultă. Grădinița realizează acest scop prin emoțiile și atitudinile pe care copilul le dezvoltă în jocurile sale și care îl leagă de viața de adult. Aceste emoții și atitudini nu pot fi suscitade în copil decât prin simbolizările introduse în joc. Acțiunile izolate, independente, performate de copii se datorează unor stimuli obiectivi care leagă din ce în ce mai mult jocul de activitatea reală a adultului. Cu alte cuvinte, copilul trece de la simpla manipulare, mânuire a uneltelor pentru plăcerea lui, la deprinderea unor abilități atunci când realizează ce poate face cu ajutorul lor, și din aprecierea capacității pe care o deține și din

statusul pe care astfel îl deține el, ajunge să realizeze că își poate îmbunătăți relațiile sociale. Cade așadar, în sarcina educatorului, să îi ofere un cadru în care el doar să asiste din umbră, să îndrume indirect dezvoltarea copilului, fără să se forțeze în nici un fel dezvoltarea stadială a acestuia. Tot ceea ce educatorul trebuie să facă este să organizeze „lumea” din jurul copilului pentru ca unui joc să-i urmeze în mod natural un altul, astfel încât unitatea acestor jocuri să se realizeze îndată ce copilul a atins stadiul inteligenței. Procesul educativ trebuie să-i furnizeze copilului ansambluri pe care copilul să le poată înțelege, care să îi solicite interesul și care să includă acțiuni la început separate, fără nici un fel de legătură între ele.

În concluzie, aspectul social și relațional care vizează integrarea preșcolarului în realitatea materială și socială, presupune realizarea a trei obiective:

- acceptarea conștientă a celorlalți și stabilirea unor relații integratoare;
- acceptarea conștientă a celorlalți și stabilirea unor relații de comunicare;
- acceptarea conștientă a celorlalți și stabilirea unor relații de respect față de aceștia.

Modalitățile și acțiunile care fac posibilă realizarea acestor obiective sunt diferite în raport de specificul fiecăruia:

a) Astfel, pentru a se putea realiza acceptarea și stabilirea unor relații cu ceilalți este necesară deprinderea jocului colectiv în timpul liber; deprinderea de a pierde și de a câștiga în jocurile de competiție; deprinderea de a participa la jocuri și activități propuse de alții; înțelegerea că viața într-un colectiv presupune respectarea anumitor reguli și formarea deprinderilor de a propune chiar el asemenea reguli; este necesar să se evite impresia că educatorul are preferințe pentru unii copii, înlăturarea susceptibilităților; acceptarea treptată a faptului că, deși se poate înțelege mai bine cu anumiți copii, trebuie ca în atitudinile sale să nu manifeste discriminări.

b) Pentru a realiza obiectivul din cadrul aspectului social și relațional, preșcolarul trebuie inițiat în regulile de bază ale dialogului (să nu întrerupă pertenerul de discuție, să lase timp și pentru intervenția celuilalt); să fie obișnuit să evite stridențele în folosirea vocii și să și-o controleze; să-l deprindem să se adreseze colegilor și să-și comunice părerile; să-l dezobișnuim de a pârî și de a monopoliza atenția educatoarei; să-și exprime cu voce tare nemulțumirile, să-i educăm deci, o atitudine deschisă față de grup.

c) În ce privește stabilirea unor atitudini de respect față de ceilalți este necesar să-i formăm deprinderea de a evita atitudinile absolutiste ; să-i creăm obișnuința de a saluta, de a și lua rămas bun; să-l deprindem să deosebească lucrurile personale de ale altora; să-i conștientizăm datoria de a evita atitudini care pot produce neplăceri celorlalți; să-i formăm pe cât posibil capacitatea de a înțelege și a accepta ce se consideră valoare în societatea în care trăiește (cinstea, sinceritatea, punctualitatea, etc.); să-l facem să cunoască și să respecte normele de conviețuire acasă, pe stradă, la grădiniță, etc.

În concluzie, educarea sociabilității se face prin încredințarea unor sarcini și responsabilități sociale, prin antrenarea copiilor în jocuri și activități colective iar acest lucru nu poate fi efectuat decât atunci când cadrul didactic este un creator al stării de bine la nivelul grupei pe care o conduce dovedind dragoste pentru meserie și tact pedagogic.

PARTENERIAT EDUCAȚIONAL „POVEȘTILE COPILĂRIEI”

Director profesor, CLAPOU CRINA LUMINIȚA
Grădinița cu Program Prelungit nr. 3 Bistrița

Proiectul transfrontalier „Educație online fără hotare”

Parteneri:

- Grădinița cu Program Prelungit nr. 3 Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, România;
- Grădinița nr. 225 „Spicușor”, sectorul Ciocana, Chișinău, Republica Moldova.

Motto: *“Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singura este veselă și nevinovată.”* Ion Creangă

Argument:

Cartea trebuie să rămână prezentă în viața omului modern care tinde să stea mai mult în fața televizorului sau a calculatorului. Lectura rămâne una din cele mai intense, mai educative și mai răspândite activități. Cu cât copilul se apropie mai devreme de lectură cu atât mai importante și mai durabile vor fi efectele ei în domeniul limbajului, al comunicării precum și al comportamentului și al socializării.

Cultivarea limbii reprezintă obiectivul esențial în formarea copiilor cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabili să înțeleagă lumea în care trăiesc și să o transforme, să se cunoască pe sine, să recepteze și să transmită mesaje, exprimându-și gândurile și sentimentele într-un limbaj bogat, nuanțat și corect din punct de vedere gramatical.

Lectura face parte integrantă din copilăria celor mai mulți copii: „A fost odată ca niciodată...”...și la auzul acestor cuvinte ne întoarcem în lumea minunată a copilăriei, a poveștilor care ne prefac în zână, în floare, în pasăre, în infinitul cerului, al pădurii sau al mării...

Scop:

Cooperarea între instituții preșcolare pentru stimularea interesului pentru lectură și a gândirii critice în rândul preșcolariilor, exersarea limbajului și a posibilităților de comunicare ale acestora, precum și dezvoltarea creativității verbale și plastice, ori a capacității de a înțelege mesajul scris.

Dimensiuni ale dezvoltării:

- Interacțiuni cu adulții și cu copiii de vârste apropiate
- Autocontrol și expresivitate emoțională
- Curiozitate, interes și inițiativă în învățare
- Activare și manifestare a potențialului creativ
- Mesaje orale în diverse situații de comunicare
- Premise ale citirii și scrierii, în contexte de comunicare cunoscute

Comportamente vizate:

- Participă la interacțiuni pozitive cu copii de vârstă apropiată
- Recunoaște și exprimă emoții de bază, produse de texte literare, obiecte de artă
- Demonstrează creativitate prin activități artistico-plastice și practice, în conversații și povestiri creative
- Demonstrează înțelegerea unui mesaj oral, ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor etc. (comunicare expresivă)
- Participă la experiențe de lucru cu cartea, pentru cunoașterea și aprecierea cărții
- Asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj

Obiective vizând preșcolarii:

- să manifeste interes pentru lectură;
- să audieze conținutul cărților de povești adecvate vârstei;
- să observe asemănările și deosebirile dintre textul scris, dramatizare și ecranizarea acestuia;
- să-și exprime gândurile și sentimentele în texte – proză/versuri, folosind o exprimare nuanțată;
- să coopereze în diferite situații de comunicare;
- să manifeste interes față de personaje din lumea poveștilor;
- să participe la realizarea unor lucrări plastice și practice;

Resurse:

- **umane:** - preșcolarii; - părinții;
- cadre didactice; - colaboratori.
- directori de unități preșcolare; - bibliotecar/ librar
- **materiale:** - cărți de povești de autori români sau din literatura pentru copii universală;
- cărți, reviste;
- albume, planșe, imagini-suport;
- calculator, imprimantă, aparat foto/telefon, tabletă, laptop, conexiune internet;
- **temporale:** - octombrie 2022 - decembrie 2022
- **financiare:** sponsorizări, finanțări din fonduri proprii

Parteneri educaționali:

- Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău prin Programul transfrontalier „Educație online fără hotare”.
- Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud
- Biblioteca Județeană “George Coșbuc” Bistrița
- Librăria “Casa cărții” Bistrița;

Programul activităților: - o activitate lunar la fiecare grupă implicată în parteneriat

Plan de lucru:

Fiecare instituție preșcolară va implica în derularea parteneriatului câte 6 grupe pe 3 nivele de vârstă: 2 grupe mici (copii 3-4 ani), 2 grupe mijlocii (copii 4-5 ani) și 2 grupe mari (copii 5-6 ani). Activitățile lunare se vor desfășura în colaborare în pereche între grupe pe nivele de vârstă din cele două grădinițe, după un grafic convenit de comun acord între conducerea instituțiilor partenere, respectând tematica lunară din calendarul activităților.

Comunicarea se va realiza între cadrele didactice, cu implicarea copiilor, utilizând mijloace la alegere (email, telefon, WhatsApp, Facebook, Messenger, Google Meet, Zoom etc.)

Modalități de realizare:

- activități on-line de cunoaștere între preșcolarii de la grupe similare;
- prezentarea unor povești comune copiilor din grădinițele partenere;
- realizarea de dramatizări după povești îndrăgite de copii, la alegere (grupele mari și mijlocii);
- conceperea unor lucrări artistice (desene, picturi, colaje, lucrări colective) cu teme din povești;
- colectarea și donarea unor cărți de povești/reviste pentru copii cu posibilități materiale reduse;
- vizită la bibliotecă și/sau librărie;
- expoziție de cărți/lucrări ale preșcolariilor în grădinițele partenere (sau alte locații);

Evaluare:

- analiza produselor activității;

- aplicarea unor chestionare de satisfacție;
- rapoarte de activitate;

Monitorizarea proiectului – se realizează prin:

- verificarea respectării calendarului activităților;
- feedback-urile pozitive din partea beneficiarilor;
- evaluarea impactului asupra copiilor;
- implicarea efectivă și afectivă a membrilor echipei de proiect și partenerilor de colaborare.

Produse educaționale obținute la finalul parteneriatului:

- ❖ JURNAL DIGITAL, care va documenta fiecare etapă a proiectului, implicarea elevilor și cadrelor didactice, comunicarea cu partenerii educaționali și rezultatele obținute;
- ❖ albume foto digitale;
- ❖ filmulețe;
- ❖ diplome pentru preșcolari;

Diseminarea rezultatelor parteneriatului:

- prezentarea etapelor și rezultatelor proiectului pe pagina de Facebook dedicată proiectului *Educație online fără hotare 2022*;
- prezentarea proiectului în cadrul comisiei metodice/de curriculum, cercului pedagogic, a unor simpozioane sau conferințe;
- prezentarea rezultatelor în mass-media, pe site-ul/pagina de Facebook a grădinițelor partenere,

Calendarul activităților:

- Septembrie 2022

Realizarea parteneriatului „Poveștile copilăriei” și prezentarea în cadrul grădinițelor partenere Mijloace de realizare:

- Scrierea parteneriatului;
- Stabilirea grupelor și corelarea acestora

Participanți: Directorii instituțiilor partenere, cadrele didactice

Responsabili: Directorii, cadre didactice desemnate

Indicatori de performanță:

- semnarea parteneriatului;
- înregistrarea în baza de date a proiectului *Educație online fără hotare*;

- Octombrie 2022

Să cunoaștem prietenii cărților de povești!

Mijloace de realizare:

- Întâlniri on-line de cunoaștere între preșcolarii de la grupe similare
- Prezentarea unor cărți de povești de către educatoare sau invitați: alte educatoare, directorii, părinți, alți invitați
- Vizită la bibliotecă/librărie

Participanți: Directorii instituțiilor partenere, preșcolari, educatoare, părinți, bibliotecar/librar, alți invitați

Responsabili: Directorii, cadre didactice desemnate

Indicatori de performanță:

- realizarea întâlnirilor on-line la fiecare grupă;
- numărul cărților de povești citite copiilor;
- numărul și calitatea invitațiilor

- Noiembrie 2022

Cărțile de povești ne inspiră...

Mijloace de realizare:

- Conceperea unor lucrări artistice(desene, picturi, colaje, lucrări colective) cu teme din povești;

- Întâlniri on-line între grupe similare

Participanți: Directorii instituțiilor partenere, preșcolari, educatoare

Responsabili: Directori, cadre didactice desemnate

Indicatori de performanță:

- realizarea unei lucrări artistice de către fiecare copil implicat în proiect;

- realizarea unei lucrări artistice colective la fiecare grupă implicată;

• Decembrie 2022

Darul meu este o carte/o poveste!

Mijloace de realizare:

- Colectarea și donarea unor cărți de povești/reviste pentru copii;

- Realizarea de mini-dramatizări după povești îndrăgite de copii;

- Expoziție de cărți/lucrări ale preșcolarilor/fotografii

Participanți: Directorii instituțiilor partenere, preșcolari, educatoare

Responsabili: Directori, cadre didactice desemnate

Indicatori de performanță:

- numărul cărților donate de fiecare grupă;

- realizarea de mini-dramatizări la grupele mari;

- o expoziție în fiecare grădiniță parteneră

Bibliografie:

• <https://www.didactic.ro/>

MOTIVAREA PENTRU CARIERA DIDACTICĂ

Profesor, COLȚA RAMONA ELIZA
Liceul Tehnologic „Ion Căian Românul”

Definirea motivației este, în general, bogată în literatura de specialitate, definițiile propuse de diferiți autori subliniază aspecte considerate esențiale.

1. „Motivația este ceea ce energizează, direcționează și susține un comportament” (Steers și Porter apud Saal Knight, 1988, p.256)

2. „Motivația se referă la factorii interiori individului, care stimulează, mențin și canalizează comportamentul în legătură cu un scop” (Huffman, Vernoy, Williams 1991, p.381).

3. „Motivația se referă la dinamica comportamentului, procesul de inițiere, susținere și direcționare a activităților organismului” (Goldenson, apud Coon, 1983).

Aceste trei definiții subliniază:

- Dinamica: în prima teorie, motivația inițiază, energizează și stimulează, în a doua direcționează și canalizează, iar în a treia susține și menține un comportament dinamic, fluent;
- Motivația „se plămădește” cu ajutorul unor forțe interioare;
- Comportamentul generat de motivație este orientat spre satisfacerea unor trebuințe.

Într-un cadru de referință filosofic și social, motivația are un caracter intrinsec. Din punctul de vedere al autorului S. Cristea, motivația pentru autoformare la cadrele didactice avansează la nivelul problematicii sociale a sistemului și a procesului de învățământ care solicită o „definiție practică”. În limitele ei, schimbarea în educație „o inovație care este o îmbunătățire măsurabilă, deliberată și puțin susceptibilă de a se produce frecvent”. Chiar schimbarea mediului în care funcționează unitatea de învățământ, modificările de anvergură din școală: noile obiective educaționale, noile tehnologii didactice, noile programe și manuale și implicarea mai largă a comunității determină (impulsionează) motivația pentru autoformare în sistem. Codul educației, centrat pe formarea de competențe, cuprinde aceste noi orientări, care solicită un nou mod de gândire și acțiune, o nouă mentalitate a cadrelor didactice pentru educația copiilor.

După cum observă Atkinson (2000) An Investigation into the Relationship Between Teacher Motivation and Pupil Motivation (autor S. Atkinson, Educational Psychology, Mar. 2000 Vol. 20, No 1; p 45) este statistic semnificativă concluzia potrivit căreia există o legătură pozitivă între motivația elevilor și motivația cadrelor didactice. Așadar, cadre didactice motivate înseamnă elevi motivați.

În școala tradițională, este prioritar accentul pus pe dezvoltarea și încurajarea unui anumit tip de motivație, respectiv motivația de realizare. Cei care sunt motivați de această trebuință se străduiesc să atingă standarde de excelență. Indiferent dacă va exista sau nu o recunoaștere, nevoia fiind puternic susținută intrinsec. Potrivit lui Weiner (apud Bower, Bootzin, Zajonc, 1987), în urma cercetărilor efectuate, în viața de zi cu zi, cei cu motivație de realizare mai ridicată aspiră să urmeze cariere provocatoare, complexe, dar nu atât de dificile încât să sfârșească prin eșec. Persoanele cu motivație de realizare scăzută aleg fie sarcini extrem de dificile referitor la care nu pot fi ei blamați de eșec. Bineînțeles că mai există și alte motivații, fiecare fiind răspunzătoare de un anumit impact asupra activității la catedră:

- motivația de putere poate fi definită și ca „nevoia de a câștiga recunoaștere, influență sau controlul asupra altor persoane sau asupra unor grupuri (Morris, 1990, p 428). Adeseori, cadrele didactice au o astfel de motivație – de multe ori nerecunoscută la nivel conștient, deoarece în spațiul și autoritatea funcției de cadru didactic motivația de putere poate fi lesne realizată.

- nevoia de afiliere reprezintă nevoia de a menține relații sociale cu alte persoane.
- nevoia de a ști își găsește soluționare prin intermediul activității de explorare. Este un tip de motivație folosită în plan școlar, totuși nestimulată îndeajuns de mult. Berlyne (apud Coon, 1983) a realizat următorul experiment: le-a prezentat unor copii mai multe desene de complexități diferite; aceștia au petrecut mult mai mult timp în studierea desenelor mai complexe comparativ cu cele mai simple. De altfel, acest fenomen este prezent și în viața dumneavoastră de fiecare zi: nu vi s-a întâmplat adeseori să stați până târziu în noapte să citiți o carte captivantă sau să stați la televizor pentru a vedea un film sau doar pentru a vedea cum se termină? În acele momente vă era stimulată motivația pentru curiozitate. Profesia de cadru didactic presupune cu preponderență activarea, stimularea și consolidarea unei asemenea motivații.

În studiul UNESCO, intitulat *Teacher Motivation, Compensation and Working Conditions*, International Institute for Educational Planning, Paris, 2006, următoarele motive sunt satisfăcătoare pentru cadrul didactic, ca elemente de echilibrare și de susținere a dezvoltării în carieră:

- dedicarea pentru profesie și pentru activitatea cu copiii;
- succesul obținut în sala de clasă, recompense profesionale pe care cadrul didactic le primește prin aceea că observă realizările elevilor;
- statusul obținut prin formarea inițială și continuă în domeniu;
- condițiile de muncă favorabile exercitării în bune condiții a profesiei (unde intră atât disponibilitatea materialelor didactice necesare cât și sprijinul oferit din partea managementului școlar, implicarea părinților);
- posibilitatea de promovare și avansare în carieră;

Din perspectiva deciziei pentru carieră, observăm faptul că impactul și însemnătatea sunt punctele forte ale acestei alegeri, în timp ce competența și alegerea pentru unii subiecți reprezintă mai mult semne de întrebare. Din cele subliniate până acum se remarcă faptul că motivația pentru cariera didactică reprezintă o prioritate a oricărei politici de reformă, nu doar în domeniul învățământului ca atare, ci în plan mai extins, social. Așa cum sistemul de învățământ reprezintă motorul de dezvoltare pentru evoluția socială, tot așa resursa umană reprezintă elementul cheie în ceea ce privește succesul și viabilitatea măsurilor de reformă la nivelul sistemului de învățământ.

Bibliografie:

- Bower, G., Bootzin, R., Zajonc, R., Hall E. (1987). *Principles of psychology*, NY: Random House
- CRISTEA, S. Perfecționarea cadrelor didactice. În: *Didactica Pro*, 2001, nr.3, p. 23
- Coon, D. (1983). *Introduction to Psychology. Exploration and Application*. St. Paul: West Publishing Company.
- Huffman K.; Vernoy M.; Williams B.; Vernoy J. (1991). *Psychology in action*. New York: John Wiley and Son,
- Morris, Ch. (1990). *Psychology* (seventh edition), Englewood Cliffs: Prentice Hall
- Panișoară, G., Panișoară I-O.(2005), *Motivarea eficientă*, Editura POLIROM, Iași
- Panisoara, G.; Panisoara I-O. (2010), *Motivarea pentru cariera didactică*, Editura Universității, București
- Sall, F.; Knight, P., (1988), *Industrial organizational psychology: Science and practice*. Pacific Grove: Brooks/Cole Publication
- UNESCO (2006) *Guidebook for Planning Education in Emergencies and Reconstruction*, section 4 Teachers and Learners – cap. 16 Teacher Motivation. Compensation and Working Condition. Paris: International Institute for Educational Planning.

VOCAȚIA ȘI TALENTUL PEDAGOGIC- PROFESIA DE CADRU DIDACTIC

Profesor învățământ preșcolar, COSTIN GABRIELA
Școala Gimnazială Grigore Silași Beclean

Calitățile unui bun profesor nu se referă doar la competența sa didactică, ci și la capacitățile empatice și sociale. Astfel, a avea competențe de specialitate – în funcție de domeniul predat și pedagogice este important, dar nu de ajuns pentru a fi într-adevar un profesor apreciat de către elevii săi.

În primul rând, calitățile unui bun profesor implică a avea anumite abilități sociale de a patrunde în viața interioară a grupului de elevi, abilități empatice, de a înțelege copiii și a putea privi lumea prin ochii lor, și nu în ultimul rând, valori superioare, căci profesorul este un model pentru elevii săi. În schimb, de multe ori se ia decizia pentru o carieră în învățământ din rațiuni pur practice – inexistența unui alt loc de muncă mai bun, statutul social apreciat.

Astfel, printre calitățile unui bun profesor, cele mai importante sunt tactul și talentul pedagogic, capacitatea de a forma mintea tinerilor, de a preda în mod creativ și de a nu se limita doar la un monolog plictisitor. De multe ori, nu ceea ce spune un profesor este important, ci modul în care o spune, redarea unei lecții printr-un discurs lung, nu stărnește interesul elevilor, mai mult, îi deranjează pe aceștia, căci se simt complet ignorați în aceste interacțiuni într-un singur sens. Modul în care un profesor comunica cu elevii săi este esențial, iar dacă acesta găsește moduri atractive de a prezenta informațiile și încearcă o interacțiune adevărată cu elevii săi, rezultatele se vor observa imediat. Dintre calitățile unui bun profesor, dragostea pentru copii este esențială. Un bun profesor are o vocație interioară pentru comunicarea adecvată a informației, dar el trebuie și să iubească și să înțeleagă copiii. Atitudinea profesorului față de copii pune amprenta asupra relațiilor în clasă, iar dacă acesta le arată elevilor săi dragoste, respect și înțelegere, procesul didactic va fi mult simplificat.

Empatia este și ea foarte importantă când se vorbește despre calitățile unui bun profesor, acesta trebuie să cunoască psihologia tinerilor, să știe cum funcționează mintea lor și în primul rând să poată să îi înțeleagă pe copii. Empatia înseamnă intuiție, înțelegere, a putea să pătrunzi în lumea interioară a copilului sau a tânărului. Înseamnă și a putea să îți cunoști cât se poate de bine fiecare elev și să preconizezi care dintre ei va manifesta anumite dificultăți în anumite situații.

Profesorul este cel care descoperă metode și procedee eficiente în formarea fiecărui copil în parte. Calitatea educației oferite de unitatea de învățământ depinde de prestația pedagogică a cadrelor didactice, de atitudinea lor față de schimbare, de calitatea metodelor interactive și a procedeelelor didactice practicate. În condițiile actuale, educația de calitate rămâne în totalitate pe seama cadrelor didactice. Pe lângă aceste competențe și aptitudini specifice, menționăm și o altă trăsătură definitorie pentru un profesor: vocația pedagogică. Spre deosebire de celelalte trăsături, vocația pedagogică este mult mai dificil de evaluat și măsurat, fiind din ce în ce mai mult ignorată în prezent atât în alegerea carierei didactice, cât și în evaluarea cadrelor didactice.

Talentul pedagogic se datorează acelor calități ale pedagogului, care îi permit să gestioneze activitatea pedagogică și îi asigură succesul în această activitate. Asemenea calități trebuie căutate nu doar în competențe, cunoștințe, abilități, deprinderi, obișnuințe de lucru, dar și în trăsăturile de personalitate, care oferă pedagogului posibilități, deschideri de acțiune

productiv și creator. Măiestria pedagogică include un complex de calități personale, care asigură profesorului un nivel înalt de autoorganizare profesională. Componentele de bază ale măiestriei pedagogice sunt: orientarea umanistă a activității profesionale, competența profesională, aptitudinile pedagogice și tehnica de lucru. Aptitudinile pedagogice ca componentă a măiestriei profesionale a pedagogului, au menirea de a-i permite profesorului să se includă mai ușor, activ și cu dorință, satisfacție în activitatea profesională și mai ușor să se perfecționeze, fiind deosebit de productiv în activitatea profesională.

Aptitudinea pedagogică reprezintă un ansamblu de calități psihosociale, generale și specifice, necesare pentru proiectarea activităților care au ca finalitate formarea-dezvoltarea permanentă a personalității umane, activități realizabile în diferite medii instituționale, în condiții relevante la nivel de produs (rezultatele obținute, valorificate) și de proces (resursele interne angajate, valorificate). În psihologie, aptitudinea este abordabilă din perspectiva raporturilor sale cu capacitatea umană. Structura aptitudinii pedagogice sintetizează „un complex de însușiri psihosociale” care asigură competența subiectului educației în acțiunea de formare-dezvoltare permanentă a obiectului educației (preșcolar, elev, student ș.a.). În cadrul acestei structuri, determinantă este capacitatea de comunicare pedagogică a educatorului. Ea susține valorificarea și integrarea adecvată a tuturor trăsăturilor aptitudinale realizabile efectiv la nivel de: a cunoaște și de a înțelege obiectul educației și capacitate de stimulare a creativității necesare pentru adaptarea la condițiile noi ce apar continuu pe parcursul desfășurării acțiunii educaționale/didactice;

Se poate spune că competențele specifice cadrului didactic, vocația pedagogică, aptitudinile pedagogice, măiestria pedagogică sunt trăsături sau, mai bine spus, caracteristici definitorii ale profesiei didactice, astfel realizând o proiecție orientativă a imaginii și a structurii specifice a personalității cadrului didactic. Pornind de la cele expuse de către C.Cucoș precum că cel care aspiră la o carieră didactică este de dorit să demonstreze o anumită disponibilitate pentru această profesie, tradusă în anumite aptitudini, valori compatibile cu profesia sau un anumit profil psihologic, este important totuși ca în cadrul stadiului preprofesional de formare a cadrelor didactice să fie identificate acele persoane care au predispoziție către această profesie.

Bibliografie:

- DRAGU, A. Structura personalității profesorului. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996.
- CUCOȘ, C. Educația. Experiențe, reflecții, soluții. Iași: Polirom, 2013.
- PĂUN, E. Pedagogie. Provocări și dileme privind școala și profesia didactică. Iași: Polirom, 2017
- NECULAU, A. O perspectivă psihopedagogică asupra stilului de muncă al profesorului. București: Editura Didactică și Pedagogică 2007

EFICIENȚA COMUNICĂRII ÎN ACTUL DIDACTIC

Profesor învățământ preșcolar, COTUȚIU ANA
Grădinița cu Program Prelungit nr. 12, Bistrița, Bistrița-Năsăud

Comunicarea a devenit în a doua jumătate a secolului XX acțiunea umană cea mai vizibilă, cea mai valorizată și cea mai studiată. Societatea în care trăim este o societate a comunicării deoarece se insistă tot mai mult pe rafinarea și multiplicarea mijloacelor de comunicare; nu peste mult timp vom putea afirma că trăim în era comunicării tehnologice. A comunica înseamnă „a fi împreună”, a împărtăși și a te împărtăși, a realiza o comunicare de gânduri, simțire, acțiune.

În sens general, prin comunicare se înțelege procesul interactiv de transmitere și recepționare a mesajelor, proces care implică un emițător, un mesaj, un canal de comunicare, un receptor și un răspuns.

Prin definiție comunicarea este *modalitatea fundamentală de interacțiune psihosocială a persoanelor, interacțiune ce presupune realizarea unor schimburi informaționale prin intermediul unor simboluri și semnificații social generalizate în vederea conservării stabilității sau, după caz, a obținerii unor modificări atitudinal-comportamentale la nivelul unui individ sau a unui grup.*

Comunicarea educațională este cea care mijlocește realizarea fenomenului educațional în ansamblul său, iar comunicarea didactică apare ca o formă particulară, obligatorie în vehicularea unor conținuturi determinate, specifice unui act de învățare sistematică.

Comunicarea didactică se poate structura pe ideea că este o comunicare instrumentală, direct implicată în susținerea unui proces sistematic de învățare în care nu apar reacții de conținut (centrată pe dobândire de cunoștințe sau deprinderi, motivații, etc.) de cadru instituțional (poate exista comunicare didactică înafara procesului de învățământ) sau privitoare la parteneri.

Deci, comunicarea este procesul de transmitere a informației de la emițător la receptor, este un proces informațional. Dar pentru că procesul educațional nu este unul simplist, pentru că numeroase din componentele sale au structuri complexe, actul predării presupune o serie de acțiuni specifice. După alegerea materialului faptic, profesorul trebuie să se concentreze asupra modului în care va prezenta noțiunile, asupra comunicării, care în aceste condiții nu este una obișnuită, ci o formă specifică. Prin ea trebuie să atingă anumite obiective, să vehiculeze un conținut care să fie receptat de elevi, să producă modificări ale personalității elevilor la nivel cognitiv, afectiv, atitudinal, acțional.

Caracterul didactic al comunicării este dat de respectarea legităților presupuse de un act sistematic de învățare cu o condiție ca „personajul- resursă” să depășească statutul de informator.

Schema oricărei comunicări cuprinde: *factorii comunicării, distanța* dintre aceștia și *dispoziția așezării lor* (ambele importante pentru particularitățile *canalului de transmitere a mesajului*), cadrul și contextul instituționalizat, tipul de cod, situația enunțiativă, repertoriile active sau latente ale emițătorului-receptor, retroacțiunile practice, elementele de bruij.

Codurile comunicării didactice sunt verbal, nonverbal, paraverbal, mixtă; după natura partenerilor poate fi o comunicare interpersonală, în grupuri mici, publică; statutul poate fi formal, informal, pe verticală, subiectivă, întâmplătoare; după natura conținuturilor, comunicarea didactică poate fi științifică, atitudinală, operațional-metodologică.

În cadrul comunicării didactice au loc schimburi de mesaje semantice (informații, cunoștințe) și ectosemantice (atitudini, convingeri); schimbul de mesaje se realizează între

educator și elev, între personalitatea formată a educatorului și personalitatea educatului. De aceea, comunicarea didactică stă la baza procesului de predare – asimilare a cunoștințelor și cere o selecție documentată și justificată a conținuturilor educaționale. Emițitorul și receptorul sunt elevul și cadrul didactic, aflați în posibilitatea de schimbare a statutului; între ei se interpune canalul de comunicare, pe care circulă un mesaj transpus într-un cod comun, interiorizat (limba) la care se adaugă elementele paraverbale și nonverbale. Mesajul este supus unor procese de codare și decodare prin care se asigură înscrierea lui în vocabularul elevului. Dificultatea constă chiar în această traducere a mesajului în limbajul operațiilor concrete, sau performanțe care-l poate depărta pe elev de profesor. Codul folosit (sistemul de semne lingvistice) cunoaște o triplă situație: prima la nivelul codului lingvistic, a doua la cel didactic, al treilea la nivelul codului specific. Mesajul oral este purtat pe undele sonore, iar mesajul scris este textul tipărit, mesajul afectiv este transmis de gestică, mimică, subtextul emotiv al vorbirii. Calea de comunicare este multimodală: auditivă, vizuală, tactilă, olfactivă.

Comunicarea în clasă are specificul său determinat de cadrul instituțional și de activitatea dominantă- învățarea. Literatura de specialitate subliniază caracteristici ca:

- Dimensiunea explicativă a discursului didactic este pronunțată prin înțelegerea celor transmise, premisă a învățării eficiente;
- Structura comunicării didactice conform logicii pedagogice, facilitând înțelegerea unui adevăr și nu simpla lui enunțare. Profesorul trebuie să facă „ eforturi speciale” pentru ca adevărurile să fie înțelese și acceptate de copii;
- Rolul activ al profesorului față de conținuturile științifice cu care va opera acțional ca un filtru ce selectează, personalizează programa școlară și manualul;
- Pericolul transformării autorității de statut asupra conținuturilor, sub forma argumentului autorității;
- Comunicarea didactică să fie combinată sub cele două forme verbale: orală și scrisă (alte particularități: de ritm, de formă, de conținut);
- Personalizarea comunicării didactice face posibilă ca același cadru instituționalizat, conținut, potențialul uman să fie exploatat și explorat diferit și cu rezultate diferite de profesori diferiți.

Pe lângă cele prezentate se pot enumera o altă serie de trăsături care creează un univers specific comunicării didactice:

- Ritualizarea și norme nescrise prezente permanent („Nu vorbi neîntrebat” „Ridicâți în picioare când răspunzi”);
- Combinarea permanentă a comunicării didactice cu cea orizontală în forme organizate sau spontane;
- Subordonarea finalităților obiectivului didactic propus duce la limitarea partenerilor educaționali de a alege conținuturi ad-hoc;
- Dominarea comunicării verbale de către profesor.

Așa cum am mai arătat, comunicarea didactică este un act informațional. Transmiterea informației este un schimb simbolic. Comunicarea verbală conduce actul învățării. Ea facilitează achiziționarea de cunoștințe, informații din diferite domenii cu scopul dobândirii culturii generale, de specialitate, a atitudinilor și convingerilor intelectuale, morale, se formează și se consolidează trăsături pozitive de caracter, are un finalism accentuat în scopuri și obiective educaționale.

Structura comunicării didactice se face conform logicii pedagogice. Profesorul trebuie să facă eforturi pentru ca prezentarea informațiilor în actul comunicativ didactic să acorde prioritate logicii pedagogice. Comunicarea didactică este dominată de profesor, în cea mai mare parte, la care se asociază și tutelarea de ansamblu a actului educativ. Profesorul trebuie să dea dovadă de competență comunicativă aceasta constând în abilitatea acestuia de a utiliza codurile limbajului educațional (lingvistic, didactic, specific) în combinații adecvate situațiilor

de învățare. Profesorul trebuie să fie capabil să utilizeze limbajul ca mijloc principal al educației. Coordonatele unui limbaj corect ar fi : bogat, stil, vocabular, orientat la subiect, emoțional, mobilizator, simplu, inteligent, încheșat, plăcut auzului, nuanțat, curgător, plastic, scriere lizibilă. Datorită exploziei de informații profesorul trebuie să fie capabil să le prelucereze, De aici ,o variabilă importantă a succesului educației fiind comunicarea, iar în cadrul ei, dialogul profesor-elev.

Prin caracterul instrumental, comunicarea didactică înglobează fenomenul de retroacțiune, prezent prin două forme :feed-back-ul și feed-forward-ul.

La modul general feed-bach-ul este modalitatea prin care finalitatea redevine cauzalitate, iar modalitatea prin care anticiparea finalității redevine cauzalitate este o retroacțiune de tip feed-forward.

Din perspectiva comunicării didactice (feed – back-ul) poate fi privit ca fiind comunicarea despre comunicare și învățare. Actul didactic impune existența unui feed – back care aduce informația de la receptor la emițător și reglează activitatea de transmitere a informației și celălalt feed–back reglează activitatea dominantă a celui din urmă (emițătorul).

În cazul comunicării didactice dominantă pentru receptor este activitatea de învățare. Profesorul nu comunică doar pentru a informa, ci pentru a crea premisele unor schimbări în ceea ce elevul „știe”, „vrea”, la rândul său elevul nu este doar receptorul de informație, ci persoană disponibilă la transformarea prin acțiune a informației primite. Dacă situația comunicării permite o prezență optimă a fiecăruia din cele două feed-back-uri se poate constata:

- ✓ Creșterea eficienței actului învățării;
- ✓ Instalarea unui climat securizant pentru profesor și elevi ;
- ✓ Ameliorarea relației interpersonale între cei implicați în actul didactic;

Particularizat pe ciclul preprimar comunicarea didactică nu vizează numai activități de educare și dezvoltare a limbajului sub aspect fonetic și lexical. Activități ca :povestiri create de copii „O zi în parc”, „Caută drumul cel bun”, „O întâmplare hazlie”, etc. trezesc interesul copiilor în a prezenta prin analogie sau transpunere în rolul personajului a sentimentelor și trăirilor proprii; jocuri didactice „E ziua păpușii”, „Grădina zoologică”, „Hai să facem o poveste”, etc., copiii învață să-și dezvolte stima de sine , învață să coopereze, să se solidarizeze atât cu eroii imaginari cât și cu colegii din grupă în rezolvarea de probleme sau realizarea unor performanțe competitive; jocurile pe arii de stimulare dau posibilitate copiilor să-și dezvolte propriul EU prin scenariile improvizate și imaginația creatoare de care fac uz în derularea unor activități și jocuri . Eficacitatea actului comunicativ este cu atât mai mare cu cât educatoarea dă dovadă de empatie, acceptă asertivitatea în comunicare și dă dovadă de un tact pedagogic bine conturat.

Aspectele supuse analizei converg spre ideea interpretării comunicării didactice ca fiind una dintre resursele majore ale procesului instructiv- formativ.Ea se înscrie în cadrul conținuturilor latente ale procesului formativ, fiind, prin maniera și nivelul realizării sale, o sursă de potențare sau diminuare a conținuturilor formale. Perceperea tot mai exactă a potențialului și ponderii pe care actul comunicativ îl joacă în actul didactic este susținută de ideea că astăzi , proiectarea și managementul comunicării apare ca principii de bază ale design-ului educațional.

Profesorul cu vocație știe că a fi preocupat de conștientizarea, supravegherea și îmbogățirea conduitei sale comunicative este o cerință elementară, mai ales că „nu tot ce intenționăm reușim să spunem, nu tot ce spunem se aude, nu tot ce se aude se și înțelege, se înțelege și ce nu spunem, iar ceea ce se înțelege nu depinde de noi ce devine”(L. Șoitu).

Bibliografie

Băban, A. (2001). Consiliere educațională, Cluj-Napoca.

Cosmovici, A. , Iacob,L., (1999). Psihologie școlară, Editura Polirom Iași.

Cucoș,C., (2002). Pedagogie, Editura Polirom Iași.

Chiș, V., (2005). Pedagogia contemporană – Pedagogia pentru competențe, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj – Napoca, 2005.

DASCĂL CREATIV-ELEVI MOTIVAȚI

Profesor învățământ primar, CRISTEA ILEANA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean, Bistrița-Năsăud

„*Cadre didactice motivate înseamnă elevi motivați*”. Pornind de la această afirmație putem spune că alegerea acestei meserii ar trebui să fie bazată pe aptitudini pedagogice, pe tact, răbdare, multă empatie. Dacă mă refer strict la meseria de învățător, aceasta presupune deținerea, în plus, a unor calități vocaționale. Acestea se referă la o dicție perfectă, un bun auz muzical, o caligrafie frumoasă, înclinație spre desen ...și nu numai acestea. Toate aceste aptitudini constituiau în trecut probă eliminatorie la examenul pentru studierea într-un liceu pedagogic. Desigur, prin voință, dăruire și mult exercițiu, acestea se pot dezvolta, așa încât folosirea lor în actul didactic să fie la o valoare înaltă.

În prezent, internetul oferă multe soluții la probleme legate de predarea unor sunete muzicale sau tehnici de lucru folosite în predarea unor teme la orele de arte vizuale. Se poate spune că profesorul are la îndemână multe surse de inspirație. O serie de platforme oferă modele de lecții, materiale audio-vizuale care îmbunătățesc capacitatea elevilor de a înțelege și reține noile cunoștințe.

Există un aspect pe care, personal, l-am considerat întotdeauna important pentru un cadru didactic și anume, *creativitatea*. O lecție va fi cu atât mai atractivă cu cât va conține mai multe elemente atractive. Se spune uneori, la sfârșitul lecțiilor că, „... a fost plictisitor”. Asta înseamnă că elevii au stat în clasă, au memorat cât au putut și au încercat să treacă testul la sfârșit. Dar, oare este suficient? În zilele noastre școala poate fi mai interesantă și mai eficientă, concentrând elevii pe munca care contează.

Aici intervine creativitatea, implicarea, dăruirea cadrului didactic. Un exemplu de metodă care poate fi folosită cu succes la clasă este *învățarea bazată pe proiecte*. În viața cotidiană, majoritatea adulților trăiesc într-o lume a proiectelor: fie că este vorba de ceva legat de job, de renovarea locuinței, de planificarea unui eveniment de viață important.... Aceștia trebuie să rezolve în mod activ problemele. Concentrând elevii asupra unui proiect, profesorii îi îndrumă pe o cale care le aprofundează cunoștințele și își dezvoltă abilități de care vor avea nevoie în viitor. În general, cunoștințele cu care nu se operează des se uită. O temă practică, un proiect pe o anumită temă, implică gândirea critică a elevilor, colaborare și comunicare. Copiii trebuie să viseze, să se întrebe, să-și imagineze. Au nevoie de proiectare, să construiască și să schimbe. Au nevoie să gândească critic și să rezolve probleme. De ani de zile, ei merg la școală, urmează universități, apoi urcă pe scara corporativă. Dar acum totul este un adevărat labirint și elevii noștri trebuie să știe să se descurce în complexitatea lumii globale. Învățarea bazată pe proiecte îi va ajuta să înțeleagă anumite aspecte ale lumii în care trăiesc, să se implice în găsirea unor soluții și apoi rezolvarea problemelor apărute.

Un alt exemplu în care dascălul poate aduce învățarea mai aproape de elevi, este *învățarea în aer liber*. Elevii observă fenomenele naturale, plantele, găzele în mediul lor de viață. Când folosești un loc din natură tot ceea ce fac copiii devine relevant și real. Ei văd, pot pune mâna. Nu contează dacă ai pârâu sau pădure sau un loc într-un cartier. Lecțiile outdoor le permit elevilor să se apropie mai mult de natură, de locuri, se vor simți implicați în comunitatea lor, împuterniciți în protejarea unei naturi pe care o recunosc ca a lor și vor percepe că au un sentiment de apartenență față de locurile natale. Ei pot observa curtea lor, felul cum arată de-a lungul anotimpurilor sau o pajiște, o pădure. Pot observa diferențele, pot studia diferite habitate (o baltă, un râu, etc).

Experiența mi-a demonstrat importanța jocului sau abordarea învățării prin *contexte educaționale gamificate*. Lucrăm cu o generație nouă, într-o revoluție digitală, care a crescut cu o altă expunere la stimuli și care astăzi reacționează destul de diferit față de generațiile anterioare. Elevii sunt afectați de avalanșa informațională, nu mai au răbdare și se concentrează din ce în ce mai greu. Motivația și implicarea scad din cauză că li se oferă multe alternative. Alegem gamificarea pentru că ne place să ne jucăm și când ceva ne place este mai ușor de făcut. Copiii când se joacă se contopesc cu jocul, îl trăiesc cu toată puterea, de aceea învățarea nu se produce ca o obligație, ci în urma unei motivații interioare (este cea mai valoroasă și trainică învățare). Jocul este de cele mai multe ori competitiv dar nu într-un mod amenințător. Există platforme online educaționale, unele din acestea au prins mai repede la elevii noștri, fiind preferate de către aceștia. Gamificarea urmărește modelarea comportamentului elevilor nu doar pentru a învăța cunoștințe, reguli, algoritmi, ca în învățarea bazată pe joc. Se micșorează efortul de a transmite informații și comportamente, deoarece copilul dezvoltă propria strategie de a se descurca în context, nu trebuie să-l înveți pe elev mereu cum să învețe. Profesorul devine facilitator, nu maestru atotputernic. Există jocuri educative pe care le oferă platformele diferitelor edituri care vin cu oferte de auxiliare ce pot fi folosite la clasă. Acestea facilitează consolidarea cunoștințelor, verificarea acestora, oferă un feedback rapid cadrului didactic. În același timp, sunt aplicații foarte îndrăgite de copii și pe care, personal le folosesc des la clasă. Iată doar câteva exemple de aplicații: WordWall, WordArt, ChatterPIX, care, folosite în diferite momente ale lecțiilor ușurează înțelegerea noțiunilor, consolidează cunoștințele, aduc o stare de bine în rândul elevilor, colaborare în cadrul echipelor formate. Gamificarea, pe de o parte, oferă posibilitatea de a concura împotriva celorlalți sau fiecare împotriva lui, pentru a obține un scor mai bun, recompense mai mari și poziții mai mari în clasament. În timp ce în programele gamificate se poate lucra ca o echipă pentru a atinge obiective comune, echipa colaborează într-un context competitiv. Acest lucru îi încurajează pe elevi să-și prezinte ideile și să le dezbată, dezvoltând gândirea critică.

Ca o concluzie, un profesor creator, datorit actului didactic și elevului, urmărește centrarea pe elev a activităților didactice, o riguroasă proiectare didactică a activităților și a modului de realizare a lecțiilor, raportarea sarcinilor la nivelul de dezvoltare cognitivă a elevilor, valorificarea la maxim a potențialului intelectual al acestora.

Bibliografie:

1. Botgros I. *Cadrul didactic – un cercetător științific al activității educaționale personale* În *Didactica Pro...*, 2014, nr.2(90)
2. Remus Văidăhăzan - *Introducere în gamificare didactică (învățare continuă prin joacă)*- Presa Universitară Clujeană, 2020

CADRUL DIDACTIC ÎN FAȚA INFLUENȚEI EDUCAȚIEI INFORMALE ASUPRA DEZVOLTĂRII ATITUDINALE A ELEVILOR

Profesor învățământ preșcolar, CUCUL ADELINA MARIA
Școala Generală „Iuliu Prodan” Chiochiș

Mass media are pretutindeni în lume o importanță deosebită, constituindu-se astăzi într-o forță imensă, care nu numai că informează, dar și modelează atitudini și comportamente.

Efectele mass media se pot manifesta în numeroase domenii ale vieții umane: social, cultural, politic, economic și religios. Este o realitate astăzi că mijloacele de comunicare în masă pot exercita o mare influență pozitivă sau negativă, pot ajuta la o evoluție sau involuție a obiceiurilor, tradițiilor, ideilor, principiilor, a normelor de viață, în general a civilizației, pot accelera sau frâna procesul intelectual sau cultural al omului sau al unei comunități. Din păcate, accesul la informație prin intermediul mass-media se constituie întotdeauna într-un factor cu rol formativ, în sensul ziditor al cuvântului. Câteodată mass-media nu reușește să concretizeze în fapt potențialul benefic pe care îl are, ci dimpotrivă, devine un instrument al răului.

Un copil, mare consumator de programe de televiziune este un om a cărui privire este antrenată în mod forțat spre exterior. Succesiunea rapidă a imaginilor creează permanent noi impresii și acțiuni care înlănțuie gândirea și face imposibilă orice tentativă de trezire și de apelare privirii interioare. Un astfel de copil devine dependent de stimulii exteriori și, din această cauză, posibilitatea sa de interiorizare se atrofiază până la dispariție. Închis în universul său virtual, copilul găsește o falsă și egoistă împlinire a aspirațiilor sale spirituale și intelectuale. Efectele acestei teledependențe sunt : superficialitatea, sărăcia sufletească, afectivă, intelectuală și mai ales, pierderea capacității autentice de comunicare.

În perioada școlară elevul trebuie să facă față valului de violență și extavaganță sexuală, drogurilor și modalităților de sfidare a legii, oferite permanent de filmele și emisiunile diferitelor televiziuni ce se întrec în a le prezenta, făcându-l insensibil la suferință și exploatarea umană, astfel încât și cele mai oribile evenimente pot fi acceptate ca parte a distracției zilnice din fața micului ecran. Conduita morală reprezintă, în fond, exteriorizarea și obiectivarea conștiinței morale în fapte și acțiuni cu valoare de răspunsuri pentru situația concretă în care este pusă persoana umană.

Efectele nu sunt întotdeauna pe măsura bunelor intenții care le-au provocat. Mass-media oferă numeroase posibilități de educare, dar consumul excesiv de mesaje mediatice poate avea consecințe indezirabile:

- preferința pentru satisfacțiile surogat;
- evadarea în stupiditate;
- desensibilizarea și sporirea agresivității;
- conformismul și uniformizarea.

Ținând seama de criticile aduse mijloacelor comunicării de masă, care pun în evidență efectele negative asupra personalității elevilor, apare ca fiind necesară o intervenție educativă aptă să prevină întrebuințarea dăunătoare a acestora. Dacă se interzice copiilor vizionarea anumitor emisiuni de televiziune, nu se rezolvă în întregime problema influențelor nefaste, pe care le pot avea asupra lor. Este necesară o intervenție educativă în această direcție, care să-i ajute să se folosească în mod rațional și nu abuziv de multiplele canale de comunicare de masă ce le sunt accesibile.

Influențele pe care le exercită mass-media în societatea contemporană și consecințele lor pentru existența individului și a colectivităților au suscitât reflecții și cercetări inclusiv din partea pedagogilor, preocupați de caracteristicile și dinamica mediului în care cresc copiii.

Mijloacele de comunicare de masă nu-și vor îndeplini cu eficiență funcția educativă atâta timp cât destinatarii mesajelor nu dispun de o pregătire în sensul însușirii, înțelegerii și utilizării adecvate a acestora. Rostul său este de a facilita subordonarea efectelor comunicării de masă, realizării dezideratelor educaționale de formare și dezvoltare (Lengrand, 1973).

În practica școlară curentă se constată încă un decalaj între rolul jucat de mass-media în viața omului din societatea contemporană și pregătirea sa pentru o valorificare optimă a potențialului lor instructiv-educativ, oferită de școală împreună cu alți factori responsabili.

Pentru a nu ignora schimbările survenite la nivelul mediului social ca urmare a expansiunii comunicării mediatice, educația trebuie adaptată unor noi nevoi, care, în esență, solicită o mediere a relației copilului cu mass-media. Această relație de mediere constă în a-i pregăti pe elevii din învățământul primar pentru un anumit mod de raportare la mesajele mediatice, îndeosebi cele audio-vizuale, la a căror influență sunt supuși în afara școlii.

Utilizarea rațională a mijloacelor de comunicare de masă, cu foloase în plan educativ, este condiționată de o pregătire adecvată a individului, care să-i permită să se informeze eficient, să învețe fără profesor utilizând numeroasele canale de comunicare disponibile, cu atât mai mult cu cât el nu mai dobândește în școală întreaga cunoaștere de care are nevoie în viață.

Ca o recunoaștere a acestei necesități, în profilul de formare promovat de actualul Curriculum școlar național sunt incluse abilitățile de utilizare a tehnologiilor întâlnite în viața cotidiană ca instrumente ale cunoașterii și comunicării. Responsabilitatea unei astfel de educații nu-i revine însă în exclusivitate școlii, intervenția părinților dovindându-se deosebit de utilă în acest sens, deoarece ei au posibilitatea:

- să verifice zilnic emisiunile TV urmărite de copii și să reducă, atunci când este cazul, timpul de vizionare, în favoarea altor tipuri de activități cotidiene;
- să hotărască de comun acord cu copiii – în conformitate cu vârsta și cu interesele lor – ce merită a fi urmărit din întreaga gamă de oferte;
- să-i convingă pe copii că este nevoie de selectivitate, evitându-se astfel acele mesaje care pot provoca efecte nedorite;
- să vizioneze emisiunile împreună cu copiii și să inițieze discuții asupra conținutului receptat, în care aceștia sunt încurajați să-și exprime propriile păreri;
- să le inducă o atitudine critică față de conținuturile receptate;
- să-i îndrume pe copii spre alte modalități de distracție și relaxare în timpul liber;

Succesul unor astfel de demersuri este relativ, condiționat fiind de o serie de variabile: nivelul de educație al părinților, gradul în care se implică și timpul disponibil, situația familială. De aceea, sarcina de a asigura în mod riguros și sistematic educația consumatorului de mesaje mediatice și de a oferi soluții pentru depășirea problemelor pe care le ridică școala paralelă revine cu deosebire instituției școlare.

„Școala trebuie să-și ia ca sarcină această pregătire care își fixează drept scop specific de a permite tânărului să învețe a privi și a înțelege documentele sau emisiunile, a le judeca, a le critica; să învețe a se forma pornind de la aceste mijloace, adică de a fi capabil să aprofundeze cunoștințele..., să-și cultive o atitudine activă de apropiere a mesajului și nu de supunere docilă” (Schwartz, 1976 p.135).

Școala are datoria de a realiza o astfel de pregătire, prin inițierea unor acțiuni instructiv-educative menite să asigure:

- orientarea efortului depus de elev pentru a dobândi independent o experiență de cunoaștere cât mai bogată;
- repere în funcție de care să recepteze selectiv fluxul continuu de mesaje mediatice;

- preluarea, analiza critică și integrarea informațiilor obținute, de altfel eterogene și disparate, în propria structură cognitivă;
- valorificarea diferitelor experiențe atitudinale, morale, estetice dobândite pe această cale în cadrul activităților de învățare prilejuite de predarea unor discipline sau în cadrul altor genuri de activități școlare.

Dacă rolul școlii este de a pregăti individul pentru viață, pentru integrarea socio-culturală, atunci îi revine și sarcina de a-l pregăti pentru o folosire rațională, eficientă a mijloacelor de comunicare de masă. Dar pentru a reuși va trebui să includă în programul educațional obiective specifice, a căror realizare să aducă schimbările dorite în formarea elevilor.

Înțelegerea, interpretarea, asimilarea și utilizarea informațiilor transmise pe calea comunicării de masă solicită, din partea receptorului, abilități, competențe și forme variate de cunoaștere (resursele lor culturale).

Educația pentru o utilizare rațională a mass-media presupune, în primul rând, dezvoltarea capacității de receptare selectivă a mesajelor. În cazul copiilor care nu reușesc să-și impună anumite criterii de selecție, receptarea mesajelor mediatice este, în cea mai mare parte, haotică, nediscriminatorie și supradimensionată, ceea ce diminuează semnificativ potențialul lor formativ și informativ.

Se poate orienta interesul copiilor spre acele informații utile pentru o dezvoltare armonioasă a personalității acestora printr-o intervenție educativă menite să asigure:

- dobândirea unui cod valoric de referință, a unor norme axiologice pe care să le poată aplica atunci când operează selectiv în uriașul volum de mesaje mediatice;
- formarea unor gusturi, atitudini și exigențe de înaltă ținută intelectuală, morală și estetică față de ceea ce li se comunică;
- cultivarea nevoilor spirituale și preferințelor culturale elevate, care să le permită o depășire a tentației pentru ceea ce este facil, derizoriu și lipsit de valoare.

Asumându-și astfel de obiective, educația școlară, dar și cea realizată în familie, îi va ajuta pe elevii din învățământul primar să-și fixeze repere în funcție de care se vor orienta în universul mesajelor difuzate de mass-media, pentru o valorificare corectă a acestora și evitarea efectelor nocive pe care le pot avea asupra personalității lor în curs de formare.

„Trebuie dezvoltat la elevi spiritul critic, promovată capacitatea de discernământ și de judecată față de un limbaj atât de echivoc cum este cel audio-vizual, obișnuința de a nu accepta fără examen critic tot ceea ce citesc, tot ceea ce văd sau aud, ajutându-i să-și însușească treptat criteriile de apreciere, ierarhizare și selecție, de evaluare și sintetizare a tot ceea ce este de calitate din avalanșa de informații și mesaje care-i înconjoară” (Cerghit, 1972 p. 188).

O participare adecvată la comunicarea mediatică se realizează doar în condițiile în care individul este capabil să întreprindă o lectură critică a posibilităților de semnificare a mesajelor sale, să înțeleagă ceea ce receptează, să opereze distincții și să reflecteze asupra valorii conținuturilor receptate. Toate acestea sunt posibile dacă școala reușește să le cultive copiilor bunul gust și spiritul critic, pentru a putea valorifica pe deplin posibilitățile educative oferite de mass-media.

În planul acțiunilor concrete, școlii îi revine responsabilitatea de a-i dezvolta elevului dispoziția și capacitatea de a învăța în multiple împrejurări și folosindu-se de surse variate de informare, situate în afara sistemului instituțional de învățământ (Albulescu, 2003).

A-l înzestra pe elev cu mijloacele intelectuale care să-i permită utilizarea rațională a mass-media înseamnă, de fapt, a-l pregăti pentru valorificarea unei importante surse educaționale a societății contemporane.

Consumul excesiv de mesaje audio-vizuale este de natură să provoace și o perturbare a activităților de învățare ale elevilor. Interesul pentru studiu și timpul alocat se diminuează

semnificativ. Prin puterea sa de atracție, televiziunea a provocat o adevărată criză a lecturii. Efectele negative ale mass-media se extind și asupra atitudinii copiilor față de școală. Nu sunt puțini părinții sau profesorii care acuză faptul că televiziunea afectează în mod nedorit performanțele elevilor și limitează influența educativă a școlii.

Îngrijorarea părinților și a cadrelor didactice pare astfel justificată, căci lipsa unui echilibru în petrecerea timpului liber nu poate decât să dăuneze dezvoltări armonioase a personalității copilului. Profesorii pot instiga la anumite activități pe timp liber, de exemplu urmărirea unor documentare, expunându-le astfel elevilor partea informativ-utilă a mass-mediei. În felul acesta, șansele ca elevul să culeagă informații eronate, sau maligne, din mass-media sunt reduse. Profesorul are un rol extrem de important formarea a personalității elevilor.

Într-un interviu acordat site-ului The Twelve Journals, Prof. Univ. Constantin Cucos susținea faptul că un profesor trebuie să dețină trei calități. „Două calități principale și una fundamentală. Încep cu primele două: capacitate de creație în orizontul disciplinei pe care o reprezintă (adică să cerceteze, să scruteze noul în domeniul respectiv), apoi, competența de a transmite și altora ceea ce știe sau află prin efortul propriu. Calitatea fundamentală ține de principialitate și omenie: a-ți respecta și iubi aproapele. Fără această calitate, celelalte două se vor dovedi, în cele din urmă, searbăde și fără noimă. Dacă muncești nu cu gândul la celălalt sau în disprețul lui, mai bine nu faci nimic. Dacă omenie nu e, nimic nu e ” (<http://www.twelvejournals.com/interviuri/interviu-cu-prof-constantin-cucos-daca-omenie-nu-e-nimic-nu-e->”).

Trăsăturile caracteristice ale profesorului sunt cele mai importante variabile ce pot avea influență asupra rezultatelor procesului de învățare, profesorul fiind principalul factor al educării și pregătirii elevilor.

Calitatea relației profesor-elev necesită e evaluare continuă, cu ajutorul diferitelor tehnici adaptate vârstei elevilor (conversațiile frontale, realizarea unor eseuri cu teme despre clasa-model sau profesorul-model). În cadrul procesului instructiv-educativ este necesară o adaptare continuă a cadrului didactic. Adaptarea continuă a conduitei cadrului didactic la personalitatea elevului și la particularitățile esențiale ale grupului este necesară nu doar pentru a-i crea elevului un mediu plăcut în cadrul școlii, dar și pentru a-i stimula dorința și voința de a se simți motivat să realizeze intervenții și să se implice în diferite activități. În ceea ce privește modul de predare și de învățare, unele tehnologii oferă oportunități pentru realizarea acestora, în timp ce altele creează oportunități pentru înființarea și dezvoltarea de noi media locale ce se adresează prin problematica lor comunității educaționale locale. Acestea pot fi canale de radio locale, programe de televiziune transmise prin internet, canale tv cu transmisie hertziană locală. Făcând referire la implicarea elevilor în procesul mediatic putem spune că toate acestea oferă elevilor șansa de a dobândi noi abilități în domeniul mediatic, să participe la viața comunității locale, ceea ce ilustrează un nou fenomen în domeniul competenței mediatic.

Bibliografie:

Albulescu, I. (2003), *Educația și mass-media: comunicare și învățare în societatea informațională*, Editura Dacia, Cluj-Napoca;

Cerghit, I. (1972), *Mass-media și educația tineretului școlar*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Lengrand, P.(1973), *Introducere în educația permanentă*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Schwartz, B. (1976), *Educația mâine*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

IMPORTANȚA JOCULUI DE ROL LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Profesor pentru învățământ preșcolar, DANCIU TABITA DANIELA
Școala Gimnazială Uriu, județul Bistrița-Năsăud

Principalul mijloc prin care copilul învață și se dezvoltă la vârsta preșcolară este *jocul*, pe care l-am putea defini ca „motor al minții” care vrea să exploreze mereu mai mult, dar și al copilului însetat mereu după nou. Jocul este „inima” unui program de succes, intervenind în viața copilului într-o varietate de feluri.

Jocul de rol este o metodă activă de predare-învățare, bazată pe simularea unor funcții, relații, activități, fenomene, sisteme etc. Copiii sunt priviți ca niște „actori” ai vieții sociale pentru care se pregătesc, în sensul că ei în societate vor ocupa poziții sau statusuri profesionale, culturale, științifice etc., pentru efectuarea cărora este necesar să „joc” anumite roluri corespunzătoare acestor statusuri, adică să-și formeze anumite abilități, atitudini, convingeri etc. De exemplu, un viitor muncitor, conductor, cadru didactic, medic, specialist într-un domeniu oarecare trebuie odată cu cunoștințele de specialitate să-și formeze și tipuri de comportamente necesare abordării, înțelegerii și influențării partenerilor de interacțiune, altfel spus, este necesar să învețe rolul corespunzător statusului.

Jocurile de rol sunt de două feluri, și anume: jocuri cu subiecte din viața cotidiană și jocuri cu subiecte din povești. Viața cotidiană îi oferă copilului multiple surse de inspirație pentru desfășurarea jocului. El preia în joc atât aspecte pozitive ale vieții de zi cu zi, dar și aspecte negative. Rolul părinților și a cadrelor didactice este de a supraveghea aceste jocuri și de a le îndruma spre derularea lor într-un mod plăcut, pozitiv. În joc se reflectă experiențele directe trăite de copii, dar și cele dobândite prin observație sau relatare. Copilul se oprește mai întâi asupra unor aspecte care i se par lui mai importante sau asupra unor elemente din mediul apropiat lui. Deseori în jocurile preșcolare sunt reprezentați membrii familiei (mama, tata, frații, bunicii), dar nici relația educatoare - copil nu este neglijată, aspecte ale activității de la grădiniță fiind foarte des prezente în jocul copiilor. Copiii se joacă foarte des „de-a mama”, „de-a educatoarea”, „de-a gospodinele” etc. De asemenea în jocul de creație apar și aspecte din viața copilului: situațiile frustrante, teama, frica, dar și bucuria sau situațiile plăcute. De exemplu, un moment plăcut din viața unui copil este sărbătorirea zilei de naștere, motiv pentru care copiii se joacă foarte des pe această temă (pregătesc tort, invită prieteni, suflă în lumânări, cântă, își pun pe cap coifuri, dansează etc.). În cazul copiilor care își doresc foarte mult să primească o anumită jucărie, iar părinții nu vor sau nu au posibilitatea să le-o cumpere vom întâlni, cu siguranță, jocuri în care copilul primește cea jucărie dorită și se joacă foarte mult cu ea. Alți copii, care, de exemplu, se tem de medic se vor juca jocuri în care vor da injecții păpușii, o vor duce la medic etc. O realitate apropiată copilului și din ce în ce mai nocivă este cea prezentată în desenele animate. Este știut faptul că, în ultima vreme, tot mai multe desene animate cu aspecte de violență și cu un limbaj neadecvat sunt derulate pe posturile de televiziune. Copiii au tendința de a-și alege modele dintre eroii acestor filme de animație, fapt care se va regăsi clar în jocurile acestora. De aceea, părinții trebuie să aibă mare grijă în alegerea posturilor de televiziune pe care copiii le urmăresc pentru că multe dintre ele nu fac altceva decât să sădească sămânța violenței și a răutății în rândul copiilor.

Jocurile inspirate din textul poveștilor presupun identificarea cu personajele din povești cunoscute de copii, dar și crearea unei atmosfere speciale, potrivită basmului sau poveștii de inspirație. Aceste jocuri pot lua forma unor jocuri dramatizări în care rolurile sunt interpretate fie de către copii, fie de păpuși de teatru. Copiii trebuie să reproducă replici, să imite acțiuni ale personajelor, să creeze imagini artistice corespunzătoare. Uneori copiii pot transforma realitatea poveștii schimbând finalul sau trăsăturile unor personaje. Jocurile

dramatizări se pot transforma în dramatizări propriu-zise, care se pot folosi în cadrul unor serbări. Aceste dramatizări presupun învățarea pe de rost a unor roluri de la care copilul nu se mai poate abate, dar care îi dau posibilitatea să se transpună în pielea personajului pentru a realiza o interpretare cât mai fidelă.

În ceea ce privește specificul și importanța jocului de rol precizăm că:

- favorizează trăirea de către copil a realității sociale într-un mod specific, datorită funcției sale principale de asimilare a realului la „eu”; jucând diferite roluri, copilul reproduce modele de conduită și le asimilează în propria lui comportare;

- diferența dintre jocul de rol și celelalte jocuri o reprezintă originalitatea copilului în redarea impresiilor proprii despre realitatea înconjurătoare, spontaneitatea și intensitatea trăirilor exprimate în joc;

- este liber și își are sursa în imaginația copiilor. Cunoscut și sub denumirea de joc dramatic, el nu trebuie confundat cu dramatizarea, care sună asemănător ca denumire, dar este de obicei regizată de educatoare și nu este spontană; a interpreta de exemplu o poveste cunoscută, fiecare având un rol anume, este dramatizare, nu joc de rol;

- are un pronunțat caracter activ - participativ, permițând copiilor să construiască relații sociale, să-și exerseze și perfecționeze limbajul, să rezolve probleme, să negocieze și să coopereze, să utilizeze simboluri;

- are o contribuție majoră în dezvoltarea intelectuală, fiind cea mai pură formă a gândirii simbolice.

Pentru reușita unui *joc de rol* ar trebui respectate o serie de *condiționalități în comportamentul cadrului didactic*, dintre care enumerăm:

- ✓ Observați și ascultați comportamentul copilului;
- ✓ Încurajați copiii să vorbească despre ceea ce fac, să emită idei personale;
- ✓ Interacționați la nivelul ochilor copiilor, fie stând pe scăunel, fie în genunchi;
- ✓ Participați la activitatea lor doar atunci când sunteți invitată (ca musafir, ca rudă, pentru a servi ceaiul);
- ✓ Ajutați-i încurajând socializarea lor și jocul în grup;
- ✓ Permiteți copiilor, cât este posibil, să-și rezolve singuri conflictele și dificultățile întâmpinate în timpul jocului;
- ✓ Evitați să deveniți dumneavoastră centrul atenției și scuzați-vă dacă totuși se întâmplă acest lucru;
- ✓ Lăsați copiii să utilizeze limbajul care le este familiar (de exemplu, jucându-se „de-a familia” ei vor imita comportamentul și limbajul propriei familii);
- ✓ Intervenți discret (sugerați, propuneți) atunci când observați că jocul a intrat în impas.

În concluzie, *jocul de rol*, este cea mai sigură cale de acces spre sufletul copilului, spre minunăta lui lume de gânduri și vise, având reale valențe formative. El contribuie la dezvoltarea intelectuală, socială, emoțională, fizică și estetică a copilului, cultivă încrederea în forțele proprii și spiritul de competiție.

Bibliografie:

1. Anghel, P., (2004), *Strategii eficiente de comunicare*, Editura Cartea Universitară, București.
2. Bocoș, M., Catalano, H. (2008), *Pedagogia învățământului preșcolar și școlar*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

VOCAȚIA EDUCATOAREI ÎN ACTIVITATEA CU PREȘCOLARI

Profesor învățământ preșcolar, GAL MARIA MIHAELA
Școala Gimnazială „Ion Pop Reteganul” Reteag

„Dacă-ți place ceea ce faci, nu vei munci nicio singură zi din viața ta.”
(Confucius)

Cuvântul *vocație* provine din limba latină, de la cuvântul *vocatio,-onis*, care înseamnă chemare. Vocația este o *chemare* către un sens sau un scop mai profund, la care poți ajunge prin resurse și abilități proprii, este o predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie.

Profesia de educatoare este însoțită de vocație, fără de care actul didactic nu s-ar putea desfășura sau ar fi fără succes. Dragostea pentru copii, dorința de îndrumare și învățare a acestora declanșează celelalte calități ale educatoarei care vin treptat, cu dragoste de muncă.

Activitățile desfășurate în grădiniță depind în mare măsură de cadrul didactic care desfășoară aceste activități, adică de educatoare.

Având ca element central sentimentul dragostei față de copii, respectul personalității lor, dimensiunea afectiv-motivațională a educatorului implică și: curiozitatea epistemică, sensibilitate și receptivitate față de nou, pasiune intelectuală, entuziasm pentru studiu, interese științifice, social-politice, cultural-artistice vii pasiune pentru adevăr, pasiune pentru scopul esențial al educației, blândețe, delicatețe, voioșie, optimism, sentimente sociale dezvoltate etc.

Comportamentul didactic, însușirile de personalitate, competențele dobândite prin formarea inițială și continuă, experiența, atitudinea și sentimentele față de propria activitate și față de copii, creativitatea, spontaneitatea, capacitatea de a se transpune în lumea fantastică a celor mici, dăruirea și pasiunea în muncă la care se adaugă și aptitudinile de lider sunt doar câteva din așteptările părinților față de educatoare.

Potrivit Speranței Farca calitățile educatoarei sunt următoarele:

1. *O bună pregătire pedagogică* - pentru o educatoare nu este suficientă pregătirea teoretică, aceasta este necesar să pună în practică toate cunoștințele teoretice însușite pentru a realiza activități de învățare clare, adecvate și de a crea relații pozitive cu copiii, pentru ca aceștia să fie dornici de a respecta regulile și normele sociale.

2. Când vorbim de *abilitatea de comunicare* nu ne gândim doar la capacitatea de a putea vorbi ci disponibilitatea de care dăm dovadă în a-l înțelege pe celălalt, în a fi empatic cu celălalt fără a-l critica sau judeca. Astfel, educatoarea este necesar de a nu apare într-o postură de superioritate cu părintele copilului dar nici în postura de beneficiar în raport cu copilul. Ca bariere care pot apărea în comunicare pot fi aspecte ce țin de comunicarea non verbală, de acordul inconștient dintre educatoare și părinte.

3. *Relații profunde de respect reciproc* - educatoarea e necesar de a respecta copilul ca omul cu individualitatea sa. Copilul nu este nici cum un om de rang inferior . Relația cu copilul de a-i oferi libertatea și afirmarea de sine sunt primordiale.

4. *Echilibru și normalitate* – atâta timp cât educatoarea reușește să realizeze un cadru adecvat pentru dezvoltare, copiii să simtă siguranța, să li se stărnească interesul , dorința de experimentare și cunoaștere, un mediu relaxant și plin de bună dispoziție, copiii vor învăța mult mai ușor ceea ce își propune educatoarea.

5. *Abilitatea de a se descurca în relații multiple* – capacitatea nivelului de maturizare afective, trecerea de la nivelul relațiilor duale către cele multiple sunt necesare pentru educatoare. Altfel, aceasta nu are cum să nu se simtă copleșită dacă este asaltată de mai mulți copii deodată. Copiii au o mare deschidere și toleranță pentru tot ceea ce este normal și

omenesc. Aceștia provin din modele de familii diferite, dar forța cu care copilul își caută sănătatea și liniștea, bunul simț natural îl face să se simtă securizat de un adult echilibrat și firesc în relațiile sale.

6. *Armonia* cu cealaltă educatoare a grupei (acolo unde există)- educatoarele educă prin felul lor de a fi. Atâta timp cât există conflicte între educatoarele care lucrează cu aceleași copii în schimburi este foarte nepotrivit pentru copii. Copilul are nevoie de continuitate, și de un mediu coerent, capabil pentru a crea o atmosferă plăcută pentru a nu fi necesar ca, copilul să interiorizeze conflictul dintre acestea.

7. *Capacitatea de a suporta proiecții* – un copil preșcolar nu poate să înțeleagă relațiile dezafectivizate. Acesta are nevoie de exprimare afectivă, și o nevoie de comunicare afectivă pentru a se putea adapta la un nou mediu. Educatoarea este ca o mamă blândă, calmă, ce îngrijește, se joacă, dar este și tatăl ce impune reguli, formulează cerințe. Educatoarea este cea care trebuie să poată suporta aceste proiecții. Educatoarea va încerca să înțeleagă reacțiile copilului fără a reacționa la ele (Farca. S. p. 58-63).

Dar, în același timp, educatoarea trebuie să aibă și *spirit ludic* – să-i facă plăcere să se joace cu copiii, fără să-i fie teamă că devine ridicolă. Nu putem cunoaște cu adevărat un copil dacă nu ne-am jucat cu el măcar o dată.

Simțul umorului este o calitate esențială a educatoarei – un copil râde în medie de 200 de ori pe zi, iar un adult de 20 de ori pe zi. Simțul comun mă face să cred că din această diferență rezultă seriozitatea adultului, ceea ce e complet fals, deoarece o judecată matură nu presupune neapărat dispariția bunei dispoziții. Dimpotrivă, pare mai înțelept să ne manifestăm unii față de ceilalți bucuria de a trăi și de a fi împreună.

Măiestria pedagogică a educatoarei se realizează printr-un studiu minuțios al literaturii de specialitate, prin participarea la cât mai multe activități model, prezentate de alte educatoare sau formatoare. Personalitatea educatoarei se manifestă și prin comportarea ei echilibrată, prin tactul pedagogic, sinceritatea, spiritul de dreptate și responsabilitate, dragostea de muncă, originalitatea mijloacelor alese și capacitatea ei creatoare. Din ansamblul calităților specifice, majoritatea autorilor de specialitate relevă ca esențială pentru reușita în această profesie: vocația pedagogică. Vocația pedagogică însemnând înainte de toate: a te pune la dispoziția copiilor.

Copilăria este un univers al bucuriei, al iubirii, al jocului și revelației. De aceea este foarte important pe mâinile cui se află copilul în educarea lui ca viitor adult, odată cu ieșirea acestuia din singurul univers cunoscut până atunci: familia. Primul contact cu un colectiv îl are la intrarea în grădiniță. Aici intervine educatoarea care stimulează și întreține curiozitatea copiilor, le modelează comportamentele și le întărește încrederea în forțele proprii.

Copiii vor să se descurce singuri și vor în același timp ca persoanele în care au încredere să-i orienteze și să-i ocrotească. Este tot atât de adevărat că ei vor să fie lăsați să se decidă asupra activității lor, pe cât de adevărat este că doresc să stabilească relații cu lumea adulților pentru a primi din partea acestora îndemnuri și sugestii.

Educatoarea dovedește competență dar și dragoste pentru copii atunci când le oferă posibilitatea de a avea inițiativă, în loc să-i pună în situația de a fi manipulați și „disciplinați”. Acționând în universul lor, copiii câștigă încredere în puterile proprii, devin mai siguri pe ei, iar pentru un adevărat dascăl aceasta constituie un bun prilej de a înțelege mai bine frica, de a le cunoaște preocupările, preferințele și aptitudinile.

Bibliografie:

Cucoș C. (1998) (coord.), „Psihopedagogie pentru examenele de definitivat și grade didactice”, Polirom, Iași ;

Dragu, A. (1996), „Structura personalității profesorului”, București, EDP;

Farca S., Alecu G., Cuciureanu M., Șerban-Adrian M. Începem grădinița. Ghidul părinților și educatoarelor. Iași: Editura Pim, 2010.

DEZVOLTAREA SIMȚULUI ESTETIC LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ ȘI ȘCOLARĂ MICĂ

Profesor învățământ preșcolar, GHERGHEL CRISTIANA RALUCA
Liceul Tehnologic „Ion Căian Românul” Căianu Mic

„Educația estetică face omul mai uman, mai drept, mai bun, mai frumos”.(C. Cucuș, 1996)

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, estetica este „știința care studiază legile și categoriile artei, considerată ca forma cea mai înaltă de creare și receptare a frumosului”. Educația estetică este acea latură a educației care urmărește formarea și dezvoltarea personalității umane prin receptarea, evaluarea și crearea frumosului din toate sferile în care se manifestă: artă, societate și natură. Această receptare a frumosului se poate realiza prin mijloace senzoriale (percepția estetică), raționale (cunoașterea estetică), afective (sentimente estetice), motivaționale (interesele estetice), integrate la nivelul gustului estetic.

Obiectivele educației estetice pot fi grupate în : generale (formarea atitudinii estetice și dezvoltarea aptitudinii estetice, creatoare și integrarea ei în toate tipurile de activități umane) și specifice, care particularizează elementele structurale ale atitudinii și ale aptitudinii creatoare: cultivarea gustului estetic, cultivarea capacității de evaluare estetică, cultivarea capacității de integrare a atitudinii estetice la nivelul personalității, cultivarea aptitudinii estetice creatoare.

Atitudinea estetică se manifestă printr-o grupare de reacții spirituale ale persoanei față de valorile estetice și are ca principale componente gustul estetic (capacitatea de a reacționa spontan printr-un sentiment de satisfacție sau insatisfacție față de obiecte sau procese naturale, față de realizări umane), judecata estetică (constă în capacitatea de apreciere a valorilor estetice pe baza unor criterii de evaluare), idealul estetic (exprimă modelul estetic spre care se năzuiește, să-l cultive și să-l finalizeze un individ și o comunitate umană, în concordanță cu cultura și spiritualitatea generală și specifică unei epoci), sentimentele și convingerile estetice.

Metodologia educației estetice valorifică atât resursele existente în mediul școlar, cât și cele din mediul extrașcolar: frumosul din conținutul disciplinelor de învățământ, frumosul din natură, frumosul din mediul social, frumosul din arte, frumosul din activitățile extrașcolare (cercurile de creație, serbări).

Există o diferență între educația estetică și educația artistică, aceasta din urmă fiind o componentă a educației estetice. Dacă educația estetică se referă la toate cele trei categorii de valori estetice (ale naturii, ale societății și ale artei), educația artistică operează numai cu valorile artei și în cadrul ei se pot distinge două aspecte: educația prin artă și educația pentru artă, adică un aspect teoretic, în care se pune accentul pe instruirea estetică, și unul practic, în acest caz accentul punându-se pe formarea capacităților necesare asimilării mesajului artistic.

Educația artistică a copilului se realizează de la cele mai fragede vârste, aproximativ la 2 ani copilul fiind interesat să ia un creion în mână, să „scrie”, acest scris fiind de fapt o mâzgăleală, o formă incipientă de manifestare grafică, imitând adultul, în imaginația lui copilul realizând adevărate capodopere. Această inițiativă a copilului trebuie încurajată, chiar dacă de multe ori „foaia de lucru” este chiar peretele camerei. Cel mai mult copilul se dezvoltă în momentul în care este integrat în grădiniță, mai apoi în școală, unde poate cunoaște emoții artistice prin participarea la activitățile de zi cu zi, prin participarea la spectacole, la expoziții etc., un rol important avându-l orele de literatură, de educație muzicală sau educație plastică. Lucrările artistice prezentate elevilor (poezie, proză, pictură) sunt cele la care elevii își vor raporta lucrările proprii și ale colegilor. Primele lucrări artistice

ele elevilor se realizează la orele de arte vizuale și abilități practice. Orele de desen îi obișnuiesc pe elevi să privească cu atenție, să observe frumosul din natură, din creațiile plastice, din tot ce-l înconjoară, formând percepții și sentimente estetice, gustul pentru frumos și deprinderi artistice. De multe ori, elevii sunt atât de impresionați de ceea ce au realizat, că își propun să facă și acasă ceea ce au făcut în clasă. Prin activitățile plastice înzestram copiii cu deprinderi necesare în viața de școlar: se dezvoltă mușchii mici ai mâinilor, spiritul de observație, coordonarea oculo-motorie, desenul, dar și lucrările practice contribuind la dezvoltarea psihică a copilului, având o influență benefică asupra personalității copilului în plan estetic, moral, afectiv, intelectual.

Un rol important în educarea artistico-plastică a copiilor îl are cunoașterea elementelor de limbaj plastic. În grădiniță și în școală, copiii se familiarizează cu elementele de limbaj plastic, cu funcțiile acestora, cu modalitățile de folosire în lucrările lor. Astfel, vor putea să traseze linii, puncte în diferite poziții, folosind diferite tehnici, pentru a putea reda plastic peisaje, obiecte, figuri etc.. Copiii vor fi îndemnați să observe linii, puncte, culori, figuri geometrice în sala de clasă, în natură, în lucrări plastice. De maximă importanță este și conștientizarea folosirii elementelor de limbaj plastic în lucrarea proprie. Analizându-și lucrarea plastică realizată, copilul conștientizează respectarea anumitor cerințe, folosirea culorilor și își dezvoltă spiritul critic, în timp reușind să descopere mesajul transmis de lucrările plastice și să realizeze și ei lucrări prin care să transmită un anumit mesaj.

Sursele de inspirație pentru lucrările plastice care se pot realiza cu copiii sunt multiple. Natura cu formele, culorile, perspectiva, ipostazele ei oferă numeroase motive de încântare pentru copii. Frumusețea colțurilor de natură în diferite momente ale anului poate fi scoasă în evidență prin observații directe cu ocazia excursiilor și vizitelor în natură. Cu acest prilej pot fi colecționate și materiale pe care aceasta ni le oferă: flori, semințe, frunze, crenguțe, nisip, pietricele, care vor fi folosite mai târziu în orele de abilități practice pentru realizarea unor colaje. Operele de artă, omul, animalele constituie de asemenea surse de inspirație pentru copii.

Comportamentul, vestimentația, felul de a fi al părinților, al cadrului didactic reprezintă surse importante de inspirație pentru cei mici, aceștia fiind influențați în toate acțiunile lor de cei care îi educă. O muzică adecvată, care să însoțească parcursul unei ore de arte vizuale sporește trăirile afective ale copiilor, activitățile integrate sau cele cu multiple corelații interdisciplinare aducând un plus de emoție artistică în sufletele micilor artiști.

BIBLIOGRAFIE:

CRISTEA, S., „*Dicționar de termeni pedagogici*”, E.D.P. București, 1998

CRISTEA, S., „*Pedagogie*”, Ed. Hardiscom, Pitești 1996

***, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996

GHERGHINA, D., „*Metodica activităților instructiv-educative în învățământul preșcolar*”, Ed. Didactica Nova, Craiova 2008

UTILIZAREA NOILOR TEHNOLOGII ÎN PREDAREA-ÎNVĂȚAREA-EVALUAREA LIMBII FRANCEZE

Profesor, HOROBA DANIELA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Tehnologia a jucat un rol în dezvoltarea limbajului nostru cu mult înaintea computerelor. De-a lungul istoriei, tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) au influențat atât vocabularul, cât și utilizarea acestuia. Cu toate acestea, aceste schimbări în limbaj indică și schimbări în societate. Dacă observăm influența pe care tehnologiile au avut-o asupra limbii franceze de-a lungul istoriei, putem obține și o mai bună înțelegere a societății care o folosește.

Tehnologia face parte din viața noastră de zi cu zi. În sistemul de învățământ este necesară integrarea acestora cu tinerii pentru a le trezi interesul și motivația. Cu toate acestea, tehnologia nu ar trebui să înlocuiască învățarea. Noile tehnologii îi ajută pe tineri să îmbunătățească limba franceză scrisă, dar pot dauna și acestei limbi.

Elevii nu mai dezvoltă competențe în limba franceză. Nu mai trebuie să-și corecteze textul pentru a-l corecta, ci doar fac clic pe butonul mouse-ului, traducând pe internet. Ei nu mai folosesc instrumentele care îmbunătățesc limba franceză scrisă, cum ar fi gramatica și dicționarele. Așa că devin leneși.

În plus, tehnologiile sunt ușor accesibile elevilor. Ele fac învățarea mult mai ușoară. Elevii nu mai trebuie să meargă la bibliotecă și să caute prin diferite cărți pentru a se pregăti pentru un proiect. Cu un simplu clic, aceștia au acces la o mulțime de informații. Tehnologiile nu ar trebui să înlocuiască învățarea, dar pot ajuta la îmbunătățirea franceză scrisă.

De la începutul carierei mele am folosit instrumente digitale, deoarece, datorită lor puteam ajunge mai ușor în sufletele elevilor mei. Învățământul este un domeniu foarte frumos și în același timp necunoscut. Este un domeniu în care mereu trebuie să înveți, mereu trebuie să fii creativ, să ai cea mai bună metodă pentru elevii tăi, iar dacă nu o ai mereu la îndemână, să încerci mereu să fii mai bun. Noi, profesorii, ne dezvoltăm profesional în fiecare zi și oră, deoarece suntem provocați mereu să ne adaptăm predarea după nevoile și aptitudinile elevilor noștri.

Predau limba franceză, o limbă foarte frumoasă, dar care nu este pe placul tuturor elevilor mei, fiindcă li se pare mai grea și mai enigmatică, decât limba engleză, pe care o aud de la o vârstă fragedă. Prin urmare, misiunea mea este să îi fac pe elevii mei să îndrăgească limba franceză și să participe cu drag la orele mele. De fiecare dată încerc să aduc ceva nou și diferit la orele de limba franceză, tocmai pentru a-i capta și a-i face să călătorească împreună cu mine. Am avut norocul de „ghizi” foarte buni pe care i-am avut și care ne-au prezentat și ne prezintă și în prezent minunățiile limbii franceze. Este vorba de instrumentele digitale și aplicațiile pe care le-am descoperit. Am experimentat instrumentele digitale pentru toate tipurile de activități: predare, învățare și evaluare, declarându-mă mulțumită că le-am descoperit și mă ajută să fac orele mai atractive și distractive. Cu ajutorul acestor instrumente digitale, elevii își dezvoltă competențele de la o materie, fără a depune mult efort și fără a se simți obligați, uneori chiar reușind să le îmbine foarte frumos de la materie la alta.

De-a lungul anilor am folosit filmulețe de pe Youtube sau alte site-uri, jocul digital, aplicații ca Kahoot, Nearpod, Wordwall, Bamboozle, liveworksheets, Learning app, Padlet, jamboard, Google classroom, Meet, Zoom, Mentimeter, Genially.

Orice instrument poate fi folosit creativ în domeniul didactic. Însă nu este indicat să le folosim excesiv în timpul orei la clasă și nu pe toate în aceeași oră. Fiecare instrument vine cu ceva atractiv și util, făcându-i pe elevi să se simtă bine și să colaboreze.

Predarea prin intermediul acestor instrumente a fost o oportunitate ca elevii să fie implicați activ în propria învățare, a permis obținerea unui feedback legat de cât și cum au înțeles sarcinile de lucru și conținutul lor. Platformele digitale accesate au permis partajarea de materiale cu conținut interactiv – jocuri educaționale, exerciții din manualele digitale, dar și formarea unor competențe de înțelegere și producere a mesajelor scrise sau orale într-o limbă străină și chiar competențele digitale ale mele și ale elevilor mei.

În general, utilizarea lor la oră a avut un impact foarte mare, observându-i mult mai implicați și activi și cerându-mi ulterior să le mai folosim. Integrarea acestor aplicații în diferite etape ale lecțiilor și parcurgerea sarcinilor de lucru m-au ajutat să creez contexte educaționale de calitate, interactive, care să susțină o învățare personalizată și diferențiată, să contribuie la autonomia în învățare a elevilor, să se plezească pe interesele lor, să le capteze atenția, să le ofere un feedback rapid.

Tehnologia, în ciuda beneficiilor sale, nu este soluția problemei. Limba franceză este o limbă complexă și ar trebui să îi dedicăm mult mai mult timp încă de la o vârstă fragedă.

În plus, utilizând calculatorul, video-proiectorul și diverse aplicații nu facem decât să îi motivăm pe elevi.

În concluzie, noile tehnologii au avantajele, dezavantajele și limitele lor în raport cu limba noastră. Cert este că anumite instrumente pot îmbunătăți limba franceză scrisă, dar nu vor putea niciodată să rezolve toate problemele. Este nevoie și de implicarea activă a elevilor. Într-un pas mai lent, sau mai alert utilizarea tehnologiilor digitale în procesul educațional duce la schimbare și îmbunătățirea sistemului educațional.

Prin aplicarea tehnologiilor și diferitelor instrumente digitale școala va reuși să facă față provocărilor timpului și să răspundă nevoilor educaționale a nativilor digitali.

TEORII DESPRE MOTIVAȚIA ÎN MUNCĂ

Asistent social, HUCIU COSMINA OLIVIA
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Beclean

Motivația nu este doar o materie de studiu pentru savanți și cadre universitare, ci și o temă de introspecție pentru fiecare individ: „Ce ne face să muncim?”, „Ce ne face să dăm ce e mai bun dintre noi?”. Ființa umană, o ființă activă prin excelență, acționează asupra mediului în care o trăiește prin experiența acumulată, prin capacitatea sa de previziune și planificare. Astfel, orice comportament uman este dirijat din interior, fie ca este vorba despre o acțiune sau despre un gând, iar conduita socială este întotdeauna un set de motive care ajută la împlinirea unui individ și o acțiune colectivă. Dacă vocația este nativă, profesorul va avea o perspectivă mai bună cu privire la modul în care ar trebui să se adapteze la vârsta elevilor și la personalitatea acestora.

În acest context, în alegerea carierei ar trebui să se țină cont, în primul rând, de abilitățile pe care le au, nivelul lor de aspirație (obiective, dorințe, profesionale și idealuri de viață), nevoile personale: siguranță/securitate socială și profesională, recunoaștere, apreciere și aprobare, stima, prestigiul și considerația, dar și motive sociale: tendința și necesitatea unui statut social și profesional bine definit și nu în ultimul rând, aspirația de a realiza un ideal social și individual superior nevoilor și impulsurilor primare.

Orice activitate educațională, indiferent de natura, complexitatea și volumul ei, este efectuată având „în spate” unul sau mai multe motive. Toate aceste motive sunt motivate uman, un fel de mecanism care declanșează și susține inițierea unei acțiuni.

Dacă motivația se prezintă ca o structură funcțională care asigură corelarea rațiunii în contextul social, motivația profesorilor definește strategia de acțiune pentru a-i determina să acționeze într-un anumit fel și anume să desfășoare un proces educațional performant.

Chiar dacă motivația poate fi adesea folosită ca un instrument care ar putea prezice un comportament, acesta variază foarte mult de la un individ la altul și, prin urmare, ar trebui luată în considerare capacitatea fiecărui individ și factorii de mediu care ar putea influența comportamentul și performanța.

Creșterea performanței profesionale este proporțională cu creșterea motivației doar până la un anumit punct, după care s-a putut înregistra o stagnare sau chiar o scădere. Și din acest punct de vedere, motivația puternică poate duce la apariția unor emoții și poate produce un anumit nivel de dezorganizare care împiedică progresul, ducând în acest caz la regres. (Beckers, 2004; Steers, R.M., Sánchez-Runde, C., 2017)

Motivația în muncă afectează abilitățile pe care le dezvoltă indivizii, locurile de muncă și carierele pe care le dezvoltă indivizii urmăresc și modul în care indivizii alocă resursele (atenție, efort, timp și capitalul uman și social) pentru a afecta direcția, intensitatea și persistența activității în timpul lucrului.

După cum se știe, motivația profesională nu este unidimensională, ea implică temeuri și determinări în termeni temporali și sociali. De asemenea, vizează pe termen lung viitorul individ, îndeplinind din acest punct de vedere o dublă funcționalitate: factor declanșator-energizant, și orientarea și direcționarea către viitoarea profesie. Aceste motive mai înalte reflectă maturitatea și obiectivitatea în alegerea profesiei, cunoscând aptitudinile și posibilitățile psiho-intelectuale ale fiecărui individ.

Schimbările din sistemul educațional (programa școlară, formarea cadrelor didactice, educație politică etc.) la nivel social și economic au dus la transformarea, adaptarea și

schimbarea rolurilor profesiei didactice. Având în vedere că statutul îl dezvăluie pe individ, așteptările față de ceilalți și, prin urmare, drepturile lor, rolul individului dezvăluie așteptările celorlalți față de acesta și, prin urmare, obligațiile acestuia. Rezultatul este că în orice relație de complementaritate sunt implicate, în același timp, drepturile specifice statutului partenerului și obligațiile specifice rolului celuilalt partener. (Gheorghe, O., 2017; Dörnyei, Z.,

Ushioda, E., 2011; Consilier, 2007; Hargreaves, L., 2009)

Schimbările care au avut loc în școli au schimbat și rolurile profesorilor. Statutul profesiei didactice în ansamblu este considerat a fi suferit puține schimbări în ultimii cinci ani.

În acest context, profesia didactică este asociată cu câteva categorii fundamentale de roluri, acceptate de majoritatea sistemelor de formare a profesorilor: proiectare, management și planificarea activităților de învățare, consiliere psiho-educativă, managementul clasei, comunicarea cu elevii, părinții și colegii, dezvoltarea profesională pe tot parcursul vieții, contribuții la îmbunătățirea procesului educațional și inovațiile școlare, oferind servicii educaționale pentru comunitate etc. (Mihaescu, L., 2018, UNESCO, 2006)

Principala calitate a profesorului este vocația pedagogică, exprimată prin găsirea adevăratei chemări, conștientizarea faptului că ești ales pentru această sarcină și capabil să o îndeplinești. Trei roluri sunt atașate vocației pedagogice: iubirea pedagogică, credința în valori culturale și sociale, conștientizarea responsabilității față de elev. Asumându-și mai multe roluri, profesorul trebuie să realizeze că manifestarea lor depinde de modelarea propriei personalități. (Gheorghe, O., 2017; Hargreaves, L., 2009) Vocația pedagogică implică sinteza coerentă a forțelor instrumentale și a valorilor moral-sociale, o interacțiune optimă între abilități și atitudini, într-o conștiință înalt axiologică și bazată pe o puternică tendință de ameliorare. (Stevenson, J., 2003; Sheldon, K.M., Elliot, A.J., 1999)

În sfârșit, în cercetarea *Motivation to Teach: Psychometric Perspectives Across the First Semester of Teacher Education* (C. Sinclair, M. Dowson, D. M. McInerney, 2006) se observă că atât atragerea unor noi candidați pentru profesia didactică cât și păstrarea acestora (după ce au fost atrași) în interiorul acestei cariere reprezintă aspecte critice. Motivația primară a acestei dificultăți este dată de către faptul că două elemente cheie în motivarea pentru profesie: salarizarea și statutul profesional nu sunt la fel de bine îndeplinite în cadrul profesiei didactice prin comparație cu alte profesii.

DEZVOLTAREA PERSONALĂ ȘI MOTIVAȚIA PENTRU FORMAREA ÎN CARIERA DIDACTICĂ

Profesor învățământ preșcolar, IUĂNUȚIU NARCISA MIHAELA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Traectoria în carieră depinde nu numai de resursele acționare ale unei persoane la începutul carierei și parcursul ei, ci și de oportunitățile și mai ales de modul în care individual are obiective de carieră clară și e capabil să folosească de aceste oportunități pentru a le atinge.

Profesia reprezintă specialitatea/ calificarea pe care o persoană o dobândește prin studii, ocupația este activitatea pe care o desfășoară efectiv într-o unitate economico- socială și care reprezintă pentru acesta o sursă de existență. Motivația constituie ansamblul motivelor unei persoane, este o structură ce provoacă orientarea, inițierea și reglementarea acțiunilor în direcția unui scop.

Motivația pentru carieră la cadrele didactice poate fi explicată prin relația motivație cogniție. Menținerea și îmbunătățirea acesteia se poate obține prin dezvoltare personală. Una din manierele de realizare a acesteia este formarea la cadrele didactice a convingerii puterii dobândite la nivel psihologic.

Prin excelență profesia didactică presupune permanentă formare și dezvoltare a cadrului didactic astfel încât acesta să poată să îi ofere celui pe care îl învață o perspectivă comprehensivă asupra domeniului pe care îl predă. Cadrul didactic din orice specializare se angajează astfel într-un proces de formare care îi va dezvolta cariera periodic până la finalul acesteia.

Dezvoltarea profesională prin participarea la cursurile de perfecționare este necesară pentru ca profesorul să poată oferi o imagine asupra lumii științifice contemporane și să își însușească maniere eficiente de interacțiune cu elevii. Pe perioada carierei didactice unul din cele mai importante aspecte este menținerea motivației pentru dezvoltarea profesională în cadrul carierei didactice deoarece tot mai mulți profesori aleg să se reorienteze profesional. Faptul că menținerea motivației pentru cariera didactică a devenit o problemă în rândul cadrelor didactice a fost evidențiată prin studii de specialitate. Printr-un studiu realizat în Portugalia în anul 2005, la întrebarea dacă doresc să își continue dezvoltarea profesională în cariera didactică mai mult de 50% din profesorii întrebați au afirmat că nu mai doresc acest lucru. Situația nu este cu mult mai bună în nici în țara noastră, mulți profesori dorind să se reorienteze profesional. Cadrele didactice rămân în sistemul educațional atâta timp cât au sunt motivați pentru a alege acest domeniu profesional.

În ceea ce privește relația dintre dezvoltarea personală și motivația pentru formare în cariera didactică, la nivelul sistemului psihic uman motivația a fost adesea pusă în relație cu dimensiunea cognitivă. În cogniția socială studierea relațiilor de influență între structurile psihice a ocupat o mare parte a preocupărilor cercetărilor de specialitate. În ultimii ani orientarea principală este cea de factură cognitivă iar concepția generală care se poate regăsi în majoritatea studiilor este că procesele psihice sunt în general circulare.

Între motivație și cogniție există mereu o interacțiune în sensul în care motivația direcționează procesele cognitive, iar la rândul ei, cogniția constrânge motivația. (Neculau, 2003,).

În încercarea de a avea o viziune comprehensivă asupra importanței motivației în sistemul psihic uman și a relației acesteia cu alte structuri psihice trebuie menționat că există abordări teoretice de actualitate care integrează factorii motivaționali și cognitivi

pentru a explica judecățile și inferențele sociale, examinând cum pot motivele să direcționeze procesarea cognitivă astfel încât aceasta să fie consistentă cu motivația (Neculau, 2003).

Menținerea motivației cadrelor didactice pentru profesie a devenit un deziderat din ce în ce mai dificil datorită diversificării problemelor cu care aceștia se confruntă mai ales în relaționarea cu elevii dar și cu sistemul educațional.

Abordări contemporane integrează aspecte legate de motivație și cogniție pentru a explica judecățile și reacțiile persoanelor. Atunci când va exista discrepanță între motivație și cogniție, tendința este de a modela cogniția pentru a corespunde motivației. Dimensiunea cogniției greu de schimbat este convingerea ca și manieră de explicație familiară față de sine, față de realitatea înconjurătoare și față de relațiile cu această realitate. Aspectele legate de motivație și cogniție se integrează foarte bine în dezvoltarea personală prin formarea convingerii puterii dobândite la nivel psihologic, care poate reprezenta o manieră de creștere a motivației pentru profesie la cadrele didactice.

Statutul de profesor, în societatea contemporană, pare să fie statutul clasei mijlocii, meseria de profesor nu este printre meseriile cele mai solicitate, dar nici printre cele mai evitate. Această profesie presupune însușirea a trei competențe specifice: competența profesională, reprezentând cultura tehnică specifică și o componentă interumană care-i permite să lucreze cu publicul și să coopereze cu ceilalți profesori. Capacitatea de a organiza și componentă etică. O altă componentă este capacitatea de a întreține relații satisfăcătoare cu eșaloanele ierarhiei superioare, dar și dezvoltă relații cu beneficiarii (elevi- părinți-comunitate).

Bibliografie

- Neculau, A. (coord.), (2003) – Manual de psihologie socială, Iași: Ed. Polirom.
- Radu, I. (coord), (1994) Psihologie socială, Cluj Napoca: Editura Exe SRL.
- Radu, I. (coord.) (1993)– Metodologie psihologică și analiza datelor, Cluj-Napoca: Ed. Sincron.
- Zani, B., Palmonari A. (coord.) (2003) - Manual de psihologia comunității, Ed. Polirom, Iași.

SUCCESUL ELEVILOR, MOTIVAREA CADRELOR DIDACTICE

Professor învățământ preșcolar, LIBER IUDIT
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean, județul Bistrița-Năsăud,
Grădinița cu Program Prelungit „Albă ca Zăpada” (secția maghiară)

Motto:

„Satisfacția sau insatisfacția creată de către un loc de muncă este rezultanta unei balanțe între ceea ce persoana își dorește de la locul de muncă propriu și ceea ce percepe că acesta din urmă îi oferă în fapt” (Locke apud Luce, J 1998).

Din punctul de vedere al deciziei pentru cariera didactică, observăm că impactul și însemnătatea sunt punctele forte ale acestei alegeri, pe când competența (pusă sub semnul întrebării în primele momente de criză în carieră, în primii ani de activitate la catedră) și alegerea pentru unii subiecți (care fac modulul psihopedagogic fără să își dorească să ajungă la clasă, punând această alegere pe ultimul loc, dar pe care viața îi împinge până la urmă în direcția unei catedre) reprezintă mai degrabă semne de întrebare. Această analiză ne atrage atenția că este necesar un demers susținut în direcția pozitivării ai acestor doi indicatori.

În ultimii ani problema motivării pentru cariera didactică a devenit o condiție obligatorie nu doar pentru dezvoltarea sistemului de învățământ ca atare, ci putem spune – fără teamă de a exagera – că însăși evoluția societății într-o direcție pozitivă poate fi înțeleasă prin prisma acestui domeniu de cercetare. Există o legătură pozitivă între motivația elevilor și motivația cadrelor didactice. Astfel, cadre didactice motivate înseamnă elevi motivați. Evident că reciproca este îngrijorătoare: cadre didactice nemotivate poate conduce destul de ușor la apariția lipsei de motivație și la elevii cu care lucrează.

Trebuie să investigăm mai în profunzime aspectele motivării pentru cariera didactică: mai precis, ce instrumente putem să folosim pentru creșterea atractivității acestei profesii în rândul tinerilor absolvenți (pentru ca resursele umane valoroase să își dorească o carieră didactică), dar și pentru retenția profesională a cadrelor didactice practice, cu experiență și vocație. Mai mult decât atât, este important să analizăm și cum putem să creștem baza de motivare pentru cadrele didactice deja atrase spre sistem (și care nici nu au ca opțiune părăsirea carierei didactice) pentru ca activitatea desfășurată de către acestea să fie maximală, îndeplinind întregul potențial al respectivelor persoane.

Există patru niveluri la care putem vorbi despre motivație respectiv nemotivare pentru activitatea educativă:

- nivelul emoțional (stima de sine, aprecierea din partea celorlalți etc.);
- nivelul financiar;
- nivelul fizic (infrastructură, condiții de muncă)
- nivelul academic (evoluția în carieră, accesul la surse de informare etc.)

O viziune interesantă și extinsă asupra fenomenului este oferită în cercetarea efectuată de Mora, Hammond și Thornton în 2002 asupra principalului motiv pentru a urma cariera didactică - se deduce impactul pe care această profesie îl are în dinamica socială. În ceea ce privește studiul propriu-zis, autorii observă mai multe categorii de factori, importanți pentru cei care aleg cariera didactică; dintre aceștia:

1. Factori pragmatici:

- vacanțele prelungite de care beneficiază cadrele didactice;
- faptul că profesia didactică oferă o bună securitate a locului de muncă;
- ușurința cu care se obține acest loc de muncă, odată ce ai calificarea necesară;

2. Factori sociali:

- sprijinul pe care profesia didactică îl oferă la progresul societății;
- faptul că este social meritoriu să ai o astfel de profesie;
- profesia didactică presupune o considerabilă varietate și provocare, pot fi predate o varietate mare de subiecte;

3. Factori legați de activitatea cu copiii:

- școlile sunt locuri de muncă plăcute;
- activitatea de predare în sine este un demers plăcut;
- plăcerea oferită de activitatea cu o categorie specifică de vârstă (copiii);
- dorința de a ajuta elevii să aibă succes;

4. Factori extrinseci:

- încurajarea provenită de la alte persoane pentru a urma cariera didactică;
- în viziunea unora dintre cei intervievați cariera didactică devine o trambulină pentru alte cariere;
- alegerea profesiei didactice este generată de perceperea subiecților că se află în imposibilitate de a urma o altă profesie;

5. Factori subiectivi:

- experiențele anterioare ca elev au generat dorința de a fi profesor;
- pasiunea pentru domeniul care urmează să fie predat.

În concluzie, principalele motive pentru care este aleasă cariera didactică sunt: plăcerea de a lucra cu copiii, dorința de a ajuta copiii în a avea succes și pasiunea pentru subiectul/disciplina pe care o vor preda. Este important să observăm că există și o analiză a motivației pentru care persoanele nu doresc să își construiască un traseu profesional în arealul didactic - aceasta îmbracă următoarele realități: condițiile de muncă (neatractive), considerații salariale și oportunitățile pe care le oferă alte locuri de muncă.

Bibliografie:

1. Ion-Ovidiu Pânișoară, Georgeta Pânișoară, „Motivația pentru cariera didactică” 2010
2. Laura Patache, „Managementul carierei în învățământ”, 2017
3. Șerbănescu, Laura „Formarea profesională a cadrelor didactice – repere pentru managementul carierei.” București, Editura Printech, 2011. ISBN 978-606-521-793-5.

VOCAȚIA-CONCEPTUALIZARE ȘI IMPACT ÎN DEZVOLTAREA CARIEREI

Profesor învățământ preșcolar, LUPȘA PETRONELA
Școala Gimnazială „Iuliu Prodan” Chiochiș

Termenul de vocație are origini religioase, fiind un produs al teologiei creștine. Potențarea importanței conceptului de vocație se datorează în mare măsură schimbărilor în natura muncii. Oamenii petrec mai mult timp la muncă și schimbă mai des locurile de muncă decât în trecut .

Conform celor susținute de Berg și colab. (2010), vocația a fost asociată din punct de vedere istoric cu ideea lutherană de „chemare” (engl. calling). O „chemare” este definită în mod tradițional ca fiind o atracție pentru activități care sunt semnificative pentru individ din punct de vedere social, moral și personal . În 1996, Novak identifică patru atribute particulare ale vocației: vocația fiecărei persoane este unică, implică anumite abilități, deschidere spre descoperirea chemării și pasiune pentru munca implicată de chemarea personală. În același timp, vocația oferă energie, vitalitate și implică efort și reflecție, persistență și orientarea spre activități de dezvoltare a carierei.

Cercetările arată că atunci când munca oferă indivizilor oportunitatea de a își pune în valoare vocația, aceștia tind să vadă munca lor ca fiind mai semnificativă, deoarece o trăiesc ca fiind relevantă personal și având un impact major în exterior . În continuare, perspectiva modernă – accentuează existența unei motivații intrinseci de auto-realizare sau fericire în momentul unei alegeri în carieră.

Cu toate teoriile existente despre conotațiile vocației în concordanță cu cercetările pe care se bazează, există o lipsă generală de consens asupra definirii acesteia, iar în ceea ce privește predictorii sau antecedentele vocației, studiile sunt semnificativ mai reduse ca număr raportat la cele ce investighează rezultatele sau efectele vocației. Cu toate acestea, studii relativ noi consideră vocația drept rezultat al unor atitudini specifice cu privire la muncă.

Spre exemplu, câteva studii recente au concluzionat că indivizii sunt mai predispuși spre a percepe prezența vocației în momentul în care sunt satisfăcuți cu locul de muncă , când se simt atașați de domeniul carierei sau când trăiesc sau caută sensul muncii lor . Alte linii de cercetare susțin faptul că apariția vocației este mai favorabilă pentru indivizii cu motivație mai puternică și cu claritate vocațională crescută .

Așadar, cercetările de până acum s-au concentrat asupra investigării vocației și a corelatelor acesteia în Vestul Europei și în SUA, unde cultura este diferită de cea a României, țară post-comunistă, aflată în tranziție. După căderea regimului comunist, România a fost marcată atât de instabilitate economică permanentă, cât și de creșterea posibilităților de muncă. Șomajul, care era altă data considerat ofensator, a devenit o un lucru foarte des întâlnit în rândul tinerilor.

Din ce în ce mai mulți oameni se confruntă cu dificultatea de a-si gasi vocația, sau de a face o meserie care sa le aducă bucurie. Societatea contemporană face presiuni asupra individului, de a bifa anumite etape și capitole standard. De aceea, luăți fiind de valul normalității și orientându-se către ceea ce trebuie făcut, numeroase persoane uită să se întrebe ce anume vor, de fapt, să faca în viața lor, din punct de vedere profesional. Tot din acest motiv, traseul general este destul de clar: se trece prin toate formele de învățământ posibile (gimnaziu, liceu, facultate), iar apoi scopul este să-ți găsești o profesie bine platită, care să-ți ofere confort din punct de vedere financiar. Însă, vocația nu este doar despre bani și afirmare socială, ci și despre pasiune și entuziasm. Așadar, este recomandat să îți cont de toate aceste aspecte atunci când îți alegi jobul.

Totusi, chiar daca ai mers intr-o directie anume si, pe parcurs, ti-ai dat seama ca nu este cea potrivita, important este sa nu te blochezi. Exista o multitudine de lucruri pe care le poti face in acest sens, indiferent de varsta pe care o ai. Varsta nu ar trebui sa fie un impediment in calea visurilor tale, ci doar un ajutor extra, care aduce cu sine intelepciune si ratiune. Sunt studii care atesta ca, in primii ani din viata profesionala, cei mai multi tineri sunt orientati catre succesul financiar si catre rezultate cantitative, in loc sa-si indrepte atentia catre activitati calitative, care sa contribuie la dezvoltarea propriei persoane. Asadar, daca pasii pe care i-ai urmat pana in prezent nu au fost facuti tinand cont de pasiunile pe care le ai si de abilitatile tale native sau educate, este foarte posibil ca, la un moment dat, sa simti nevoia de altceva. Acest lucru nu este o tragedie, ci este o oportunitate ideala pentru a te redescoperi si pentru a-ti hrani creativitatea si entuziasmul. Nu trebuie sa fii descurajat daca nu stii exact ce vrei sau la ce meserie ai fi cel mai priceput – cu siguranta nu esti singurul in aceasta situatie si partea buna este ca sunt multe metode prin care iti poti da seama in ce directie poti sa o iei.

În primul rand, trebuie sa realizezi ce inseamna pentru tine ideea de vocatie. Dacă vrei să ai la îndemână o scurtă definiție orientativă, te poti gândi ca vocatia este o reflexie a intereselor si pasiunilor tale. Aceasta se poate ramifica, apoi, in preocupari sociale, convingeri, viziuni asupra lumii, principii si valori in care crezi. De asemenea, vocatia te poate ajuta să îți folosesti abilitățile și aptitudinile personale, pentru a putea atinge anumite scopuri de natura personala, profesionala, sociala, etc. Pentru a putea obtine un echilibru intre vocația ta și presiunea societatii (în general, aceasta se reflecta la nivel financiar), este necesar sa-ti stabilesti prioritatile si sa vezi ce anume conteaza cel mai mult pentru tine.

Procesul de descoperire a vocației și, mai ales, traseul de la descoperirea ei pana la materializarea ei, poate fi cu adevarat dificil, fiindca necesita introspectie, analiza, sinceritate și încredere. Tot acest parcurs poate fi un adevarat puzzle, format din mai multe sau mai puține piese, in functie de locul in care te afli deja in viata ta prezenta. Insa, indiferent de nivelul la care esti acum, cu siguranta trebuie sa te inarmez cu vointa, rabdare si intelegere față de propria persoană.

În concluzie, vocația este un element care trebuie neapărat sa faca parte din viata ta. Deși sunt oameni care își gasesc mai tarziu vocația, sau persoane care nu o gasesc deloc, trebuie sa te gandesti ca depinde doar de tine sa faci pasul pe care ti-l doresti. Vei trece prin mai multe etape necesare, însă trebuie sa te gandesti ca fiecare capitol isi are sensul lui si, cu siguranță, vei avea ceva de invatat din fiecare experienta prin care vei trece. Ia in considerare tot ceea ce te definește – pasiuni, calitati, deprinderi, abilități, talente, dorinte, aspiratii – fiindcă acestea sunt detaliile cu care vei jongla daca vei alege sa iti urmezi vocatia si sa profesezi în domeniul la care visezi. Trebuie să ai încredere in tine si in fortele tale si, mai ales, să iei în calcul faptul că nimic nu este imposibil, dacă muncești în direcția visului tau.

Bibliografie:

1. CUCOȘ, C. Educația. Experiențe, reflecții, soluții. Iași: Polirom, 2013.
2. CĂLIN, M. Teoria educației. Fundamentarea epistemică și metodologică a acțiunii educative. București: All, 1996
3. PĂUN, E. Pedagogie. Provocări și dileme privind școala și profesia didactică. Iași: Polirom, 2017.
4. PĂNIȘOARĂ, I.O. Carieră. Succes. Performanțe. București: Polirom, 2005

ROLUL CADRULUI DIDACTIC ȘI A ACTULUI EDUCAȚIONAL ÎN FORMAREA PROFESIONALĂ A VIITORULUI ADULT

Profesor învățământ preșcolar, LUȘCAN RALUCA VERONICA,
Grădinița cu Program Prelungit nr. 12, BISTRIȚA,
BISTRIȚA-NĂSĂUD

„Didactica noastră are drept prora și pupa: să cerceteze și să găsească un mod prin care învățătorii, cu mai puțină osteneală, să învețe mai mult pe elevi; în școli să existe mai puțină dezordine, dezgust și muncă irosită, dar mai multă libertate, plăcere și progres temeinic, în comunitatea creștină să fie mai puțină beznă, confuzie și dezbinare, dar mai multă lumină, ordine, pace și liniște”. (J.A. Comenius, 1970)

Educația este abordată astăzi în strânsă legătură cu problematica lumii contemporane, care se caracterizează prin multiple transformări survenite în toate domeniile vieții. Societatea cunoașterii este o resursă economică-cheie, o marfă tranzacțională pentru prosperitate. Cunoștințe de diferite tipuri sunt încorporate în tehnologii deținute de către producători. (Albulescu, 2020, pp.13-16). Într-o lume din ce în ce mai globalizată, persoanele au nevoie de o gama largă de abilități pentru a se adapta și a prospera într-un mediu aflat în rapidă schimbare. Ritmul dezvoltării sociale, noile tehnologii, economia globalizată, fac necesare dobândirea și aprofundarea unor abilități speciale. Azi, aceste achiziții trebuie dobândite și aprofundate la nivel de masă de către absolvenții oricărui nivel de studiu.

În ceea ce privește profesorii, aceștia trebuie să fie bine pregătiți în domeniul lor de specialitate, să aibă abilități pedagogice necesare pentru a le preda elevilor și preșcolarilor cunoștințele de specialitate, să fie capabili să predea la clase de elevi eterogene, să utilizeze TIC și să-i ajute pe elevi să-și formeze competențe transversale.(Catalano, 2020, pp 27-29).

Rolul și importanța educatoarei este uneori apreciat ca fiind de departe minor față de rolul profesorului, dar știința contemporană relevă că oricare structură în devenire, cum este și copilul, este mai complexă, mai vulnerabilă, mai incertă, mai provocatoare decât structurile aproape sau gata conturate, cum este de exemplu tânărul și adultul. Vârsta timpurie aduce cu sine contraste specifice, între posibilitățile, premisele de dezvoltare și vulnerabilitățile, dificultățile și blocajele care pot interveni în evoluția copilului. Dezvoltarea copilului contemporan se află mereu în proximitatea sau în interiorul unor relații ca uzale circulare de tipul complexitate - vulnerabilitate. Evoluția structurilor psihice, cognitive, socio-emoționale, comportamentale este acea rată de mediul supra-saturat în stimuli.

Programele de educație preșcolară nu au ca scop doar transferul de informații de la adult către copii și dobândirea de abilități și deprinderi la preșcolar, ci și schimbarea comportamentelor indesezirabile cu care copiii vin din familie, prin respectarea, de către educatoare, a unor principii corecte de management al acestora, pentru a maximiza performanțele preșcolarilor, care, altfel, pot fi afectate de insuficiența sau incorectă utilizare a propriilor resurse. Este necesar ca educatorii să stăpânească o serie de tehnici pentru a ajuta la schimbarea comportamentului dezadaptativ al copiiilor lor. Performanța situată sub nivelul potențialului copilului se referă la faptul că aceasta, exprimată în rezultate și produse ale activității, este sub nivelul celor prezise vârstei, potențialului său specific (nivelului de inteligență sau abilităților și deprinderilor pe care le posedă). Este importantă realizarea performanțelor, dar acest fapt este îngreunat, uneori, în lipsa unui bun management al comportamentelor problematice din grupă.

Copilul preșcolar dobândește în grădiniță multiple cunoștințe, pe care și le însușește cu prioritate prin legătură directă cu realitatea. Odată cu acumularea acestui bagaj de cunoștințe,

reprezentările copiului ating un grad înalt de generalizare. În același timp vorbirea devine mai bogată, asigurând dezvoltarea intensă a gândirii.

Orientarea și consilierea preșcolarilor și a elevilor este un proces complex de pregătire și îndrumare a acestora, în funcție de aptitudinile și interesele lor, spre acele forme de activitate școlară sau academice, care să le permită să opteze spre anumite domenii profesionale. Este necesar să se cunoască personalitatea elevului, să se realizeze educarea sa în vederea alegerii carierei, să fie informat cu privire la rețeaua școlară, la profesiile existente, să se consolideze și să se îndrume efectiv.

Educarea elevilor în vederea alegerii carierei, astfel încât acesta să efectueze opțiuni școlare și profesionale realiste, presupune transmiterea și însușirea unor informații despre diferitele domenii ale realității, formarea de priceperi și deprinderi, dezvoltarea intereselor, a aptitudinilor generale și speciale, formarea unor trăsături de caracter, volitive pozitive solicitate în profesia pentru care optează elevul. Aceasta activitate are un caracter permanent și vizează echilibrul între *ceea ce vrea*, *ceea ce poate* și *ceea ce trebuie* să facă elevul.

Societatea de azi are așteptări din ce în ce mai ridicate față de profesor. Cadrul didactic este persoana ce realizează legătura între tânăra generație și un viitor, ale cărui dominante sunt moralitatea, libertatea corect înțeleasă și mulțumirea lucrului bine făcut. Un rol important îl are profesorul în ghidarea în carieră a elevilor. Consilierea și orientarea în carieră au apărut ca o modalitate de a răspunde presiunilor sociale impuse de schimbarea economicopolitică a începutului de secol și a implicațiilor acestui fenomen în planul modificării raportului dintre cererea și oferta locurilor de muncă, a creșterii nivelului competențelor impuse și a nivelului de eficiență cerut, a preocupării pentru calitatea vieții copiilor, etc. Analizând situația din economia națională și de pe piața muncii, evidențiem o serie de discrepante în domeniul fundamentelor teoretice și practice legate de motivație și orientare profesională. Copilul de azi, adolescentul de mâine, dezamăgit, încearcă să facă față greu alegerii sale. „Pe de o parte se orientează spre domeniile de activitate cele mai moderne, considerate cu un potențial crescut de valorizare socială, de reușita materială sau spre cele care conferă șanse sporite pentru găsirea unui loc de muncă. Pe de altă parte, speriat de alternativa șomajului, sub limita expectanțelor sale, a uitat să privească spre sine pentru a vedea ce-i place, ce i s-ar potrivi, ce capacități, interese, aptitudini are.

Conceptul de orientare în carieră este termenul care acoperă gama cea mai largă de activități, de la formare și evaluare, la consiliere și educație pentru carieră și devine astfel „conceptual umbrelă” pentru activitățile din acest domeniu. Consilierea în carieră vizează dezvoltarea abilităților unei persoane sau grup de persoane pentru rezolvarea unei probleme specifice legate de carieră (decizie, anxietate legată de carieră, insatisfacție academică, plan de carieră, etc.) și este în esență o intervenție psihologică. Spre deosebire de consiliere, educația pentru carieră reprezintă o intervenție educațională de dezvoltare, în avans, a deprinderilor și abilităților necesare tinerilor pentru dezvoltarea și managementul propriei cariere.

UN VIS ÎMPLINIT, O LUME MAI FRUMOASĂ

Profesor pentru învățământ primar, MARCU ADINA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Omul fericit este acela care face din plăcere ceea ce face, este acela ce își face datoria, își asumă responsabilitatea acțiunilor sale, este OMUL DE VOCAȚIE. Putem spune că el a reușit să reunească, într-un tot unitar, dorința, aspirațiile profesionale și recomandările dascălilor săi. Nu e un lucru ușor și nimeni nu-l poate realiza peste noapte! Dacă vorbim despre cadrul didactic care întrunește aceste elemente, vorbim de acela care își îndeplinește cu plăcere îndatoririle profesionale și e conștient că în mâinile lui ține destinul unor ființe umane, iar sufletul acestor ființe trebuie șlefuit cu mare, mare grijă!

Cum aleg unii oameni să devină dascăli? Aleg acest lucru pentru că așa simt, pentru că asta și-au dorit de mici, pentru că în familiile lor au existat sau există modele de dascăli excepționali, dar, în absolut toate aceste cazuri, au avut norocul să beneficieze de un act didactic-pedagogic impecabil, de o școală eficientă și de profesori excepționali. Cei care devin dascăli își asumă o răspundere imensă și această răspundere este o opțiune personală, prin care acceptă acțiuni obligatorii și eficiente în permanență.

Motivația vocației profesionale izvorăște din dorința de a-i lumina pe alții, de a duce mai departe noblețea actului didactic, de a fi o încununare a: cunoștințelor teoretice înalt specializate, a unui statut social bine definit, a unui sistem propriu de valori, a unei formări continue aderantă la teorii și metodologii în continuă schimbare. A fi dascăl înseamnă până la urmă un risc asumat, pentru că nu e simplu să-i înveți pe alții să învețe!

Să fii un dascăl excepțional înseamnă să știi să „aprinzi” interesele elevilor, să-i inspiri să întrebe și să descopere. Înseamnă să-ți asumi multe roluri și, pe toate, să le joci bine! Uneori îmbraci rolul povestitorului, alteori cel al matematicianului. Uneori ești omul de știință, alteori ești magicianul! Însă fiecare rol aduce la viață învățarea! Și când elevii sunt inspirați, ei investighează singuri, găsesc răspunsuri și cresc frumos ca indivizi!

Să fii un profesor minunat înseamnă a ÎMPUTERNICI, fiindcă tot ce învață copiii la școală este puternic! Educația, în cea mai mare măsură, îi ajută pe elevi să dezvolte abilități de rezolvare a problemelor, pasiune și empatie. Copiii se transformă din destinatarii pasivi ai cunoștințelor, în agenți ai schimbării pe care doresc să o vadă în lume. Maica Tereza spunea: „Eu singură nu pot schimba lumea, dar pot arunca o piatră peste apă, pentru a crea undulații”. Cât adevăr în spusele ei! Un profesor grozav arată bunătate față de elevi, colegi, părinți și cei din jur, pentru că „bunătatea face lumea să se învârtă”. Schimbând cu adevărat mediul în clasă și în școală, semănând bunătate, învingi orice ostilitate! Fiind un profesor amabil, îi ajută pe elevi să se simtă primiți cu brațele deschise, îngrijiți și iubiți. Compasiunea este soluția optimă de a înțelege și de a le arăta celorlalți că ești preocupat de ei. Un profesor plin de compasiune modelează elevii prin acțiunile sale și, ca rezultat, elevii vor fi mai deschiși să înțeleagă lumea din jurul lor. Un profesor grozav creează punți și construiește relații, prietenii și o întreaga comunitate. El caută întotdeauna să îmbunătățească lucrurile în și în afara sălii de clasă. Un profesor este cineva care predă, informează, distrează, inspiră, sfătuiește, ghidează, dă putere și îi permite elevului să atingă înălțimi mai mari.

Actul didactic este strâns legat de motivația intrinsecă, ea fiind ceea ce diferențiază omul obișnuit de performerul echipei. Din punctul meu de vedere, sunt câteva caracteristici ale unui profesionist, cu rezultate peste medie: e curios și avid să afle cât mai multe despre proiectul la care lucrează, are o atitudine de învingător, are inițiative și vrea mereu să învețe ca să se autodepășească.

Pedagogia este adesea descrisă ca un act de predare. Cea adoptată de profesori, le modelează acțiunile, judecățile și strategiile de predare, luând în considerare teoriile de învățare, înțelegerea elevilor și nevoile acestora, precum mediile și interesele individuale ale elevilor.

Este foarte importantă, deoarece le oferă profesorilor perspectiva celor mai bune practici pentru o clasă. Le permite să înțeleagă cum învață diferiți elevi, astfel încât să își poată adapta lecția pentru a se potrivi tuturor nevoilor .

Pedagogia se bazează pe principii și metode, iar acestea sunt atât artă cât și știință. Profesorul excepțional creează un mediu de învățare interactiv pentru a inspira copiii, folosind arta. Copiii învață abilități lingvistice diferite și dezvoltă abilități de gândire critică. Educatorii au nevoie de instrumente și metodologii potrivite pentru a-i învăța pe copii . Astfel, predarea e artă, iubire, vocație, evoluție, toate adunate în sufletul și în mintea OMULUI de la catedră!

Pentru mine, visul de a deveni dascăl a fost cel mai important, și s-a conturat încă de mică! Am avut modele în familie și în școală, și gândul la acești oameni îmi inundă și acum inima de iubire! Urmând o școală pedagogică, apoi o facultate, am realizat că predarea este „chemarea” mea! Am scris și scriu planuri de lecție, concep evaluări, scriu e-mailuri și scrisori familiilor elevilor mei. Am legat și leg șireturi la pantofi și închid paltoane cu fermoar. Am șters și voi șterge lacrimi. M-am trezit și mă voi trezi făcând liniște la mine acasă. Am scos și voi scoate lipici din par sau am râs și voi râde cu copiii. I-am făcut și-i voi face să creadă și să vadă lumea în moduri diferite și să facă diferența!

Și, mai presus de toate, SĂ CREEZE O LUME FRUMOASĂ ȘI BUNĂ!

FĂRĂ DE CARE NU SE POATE

Profesor, MARTI IULIA RAMONA
Școala Gimnazială Iuliu Prodan, Chiochiș

Dacă modernitatea se poate defini prin tendința de căutare și de contestare a esențialului, tradiția se caracterizează prin starea de receptare, fiind primit ceva ce nicio altă instanță, oricât de generoasă, nu poate oferi. Dacă lumea modernă caută *sensul*, sistemul educațional este o expresie a acestei conștiinței moderne. Timpul pare a fi axa comună atât a tradiției, cât și a modernității, omul fiind modern sau tradițional în funcție de cum se raportează la însemnătatea acestuia; indiferent dacă vorbim de ordinea educațională sau artistică a lumii, omul tradițional se va hrăni din „credința într-un ideal de frumusețe neschimbător și transcendent”¹, în timp ce omul modern va cultiva „o estetică a tranzitoriului și a imanenței, ale cărei principale valori sunt schimbarea și noul.”² Pentru a ne susține ipoteza, îl amintim pe Matei Călinescu, teoretician care readuce în discuție opoziția antic/modern și-l amintește pe Bernard din Chartres cu a sa imagine memorabilă: adepții și precursorii modernității sunt piticii cocoțați pe umerii unor uriași³, felul în care această imagine (care – evident, ridiculizează modernitatea) a rezistat de-a lungul generațiilor arătând, pe de o parte, întrepătrunderea progresului (unul după/peste altul, piticii văd tot mai departe) cu decadența (vederea tot mai departe este cumulativă, cantitativă, cunoașterea depinzând exclusiv de susținerea uriașilor) în cunoașterea de tip modern și, pe de altă parte, misiunea eroică a tradiției de a susține la nesfârșit cunoașterea.

A te raporta la vocația profesională este o operație de ordin etic, un angajament care te întoarce către tine însuși permanent, acest *către tine însuși* fiind itinerariul care te împiedică să te abați...de la ceilalți. Orientarea către ceilalți, în profesia didactică, nu reprezintă doar o misiune, este un răspuns organic/originalar care precede orice altă manifestare exterioară. Altfel spus, răspunsul există înainte ca întrebarea să fie formulată.

Abordările diferite din interiorul arcului didactic nu trebuie să fie uniformizate în numele unui sistem de învățământ, chiar dacă educația e necesar, desigur, să fie sistematizată. Însă nu în numele sistemului, ci în numele copilului/elevului. Altfel spus, e de dorit ca libertatea, creativitatea, originalitatea – însemne ale vocației – să fie puse la baza manifestărilor didactice, pedagogice, însoțind astfel alte calități esențiale.

Printre calitățile esențiale ale cadrului didactic se numără și adaptabilitatea, capacitatea de a se plia pe modele/structuri noi. Ce se întâmplă, însă, dacă apelul la vocație, într-o lume cu o dinamică haotică și imprevizibilă, nestatornică și care pare a-și uita fundamentele (culturale, religioase etc.) este considerat retrograd? Cum se adaptează cadrul didactic care nu înnoiește în apele maselor, ale tendințelor, ale experimentelor? Nu se adaptează. Este inadaptabil. Vocația are un soi de atemporalitate, ba chiar primordialitate în raport cu relativismul lumii. Activitatea didactică a profesorului modern tinde să redimensioneze fenomenul educațional, împingându-l acolo unde nici măcar nu se pune problema vocației. Mai mult, activitățile

¹Matei Călinescu, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, Traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, Postfață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1995, p. 15.

²*Ibidem*, p. 15.

³„Adeseori știm mai mult, nu fiindcă am fi înaintat prin inteligența naturală proprie, ci fiindcă suntem susținuți de puterea minții altora și deținem bogății moștenite de la strămoși. Bernard din Chartres ne compara cu niște pitici neînsemnați cocoțați pe umerii unor uriași. El susținea că noi vedem mai mult și mai departe decât predecesorii noștri, nu fiindcă am avea vederea mai ageră sau am fi mai înalți, ci fiindcă ne înălțăm și ne sprijinim pe statura lor gigantică”, *Ibidem*, p. 26.

cotidiene, prinse într-un determinism neprielnic, influențează și ele, la rândul lor, dispoziția/disponibilitatea cadrului didactic de a revela/facilita înțelegerea lumii. Cu toate acestea, cadrul didactic – pentru a avea sens, trebuie să-și vadăască vocația, astfel răspunzând schimbărilor lumii și, astfel, fiind, el, un răspuns.

În ciuda dinamicii politicilor educaționale, vocația pare că nu are dinamică. De aici, poate, și dificultatea de adaptare a unora care *au chemare* la acte „curajoase” de reorganizare a procesului de învățământ/programelor școlare ș.a. De pildă, canonul literar. Vocația parcă strigă într-ajutorul unei liste de valori/principii/standarde întemeiate pe o tradiție culturală/istorie literară, pe când textele propuse actualmente spre lectură în documentele școlare...tac. Da, ne putem întâlni cu acest gen de experimente obositoare – însă această convivialitate formală nu avantajează niciun actant din cei implicați în actul didactic (deoarece superficialul și întâmplarea nu sunt garanții ale unui educații eficiente nici pe termen scurt, nici pe termen lung).

Întâlnirea (din timpul activităților formale și nonformale) dintre elev și cadrul didactic este spațiul pe care, cu alte cuvinte, actul didactic îl traduce, punând în lumină diverse atitudini și aptitudini. Din punctul nostru de vedere, aceste *întâlniri*, deși repetate și ordonate, trebuie să aibă un caracter eminent nou și *viu*, să sondeze și să chestioneze, să interogheze și să uimească. Da, să stârneasce uimiri. Activitățile de învățare ar trebui să fie, în primul rând, *întâlniri*, acte gratuite de cunoaștere și autocunoaștere, ori ieșirea din rigorile/paradigma clasică/conservatoare/sistematizată – fără a le exclude – este un act vocațional. Altfel spus, actul didactic impune exigența vocației.

Depășirea statutului de persoană-resursă, de *informat* a cadrului didactic este, spre deosebire de alte profesii, condiționată de disponibilitatea acestuia de a fluidiza transferul informațional, de a propune în primul rând schimburi de experiențe cu *sens* și semnificație, de a lărgi aria de preocupări ale elevului. Comunicarea, pentru *a dezvălui* și pentru *a arăta*, e necesar să propună un angajament de disponibilitate reală al tuturor părților implicate, acesta fiind un garant al unei proxime înțelegeri/comprehensiuni. Vocația este elementul valoric, chiar dacă necuantificabil, care facilitează accesul la propria disponibilitate, ceea ce face ca angajamentul să nu fie gândit în termeni de constrângere, limitare, diferență, ci în termeni de libertate, voință, motivație internă.

Fenomenele actuale de tip *cancel culture*, globalizarea și uniformizarea culturală, ocultarea curențelor instituționale și evitarea/ignorarea dezbaterilor de fond pe tema educației, plasarea cadrelor didactice în zone *safe*, fără opinii/luări de poziții, tind să devalorizeze aspecte fundamentale ale actului pedagogic, făcând loc unor pseudodezbateri de un formalism (încă) evident.

Vocația reprezintă punctul în care omul se descoperă și se lasă privit fără să se simtă incomod. Este *îndreptățirea* sa, spațiul în care el se simte *în largul său*, astfel încât nevoile de formare profesională și motivațiile interioare sau exterioare sunt, toate, de ordin secundar. Chiar dacă multiplele provocări educaționale urmăresc mutarea atenției – dinspre fond, spre formă – considerăm că adaptarea cadrului didactic cu vocație la o asemenea paradigmă este nu doar de nedorit, ci și imposibilă. Vocația intervine și în aceste situații, făcând corecturile necesare, stârnind uimiri, scandalizând, de multe ori, într-o singularitate exemplară.

Viața școlară a profesorului de astăzi (care tinde, uneori, să concilieze tradiția și modernitatea) poate să fie un oraș aglomerat, plin, vizibil. Cantitativ și vizual, acest oraș are sens doar dacă *se convertește* printr-o valoare calitativă, exigentă. Prin vocație.

Bibliografie:

Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, Traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, Postfață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1995

Ortega y Gasset, Jose, *Revolta maselor*, Editura Humanitas, București, 2007.

IMPORTANȚA COMUNICĂRII ÎN ACTUL DIDACTIC

Profesor învățământ preșcolar, MESAROȘ IOANA
Grădinița Trenulețul Veseliei Bistrița

În sens general, prin comunicare se înțelege procesul interactiv de transmitere și recepționare a mesajelor, proces care implică un emițător, un mesaj, un canal de comunicare, un receptor și un răspuns. Comunicarea educațională este cea care mijlocește realizarea fenomenului educațional în ansamblul său, iar comunicarea didactică apare ca o formă particulară, obligatorie în vehicularea unor conținuturi determinate, specifice unui act de învățare sistematic.

Comunicarea didactică se poate structura pe ideea că este o comunicare instrumentală, direct implicată în susținerea unui proces sistematic de învățare în care nu apar reacții de conținut (centrată pe dobândire de cunoștințe sau deprinderi, motivații, etc.) de cadru instituțional (poate există comunicare didactică în afara procesului de învățământ) sau privitoare la parteneri.

În concluzie, comunicarea este procesul de transmitere a informației de la emițător la receptor, este un proces informațional. Dar pentru că procesul educațional nu este unul simplist, pentru că numeroase din componentele sale au structuri complexe, actul predării presupune o serie de acțiuni specifice. După alegerea materialului faptic, profesorul trebuie să se concentreze asupra modului în care va prezenta noțiunile, asupra comunicării, care în aceste condiții nu este una obișnuită, ci îmbracă o formă specifică. Prin ea trebuie să atingă anumite obiective, să vehiculeze un conținut care să fie receptat de elevi, să producă modificări ale personalității elevilor la nivel cognitiv, afectiv, atitudinal, acțional.

Caracterul didactic al comunicării este dat de respectarea legităților presupuse de un act sistematic de învățare cu o condiție: *personajul-resursă* să depășească statutul de informator.

Schema oricărei comunicări cuprinde: *factorii comunicării, distanța* dintre aceștia și *dispoziția așezării lor* (ambele importante pentru particularitățile *canalului de transmitere a mesajului*), cadrul și contextul instituționalizat, tipul de cod, situația enunțiativă, repertoriile active sau latente ale emițătorului-receptor, retroacțiunile practicate, elementele de bruiaj.

Codurile comunicării didactice sunt verbal, nonverbal, paraverbal, mixt; după natura partenerilor poate fi o comunicare interpersonală, în grupuri mici, publică; statutul poate fi formal, informal, pe verticală, subiectiv, întâmplător; după natura conținuturilor, comunicarea didactică poate fi științifică, atitudinală, operațional-metodologică.

În cadrul comunicării didactice au loc schimburi de mesaje semantice (informații, cunoștințe) și ectosemantice (atitudini, convingeri); schimbul de mesaje se realizează între educator și preșcolar, între personalitatea formată a educatorului și personalitatea educatului. De aceea, comunicarea didactică stă la baza procesului de predare – asimilare a cunoștințelor și cere o selecție documentată și justificată a conținuturilor educaționale. Emițitorul și receptorul sunt elevul și cadrul didactic, aflați în posibilitatea de schimbare a statutului; între ei se interpune canalul de comunicare pe care circulă un mesaj transpus într-un cod comun, interiorizat (limba) la care se adaugă elementele paraverbale și nonverbale. Mesajul este supus unor procese de codare și decodare prin care se asigură înscrierea lui în vocabularul elevului. Dificultatea constă chiar în această traducere a mesajului în limbajul operațiilor concrete, sau performale care-l poate depărta pe elev de profesor. Codul folosit (sistemul de semne lingvistice) cunoaște o triplă situație: prima la nivelul codului lingvistic, a doua la cel didactic, al treilea la nivelul codului specific. Mesajul oral este purtat pe undele sonore, iar mesajul

scris este textul tipărit, mesajul afectiv este transmis de gestică, mimică, subtextul emotiv al vorbirii. Calea de comunicare este multimodală: auditivă, vizuală, tactilă, olfactivă.

Comunicarea în sala de grupă are specificul său determinat de cadrul instituțional și de activitatea dominantă - învățarea. Literatura de specialitate subliniază caracteristici ca:

- Dimensiunea explicativă a discursului didactic este pronunțată prin înțelegerea celor transmise, premisă a învățării eficiente;
- Structura comunicării didactice conform logicii pedagogice, facilitând înțelegerea unui adevăr și nu simpla lui enunțare. Profesorul trebuie să depună *eforturi speciale* pentru ca adevărurile să fie înțelese și acceptate de copii;
- Rolul activ al profesorului față de conținuturile științifice cu care va opera acțional ca un filtru ce selectează, personalizează conținutul curriculumului de predat;
- Pericolul transformării autorității de statut asupra conținuturilor, sub forma argumentului autorității;
- Comunicarea didactică să fie combinată sub cele două forme verbale: orală și scrisă (alte particularități: de ritm, de formă, de conținut);
- Personalizarea comunicării didactice face posibil ca același cadru instituționalizat, conținut, potențialul uman să fie exploatat și explorat diferit și cu rezultate diferite de profesori diferiți.

Orice comunicare corectă presupune o flexibilitate a rolurilor, aceasta trebuie să se analizeze, să se organizeze și să se realizeze ca o interacțiune. Eficiența transmiterii și receptării informațiilor poate fi ușurată sau frânată, în funcție de atitudinea pozitivă, negativă sau neutră a partenerilor comunicării. Profesorul, care se adresează elevilor, va transmite concomitent cu mesajul verbal și părerea sa despre diferența de statut dintre sine și clasă sau grupă. Semnele degajării se traduc în calm și siguranță prin diferite mișcări, adoptarea poziției rezemate pe scaun sau menținerea mâinilor și picioarelor în poziții asimetrice (Rela Ciomag, 2009). Tot în acest context intervine și noțiunea de feedback. Feedback-ul este realizarea conexiunii inverse care informează emițătorul asupra calității emisiei și asupra felului în care a fost perceput sau înțeles mesajul transmis (Nicu Adriana, Curs de Pedagogie - Relaționare și Comunicare Didactică, p. 15). Feedback-ul oferă informații prompte cu privire la rezultatele sau efectele comunicării didactice, luându-se astfel măsurile necesare pentru creșterea eficienței acesteia. Așa cum în comunicarea didactică, feedback-ul poate veni atât de la profesor, ca răspuns la activitatea elevului, cât și de la acesta din urmă ca reacție la prestația profesorului. La nivelul comunicării există două tipuri de feedback: unul dintre ele se numește *feedback al mesajului*, care „aduce informații de la receptor la emițător, de reglare a activității de transmitere a informațiilor, spre exemplu: reacția clasei în timpul predării, răspunsurile elevilor la evaluare, reacțiile verbale ale elevilor („Mai tare!”, „N-am înțeles!”), mimica, gestică, privirea elevilor, intonația, accentul în vorbire, neatenția clasei; și un *feedback al învățării*, care este oferit de emițător receptorului, care are ca scop să regleze activitatea dominantă a receptorului, în cazul nostru activitatea de învățare a elevului, spre exemplu: corectarea temei, nota, critica, lauda, mimica și gestică profesorului, intonația, accentul în vorbire (Nicu Adriana, Curs de Pedagogie - Relaționare și Comunicare Didactică, pag. 16). Feedback-ul se realizează prin mai multe modalități: mimica, gestică, intonația, accentul în vorbire, tonalitatea vocii, cele mai utilizate fiind lauda și critica. Lauda reprezintă aprecierea și încurajarea elevilor, stimularea acestora spre noi performanțe. Lauda venită din partea cadrului didactic va corela întotdeauna progresul elevului cu efortul depus de către acesta; iar critica se referă la evidențierea greșelilor, lipsurilor, arătând cauzele și indicând mijloacele de remediere, de îndreptare.

Calitatea interacțiunii didactice, eficiența acesteia cât și realizarea potențialului pedagogic al comunicării educaționale depind de climatul favorabil sau nefavorabil, de

caracteristicile contextului de instruire, respectiv de: prestația emițătorului și a receptorului și de caracteristicile mediului de instruire/ale câmpului pedagogic (Muste, f.d.). În procesul comunicării didactice există o multitudine de factori perturbatori care împiedică buna desfășurare a actului de comunicare: lipsa de interes; diferențe de gen, etnie, poziție socială, stereotipii, temperament, emoții, diferențe de percepție și concluzii grăbite, lipsa încrederii de sine (Muste, f.d.). Acestea sunt doar câteva dintre blocajele care cauzează dificultăți în comunicare. De asemenea, comunicarea didactică este „o relație între un emițător și un receptor în interiorul căreia un mesaj circulă de la unul la celălalt prin intermediul unui canal” (Sălăvăstru, 2004). Criteriul de sistematizare a blocajelor comunicării didactice este natura elementului structural implicat într-o relație de comunicare. Astfel există: blocaje determinate de caracteristicile persoanei angajate în comunicarea didactică (profesorul pe de o parte, elevul pe de alta); blocaje determinate de relațiile social-valorice existente între participanții la relația de comunicare didactică; blocaje determinate de canalul de transmisie; blocaje determinate de particularitățile domeniului în care se realizează comunicarea didactică. Blocajele determinate de particularitățile domeniului în care se realizează comunicarea didactică sunt determinate de domeniile de cunoaștere cu care ia contact elevul pe parcursul școlarizării la anumite discipline de învățământ. Așadar, barierele în comunicare se produc atunci când unul sau mai mulți din factorii enumerați nu funcționează în condiții optime. În relația profesor – elev se nasc decalaje de comunicare între trăsăturile mesajului și înțelegerea lui în profunzime, precum și între repertoriile acestora, astfel prevenirea sau diminuarea acestor blocaje revine atât cadrului didactic cât și elevului fiecare aducându-și aportul în concordanță cu statutul lor.

Bibliografie:

1. Cosmovici, A. , Iacob, L. (1999), *Psihologie școlară*, Editura Polirom, Iași.
2. Cucoș, C., (2002), *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
3. Muste, D., curs *Pedagogia comunicării*, UBB Cluj-Napoca.
4. Nicu, A., *Curs de Pedagogie - Relaționare și Comunicare Didactică*, ULB Sibiu.

PERSONALITATEA ȘI VOCAȚIA

Profesor învățământ preșcolar, MESAROȘ LIVIA VIORICA
Școala Gimnazială „Iuliu Prodan” Chiochiș

Statutul social al profesorului, în societatea contemporană, pare să fie statutul clasei mijlocii. Meseria de profesor nu se află printre meseriile cele mai solicitate, dar nici printre cele evitate. Profesiunea intelectuală, respectată, nu conferă deținătorului putere, influență sau venituri superioare. Dar conferă prestigiu și satisfacții, vocația fiind considerată unul dintre motivele de bază în alegerea acestei profesii. Realitatea sistemului personalității echivalează cu prezența unui model interior al persoanei, care într-un anumit mod îi vectorizează conduita acesteia, schițându-i un unghi de deschidere față de lume și viață, iar în mod propriu o vocație profesională în câmpul producției.

Sorin Nica relatează că, cercetările în materie conduc spre următoarele constatări:

- „personalitatea însăși, care nu-i un dat, ci o rezultată a concurenței unei multitudini de factori, depinde de luarea sau neluarea în considerație a unor indici, ce se manifestă încă din copilărie. În timp ce respectarea în evoluția persoanelor a liniilor sale interne conduce spre construirea unei personalități armonioase, nerespectarea poate să concureze la obținerea unui sistem deficitar. Se evidențiază astfel că, pe când o corespunzătoare dirijare a puberilor spre școli potrivite cu modelul lor interior, se soldează cu o foarte bună integrare în câmpul psiho-social, echilibru optim, succes școlar, o orientare necorespunzătoare constituie o cauză a unui echilibru precar, o sursă a unor impedimente de adaptare;

- orice persoană prezintă o anumită disponibilitate auto-socio-reglatoare față de structurile

de activitate productivă, în funcție de gradul de corespondență sau necorespondență dintre modelul personalității și o structură de activitate productivă, se ajunge la un gradient de integrare în rolul profesional; așa se explică de ce unele persoane au un randament mediu sau sub mediu în unele profesii, rezultând că integrarea în producție e în strânsă corelație cu vocația;

- respectarea vocației reprezintă pentru persoana umană, în plus, un factor de sanogeneză cu implicații individuale și sociale, sănătatea fiind definită ca o stare de plenitudine fizică, psihică și socială, o corespunzătoare încadrare vocațională, generează sentimentul de excelență funcționare a organismului, determină un tonus psihic perfect și conduce la o integrare socială optimă;

- se știe că vocația este un rezultat al unui lung proces de definire, în promovarea ei dându-și concursul instituțiile de educație și învățământ; o defectuoasă îndrumare, contrar vocației, poate fi pentru acesta o cauză a unei conduite ineficiente, precum și a unor tulburări psihice, de obicei din categoria nevrozelor;

- față de constatările de mai sus, în raportul dintre om și profesie se impune activarea principiului vocațional.”

Prin intermediul unei încadrări realizată optimal, atingând cel puțin în parte ceea ce se înțelege prin noțiunea de fericire, orientarea vocațională dă satisfacție persoanei umane. Printr-o orientare vocațională se promovează valorile, acestea constituind promisiunea ridicării nivelului material și cultural al societății, asigurării creșterii bunăstării sociale. Printr-o integrare vocațională într-o activitate productivă munca devine pentru individ un complement al personalității sale. Pentru atingerea standardelor de performanță este nevoie de o pregătire profesională corespunzătoare, de o formare continuă și nu sporadică, de o schimbare radicală a modului de abordare a activității didactice.

Exercitarea profesiei de profesor presupune însușirea a trei competențe specifice:

1. competența profesională – cadrul didactic trebuie să beneficieze de o cultură tehnică specifică și de o competență interumană care-i permite să lucreze totdeauna cu un public (elevii) și să coopereze cu colectivul de profesori:

2. capacitatea de a întreține raporturi satisfăcătoare cu eșaloanele ierarhiei superioare: directori, inspectori. Profesorii sunt evaluați periodic, avansarea este posibilă numai după ce susține o probă practică în fața unei comisii ce notează nu numai punctualitatea, calitatea activităților și eficacitatea dar și „prezența scenică”, autoritatea în fața elevilor, calitatea dialogului.

3. competența de a dezvolta bune relații cu „beneficiarii”-elevi, părinți, comunitate. Profesorul lucrează cu grupe de elevi care la rândul lor sunt asistați și supravegheați de părinți și comunitate. Aceștia sunt apreciați în funcție de priceperea „de a ține clasa”, de a utiliza corespunzător autonomia și libertatea de care se bucură clasa.

Fiecare copil este un unicat, - o entitate irepetabilă, iar într-o clasă de copii avem n copii – unicat. Pentru fiecare dintre ei este esențial să aplicăm acele strategii care să-i antreneze și să-i direcționeze în dezvoltarea lor. În misiunea sa cadrul didactic, are în vedere toate aspectele pe care le reprezintă mediul educațional și situațiile didactice. Este considerat „expert” în procesul educativ. Fiecare profesor trebuie să stăpânească „arta strategică” pentru a-i reuși activitățile propuse.

Se ridică întrebările: „Cum o stăpânește?” și „Cum știe cât de bine o stăpânește?” Răspunsul îl află dacă în activitatea didactică exersează competențe specifice, dacă nu este doar un agent, care se supune unui sistem de norme și reguli, ci și un actor care trăiește activitatea împreună cu copiii, cu un indice de intervenție personală mai mic sau mai mare – în funcție de nivelul grupei- dar important și interpretează/îndeplinește mai multe roluri (în educația timpurie).

1. Pedagog – educatoarea prin pregătirea sa de specialitate are capacitatea de a stabili obiective pedagogice, conținuturi, strategii didactice, criterii de evaluare, de măsurare a progresului, pentru a soluționa situații didactice noi, adesea creative, care cer soluții noi și dacă nu ar avea pregătirea necesară nu ar găsi soluționare rapidă. Exemplu, grupa cu un număr mare de preșcolari o activează utilizând metode interactive pe grupuri, creând situații de învățare și evaluare precum și interrelaționare în interiorul grupului și intergrupal, monitorizează continuu progresul școlar.

2. Psiholog – educatoarea cunoaște psihologia învățării și dezvoltării copilului ce se referă la aspecte ca: sfera de cunoștințe a copilului la intrarea în grădiniță și ce achiziționează el pe parcursul frecventării acesteia, ritmul în care asimilează, domeniul afectiv cu stările, dispozițiile și deficitalele lui; îl ajută pe copil să interiorizeze valorile (noțiuni, cunoștințe, norme de conduită, modele), să devină competent pentru anumite performanțe intelectuale și socio-relaționale.

3. Scenograf și regizor – într-o activitate educatoarea pune în scenă cu lux de amănunte fiecare secvență didactică în așa fel încât mediul educațional și lecția să fie în deplină concordanță. În dubla sa calitate de scenograf și regizor stabilește variantele de lucru, interacționează cu copiii, stabilește rolul fiecăruia, interpretează numeroase roluri: cercetător (derularea unor experiențe și experimente), matematician (operează cu noțiuni matematice), antrenor (formează copiilor deprinderi motrice), orator (subiecte despre ființe, fenomene ale naturii, stări sufletești, cazuri reale pentru studiu de caz), narator (este un bun narator pentru ca narațiunea să fie percepută corect și audiată până la final cu aceeași intensitate și interes).

4. Consilier – pe probleme de socializare (presupune adaptarea copiilor din punct de vedere social și se referă la posibilitățile acestora de a face față dificultăților și cerințelor din viața colectivului de copii) și pe probleme curriculare (presupune un bagaj de cunoștințe, aptitudini și resurse în domeniul curricular).

5. Mediator –vârsta fragedă la care vine copilul în grădiniță subliniază prezența acestei competențe din partea educatoarei. Copilul este nevoit să facă trecerea de la existența solitară la cea colectivă. La început cel de lângă el este perceput ca o amenințare, cineva care îi poate lua jucăriile și din această cauză decurg conflictele care necesită prezența educatoarei pentru a media conflictele cu partenerul sau grupul de copii.

„Calitatea pedagogică a metodei presupune transformarea acesteia dintr-o cale de cunoaștere propusă de profesor într-o cale de învățare realizată efectiv de preșcolar, elev, student, în cadrul instruirii formale și nonformale, cu deschideri spre educația permanentă”-

Sorin Cristea

Bibliografie:

1. Nica Sorin, Psihopedagogie- curs sintetic, 2010
2. Bălan Bogdan, Boncu Ștefan, Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Ed. Polirom, București, 2005
3. Învățământul preșcolar în mileniul III, Ed. Reprograph, Craiova, 2008
4. Revista învățământul preșcolar și primar 3-4 / 2014, Ed. Arlequin

DEZVOLTAREA GÂNDIRII LOGICE MATEMATICE LA ELEVII DIN CICLUL PRIMAR

Profesor învățământ primar, MOLDOVAN COSMINA
Școala Gimnazială Preventoriul TBC Ilișua

Matematica actuală nu este doar o componentă a culturii universale ci și un instrument de investigație în multiple și variate domenii de activitate. Chiar ea dacă operează cu abstractizări cere să fie abordată într-un mod cu totul concret mai ales pentru școlarii mici cere o nouă ordine de prioritate în însușirea elementelor acordând întâietate operațiilor de gândire concretă și abstractă.

Gândirea definește că procesul cognitiv de însemnătate centrală în reflectarea realului care prin intermediul abstractizării și generalizării coordonate în acțiuni mintale extrage și prelucrează informații despre realitățile categoriale și determinative în forma conceptelor, judecăților și raționamentelor.

Gândirea secolului nostru și a celor viitoare se are a fi tot mai mult o gândire creatoare care constituie calitatea, sinteza omului, a prezentului și a viitorului ușor adaptabil la inventiv.

Gândirea matematică, gândirea modelatoare, euristică se extinde tot mai mult devenind gândirea caracteristică a omului în general. Accentul cade în primul rând pe gândire, deoarece gândirea a stat întotdeauna la baza progresului, constituind impulsul dezvoltării sociale. Or, matematica formează o gândire critică și inovatoare, originală și modernă.

Conform fundamentelor teoretice, scopul esențial pe care îl urmărește învățământul matematic nu se reduce la latura informativă, ci prin predarea acestei discipline se realizează mai ales dezvoltarea raționamentului și a spiritului de receptivitate, a deprinderilor de gândire logică, de definiție clară și precisă a noțiunilor de adaptare creatoare la cerințele actuale.

Pe de altă parte, gândirea matematică se manifestă printr-o mare varietate de activități intelectuale legate de memorie și imaginație și anume: judecare, raționare, înțelegere, explicare, invenție, deducție, inducție, analogie, abstractizare, generalizare, comparație, concretizare, clasificare, diviziune, rezolvare de situații-problemă, etc.

Matematica, ca știință, a cunoscut o evoluție mai rapidă decât celelalte științe, datorită specificului ei. Raționamentul matematic și gândirea riguros științifică creează elevului posibilitatea de înțelegere a celorlalte discipline cât și de pătrundere a problemelor privitoare la natură, viață, societate. De asemenea, se contribuie la formarea și dezvoltarea capacității de a munci organizat și ritmic, a perspicacității, a spiritului de investigație. Învățământul matematic are ca rezultat formarea unor deprinderi și capacități necesare în activitatea matematică și care devin utile în activitatea practică a omului. Studiul matematicii în manieră modernă încă de la clasa I, urmărește să ofere elevilor, la nivelul lor de înțelegere, posibilitatea explicării științifice a conceptului de număr natural, generalizări, dar și a operațiilor cu numere naturale și proprietățile acestora.

Sistemul cunoștințelor matematice formează în mintea elevilor o construcție după modelul riguros logic al științei matematice. Acest model este caracterizat prin continuitate și legătura logică, prin utilizarea raționamentului deductiv și inductiv în formarea conceptelor matematice.

Rezolvând probleme, formăm la elevi priceperi și deprinderi de a analiza situația dată de problemă, de a intui și descoperi calea prin care se obține ceea ce se cere în problemă. Astfel, rezolvarea problemelor contribuie la cultivarea și dezvoltarea capacităților anticipativ - imaginative, la educarea perspicacității și spiritului de inițiativă, la dezvoltarea încrederii în forțele proprii (Dobrițoiu, 2017).

Referindu-se la necesitatea antrenamentului în munca de rezolvare a problemelor, G. Polya (1965) menționează că a ști să rezolvi probleme este o îndrumare practică, o deprindere, cum este înotul, șahul sau cântatul la pian care se poate învăța numai prin imitare și exerciții (...) dacă vrei să înveți înotul, trebuie să intrai în apă, iar dacă vrei să înveți probleme, trebuie să rezolvi probleme.

Scopul rezolvării problemelor pune în evidență atât complexitatea posibilităților de a contribui la educația multilaterală a elevilor prin rezolvarea problemelor, cât și urmărirea sistematică, pe parcursul întregii școlarități, a dezvoltării și complicării treptate a priceperilor și deprinderilor de a rezolva probleme printr-o gradare justă a problemelor și a întregii munci de rezolvare a lor, precum și consolidarea sistematică a acestor priceperi și a deprinderilor respective. Deci, din punct de vedere instructiv, rezolvarea problemelor constituie aplicarea cunoștințelor dobândite în legătură cu operațiile matematice și proprietățile lor, clarificarea, consolidarea și aprofundarea acestor cunoștințe.

Prin problematica diversă și complexă care formează obiectul matematicii îl obligă pe elev prin metodologia variată pe care o propune prin antrenarea și stimularea tuturor forțelor intelectuale, psihice și fizice ale elevului, matematica contribuie la dezvoltarea personalității umane, precum și la diversitatea metodelor de cunoaștere a lumii, a căilor de acțiune a omului în natură și societate. Tot ea acționează asupra trăsăturilor definitorii ale gândirii moderne având un rol deosebit în dezvoltarea intelectuală a omului. Pentru atingerea acestui țel este necesar a se depăși preocupările excesive de deprindere a elevilor cu tehnica de calcul, a rezolvării de probleme în folosul flexibilității gândirii, accelerării procesului de ridicare a gândirii de la concret la abstract, a capacității ei de surprindere și exprimare a esențelor de utilizare a limbajului matematic în întreg procesul de cunoaștere. Trebuie să învățăm copiii să rezolve probleme dar să și descopere, să creeze probleme punându-se un accent deosebit prin originalitatea acestuia. Trebuie să îi învățăm să gândească.

Prin rezolvarea de probleme se dezvoltă deprinderi eficiente de muncă intelectuală, având un rol important și în studiul altor discipline, se cultivă și se educă voința, perseverența, spiritul de răspundere față de îndeplinirea sarcinilor, formarea unei atitudini conștiente și corecte față de muncă. Pe baza gândirii, omul intervine asupra mediului înconjurător și-l transformă în folosul său. Întregul progres pe care l-a realizat omenirea de la apariția omului și până la marea aventură a călătoriilor extraterestre se datorează acestui „instrument” cu care este înzestrată speța umană și pe care-l numim gândire. Ritmul crescând al competiției în toate domeniile vieții social – economice și culturale ne obligă să gândim cât mai rapid și, mai ales, să gândim corect. Așa cum zice E. Rusu (1969), a-i pune elevului probleme de gândire dar mai ales a-l pregăti să-și pună singur întrebări, este mult mai important decât a-l conduce spre rezolvarea acestora prin modalități stereotipice învățate.

În vederea dezvoltării gândirii logice a elevilor din ciclul primar se va desfășura un învățământ modern formativ, ceea ce presupune: înțelegerea noțiunilor de matematică de către elevi pe cât posibil prin efort personal, căutând să-i deprindem pe elevi să gândească matematic; să antrenăm gândirea elevilor prin rezolvarea în mod permanent de probleme; dezvoltarea spiritului de independență și a încrederii în forțele proprii prin stimularea inițiativei de a încerca rezolvări cât mai variate și cât mai ingenioase prin încercarea rezolvării cât mai variate și cât mai ingenioase prin extinderea muncii independente. Totodată, pentru un interes cât mai sporit față de această materie, se cere și o abordare creativă a materiei de către învățător. Acest fapt ar contribui la însușirea matematicii de către elevi mai ușor pentru ca să le permită să-și organizeze experiențele în formele economice și sistematice și chiar să descopere legătura matematicii cu viața.

Astfel, putem cu certitudine spune că matematica are un rol extrem de important în formarea personalității elevilor și determină dezvoltarea gândirii și formarea unor aptitudini utile în viață, iar o bună însușire a acestui obiect de studiu asigură un real succes persoanei și

pe plan profesional, matematica fiind necesară practic tuturor ocupațiilor, de la vânzător, inginer, medic, chimist și profesor până la programator, diplomat ori avocat.

Bibliografie:

1. Dobrițoiu, M. (2017). *Rolul problemelor de matematică în educarea creativității și inventivității, Educația din perspectiva valorilor, Ediția a IX-a*. Chișinău. Editura Eikon.
2. Polya, Ge. (1965). *Cum rezolvăm o problemă?*. București. Editura Științifică.
3. Rusu, E. (1969). *Psihologia activității matematice*. București, Editura Științifică.

ROLUL PROFESORULUI ÎN FORMAREA ȘI PREGĂTIREA ELEVULUI

Profesor, MOLDOVAN MIHAELA MELANIA
Școala Gimnazială Iuliu Prodan Chiochiș

Profesorul ocupă un loc important în activitatea educațională deoarece contribuie la formarea personalității elevilor, la conduita lor în societate, la formarea lor ca indivizi și cetățeni.

Transformările intervenite în dezvoltarea societății afectează într-o mare măsură și viața școlii. Cererea crescândă de educație, educație permanentă, integrarea învățământului cu cercetarea și producția, obligă școala să-și revizuiască principiile, obiectivele, structura, metodologia și stilul de lucru, pentru a răspunde adecvat exigențelor tot mai mari ale societății.

Profesorul îndeplinește o profesie de o deosebită importanță, aceea care asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații și pregătirea lor profesională în cadrul instituțiilor de învățământ, strâns legate de viață, de activitatea socio-profesională, morală și cetățenească. Profesia didactică este asociată cu câteva categorii fundamentale de roluri, acceptate de majoritatea sistemelor de formare a profesorilor: proiectare, managementul și organizarea activităților de învățare, consiliere psiho-educatională, managementul clasei de elevi, comunicare cu elevii, părinții și colegii, dezvoltare profesională de-a lungul vieții, participare la perfecționarea procesului educațional și a inovațiilor din școală, oferirea de servicii educaționale pentru comunitate etc.

Personalitatea profesorului în condițiile învățământului actual presupune și o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară. Profesorul își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. În școală, profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare.

Profesorul ocupă o poziție cheie în activitatea de programare, de organizare, realizare și evaluare a procesului educațional. Orice profesor este și un creator de modele, de proiecte educaționale, de metode și procedee, un inovator. O asemenea calitate îi pretinde profesorului imaginație, abilitate, inovație în toate împrejurările, nu numai în cadrul lecțiilor. Orice elev este un unicat și fiecare cere un anumit tratament pentru a se realiza optimal. A stabili condițiile, tratamentul și modalitățile prin care fiecare elev își poate pune în valoare mai bine disponibilitățile și calitățile sale și a obține succese, înseamnă a descoperi specificul fiecăruia și a ști să adaptezi tehnologia educației acestor particularități.

Îndrumarea elevului de-a lungul anilor în școală, astfel încât să se realizeze pe deplin, este cea mai autentică probă a unei acțiuni pedagogice reușite. Modelând personalitatea fiecărui elev, profesorul este preocupat să descopere direcția optimă de dezvoltare a acestuia și de stimulare a capacităților necesare împlinirii sale. El devine astfel specialistul care acordă și o calificată asistență psihopedagogică indispensabilă dezvoltării multilaterale a fiecărui elev. Ajutând fiecare elev să își aleagă tipul de studii și apoi profesiunea care corespunde cel mai bine personalității sale, profesorul rezolvă nu numai problema orientării profesionale, ci și pe aceea a integrării cu succes a absolvenților în viața profesională ulterioară, este atent la îmbinarea pregătirii teoretice cu cea practică.

Dar pe lângă activitatea didactică profesorul desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă. Desfășurându-și activitatea profesională în cadrul școlii, dascălul nu încetează de a fi un educator și în afara ei, urmărind, bineînțeles, obiective specifice și apelând

la mijloace și forme adecvate. Cele două laturi ale activității sale, școlară și extrașcolară, nu numai că se presupun, dar se și întregesc și se completează reciproc. Profesorul este cel care orientează și stimulează curiozitatea naturală și interesul spontan al elevilor pentru descoperire, cel care îndrumă și încurajează activitatea de organizare și integrare a datelor culese, a cunoștințelor reactualizate în vederea aplicării lor la soluționarea problemelor date, lăsându-le: libertatea de examinare a faptului real ori de analiză critică a conținutului unui text; independență în activitate; operativitate și rapiditate în reacții (cognitive, afective, motrice).

În funcție de necesități, de gradul de autonomie sau semi-autonomie a învățării, el poate interveni din când în când, canalizând energiile partenerilor săi. Astfel, el este cel care oferă explicații, dă lămuriri, răspunde la întrebări, îi ajută să utilizeze corect anumite materiale, instrumente sau utilaje, caută să-i ajute să evite devierile inutile, încercările fără obiect, eventualele erori și pierderi de timp. Profesorul este cel care, ținând seama de logica învățării, orientează ceea ce elevii au de făcut, devine ghid al demersului lor euristic, canalizându-i în direcția obținerii rezultatelor așteptate, în loc de a le impune într-o manieră directă, dinainte stabilită cu mai multă sau mai puțină rigurozitate.

Sprijinirea elevilor în formularea proiectului lor de viitor înseamnă cunoașterea temeinică a fiecăruia, dezvoltarea capacităților lor de autocunoaștere, furnizarea unor informații profesionale, sistematice și selective, familiarizarea fiecărui elev cu criteriile unei alegeri raționale și mai ales sensibilizarea lor pentru nevoile forței de muncă. A le conștientiza cerințele economice-sociale și a-i ajuta să țină seama de ele în alegerea profesiei, înseamnă a face o orientare rațională, pusă în serviciul intereselor comune. Orice profesor poate și trebuie să dezvolte interesele, aptitudinile și talentele elevilor, ajutându-i să-și valorifice la maximum aptitudinile.

Orientarea elevului de-a lungul anilor în școală, astfel încât să se realizeze pe deplin, este cea mai autentică probă a unei acțiuni pedagogice reușite. Modelând personalitatea fiecărui elev, profesorul este preocupat să descopere direcția optimă de dezvoltare a acestuia și de stimulare a capacităților necesare împlinirii sale. El devine astfel specialistul care acordă o asistență psihopedagogică indispensabilă dezvoltării multilaterale a fiecărui elev. Ajutând fiecare elev să își aleagă tipul de studii și apoi profesiunea care corespunde cel mai bine personalității sale, profesorul rezolvă nu numai problema orientării profesionale, ci și pe aceea a integrării cu succes a absolvenților în viața profesională ulterioară, este atent la îmbinarea pregătirii teoretice cu cea practică.

Pornind de la importanța învățământului, de la specificul profesiei și de la responsabilitatea ce revine profesorului în asigurarea dezvoltării optime a personalității elevilor, se deduce faptul că domeniul didactic ar trebui să beneficieze de cei mai buni specialiști. Se ține seama de faptul că ei vor lucra cu omul în devenire, iar efectele muncii lor se răsfrâng asupra întregii vieți a celor pe care îi modelează.

Bibliografie>

1. Cristea S., „Pedagogie generală. Managementul educației”, Editura Didactică și pedagogică, București, 1996
2. Gliga, L. (coord.). (2002). “Standarde profesionale pentru profesia didactică, București: M.Ed.C. – Proiectul de reformă a învățământului preuniversitar
3. Popovici, D. – Didactica. Soluții noi la probleme controversate, Editura Aramis, București, 2000

PROFESORUL DE RELIGIE, MODEL ȘI FORMATOR DE CARACTERE ÎN ȘCOALA CONTEMPORANĂ

Profesor, MOLDOVAN RADU VIOREL
Școala Gimnazială „Iuliu Prodan” Chiochiș

A fi profesor nu este doar o profesie, ci mai ales o vocație. Oare câte calități trebuie să dețină o persoană care îmbrățișează această îndeletnicire? Fermitate, răbdare, încredere sunt primele calități esențiale pe care trebuie să le dețină un profesor de religie. Dar cel mai important, el trebuie să aibă dragoste față de copii. Profesor ideal de religie este acel care combină dragostea cu munca, astfel devenind dascălul perfect.

Profesorul de religie este mentorul care descoperă în fiecare elev binele, merge cu elevul mână-n mână până la înălțimi spirituale, educându-l să fie amabil, sociabil, decent, sensibil, străduitor, adică să fie un bun creștin. Un profesor ideal de religie este acel care găsește valoare în fiecare elev, fără să critice pe nimeni, încurajând și oferind exemplu. Profesorului de care depinde formarea caracterelor, i se cere neapărat a fi un om cu personalitate. Fără a i se cere să fie desăvârșit, el trebuie însă să dovedească o permanentă strădanie spre a-și contura personalitatea, să tindă neîncetat spre desăvârșire.

Din punct de vedere intelectual, un profesor de religie trebuie să posede o bună cultură generală, dublată de cultură specială teologică. De asemenea, să aibă, între altele, inteligență vie, imaginație creatoare, memorie durabilă și fidelă. El trebuie să fie un specialist în materia pe care o predă, având totodată și cunoștințe psiho-pedagogice solide, care să-i permită o comunicare optimă cu elevii. În același context al calităților intelectuale, profesorul de religie trebuie să fie un cititor pasionat al literaturii teologice, dar și al cărților din domeniile ajutoare, mai ales, el nu este un simplu transmițător de cunoștințe, ci un propovăduitor. Profesorul de religie este cel care înțelege aspirațiile, frământările, bucuriile elevilor. El va adapta informația din programa școlară în așa fel încât timpul petrecut în fața elevilor să fie unul rodnic. Totodată, va avea răbdarea să asculte copiii, chiar dacă s-ar părea că aceștia vorbesc despre lucruri neimportante. Profesorul de religie îi va învăța să urce treptele succesului doar trecând prin treptele împlinirii sufletești. El este persoana care mulțumește pentru toate lucrurile care i se întâmplă, știind că fiecare pas este un pas către atingerea unui scop.

Un bun profesor de religie întotdeauna vede în copii punctele forte și niciodată nu va vedea slăbiciunile. El este cel care va asculta problemele și va găsi soluții pentru a le rezolva împreună. De aceea, dacă se dorește o societate sănătoasă, care să fie însuflețită de idealuri nobile, trebuie să se intensifice educația în spirit creștin. Astfel, educația în general, dar mai ales educația religioasă, are drept scop să-l conducă pe om de la ceea ce este la ceea ce trebuie să fie (să devină). Profesorul va motiva copiii, îi va îndruma prin propriul model, comportament, exemplu și, nu în ultimul rând, prin credință.

Din punctul de vedere al calităților morale, nominalizăm: credință puternică, iubire, smerenie, discreție, discernământ și bun simț. Întâi de toate, profesorul de religie trebuie să aibă conștiința că nu predă o lecție oarecare, ci un crez anume, drept, curat, deplin și neștirbit al adevărului. Astfel, credința neabătută, unită cu celelalte virtuți pomenite, vor confirma vocația autentică.

Principala cerință la care trebuie să răspundă profesorul de religie, ca de altfel orice profesor, este formarea elevului. Dar, pentru profesorul de religie, misiunea formării elevului capătă aspecte speciale, îmbinând în demersul său latura cognitivă cu cea afectivă, într-o perioadă de explozie informațională, de multe ori necontrolată de mediul familial, totodată

având grijă să nu scape din vedere propria moralitate și spiritualitate. Elevii pot și trebuie să fie formați pentru a fi buni creștini, cu responsabilitățile ce decurg din această misiune. Însă, nu de puține ori se întâlnesc situații în care, concomitent cu formarea elevilor în plan moral și spiritual prin orele de religie, regăsim și o formare a părinților, mai ales a celor implicați activ în educarea religioasă a propriilor copii. Pe de altă parte, în ultimii ani sunt din ce în ce mai dese împrejurările în care un profesor, mai cu seamă de religie, trebuie să fie un frate mai mare, un consilier, un ghid și chiar un prieten devotat al elevilor, în limita firească a diferenței de vârstă, de pregătire și de statut între elev și cadru didactic.

Profesorul de religie este considerat, pe bună dreptate, un liant și un factor de echilibru între actorii educaționali: elevi, părinți, profesori și managerii unităților școlare. În plus, profesorul de religie are acces la o parte din trăirile cele mai profunde ale copiilor, cele spirituale, și poate deveni treptat un respectat sfătuitor al cancelariei, căutând în permanență să pună accentul pe trăsăturile pozitive ale elevilor.

A vorbi despre vocație în activitatea unui profesor de religie este ca și cum am încerca să vorbim despre smerenie în viața unui creștin. Putem vorbi, desigur! Dar asemenea smereniei pe care trebuie să o trăiești, să o experimentezi, vocația trebuie simțită. Ea este considerată a fi darul cu care este înzestrat un profesor. Cred că este principala calitate pe care o așteaptă beneficiarii educaționali (elevi și părinți) de la toate cadrele didactice, implicit de la profesorul de religie. Cu toate acestea, vocația nu se substituie unei bune pregătiri didactice, profesionalismului și conduitei ireproșabile a profesorului de religie, întrucât profesorul nu este un idol și nici un personaj literar rupt de realitatea în care trăiește, ci un vremelnic, dar atent veghetor asupra dezvoltării armonioase a personalității elevului.

Un profesor de religie trebuie să fie dedicat misiunii sale, cu timp și fără timp, în ceea ce privește activitățile didactice la clasă cu elevii, în cadrul activităților extrașcolare (manifestări artistice și comemorative, excursii școlare sau serbări tematice), dar și în dificila misiune de proiectare a activității didactice. Participarea la activități metodice în școală sau la nivel județean, participarea cu elevii la concursuri școlare sau la olimpiade definesc o imagine completă a profesionalismului unui dascăl de religie. Nu se împlinesc toate deodată, ci în etape, cu răbdare, perseverență și beneficiind de sprijinul unui bun manager de unitate școlară. Lumea contemporană nu este mai mult sau mai puțin favorabilă orei de religie ca alte epoci anterioare, este doar diferită. Profesorul poate adapta ora de religie la orice epocă și la orice context socio-cultural. Esențială a devenit recunoașterea de către elevi a valorilor creștine ca valori universale pentru viața lor. Chiar dacă realitatea virtuală în care trăiesc mulți copii propune tipuri de libertate, fericire și bogăție mai puțin obișnuite, către care tind mulți dintre elevii mai mari sau mai mici ai școlilor de astăzi, aceste valori nu se pot împlini în afara lui Dumnezeu. Multe dintre școlile publice dețin calculatoare, rețele informatice, platforme online prin care elevii intră în contact atât cu lumea reală, cât și cu lumea virtuală. Procesul de informatizare continuă și nu este menirea orei de religie să se opună acestui fenomen.

În sistemul educațional românesc pregătirea profesională este continuă, necesară comunicării cu generațiile de elevi, care se succed uneori mai repede decât vremurile pe care le trăim. Misiunea de dascăl te pătrunde și te cucerește atunci când realizezi că ai vocație și devii treptat „ostaticul” copiilor, încercând să-i înțelegi, să-i respecti și să-i iubești, pe fiecare dintre ei. Asemenea unui preot, care își cunoaște păstorii, profesorul trebuie să simtă alături de elevii săi și bucuriile, și tristețile, să-și împărtășească reciproc realizările și să se unească într-un cuget în fața încercărilor. Respectul se câștigă, de multe ori, cu fermitate și apelând mai degrabă la dialog și negociere decât la coerciție. Totul este posibil atunci când aduni alături de tine o echipă dornică de formare și mult mai greu este de unul singur, asumându-ți meritele și responsabilitățile în mod solitar.

Bibliografie:

- Opriș, Dorin; Opriș, Monica, Metode active de predare învățare. Modele și aplicații la religie, Editura Sf. Mina, Iași, 2006.
- Horga, Irina, Educația religioasă în școală – abordări și tendințe europene, în Ministerul Culturii și Cultelor, Secretariatul de Stat pentru Culte, Învățământul religios și teologic în România, ediție îngrijită de lect. dr. Adrian Lemeni și Bogdan Dedu, Techno Media, Sibiu, 2006.
- TIMIȘ, Vasile, Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.
- JURCA, Eugen, Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești. Contribuții de metodologie și pedagogie creștină, Editura Marineasa, Timișoara, 2001

COMPETENȚĂ, PERFORMANȚĂ, EFICIENȚĂ PROFESIONALĂ ȘI PEDAGOGICĂ A EDUCATORULUI CONTEMPORAN

Profesor, MUREȘAN DANIELA IULIA
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Profesorul ca și specialist, om de cultură, educator, manager și cetățean exercită o profesiune de o deosebită importanță și valoare și responsabilitate socio-umană fiind factorul principal al modelării al personalității și profesionalității tinerilor, al formării forței de muncă și specialiștilor.

Competența, noțiune introdusă inițial în lingvistică de N. Chomsky în 1965, reprezintă „un sistem de reguli interiorizate de către subiectul vorbitor, care îi permite să înțeleagă și să producă un număr infinit de fraze. Marin Călin (1996) definește competența educatorului ca fiind „abilitatea comportării sale într-un anumit fel într-o situație pedagogică” și realizează următoarea clasificare: - competența comunicativă (inițierea actului comunicării cu elevii).

Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice prezintă un sistem de referință important pentru autoevaluarea nivelului de performanță al cadrelor didactice din învățământul general. Standardele reprezintă cerințele de bază pe care trebuie să le demonstreze cadrul didactic, mereu deschis și motivat spre dezvoltare profesională și atingerea de performanțe superioare. Pentru realizarea cerințelor de bază, cadrul didactic are studii pedagogice, demonstrează cunoștințe în domeniul psihopedagogiei; ale domeniului și ale ariei de specializare pedagogică, cunoaște elevii, particularitățile lor; asigură accesibilitatea conținuturilor și utilizarea individualizată și diferențiată a strategiilor de predare-învățare-evaluare; demonstrează competențe de realizare a curriculumului și de respectare a actelor normative în vigoare în proiectarea unui demers educațional de calitate; asigură incluziunea și egalitatea de șanse în organizarea procesului educațional; comunică eficient cu familiile elevilor și membrii comunității și asumarea responsabilității pentru îmbunătățirea predării, pentru dezvoltarea sa profesională continuă.

Fiecare cadru didactic, cunoscând standardele, va fi capabil să își identifice punctele forte ale profilului profesional, precum și ariile dezvoltării profesionale, care necesită îmbunătățiri continue. Standardele constituie un cadru de referință pentru dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în raport cu necesitățile educaționale, tendințele existente și gradul didactic solicitat, de motivare a autoformării și realizării unei activități didactice de calitate. De asemenea, standardele sunt repere de bază în organizarea eficientă a procesului de evaluare a cadrelor didactice, de dezvoltare profesională și avansare în carieră.

Educația este una din funcțiile esențiale și permanente ale societății. Ea se îndeplinește deopotrivă de către părinți, cadre didactice, grupul de prieteni, instituții – grădiniță și școală, organizații – cluburi sportive, organizații culturale, mediul ambiant. Dintre toți acești factori educativi, cadrele didactice din învățământul preșcolar, reprezentând prima verigă socială cu răspundere formativă a viitorilor cetățeni, au o misiune de maximă importanță: educarea copilului preșcolar.

Rolul educației este de a determina dezvoltarea psihofizică a tuturor preșcolarilor, cunoscând totodată individualitatea, conform principiului accesibilizării și individualizării învățământului. Educatoarea acționează asupra personalității în formare a copilului, direcționând și oferind modele. În fața acestor sarcini majore, exigențele pregătirii acestor cadre didactice sunt maxime.

În grădiniță, împlinirea misiunii profesionale se împletește cu personalitatea fiecărei educatoare. În structura personalității se configurează un anumit sistem de valori. Educatoarea reprezintă în acest proces factorul principal de influențare a orientării valorice a copiilor și în

același timp modelul concret, posibil de urmat. Profilul de competență al educatoarei trebuie să facă referire și la sistemul de valori al personalității acesteia, deoarece valorile sunt formațiunile cele mai insistente și influente exprimându-se pregnant în comportament.

Pe lângă bagajul informațional pe care trebuie să-l dețină și să-l transmită copiilor și deprinderile pe care trebuie să le formeze acestora sunt importante însușirile bio-psihe, însușirile de personalitate. Comportamentul didactic presupune implicarea personalității cadrului didactic. În acest sens, calitățile necesare unei bune educatoare pot fi grupate în: *calități pedagogice* precum capacitatea de înțelegere și comunicare pe plan afectiv cu copiii de a sensibiliza conținutul științific, capacitatea de a manifesta interes față de copii, de a-i influența pe copii, de a le modela personalitatea în formare prin exemplul propriu, tactul pedagogic, creativitate în organizarea activităților, capacități organizatorice. *Calități ce țin de personalitate* precum spiritul organizatoric, spirit deschis, interes pentru nou și pentru propria perfecționare, capacitate de autostăpânire, imaginație bogată.

Oprindu-ne asupra acestor calități – în munca oricărei educatoare se întâlnesc două realități de care trebuie să se țină seama și anume: trăsăturile comune copilăriei, universalitatea vârstei, diversitatea și unicitatea fiecărui copil cu care va lucra.

O primă greutate în această privință vine de la identificarea a ceea ce este original și propriu fiecărui membru al grupeii cu care lucrează. Orice educatoare are nevoie de un timp mai scurt sau mai lung de lucru cu copiii respectivi pentru a le putea descifra identitatea. Experiența, intuiția și tactul, duc la realizarea unui echilibru stabil între ceea ce este comun și ceea ce este individual în grupă, între dezvoltarea psihică și fizică, între activitățile desfășurate și progresele realizate.

În valorificarea acestor trăsături, orice educatoare, trebuie să manifeste competențe psihopedagogice și competențe psihorelaționale.

Competențele psihopedagogice se manifestă în alegerea căilor și a mijloacelor cele mai potrivite pentru a face accesibilă înțelegerea cunoștințelor predate, priceperea de a organiza sub diferite forme activitățile propuse, capacitatea de a înțelege copilul, de a-l sprijini cu încurajări atunci când este necesar.

Competențele psihorelaționale se pun în valoare prin: capacitatea de a crea în grupă un climat de încredere și emulație; capacitatea de a stabili ușor legături comunicative cu copiii și de a-i obișnui și pe ei să realizeze ușor asemenea legături; capacitatea de a folosi în mod adecvat puterea autorității; capacitatea de a adopta diferite stiluri de conducere; capacitatea de a comunica și coopera cu părinții copiilor și colegii.

Educatoarea poate asigura o educație de calitate numai în parteneriat cu familia și comunitatea. Parteneriatul presupune respect reciproc, acceptare, toleranță și lipsa judecăților de valoare, a prejudecăților cu privire la situația economică, socială sau educațională a părinților. Numai așa se poate vorbi de o construcție comună de relații din care educatoarea primește informații, părinții câștigă experiență, iar copiii cresc mai bine și mai siguri pe ei.

Personalitatea educatoarei nu poate fi înlocuită nici de manualele performante, nici de instrucțiuni sau îndrumătoare. Adevărata personalitate – individualitate – se formează în timp prin voință și perseverență. Așadar, înainte de a dori să-i educăm pe alții, este preferabil să ne educăm pe noi înșine. Este vorba de acea educație intelectuală, profesională, dar mai ales de acea educație spirituală, interioară, asupra modului nostru de a fi, de a gândi, de a simți, de a reacționa, de a ne prezenta în fața altora cât mai bine. În concluzie, personalitatea educatoarei trebuie astfel modelată încât aceasta să exprime competențele și abilitățile prezentate, cu atât mai mult cu cât, educatoarea este singurul model care i se oferă preșcolarului în această etapă, completând bineînțeles modelele din cadrul familiei.

Bibliografie:

- Gliga, L. (coord.), - „Standarde profesionale pentru profesia didactică”, M.E.N., București, 2002
Vrăsmaș, E. - „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999.
Vrăsmaș, T. - „Școala și educația pentru toți”, Editura Miniped, București, 2004.

CARIERA DIDACTICĂ. SATISFAȚIA ȘI MOTIVAȚIA PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE

Profesor, NAGY ESTERA ENIKO
Școala Gimnazială „Iuliu Prodan,, Chiochiș

„Arta supremă a profesorului este de a trezi bucuria exprimării creatoare și bucuria cunoașterii., (Albert Einstein)

Cariera didactică sau profesia de cadru didactic implică o serie de responsabilități, roluri, calități, competențe, care o fac să se distingă de multe alte profesii al căror „ obiect,, al muncii este omul. Cadru didactic trebuie să facă față unui adevărat complex funcțional. El este nevoit să progreseze mereu, să-și mențină trează curiozitatea spiritual și dorința de inovație.

Pentru a fi profesor înseamnă să te dedici celor pe care-i educi, să ai sentimente pozitive față de ei, să le oferi respectul tău. Procesul de educație îl solicită pe elev și, dacă nu are încredere în forțele sale, se produce un blocaj.

„Un profesor care încearcă să predea fără a le inspira elevilor dorința de a învăța nu face decât să bată cu ciocanul într-un fier rece,,(*Horace Mann*).Profesia aceasta cere învățare permanentă, având mereu în minte cuvintele lui Nicolae Iorga: „ Un secol de trăiești, un secol învață, dar nu mereu în aceeași clasă.,, Așadar, pentru a învăța pe altul trebuie să ai o înaltă pregătire culturală și psihopedagogică, o voință puternică și un caracter ferm în atingerea scopului propus. Privind lucrurile în ansamblu, se remarcă dinamismul creativitatea acestei nobile meserii. Cadru didactic este responsabil de modelarea personalității umane, de ceea ce filozoful Constantin Noica numea „devenirea întru ființă a omului,, iar el trebuie să posede calități subtile de psiholog, pedagog, didactician, metodist, inventiv.

Competența comunicativă ar fi o altă trăsătură importantă. În același timp, trebuie să fie un ghid, care îndrumă eforturile receptive ale elevilor, competent, inteligent, sensibil, cu un gust estetic pronunțat și amabil și astfel să creeze condițiile necesare realizării comportamentelor unei educații implicite, singura validă sub aspect psiho-pedagogic și didactic.

Cadru didactic trebuie să fie un factor de decizie în managementul disciplinei de specialitate și al lecției. Comunicarea didactică îl are, fără îndoială, ca protagonist , regizor, strateg, maestru. Competența mimico- gestică a educatorului vizează actoria și în speță pantomima, spune de un registru larg și variat de afișaje faciale și de gesturi sugestive, oportune selectate și prompt folosite, în cazul unei suplینiri sau întărire a mesajelor verbale. Competența lingvistică este un concept de maximă importanță, aici se îmbină cantitativul cu calitativul, exprimând în plan calitativ- exclusiv capacitatea profesorului de a opera din mers, în chiar timpul vorbirii, cuvinte adecvate, emiterea unor fraze evocatoare, într-un mesaj coerent și cu impact scontat. Competența mediatică a cadrului didactic include dorința, voința, disponibilitatea, deschiderea și valorificarea lor plenară prin forța de a comunica.

Cadru didactic profesionist trebuie să cumuleze o serie de calități dintre care cele mai importante sunt: pregătirea temeinică, deschiderea spre nou, tact pedagogic și competența comunicațională; totodată este nevoie, în acest domeniu, de afectivitate, amabilitate, modestie, de echilibru intelectual și mintal, spirit de observație, luciditatea față de sine, simț critic, autoritate, capacitatea de a depăși rutina și căutarea de noi căi și mijloace didactice. În societatea contemporană se pune accent pe calitatea prestației, în activitatea instructiv-educativă. Relațiile profesor- elev sunt structurate pe două paliere, în general: relații de comunicare și relații de cooperare. Astfel, într-o oarecare măsură, sfera de cunoștințe al unui

cadru didactic trebuie să depășească hotarele domeniului său de activitate. Cultura generală este baza formării sale atât ca om dar și ca personalitate. Primordiale sunt și limbajul atrăgător, simțul umorului, autoritate personală, dublată de cordialitate. Guy Bedos menționa că „Atunci când un stat nu își plătește profesorii, copiii sunt cei ce plătesc în cele din urmă..”,

Profesia de cadru didactic este complexă și nobilă, exigentă și liberă. Copiii de aceeași vârstă pot fi extrem de diferiți, impunând diferite moduri de a-i aborda. Un viitor profesor trebuie să cunoască care sunt formele acestor concepte pentru a-și stabili obiective cât mai realiste; este chemat să țină seama de aspirațiile spre cultură ale epocii în care trăiește, iar școala pe care o slujește să se adapteze noilor cerințe ale vieții; contribuie la realizarea unui „ produs,, al societății, tânărul pregătit pentru studii, omul calificat ce se integrează în activitatea socio- utilă. Sunt de apreciat acei profesori care caută și găsesc mijloacele adecvate care cer elevului eforturi și antrenarea întregii capacități intelectuale.

Motivația este definită astfel de către Al. Rosee (1943, p. 8): totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte. De asemenea, motivația poate servi drept efect al activității de învățare. În literatura de specialitate se disting două categorii opuse de motivație: intrinsecă și extrinsecă. Cea intrinsecă se realizează cu un efort redus de mobilizare, antrenează sentimente de satisfacție și conduce la asimilarea de durată a cunoștințelor. Această motivație poate da naștere unei extrinseci: un elev care învață pentru a lua note bune, pe măsură ce dobândește cunoștințe ce îi conferă satisfacție, poate ajunge să învețe din pasiune.

Conform lui David Ausubel și Floyd Robinson, motivația realizărilor în mediul școlar ar avea trei competențe: impulsul cognitiv, trebuința afirmării puternice a eului, trebuința de afiliere. Cele trei pot acționa simultan în comportamentul elevului, influențate, în definitiv, și de vârstă.

Modelul sociocognitiv al lui Rolland Vian: „Motivația în context școlar este o stare dinamică ce își are originea în percepțiile elevului asupra lui însuși și asupra mediului, care îl incită să aleagă o activitate, să se angajeze și să persevereze în îndeplinirea acesteia pentru atingerea unui scop. (Vian, 1997, p.8)

Modul în care realizează profesorul evaluarea poate avea efecte asupra motivației elevilor. Pentru cei care se rezumă doar la a da note, a-i clasifica pe elevi, se lasă cu efecte negative asupra elevilor. Așadar, este nevoie ca actul evaluativ să fie centrat mai mult pe progresul elevilor.

Principala calitate a unui cadru didactic este vocația didactică, exprimată prin a „te simți chemat, alez pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini..”, (după Rene Hubert, 1965)El pune accent pe trei elemente: iubire pedagogică, credința în valorile sociale, culturale și **conștiința responsabilității**.

Arta pedagogică- „arta de a te pune la dispoziția copiilor, de a simpatiza cu ei, de a le sesiza interesele care îi animă..”, afirmă M. A. Bloch (1968). O bună formare profesională poate acest dar să se dezvolte.

Tactul pedagogic - ca fiind „gradul calitativ al interacțiunii sociale dintre profesor și elev, analiza acesteia arătând că dezvoltarea lui depinde de predispozițiile înnăscute (intuiție, empatie) dar și de cunoștințele, experiența dobândită sau autoeducație. A da dovadă de tact pedagogic presupune multă inventivitate, ingeniozitate, ceea ce echivalează cu un autentic act de creație. Ceea ce îi determină pe oameni să muncească este motivația. Este necesară diferențierea celor doi termeni: motivație și motivare. Aceasta din urmă este modalitatea prin care se integrează satisfacerea necesităților și intereselor individuale ale cadrelor didactice în realizarea obiectivelor instituției educaționale.

Grigore Moisil afirmă că „ un profesor bun e cel care te face ca lucrurile mai grele să ți se pară ușoare..”, Andre Gide susține că „un profesor bun are această grijă statornică: îi

învață pe discipoli să se lipească de el., Nicolae Iorga este de părere că „este profesor orice om de la care poți să înveți ceva., Thomas Carruthers spune că „un profesor este cineva care se face tratat inutil., Meseria de profesor conferă deținătorului și prestigiu social. Educația a fost și rămâne o prioritate pentru orice societate care-și planifică viitorul. Este nevoie ca elevul să folosească în mod independent ceea ce a învățat, să depășească volumul de cunoștințe al mentorului său. Ingredientul unui bun profesor este cunoașterea de sine, de a-și cunoaște limitele, de a ieși din situații limită, de a valorifica fiecare tip de inteligență, a fiecărui talent.

Motivația pentru această meserie este adesea intrinsecă, deoarece se dorește a fii pentru alții ceea ce au fost profesorii tăi pentru tine și satisfacția profesională.

În concluzie, profesia didactică, presupune o continuă formare și dezvoltare a cadrului didactic pentru a transmite o perspectivă comprehensivă asupra domeniului pe care îl predă. Participarea la cursuri este cheia dezvoltării sale profesionale pentru a oferi o imagine asupra lumii științifice contemporane și să își însușească maniere potrivite de interacțiune cu elevii.

„Profesorul influențează pentru eternitate; nici el nu poate ști unde se oprește influența sa.,
- Henry Brooks Adams

Problematica satisfacției în muncă ocupă un loc central din domeniul psihologiei muncii. Se definește drept starea emotivă pozitivă care rezultă din opinia personală a unui angajat asupra muncii sale.

G. John considera că este „o colecție de atitudini pe care le au oamenii referitor la munca lor., Poate viza: salariul, promovările, recunoașterea, politica organizațională, colegii de muncă. Cuprinde o analiză pe mai multe dimensiuni: satisfacția economică- conferă securitate, stimă, poziție socială; cea legată de muncă- condiții, dotare tehnică. Monotonia muncii, neconcordanța dintre muncă și aptitudini se poate transforma în sursă de insatisfacție. Satisfacția psihosocială este raportarea la semenii săi, la colegi. Relațiile pozitive dintre membrii grupului și conducere reprezintă factori primordiali ai satisfacției.

Motivația și satisfacția apar într-o dublă calitate, atât de cauză, cât și de efect. Motivația este o cauză iar satisfacția o stare finală. Se poate ca o satisfacție trăită intens să se transforme într-o sursă motivațională. Implicarea în muncă este un comportament generat de o puternică încredere și acceptare a scopurilor și valorilor interpretării.

În concluzie, principiile educației permanente devin linii orientative pentru acțiunea educativă în general, iar educația adulților necesită o accentuare imediată.

BIBLIOGRAFIE

1. Eseu –cadru-didactic-un-profesionist în- sistemul de învățământ/ scribd. com
2. Profesia didactică: Dana Răutu/ scribd.com
3. Studiu privind satisfacția cadrelor didactice în ceea ce privește profesia de dascăl/ scribd. com
4. Motivația pentru profesia didactică/ scribd. com
5. Profesia didactică. A fii sau a nu fii profesor?/ scribd. com

RELAȚIA EDUCATOARE-COPIL

Profesor învățământ preșcolar, OROIAN ANDREEA ILIA
Grădinița cu Program Prolungit Nr. 12, Bistrița, Bistrița- Năsăud

În educație, comunicarea este vitală: modul în care noi, profesorii, reușim să comunicăm cu copiii este direct responsabil de comportamentele acestora. Pentru ca actul de comunicare să fie de calitate, este necesar ca fiecare profesor să asculte, să observe, să analizeze, să controleze calitatea mesajului și să se exprime în funcție de copil.

Un profesor bun trebuie să știe calea pe care s-o aleagă pentru ca relația profesor-copil să fie cât mai eficientă. Profesorul trebuie să-i dea încredere copilului în forțele sale, să prindă curaj, să-l facă să se implice în relația de comunicare, să reușească să-l antreneze într-o discuție constructivă. E necesar ca, copiilor să li se transmită setea de cunoaștere, cea disponibilitate și flexibilitate în gândire, dorința de comunicare. Profesorul trebuie să țină seama de opiniile copiilor, de dorințele acestora, de personalitatea fiecăruia în parte. Copiii trebuie considerați niște persoane responsabile, cărora li se acordă un anumit credit.

O bună educație presupune construirea unei relații pozitive cu cel pe care dorim să îl educăm. Pentru a ne face ascultați, este necesar să ascultăm, să ținem cont de particularitățile de vârstă și individuale ale copilului, de părerile, sentimentele, nevoile și interesele lui, să îl înțelegem și să îi oferim un mediu plăcut și liniștit, în care să se simtă în siguranță. Acest lucru nu înseamnă că nu trebuie să stabilim anumite reguli. Copilul trebuie să aibă libertate, dar să țină cont, totodată, de anumite limite. Relația dintre adult și copil trebuie să fie una de înțelegere reciprocă. Copilului trebuie să i se explice faptul că așa cum adultul îi oferă sprijin și respect, tot la fel trebuie să facă și el la rândul său, iar acest lucru presupune tocmai respectarea unor norme.

Pentru că sunt profesor pentru învățământ preșcolar o să mă refer la relația educatoare-copil. Încă din primele zile de frecvență ale copilului în grădiniță, între educatoare și copii se stabilesc anumite relații emoționale, introductive și educative, ce pun amprenta asupra psihicului și relației copil-educatoare.

Preșcolarii se formează așa cum sunt îndrumați de către educatoare, ea având un rol important în influențarea psihicului, comportamentului și educației copilului într-un anumit fel. Stabilirea unor relații corecte între educatoare și copil: „dau acestora din urmă un sentiment de siguranță, de ocrotire în cadrul mediului în care aceștia își desfășoară activitatea (grupa de copii, grădinița)” 2 .

În cadrul procesului de învățământ, la această vârstă preșcolară, între copii și educatoare se stabilesc relații distincte: stabilite între două generații diferite – vârstnice (educatoarea) și fragede (copilul preșcolar); asimetrice – este vorba de statutul și experiența educatoarei în fața copiilor ce au nevoie de orientare, educare, dirijare; ce țin de modul în care educatoarea își îndeplinește obligațiile față de copii; ce: „sunt influențate de trăsăturile de personalitate ale educatoarei” 2 .

Educatoarea trebuie să fie pregătită din punct de vedere profesional, să cunoască principiile pedagogice, să respecte particularitățile de vârstă, psihologice și individuale ale copiilor, să aibă cunoștințe educative dobândite temeinic și cel mai important să iubească copiii și ceea ce face. Relațiile evoluează pe măsură ce se cunosc mai bine unii pe alții (educatoarea pe copil, copilul pe educatoare, copiii între ei).

Educatoarea are sarcina de a cunoaște în cel mai scurt timp, de la intrarea copilului în grădiniță, mediul din care provin copiii, anumite norme de comportament sau limbaj, pentru a putea realiza o comunicare directă cu familia și copilul. Mai mult, ea trebuie să cunoască care

sunt așteptările părinților de la copil pentru a le putea adapta pe ale sale la ele, sau cel puțin pentru a încerca să fie în concordanță, pe cât posibil, cu cerințele lor. Tonalitatea în comunicarea directă cu copilul și părintele să fie joasă, să nu repete permanent aceeași informație și să aibă un comportament non-verbal neadecvat (grimasă, ridicări din umeri, lipsă de amabilitate).

Educația trebuie să se pună de acord și cu modul de disciplinare al copilului, prin discuții cu părinții în acest sens și o colaborare permanentă. Atât părintele cât și educatoarea, trebuie să știe că pedepsele, pentru micile ștregării ale copiilor, nu trebuie să pună copilul în insecuritate. Orice pedeapsă, muștrare, nu se dă cu furie. Există copii care sunt nemulțumiți, cu frustrări, speriați și care încearcă să atragă atenția prin orice mijloace, iar modalitatea prin care se corectează comportamentul copilului se pune întotdeauna de acord între părinți și educatoarea, deoarece părintele își cunoaște cel mai bine copilul, iar educatoarea știe cum să îndrume părintele în încercarea de corectare a comportamentului copilului, datorită cunoștințelor sale pedagogice.

Așadar reușita activității din grădiniță ține de educatoarea, de personalitatea ei ce însumează: dragostea acesteia față de copii, aptitudinea de a ști cum să-și apropie copiii, să-i trateze imparțial, să fie naturală, să aibă încredere în forțele proprii atunci când dorește recuperarea unui copil cu probleme, să dețină cunoștințe pedagogice însușite temeinic, să fie un model al copilului și părintelui prin comportamentul, tinuta morală și vestimentară.

Dacă nu reușim să comunicăm cu copiii noștri, atunci nu vom avea niciodată rezultate. Deprinderea de comunicare se învață, la fel ca și cea de relaționare cu lumea înconjurătoare. Ca dascăli, avem misiunea extrem de importantă de a-i ajuta pe copii să comunice pentru a evita eventualele probleme care pot apărea, pentru a evita izolarea de ceilalți, pentru a-i deschide pe elevi spre lume și spre tot ceea ce înseamnă aceasta.

În concluzie, pentru a reuși să îi dăm copilului o bună educație, trebuie în primul rând să știm cum să construim o relație pozitivă cu acesta, cum să comunicăm eficient, dându-i libertate, dar în același timp punând anumite limite, fără să abuzăm de autoritate și fără să ne lăsăm manipulați din prea multă dragoste pentru ei, ținând cont de scopurile noastre pe termen lung și nu de impulsurile de moment, oferindu-le întotdeauna un bun exemplu de urmat.

Bibliografie:

1. Alois, Gherguț „Management general și strategic în educație- ghid practic”, Editura POLIROM, 2007;
2. Barbu, Hristu ș.a. (1994) Pedagogie preșcolară, Manual pentru școlile normale, clasa a XI-a, specialitatea educatoarea, Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București;
3. Truță, E., Mardar, S. „Relația profesor- elev: blocaje și deblocaje”, Editura Aramis, 2002;
4. Dumitrana, Magdalena (2000) Copilul, familia și grădinița, Editura © Compania, București.

PROFESOR DE SUCCES-ELEV DE SUCCES

Profesor, OȘAN ALINA
Școala Gimnazială „Iuliu Prodan” Chiochiș

„Dacă vrei să schimbi ceea ce culegi, trebuie să schimbi ceea ce semeni.” Vladimir Pustan

Fiecare sector de activitate necesită personal competent pentru realizarea finalităților propuse. Calitatea activităților realizate și a rezultatelor înregistrate provine dintr-un ansamblu de competențe utilizate în echilibru pentru a sprijini atingerea efectelor dorite.

Irina Maciuc definește competența ca fiind o capacitate intelectuală ce dispune de variate posibilități de transfer (capacitatea de a comunica, decide, detecta, selecta, evalua date, infirmații, relații), capacitate care-și asociază competențele afective și atitudinale, de motivare a acțiunii. Competența presupune a ști, a ști să faci, să reușești într-o situație concretă, dar și a ști să fii, a avea atitudini care să susțină atât acțiunea prezentă, cât și devenirea, evoluția competenței în timp; implică complexe integrate de cunoștințe, abilități, capacități și atitudini. (Irina Maciuc, Formarea formatorilor. Modele alternative și programe modulare, 1999, pp 11-24). Orice individ, indiferent de domeniul în care activează, pentru a obține reușite, deține un set de competențe. Fără a exclude importanța competențelor în celelalte ocupații, profesia didactică impune existența unui spectru larg de competențe care permit îndeplinirea responsabilităților acceptate de profesori. Raportându-ne la modul de formare al competențelor, având în vedere că acestea sunt în strânsă legătură cu personalitatea profesorului, competențele își au geneza încă din copilăria mică, iar procesul lor de formare este unul continuu.

Rolurile unui cadru didactic sunt multiple: expert în actul de predare-învățare, lider, manager, consilier și model pentru elevi și părinți ș.a. Îndeplinirea rolului de profesor pentru învățământul primar și preșcolar necesită deținerea următoarelor competențe generale și specifice: competența științifică care implică abilitățile necesare pentru manipularea cunoștințelor, selectarea, verificarea, actualizarea informațiilor, aptitudini pentru cercetare și experimentare, capacități de transfer și aplicare; competența psihosocială incluzând stabilirea unor relații favorabile între participanții la actul educațional, posibilitatea de comunicare lejeră cu grupul și cu indivizii separat; competența managerială care presupune deținerea unor abilități de conducere, decizie, capacitatea de organizare și coordonare a colectivului clasei de elevi, gestionare a unor situații dificile instalate în ambientul clasei și influențarea elevilor colectiv și individual pentru a asigura reușita vizată; competența psihopedagogică însumează un grup de atitudini, aptitudini și capacități din mai multe sfere, precum cea a comunicării (stabilirea gradului de dificultate, accesibilizarea conținuturilor, înțelegere a limbajului verbal și nonverbal) și cea emoțională privind empatia, atitudinea încrajatoare, motivațională, crearea stării de bine și a atitudinii pozitive.

Meseria de profesor nu se limitează în a deține și transfera cunoștințe elevilor. Menirea acestora este mult mai amplă. Nu oricine poate fi un profesor de succes, cum nu oricine poate fi un medic de succes. De aceea, în alegerea unei meserii, vocația joacă un rol important. Aceasta reprezintă predispoziția pentru un anumit domeniu de activitate. Vocația este unul dintre motivele pe care profesorii l-au luat în considerare în momentul în care au ales meseria de dascăl. Bucuria de a fi în preajma copiilor, de a-i învăța, de a oferi tot ce știi și a-i ajuta în dezvoltarea lor sunt motive pentru care este aleasă cariera didactică. Aceste motive țin de partea lăuntrică a individului. Există și alți stimuli care atrag persoane spre această profesie. Printre aceștia se numără: posibilitatea de dezvoltare continuă, mediu de muncă plăcut,

program parțial permisibil, valorificarea anumitor aptitudini, posibilitatea de a lucra în echipă, acces la informații diverse, existența vacanțelor recreative. Acestea pot fi numite aspectele pozitive pentru care atrag o persoană și care cresc motivația în activitatea didactică. Există și o serie de puncte slabe care scad motivația cadrelor didactice: numărul locurilor de muncă în scădere, salariu nemotivant, dotări materiale scăzute în anumite școli, elemente ce țin de birocrație, respectul scăzut față de profesori. Minusurile menționate influențează gradul de motivare al personalului didactic, putând chiar să demotiveze.

Motivația implică direct implicarea emoțională. „Emoțiile sunt variabile cauzale ale motivației, împreună cu nevoile (în special nevoile emoționale), dorințele și necesitățile (forța de impact motivațional generează reacții energetice și comportamentale)”. (<https://dinaandreeadiana.wixsite.com/prinzatordezambete/post/emo%C8%9Bie-%C8%99i-motiva%C8%9Bie>) Starea de bine a profesorului se concretizează într-un impact pozitiv asupra elevilor. Aceștia sunt influențați favorabil de un mediu stabil și plăcut emoțional, permițând o dezvoltare armonioasă pentru ambii parteneri. Motivația profesorului, implicarea acestuia, energia emanată sunt variabile ce pot influența pozitiv sau negativ actul de predare-învățare și etosul participanților la acesta. Un profesor motivat va motiva și el la rândul lui. Atitudinea pozitivă atrage o altă atitudine pozitivă. Bunele practici devin model pentru elevii săi. În schimb, un profesor autoritar, demotivat, stresat, îngrijorat transmite elevilor săi emoții negative. Se instalează teama, dezechilibrul emoțional, nesiguranța și favorizează existența lacunelor informaționale.

„Avantajele unui mediu școlar propice, pozitiv constau în bunăstarea și fericirea, întărirea sentimentului de apartenență și o mai bună calitate a vieții celor implicați în procesul instructiv-educativ. Mediul școlar poate modifica unele aspecte negative ale vieții școlare prin reducerea intimidării și hărțuirii, a injuriilor și a absenteismului școlar. Are potențialul de a diminua stereotipiile, teama, anxietatea, depresia și pierderea motivației. Starea de bine este strâns legată de învățare și motivație.” (Magda Cojocă, Irina Petcu, Adina Milășan coord., 2021, p. 33) Mediul școlar poate fi considerat a doua casă a elevilor. Acesta trebuie să fie unul prielnic, prietenos, ordonat, să satisfacă toate aspectele sociale, fizice, emoționale, cognitive. Cadrul didactic este direct responsabil de asigurarea acestor condiții. Calitatea relațiilor ce se stabilesc între profesor-elevi și elevi-elevi influențează progresele școlare. Tonul vocii adaptabil, atitudinea deschisă, amabilitatea, blândețea, încrederea în sine, ascultarea activă sunt doar câteva calități pe care cadrul didactic trebuie să le evidențieze și să le cultive elevilor săi pentru ca parcursul educațional al lor să fie unul prosper. Implicarea elevilor în desfășurarea orelor, susținerea unor lecții creative, respectarea regulilor, folosirea umorului și a empatiei sunt practici care plasează elevul în centrul educației și îndeplinesc o parte din necesitățile elevilor. Când ceea ce faci, faci cu dragoste, rezultatele sunt satisfăcătoare. Ambientul plăcut, condițiile de învățare atrăgătoare conturează un spațiu potrivit învățării eficiente, un cadru motivațional ce-i implică activ intelectual și afectiv pe elevi. Când relațiile dintre profesor și elevi sunt nesatisfăcătoare, emoțiile negative scad motivația pentru învățare, iar atenția cognitivă se focusează pe ceea ce este perturbator stării de bine.

Se întâmplă des ca stresul și anxietatea să se instaleze în mintea profesorilor. Nu este un fenomen străin, ci absolut normal, firesc în condițiile în care există nenumărare responsabilități, nemulțumiri, presiuni și exigențe la care aceștia sunt expuși și trebuie să facă față cu succes. Motivația profesorilor poate fi în pericol în astfel de momente. Aceasta nu este înăscută, ci se menține prin diverse practici. O atitudine pozitivă și optimistă constituie un avantaj în foarte multe momente. Exemple de bune practici în menținerea motivației: identificarea zilnică a trei lucruri pozitive întâmplătoare; luarea deciziilor importante în liniște, după un moment de reflexie, realizarea unui orar în care să se delimiteze clar timpul alocat realizării sarcinilor, timpul alocat relaxării, timpul alocat odihnei, analizarea nevoilor și

participarea la cursuri în relație cu acestea, cererea ajutorului, desfășurarea de activități în aer liber, înconjurarea de oameni cu o atitudine pozitivă.

Devin dascăli de succes cei care știu cum să le câștige încrederea elevilor, să le capteze atenția, să-i plaseze în situații de învățare atractive, diversificate, cei care se pregătesc zilnic pentru ziua ce urmează, care găsesc mereu resurse informaționale, energetice și materiale noi pentru a fi mereu mai buni în ceea ce fac.

Bibliografie:

1. Cojocă, M., P. I. (2021). Starea de bine a profesorilor și elevilor: resurse și idei practice. București.
2. Iucu, R., M. M. (2004). Elemente de pedagogie. București: Editura Credits.
3. Maciuc, I. (1999). Formarea formatorilor. Modele alternative și programe modulare. Editura Didactică și pedagogică.
4. Pânișoară, I. O., P. G. (2010). Motivarea pentru cariera didactică. București: Editura Universității din București.
5. <https://dincaandreeadiana.wixsite.com/prinzatordezambete/post/emo%C8%9Bie-%C8%99i-motiva%C8%9Bie> accesat în data de 21.03.2023

EDUCAȚIA OUTDOOR. TENDINȚE ACTUALE ÎN GRĂDINIȚA DE COPII

Profesor pentru învățământ preșcolar, PAVELEA ONIȚA MARIA,
Grădinița cu program prelungit numărul 12, Bistrița,
Bistrița-Năsăud

„Noi le furăm generațiilor viitoare nu numai lemnul sau cărbunele, ci chiar și substanțele vitale: apa, aerul, solul...” (B. Commoner)

Educația outdoor presupune ca procesul de predare-învățare-evaluare-formare să se petreacă în afara școlii , respectiv în natură și spații culturale. Obiectivul unui asemenea tip de educație îl reprezintă plasarea în cadrul vieții cotidiene a elementelor pe care copiii le învață la grădiniță, dezvoltarea spiritului practic și a adaptării la situațiile concrete de viață.

Ecologia, ca ramură simbiologică de cercetare și viziune asupra viului, constituie un domeniu al științelor despre viață. Reprezintă știința interacțiunii dintre organisme și a interacțiunii materiei vii cu scoarța terestră, a schimbării numărului de indivizi și masei vii în natură, a productivității biologice și a relațiilor omului cu natura.

Cel care a pus bazele acestei științe a fost Ernst Haeckel în 1869 un discipol a lui Darwin iar odată cu trecerea timpului tot mai mulți specialiști s-au aplecat asupra acesteia.

Ecosfera este rezultatul unei evoluții îndelungate în timp, un sistem atotcuprinzător, alcătuit din sisteme subordonate (atmosfera, hidrosfera, litosfera, biosfera), cu structuri specifice și funcții bine determinate, în cadrul echilibrului global. Există o rețea complexă de relații ce funcționează pe verticală și orizontală, conservarea ecosferei fiind posibilă numai cu condiția conservării fiecăreia din componentele sale, după cum și reciproca este valabilă. A sosit timpul să se reconsidere radical concepțiile cu privire la locul societății umane în biosferă și la modul în care trebuie exploatate și conservate în același timp resursele naturii, ceea ce impune o politică ecologică înțeleaptă și realistă pe plan mondial și național. În atingerea acestui scop este necesară însușirea conceptului de conservare dinamică a ecosistemelor, care pleacă de la ideea că în natură trebuie să existe un echilibru care trebuie conservat între elementele vii și cele anorganice. Natura își are legile ei care trebuie respectate cu sfințenie. A i le încălca, înseamnă a profana puritatea constituirii acestora încă de la începutul începuturilor. Dacă ne punem câteva întrebări ca de exemplu: câte mări și câte oceane mai sunt pure ca odinioară, sau câtă vegetație mai încântă simțurile noastre, nu putem să dăm un răspuns, aceasta pentru că în ultimii ani au apărut semnale alarmante. Existența planetei noastre este amenințată de tot felul de fenomene specifice civilizației moderne care în înaintarea ei către progres, rămâne conștientă sau inconștientă indiferent de urmările cuceririlor științei și tehnicii moderne, deși aceste urmări sunt destul de vătămătoare și chiar fatale Pământului.

Educația outdoor are în vedere cinci obiective ce acționează asupra cunoștinței, responsabilității, nivelul de cunoștințe, nivelul cognitiv, atitudinilor, sentimentelor, abilităților, priceperilor, deprinderilor și capacității de participare a copiilor. Astfel, obiectivele se referă la:

• Conștientizare:

- copiii sunt sprijiniți pentru atingerea unui nivel de conștiință și atenție față de mediu și problemele sale;
- dezvoltarea capacității de a observa și alege stimuli;
- prelucrarea, perfecționarea și extinderea percepțiilor noi formate, legate de medii;
- folosirea în diferite situații a calităților noi formate.

- Cunoștințe:

- copiii trebuie să înțeleagă modul de funcționare al mediului, de apariție a problemelor cu care se confruntă acesta și de rezolvare a acestor probleme.

- Atitudine:

- copiii trebuie să –și însușească un set de valori și să manifeste grijă pentru mediu, precum și să posede motivație și dorință pentru a participa la acțiuni menite să îmbunătățească starea mediului.

- Abilități, priceperi, deprinderi:

- copiii sunt sprijiniți pentru a-și forma și dezvolta abilități necesare identificării și investigării problemelor de mediu și în scopul participării lor la rezolvarea acestora.

- Participare:

- copiii sunt ajutați să-și însușească experiența și capacitatea de a folosi cunoștințe și abilități formate, în luarea unor decizii bine gândite, pozitive, pentru rezolvarea problemelor de mediu.

Educația outdoor trebuie să urmărească:

- Transmiterea unor informații corecte privind mediul în acord cu baza teoretică a ecologiei sistemice.

- Evidențierea relațiilor directe și indirecte ale tuturor sistemelor de viață de pe Terra.

- Conștientizarea rolului fiecărui om în procesul de dezvoltare durabilă a sistemelor socio – economice.

- Dezvoltarea unor responsabilități personale și civice ale copiilor.

- Conștientizarea necesității protejării mediului.

- Încurajarea copiilor pentru a deveni factori activi ai protecției mediului, acționând, realizând proiecte, modificându –și propriul stil de viață, precum și pe cel al persoanelor din jurul lor.

- Dezvoltarea abilităților copiilor de a rezolva probleme și a lua decizii.

Problema poluării este astăzi extrem de gravă. Trebuie să facem deosebire între poluarea atmosferei, care amenință viitorul planetei noastre, și cea a solului și a apei alterând calitatea vieții.

Problema poluării atmosferice este incontestabil cea mai gravă. Formele de poluare ale aerului sunt multiple, în egală măsură fiind afectată și structura planetei din punct de vedere geologic, hidrologic și biotic.

În fața acestor primejdii cu urmări care pot deveni catastrofale oamenii de știință au făcut front comun, ei fiind totuși neputincioși în a rezolva aceste probleme, rolul primordial pentru crearea unei noi dimensiuni viitoare societăți viabile revenind tuturor comunităților umane.

Societățile moderne încep să realizeze că sunt pe cale nu numai de a-și distruge mediul înconjurător, dar chiar de a-și submina propriul viitor. Foarte puține guverne și agenții pentru dezvoltare din întreaga lume au încercat să schimbe sensul acestor tendințe amenințătoare. Construirea unui viitor stabil, adaptat necesităților educației outdoor, trebuie să aibă în vedere o viziune clară referitoare la un mediu propice vieții.

O societate viabilă este aceea care îți satisface nevoile fără a pune în pericol perspectivele generațiilor viitoare. Această definiție presupune responsabilitatea fiecărei generații față de asigurarea posibilității ca următoarea generație să beneficieze de o zestre naturală și economică nediminuată. În ultimile decenii, cea mai mare parte a națiunilor în curs de dezvoltare au aspirat către economii bazate pe combustibili fosili și centrate în jurul "zeului automobil", de tipul celor din vest.

Relația om-natură este încifrată în viața culturală, industrială, urbanistică, această relație conferind valențe specifice întregului proces al evoluției sociale ale omului. Deși relațiile om -natură sunt foarte recente față de vechimea naturii pe scara geologică, omul a reușit prin supremația sa intelectuală, să modifice peisajul în ultimii 250 de ani, într-o măsură mult mai mare decât s-a modificat acesta în milioane de ani pe cale naturală.

Dezvoltarea fără precedent a tehnicii din toate domeniile activității umane are ca urmare, pe lângă creșterea producției materiale și poluarea mediului. Omul, care realizează progresul neîntrerupt al științei, tehnicii și culturii, înregistrează rezultate spectaculoase în sporirea producției materiale și spirituale. Societatea umană este pusă în fața unui moment realist privind influențele dezvoltării sale la nivel planetar.

Ne aflăm într-o criză care primejduiește posibilitatea de a locui în ecosferă și însăși supraviețuirea speciei umane. Pentru a împiedica îndeplinirea acestor sumbre avertismente, societatea trebuie să acorde o atenție prioritară acestor bunuri supreme ale naturii, care întrețin integral și nemijlocit existența biosferei. A sosit timpul să se reconsidere radical concepțiile cu privire la locul societății umane în biosferă și la modul în care trebuie exploatate și conservate în același timp resursele naturii.

STIMULAREA CREATIVITĂȚII LA PREȘCOLARI

Profesor învățământ preșcolar, PINTEA GAROFIȚA
Școala Gimnazială „Petru-Rareș” Ciceu-Mihăiești
Județul Bistrița-Năsăud

„Pentru a înflori o inimă de artist are neapărat nevoie de căldura aprobării și aprecierii și chiar de strălucirea admirației.

Creativitatea este o floare atât de delicată, încât elogiul o face să înflorească, în timp ce descurajarea o înăbușe adesea chiar înainte ca ea să se poată transforma în floare”

(T. Carlyle)

Dascălii trebuie să iubească și să înțeleagă aceste flori delicate pentru că ele dau puterea și progresul omenirii.

Stimularea timpurie a dorinței de a crea (din perioada preșcolară și accentuată pe măsură ce copilul crește și învată) se va reflecta în influența deosebită asupra realizării unor lucrări artistice, asupra formării personalității acestuia.

Curiozitatea mereu trează și activă, receptivitatea, înclinația spre nou, sensibilitatea, imaginația bogată, nevoia de cunoaștere și de afirmare pot fi satisfăcute și dezvoltate în orele de educație plastică, educație muzicală, (atât în grădinițele de copii cât și în școli). Învățând limbajul plastic, cunoscând formele de comunicare și expresie plastică, copilul devine capabil să descifreze mesajul operei de artă, să se exprime cu ajutorul mijloacelor specifice acestui gen de creație.

Educația estetică este un factor care influențează în mod deosebit conturarea personalității umane, contribuind prin formele sale specifice, la dezvoltarea receptivității față de actul de cultură, la formarea gustului față de frumos și față de adevăr, realizând în același timp, completarea culturii generale a copilului, cunoașterea caracteristicilor artei și oferind posibilitatea intrării în contact cu procesul de creație artistică. Dar, educația estetică se realizează nu numai prin educație plastică, ci și prin literatură, educație moral-civică, educație fizică, educația muzicală. Acest lucru presupune pregătirea tuturor educatorilor în direcția formării propriei sensibilități, dar și pentru formarea sensibilității copiilor, în vederea receptării semnificațiilor estetice. Dorința de cunoaștere a copiilor este nelimitată. După ce s-a informat și a reținut, copilul simte nevoia să reproducă, să arate, să demonstreze ce a înțeles. Provoacă-l pe copil la creație, îi dăm șansa să transmită sentimente, stări sufletești, îi stimulăm nevoia de activitate, îi sporim încrederea în forțele proprii de a se exprima în artele plastice, muzică, literatură, dans etc.

Educația estetică este însoțită de un simț estetic, gust estetic, judecată estetică, atitudine și emoție estetică. Educația estetică asigură condiții propice pentru stimularea și promovarea creativității în toate domeniile de activitate. Aceasta urmărește realizarea mai multor obiective, prin înfăptuirea cărora trebuie „să-l ridice pe fiecare copil la nivelul înțelegerii frumosului, în toate formele sale, la capacitatea de a gusta, aprecia și înfaptui frumosul, la nevoia de a-l introduce în toate manifestările sale de muncă și de viață socială. Educația estetică trebuie să ajute fiecare să înțeleagă și să lupte pentru traducerea în viață a idealului estetic și să facă din aceasta un mijloc al conduitei sale “ (Salade, D., 1973).

Simțul estetic este înclinația firească a omului spre frumos; simțul estetic s-a născut și se desăvârșește în activitate. În acest sens trebuie înțeleasă observația lui Gorki „omul este artist din fire”, care este în deplin acord cu cea a lui Marx, „...omul dă forma lucrurilor și în conformitate cu legile frumosului”. Simțul estetic trebuie trezit și călăuzit, el nu se poate dezvolta spontan” căci, cum observa Dimitrieva „în acest caz poate căpăta o orientare și un caracter fals, denaturant”.

Arta îl pregătește pe copil să trăiască în frumusețe, în armonie, să respecte frumosul și să vibreze în fața lui. Cuvintele, sunetele, gesturile, culorile, formele plastice, sunt mijloace de exprimare, de exteriorizare a dorințelor, a așteptărilor, relațiilor cu ceilalți, a problemelor. Mijloacele artei devin pentru copil unelte autentice de rezolvare curajoasă și cu știință a problemelor de echilibrare, de armonizare, de modelare a spațiului în care trăiește și se joacă, de automodelare. Prin artă se dezvoltă sensibilitatea senzorială, dar și cea artistică și delicatețea comportamentală. Sensibilitatea artistică se construiește pe baza afectivității, intuiției, fanteziei, în funcție de măiestria educativă a cadrului didactic și de caracteristicile mediului în care se formează.

La vârsta preșcolară copilul are tendința de a se exprima în lucrările lui, bazându-se pe experiența personală. De aceea este bine să se acorde copilului libertatea de idei, de a găsi mijloace și forme de cedare a propriilor impresii despre lume, în care să se reflecte emoțiile și sentimentele trăite. Activitatea dominantă a acestei perioade rămâne jocul, dar el este corelat din ce în ce mai mult cu sarcini de natură instructiv-educativă, cu elemente ale muncii și creației. Toate acestea favorizează complicarea și diferențierea treptată a proceselor cognitiv-operaționale ale preșcolarului, schimbarea atitudinii față de mediul înconjurător, extinderea relațiilor cu cei din jur.

Activitățile artistico-plastice constituie un mijloc de dinamizare și exprimare a vieții copilului, a achizițiilor sale intelectuale, afective, voliționale și motivaționale. Motivația copilului pentru actul artistic, este nevoia de exprimare a propriilor trăiri, nevoia de a reda imaginea într-un mod artistic sau plăcerea de a povesti în imagini. Reprezentările plastice ale copilului evoluează treptat spre o redare cât mai realistă, alteleori intervine imaginația creatoare și trece spre fabulație, spre ireal.

Limbajul plastic este cel mai apropiat preșcolarului. Acest limbaj are misiunea de a echilibra și de a armoniza relațiile copilului cu natura, cu sine. Educatoarea nu va cere copilului să reproducă, să execute cu măiestrie asemănarea, până la identificare, cu înfățișarea naturii, care oricum este, în mod permanent alta. Dacă ar acționa așa, ar face din copil un inapt în ceea ce privește creația artistică, l-ar îndepărta de artă și l-ar înstrăina de propriile posibilități creative.

Rolul educatoarei este de încurajare, de sensibilizare a copilului în fața frumosului, de instrumentare a acestuia cu limbajul și operațiile specifice artei plastice. Procedând astfel și dovedind empatie și respect necondiționat, aceasta îl ajută cu adevărat pe copil să se autodescopere, să se armonizeze cu sine, să descopere și să rezolve probleme de compoziție și de tehnologie artistică. Cunoscând limbajul artei plastice, precum și particularitățile individuale ale copiilor, educatoarea poate acționa stimulatativ în vederea dezvoltării potențialului creativ al copilului.

Obligația noastră, a educatoarelor, este nu numai de a descoperi din timp posibilitățile copiilor dotați, dar și aceea de a cunoaște tot așa de bine și disponibilitățile celorlalți pentru a scoate la iveală și dezvolta, în funcție de particularitățile de vârstă, aptitudinile artistice în vederea formării viitorilor creatori în domeniul artelor și a dezvolta interesul copiilor obisnuiți, a le stimula dorința și capacitatea de „a crea”. Cu rare excepții, toți copiii, îndrumați cu grijă, sunt capabili să deseneze, să picteze, să cânte, să recite o poezie, să realizeze o lucrare practică.

În concluzie, întreaga paletă de activități desfășurate în cadrul procesului instructiv-educativ din grădiniță, cu precădere cele din Domeniul Estetic și Creativ, sub atenta îndrumare și măiestrie a educatoarei, contribuie în mod deosebit la cultivarea capacității creative a copiilor, dându-le posibilitatea să perceapă frumosul din artă, natură și societate și să-l redea într-o manieră originală, îmbogațindu-și orizontul de cunoaștere.

Marea forță educativă a artei se explică prin faptul că ea nu oferă numai o cunoaștere plastică prin intermediul unor imagini concrete, ci și emotivă, afectivă. A înțelege o operă de artă

înseamnă, înainte de toate „a o simți”, „a o trăi” și abia pe această bază a cugeta asupra ei. Arta posedă multiple valențe educative și cognitive, deoarece se adresează nu numai afectivității și imaginației, ci și gândirii și voinței. Ea ne dă o „cheie” pentru înțelegerea multiplelor forme ale vieții.

Bibliografie:

- Gârboveanu, M., (1975). *Desenul și culoarea-activitate ludică, în Copilul și jocul*, București: E.D.P.
- Roco, M., (2004). *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași: Editura Polirom,.

VOCAȚIA PEDAGOGICĂ

Profesor învățământ preșcolar,
PINTICAN GABRIELA
Grădinița cu Program Normal Nr. 2 Bistrița

„Nicio profesiune nu cere posesorului ei atâta competență, dăruire și umanism ca cea de educator, pentru că în niciuna nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decât este omul în devenire (...). Ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondând dimensiunile posibile ale personalității, educatorul instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă și organizează, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine”.

Dumitru SALADE, psiholog și pedagog

Pentru a-și îndeplini rolul, cadrul didactic trebuie să fie permanent în mijlocul elevilor, să constituie pentru fiecare dintre ei o personalitate dinamică, entuziasmată. J.A. Comenius susține în *Didactica Magna*, că „A fi pedagog, înseamnă a avea dar de la Dumnezeu” [7, p.249]. În viziunea lui J.H. Pestalozzi, educația trebuie să ajute natura umană să se dezvolte respectând particularitățile individuale [2, p.3]. Profesorul este cel care descoperă metode și procedee eficiente în formarea fiecărui copil în parte.

Calitatea educației oferite de unitatea de învățământ depinde de prestația pedagogică a cadrelor didactice, de atitudinea lor față de schimbare, de calitatea metodelor interactive și a procedeelelor didactice practicate. În condițiile actuale, educația de calitate rămâne în totalitate pe seama cadrelor didactice. În opinia S.Adam, în reprezentarea socială stereotipă a unui bun profesor se regăsesc aptitudini și competențe diverse, cele mai importante fiind competențele psihopedagogice și psihosociale.

Pe lângă aceste competențe și aptitudini specifice, mai menționează și o altă trăsătură definitorie pentru un bun profesor: vocația pedagogică. Vocația pedagogică este mai dificil de evaluat și măsurat, fiind din ce în ce mai mult ignorată în prezent atât în alegerea carierei didactice, cât și în evaluarea cadrelor didactice [1].

A. Neculau susține că, în societatea actuală, devine un imperativ al școlii de a angaja nu doar profesori, ci profesori de vocație. Acesta atrage atenția asupra faptului că nu doar munca coștiincioasă și sistematică, mobilizarea voinței și sentimentelor, ingeniozitatea, creativitatea, calitatea gândirii, erudiția și pregătirea științifică constituie cheia succesului în activitatea pedagogului, ci vocația lui pentru ceea ce face.

Cercetătorul este de părere că prin vocație se înțelege convergența tuturor eforturilor cadrului didactic spre anumite manifestări, în direcția cărora simte că se realizează pe sine și are sentimentul propriei libertăți, propriei afirmări, iar forma sub care vocația se manifestă constituie îndeletnicirea constantă a pedagogului de vocație [8, p.34].

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, conceptul de „vocație” semnifică o aptitudine deosebită, chemare, predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie, în cazul nostru, pentru profesia didactică/pedagogică [5].

Psihologul C.Radulescu-Motru apreciază vocația prin prisma personalismului energetic, considerând-o ca fiind „o sinteză de însușiri care obligă la manifestări personale, originale, creatoare de valori”.

Astfel, vocația include organizarea ierarhică a rolurilor sociale prin care se exprimă o personalitate. Din aceste motive, profesorul trebuie să aibă calități și competențe necesare centrării, cu precădere, pe așteptările, trebuințele și interesele elevilor.

Aceeași abordare o întâlnim la R.Hubert care, la fel, consideră că principala calitate a profesorului reprezintă vocația pedagogică, exprimată prin „a te simți chemat, ales pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini”, relevând cele trei elemente componente care îi sunt caracteristice vocației pedagogice, și anume: iubirea pedagogică, credința în valorile sociale și culturale, conștiința responsabilității față de copil (de patrie, întreaga umanitate) [6]. Vocația, susține R.Hubert, constă în dragostea de pedagogie (de a învăța pe cineva), credința în valorile educației, conștiința față de educația copilului, față de patrie și comunitate. Profesorul trebuie să fie înzestrat cu calități intelectuale, spirit de observație, gândire sistematică, imaginație, memorie, calități afective și morale.

M.A. Bloch apreciază faptul că vocația pedagogică se întemeiază în mare măsură pe un dar, o artă pedagogică, ce este înainte de toate arta de a te pune la dispoziția copiilor, de a simpatiza cu ei, de a le înțelege universul, de a le sesiza interesele care îi animă.

O altă abordare întâlnim la cercetătorul A.S. Makarenko care a declarat că în profesia de pedagog nu e obligatoriu vocația, ci doar cunoașterea bună a meseriei, și că pedagog poate să devină oricine ce însușește meseria. Această idee este susținută și de Ion-Ovidiu Pânișoară 165 care consideră că un profesor bun nu poate să se bazeze doar pe vocație. El trebuie să deprindă tehnologia predării, să învețe să-și cunoască elevii și să se cunoască pe sine.

Vocația pedagogică înseamnă, de fapt știință, tehnică și artă. În lucrarea *Arta de a deveni și a fi pedagog* V.Mândăcanu susține că profesorul cu vocație nu trebuie înțeles ca un pedagog ideal, ci ca o persoană ca toate celelalte, dar cu vocație în domeniul educației care își dezvoltă permanent prin munca iubită de el aptitudini speciale și urmează acel traseu de formare pentru cariera pedagogică încă din școală, apoi la facultate și este preocupat de propriul succes printr-o calificare specială cu mare și multă dorință de a-și îmbogăți competența în ceea ce știe și ceea ce face [7, p.30-31].

Cauzele profunde ale vocației pedagogice au la bază un ansamblu de predispoziții și aptitudini puternic integrat, care asigură canalizarea talentului pedagogic în cadrul unei activități prioritar formative, la nivelul corelației dintre subiectul și obiectul educației [4]. Vocația își spune cuvântul în devotamentul moral civic etic spiritual față de educație, față de activitatea de formare a acestora, față de conținuturi și metodologii.

Vocația îi sensibilizează permanent responsabilitatea civică, caracterul, motivația, stima față de sine și de elevi, dragostea de școală, de muncă asiduă [Ibidem, p.31]. În concluzie, putem spune că vocația pedagogică reprezintă caracteristica definitorie a unui profesor de succes, care este ancorată în permanență prin muncă activă, în vederea cunoașterii în profunzime a fundamentelor domeniului dat, și cazul nostru cel al pedagogiei.

Bibliografie:

1. ADAM, S. Profesia de cadru didactic între reprezentare socială și vocație individuală. În: Revista de cercetare în Științele Educației. Timișoara. Disponibil: <http://www.rcsedu.info> (vizitat 07.09.2016).
2. Pestalozzi, J.H. În: BUTARU, E. Portretul dascălului de vocație – între realitate și subiectiv. În: *Convorbiri didactice*, nr. 12, decembrie, 2016. p.5.
3. COMENIUS, I. *Didactica Magna*. București, 1970.
4. *Dicționar de pedagogie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979.
5. *Dicționarul explicativ al limbii române*, 1975.
6. HUBERT, R. *Profesiunea didactică – vocație sau provocare*, 1965. Disponibil:<http://www.scribub.com/profesor-scoala/Profesiunea-didacticavocatie-84699.php>
7. MÂNDĂCANU, V. *Arta de a deveni și a fi pedagog*. Chișinău: Pontos, 2004. 796 p.
8. NECULAU, A. O perspectivă psihopedagogică asupra stilului de muncă al profesorului. București: Editura Didactică și Pedagogică, p.56. 166

PERSONALITATEA MORALĂ LA PREȘCOLARI

Profesor învățământ preșcolar, POP ADINA
Grădinița cu Program Normal Dumbrăvița

Fiecare perioadă de vârstă își are însemnătatea ei în evoluția ființei umane și în conturarea personalității, de aceea cred că perioada preșcolară este esențială în formarea omului. Cei ce lucrează cu copilul preșcolar, îndeosebi educatoarele, trebuie să cunoască în detaliu psihologia copilului de vârstă preșcolară și a fiecărui copil în parte pentru a contribui astfel la formarea și dezvoltarea personalității lui.

În acest sens, grădinița este o oază educativă, este spațiul paradisului copilăriei în care copilul trăiește și își încarcă rezervele energetice și psihice, un tărâm de basm și poezie, un cântec de veselie, este locul unde copilul își poate întregi experiența socială generată de confruntarea cu cei care au aceleași nevoi și dorințe, aceleași capacități fizice și psihice. Aportul grădiniței la formarea și dezvoltarea personalității copilului este condiționat de măsura în care educatoarea cunoaște disponibilitățile raționale ale copilului, particularitățile lui temperamentale, personalitatea educatorului influențând în mod semnificativ succesul desfășurării procesului de învățământ, formarea intelectuală și morală a copiilor cu care lucrează și cărora trebuie să le îndrepte pașii spre școală. Nimic din ceea ce făurește omul în efemera sa existență pe acest pământ nu se ridică atâta la sublim, la creație, dăruire de sine, jertfă și împlinire, pe cât este creșterea, educarea, dezvoltarea copiilor, cea mai sensibilă și deplină bucurie a vieții. Ei sunt însuși rostul nostru de a fi, de buna lor creștere, educare și cultivare depinzând viitorul umanității însăși, iar dacă „rădăcinile sunt sfinte, atunci și ramurile vor fi sfinte”. Vârsta preșcolară reprezintă etapa formării deprinderilor elementare de comportare care, cu timpul, prin stimulare din interior și stabilizare, vor deveni trăsături ale personalității morale.

În cursul perioadei preșcolare apar două aspecte ale individualității: existența eului și imaginea eului. Începând cu vârsta de 3 ani, cea mai mare parte a copiilor sunt capabili să utilizeze pronumele personal corect, ceea ce înseamnă că au capacitatea de a recunoaște imaginea proprie. Imaginea de sine este rudimentară la această vârstă. Copilul începe să știe că părinții săi vor ca el să fie un „băiat bun” și de asemenea că uneori el este „neascultător”. El ajunge să cunoască ceea ce așteaptă părinții de la el și să compare această așteptare cu propriul său comportament. Totuși, copilul pune bazele intențiilor, scopurilor, simțurilor, responsabilităților morale și ale cunoașterii de sine, care va juca mai târziu un rol dominant în personalitatea sa. În ceea ce privește celălalt aspect, copilul are numai rudimentele unei extensiuni a eului. El poate vorbi despre „mingea lui, pantofii lui”, dar nu își poate extinde simțul proprietății pentru a cuprinde țara sa, biserica sau cariera sa. Gordon Allport (1991) afirmă că „în copilărie capacitatea de a gândi despre sine cum este, cum vrea să fie și ce ar trebui să fie este numai în germene”. Imaginea de sine este strâns legată de apariția conștiinței morale a copilului. Copilul își formează imaginea de sine prin preluarea ei de la părinți, așa încât în aceasta intră de fapt atitudinile, exigențele, interdicțiile și expectațiile părinților. Evident, este vorba despre toate acestea așa cum le înțelege copilul, cum „le traduce” el, de cele mai multe ori deformat de propriile sale sentimente. Dar, chiar și așa, imaginile parentale interiorizate constituie pentru copil un mijloc de autocontrol care îi oferă siguranță și îi conferă independență. Se formează totodată încrederea copilului în sine și în alții.

Conștiința morală a preșcolarilor include unele elemente psihice relativ mai simple (reprezentări, noțiuni, judecăți morale) dar și altele mai complexe (sentimente, atitudini, obișnuințe morale) care se formează treptat. Specifice pentru conștiința morală a preșcolarului sunt următoarele particularități:

- judecățile lui morale au un caracter situativ (este curajos cel care nu se teme de întuneric, e bun cel care nu îl bate pe altul);
- condițiile morale pozitive sunt mult mai apreciate decât cele negative;
- conduitele morale ale altora sunt apreciate mai bine decât cele proprii;
- aprecierile morale sunt organizate într-o morală alb-negru, bun-rău;
- adeziunea la normele morale este mai mult afectivă decât rațională.

La copil volumul cunoștințelor morale este restrâns. Noțiunile morale au caracter nediferențiat, difuz. El nu are formate unele noțiuni morale ca datoria, cinstea, patriotismul.

În unele cazuri se constată o lărgire a sferei noțiunii: prin „ascultare” copilul înțelege o gamă întreagă de fapte morale (hărnicia, curățenia, punctualitatea, comportarea civilizată). În alte cazuri se manifesta fenomenul restrângerii sferei noțiunii: a ajuta un coleg este înțeles de copil prin a da o asistență materializată fizic, nu de a contribui cu un sfat, îndemn, sau un exemplu personal pozitiv. Copilul apreciază faptele morale în raport cu situația respectivă, cu interesele sale sau cu o împrejurare de moment. Lipsa reprezentărilor morale atrage după sine o apreciere neconcretă a faptelor de conduită proprii sau a altora. În această perioadă încep să se constituie sentimente socio-morale datorită dezvoltării sociabilității și generalizării sentimentelor de atașament, dragoste, simpatie, admirație. Se reclamă la această vârstă o moralitate de tip practic, „văzând și făcând”, în care imitația și identificarea cu cei din jur sunt frecvente.

Primul fundament de receptivitate la sugestii, la comandamente imperative, caracterizat prin simpla conformare la cerințele altora, va fi completat cu stadiul interiorizării motivației, când replicile morale au un caracter interior și sunt îndeplinite din convingere. Jean Piaget (1976, 1980) consideră că există un paralelism între constituirea conștiinței logice și a conștiinței morale. Așa cum în dezvoltarea gândirii există o perioadă de egocentrism și apoi de realism, tot așa și în dezvoltarea timpurie a conștiinței morale există faza comportamentului moral egocentric și faza realismului real. În ceea ce privește conștiința, Gordon Allport ajunge la concluzia că, în perioada copilăriei trebuie să existe o conștiința care spune „trebuie”, spre deosebire de perioada matură când se spune „a trebui”. Conștiința lui „trebuie”, singura pe care copilul o posedă, se dezvoltă în mod sigur pe baza restricțiilor parentale. Pentru copil acesta este semnul puterii părintești. Copilul nu știe de ce trebuie sau nu trebuie. Treptat el „interiorizează” vocea externă a autorității și se comportă destul de bine chiar atunci când este singur. Allport crede că, pe la șase ani moralitatea bazată pe cerințe adulte este fixată ferm, iar conform lui Piaget copilul devine un „realist moral”, iar actele sale sunt în întregime evaluate în termenii conformării sau depărtării de la regulile stabilite. Deprinderea de a aștepta și de a se supune regulilor este acum atât de bine generalizată, încât, chiar în joc, copilul (6 - 12 ani) se revoltă dacă acesta nu se desfășoară conform regulilor.

Conduita morală este determinată de conștiință și ea va dobândi stabilitate și permanență numai când imperativele externe devin cerințe interne (Albulescu, 2008). Relațiile copiilor cu adulții și cu ceilalți copii dobândesc un caracter relativ explicit, motivat, preșcolarul asimilând unele forme de conduită civilizată. Copilul învață să se poarte corect cu cei din jurul său, să vorbească liniștit și îngrijit, politicos, să mulțumească dacă i se oferă ceva, să ajute când i se solicită ajutorul. Copilul se naște cu o predispoziție spre perfecționare, simte nevoia intensă de a-și exercita simțurile și mușchii, mai ale în timpul primilor ani ai vieții. Educația trebuie să tragă cel mai mare folos posibil din această tendință, cu atât mai mult cu cât anumite achiziții vor fi dificile sau imposibile după trecerea „perioadelor sensibile”, adică a momentelor celor mai favorabile din evoluția individului (idee preluată de la biologul olandez De Vries).

Copilul își construiește singur edificiul propriei personalității și educatorul nu-l poate înlocui. Sarcina sa va fi aceea de a solicita și de a conduce activitatea copiilor în sensul voit. Așadar, avem de a face cu o autoritate care va lua de cele mai multe ori forma jocului.

Metodele de dezvoltare fiziologică și psihologică prezintă trei scopuri:

- dezvoltarea funcțiunii motrice și a sistemului muscular;
- educația simțurilor;
- dezvoltarea limbajului.

Piaget (1976) susține că în perioada preșcolară încep să se pună bazele a numeroase trăsături pozitive de caracter, generate de activități colective și mai ales de joc: atitudinea de colaborare și ajutor, spiritul de echipă, sociabilitatea, inițiativa, independența, hotărârea și chiar stăpânirea de sine. Alte forme de acțiuni, cum sunt acele în care preșcolarul prestează o activitate utilă (de exemplu: face ordine, stropește florile) constituie condiții în care se dezvoltă o serie de trăsături ca: hărnicia, perseverența, atitudinea pozitivă față de muncă. La aceasta vârstă educația, mediul social, regimul de viață sunt importante în dezvoltarea aptitudinilor, capacităților, priceperilor și deprinderilor - componente active ale personalității. Până la sfârșitul perioadei preșcolare se dezvoltă componenta senzorială a diferitelor aptitudini.

Perioada preșcolară se caracterizează și prin dezvoltarea de contradicții interne generate de mediul familial și de colectivele de copii. Acestea sunt întâlnite datorită creșterii opoziției dintre aspirațiile, dorințele de moment ale copilului și cele de oarecare perspectivă și posibilitățile sale de a și le satisface bine și independent în condițiile sporirii exigențelor față de el și față de conduita sa. Când în familia copilului s-a cultivat o incorectă și nesăbuită creștere a dorințelor și s-a neglijat dezvoltarea inițiativei, a spiritului de echilibru, ia naștere o contradicție care poate să ducă la o adevărată criza a personalității. Această criză a „negativismului infantil” se manifestă prin dificultăți în stabilirea relațiilor copilului cu cei din jurul său. Manifestat între 2-4 ani, negativismul constă în izbucnirea refuzului de a fi hrănit, îmbrăcat, de a se supune - un refuz al aproape tuturor dorințelor părintelui. Copilul privește toate propunerile adulților ca o manifestare potențială a integrității sale. Negativismul duce la apariția egoismului, a lipsei de sensibilitate și de atenție, ca trăsături negative ale caracterului (Piaget, 1976, p.126).

Până la 6-7 ani copilului i vine foarte greu să-și de-a seama ce vine de la el și ce vine de la alții în propriile sale cunoștințe. Copilul e inclinat să considere că el a știut întotdeauna ceva aflat abia acum. De asemenea, are impresia că descoperirile sale, chiar pe moment, exprimă un adevăr etern. Această lipsă de discernământ între, înainte și după, între vechi și nou, explică nediferențierea între descoperire și reminiscență.

Perioada între 4-6 ani este perioada în care copilul e extrem de egocentric. El consideră că, lumea e extinsă în folosul său și crede că soarele îl urmărește ca să vadă dacă e un copil bun. Pentru el, Dumnezeu sau Moș Crăciun sunt ființe a căror primă datorie este să-l servească. Își consideră punctul de vedere ca absolut, crede că alții gândesc precum gândește el și nu simte nevoia să-și explice afirmațiile. Egocentrismul copilului se dezvoltă paralel cu constrângerea exercitată de adulți. Egocentrismul e contradictoriu numai în raport cu cooperarea, deoarece numai cooperarea e în stare să socializeze cu adevărat individul. Criza de prestigiu prezentă la 6 ani se manifestă ca o stare afectivă provocată de denunțarea în public a unor fapte sau de mustrare privind fapte nemărturisite. „Sindromul bomboanei amare” apare la 5-6 ani și se exprimă ca o stare penibilă, rezultată din primirea unei recompense nemeritate pe deplin, pe baza înțelegerii conștiente a neconcordanței între promovare și faptele reale. În apariția acestui sindrom se manifestă prezența unei socializări a planului afectiv, funcția sancționalizatoare a conștiinței. În cadrul contradicțiilor interne apare, pe de o parte, o conduită civilizată, iar pe de altă parte dezordinea în conduită și relații, aroganța și neglijența. Contradicțiile interne se exprimă, uneori, ca forme de contradicții externe, din cauza redusă a atitudinii critice a copilului. Contradicțiile se constituie sub influența mediului și a educației, a condițiilor de viață. Ele apar la preșcolar din ignoranța inocentă sau pur și simplu datorită unor caracteristici ale unei conștiințe încă insuficient dezvoltate.

PERSONALITATEA ARTISTICĂ ȘI CREATIVĂ A EDUCATOAREI

Profesor, POP ALEXANDRA LAVINIA
Grădinița cu Program Prelungit „Buburuza”- Structura 1, Cluj-Napoca

Școala ca și familia este instituția principală prin care se organizează și derulează procesul educativ. Educația, în sensul larg al acțiunilor formative întreprinse în dezvoltarea umană are în centrul ei activitatea realizată în școală. Ne referim la acea școală care trăiește și se dezvoltă în și prin cultura unei comunități, dar cadrul didactic este figura principală, ce trebuie să posede anumite abilități sau calități artistice în ea.

Educația este informație, gândire, acțiune și atitudine, dar în același timp educația desemnează relația profesor-elev, o altă abordare educațională, în care se pornește de la nevoile individuale și de la mobilizarea și organizarea tuturor resurselor educaționale pentru a răspunde acestor nevoi. De exemplu, introducerea într-un grup școlar a unui copil este doar începutul integrării acestuia în acel grup. Abordarea presupune identificarea resurselor umane și materiale existente în grupul respectiv și antrenarea acestora pentru a îmbunătăți practicile existente, în așa fel încât nu numai copilul să fie integrat, ci întreg grupul să învețe și să se dezvolte folosind acest prilej.

Multe cercetări în domeniu au reliefat faptul, că formarea cadrelor didactice pentru abordarea în educație o putem identifica prin schimbări de ordin calitativ atât în relațiile cu elevii cât și în resursele educaționale. Practic, educația este o schimbare care privește copilul și actul educației mai atent, cu spirit de observație, manifestă respect, stăpânirea perfectă a emoțiilor, sentimentelor, iubirii și cumsecădeniei, care focalizează intervențiile educaționale pe valorile democratice ale relațiilor sociale și pe ființa umană înțeleasă în sens pozitiv și profund, relativ la potențialul ei. Cadrul didactic trebuie să se pronunțe prin calitățile artistice, prin personalitatea sa artistică ce sunt necesare în școală. Educația are nevoie de o cultură, de pedagogi competenți, ce posedă calități artistice inedite.

De punctat este și faptul că, o altă calitate pe care ar trebui să o aibă un bun cadru didactic este creativitatea. Profesorul creativ oferă posibilitatea elevilor de a-și spune părerea într-o atmosferă neautoritară, promovând o atitudine deschisă, respectă opiniile celorlalți, întărește constant convingerea elevilor că pot emite idei valoroase, antrenându-i în procesul de evaluare, comunicându-le criteriile de evaluare și oferindu-le timpul necesar exersării propriilor capacități. Pentru a stimula activismul și creativitatea elevului, profesorul însuși trebuie să fie un tip creativ și activ, să manifeste un comportament și o atitudine pozitivă în acest sens.

Cadrul didactic își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui artistică, mărturisește Teodora Cozma . Sintetizînd ideile enunțate, putem confirma că cultura pedagogică a profesorului este determinată de personalitatea sa artistică prin următoarele abilități : iubește copiii, stimulează imaginația, dorința de a cunoaște, curajul de a-și exprima opiniile proprii, e blînd și bun, empatic cu izbucnirile de joacă, bucurie, rușine sau eșec, dar necruțător cu lenevia și absența nu pedepsește, ci sancționează și corectează, nu impune materia de studiu, ci îi convinge pe copii că e cea mai importantă, motivîndu-i prin cunoștințele sale perfecte. Fiecare întîlnire cu elevii e bine planificată, regizată iscusit, o lecție de calitate e un spectacol inedit, e ca și o sărbătoare captivantă.

Cadrele didactice specializate în a lucra cu preșcolarii au la îndemână pentru realizarea activităților instructiv-educative o serie de materiale, precum: curriculum, ghiduri, metodici, reviste și lucrări de specialitate. Cu toate acestea, în fiecare demers didactic este prezentă

creativitatea. Fără a fi creativă, educatoarea se găsește în imposibilitatea de a organiza mediul educațional, activitățile și de a interacționa cu cei mici.

Mediul educațional cu care copilul intră în contact de la grupa mică este bine să fie cât mai colorat și atractiv, cu o serie de jucării educative menite să-i ajute dezvoltarea psiho-fizică și să-i stârnească curiozitatea. Educatoarea este cea care, pe lângă picturile murale, care încă și găsesc importanța și necesitatea în grupa de copii, adaugă, anotimp de anotimp, mici artificii: frunze colorate, păsări, fluturi, pompoane, albine, maci etc. În grupa mare, ea îi poate stimula pe copii să ofere idei și să realizeze propria lor amenajare a spațiului. Astfel îi responsabilizează și le dezvoltă simțul estetic.

Activitățile instructiv-educative sunt cele în care educatoarea investește multă creativitate. Începând cu întâlnirea de dimineață, moment în care stimularea creativității la copii se poate realiza cât mai divers și mai atractiv, continuând cu jocurile și activitățile didactice alese, activitățile pe domenii experiențiale și finalizând cu jocurile din finalul programului de dimineață, educatoarea creează adevărate momente vii. Captarea atenției o va realiza de fiecare dată cu mare stil. Fie că o va repeta în celelalte activități, pentru a forma o deprindere sau o obișnuință, fie că de fiecare dată va fi alta, ea va avea nevoie de multă imaginație.

Interacțiunea cu preșcolarii are la bază apropierea sufletească. Copilul cu cât se va atașa mai mult de educatoare, cu atât va fi mai doritor să participe în activitățile organizate, cu atât va respecta regulile grupei, cu atât mai mult va fi atent la nevoile colegilor. Îmbrățișările în diverse momente din zi sunt adevărate destinderi, și pentru copii și pentru educatoare.

Creativitatea acesteia intervine și în modalitățile prin care creează un climat psiho-afectiv pozitiv, prin care preșcolarii își însușesc deprinderi morale și se dezvoltă emoțional. În acest sens, ea nu va uita niciodată de încurajări, de aprecieri pozitive, dar și de mici recompense, cu care preșcolarii pot fi convinși să realizeze diverse sarcini mai mult sau mai puțin dorite.

Grupa mică este etapa în care educatoarea se află în deplina ei activitate creativă. Programul zilnic este pliat pe nevoile copiilor, pe necesitatea însușirii unor reguli, pe dezvoltarea abilităților de socializare. Cântecurile, poeziile, momentele de dans, poveștile, conversațiile, jocurile sunt prezente. Pentru ca preșcolarii mici să participe activ, ea se folosește de intonație, gestică, mimică și diverse artificii ludice. Toate acestea presupun și creativitate!

Organizarea unei serbări este iar un moment creativ, în care educatoarea pune în valoare aptitudinile copiilor și nu doar. Prin secvențe de dans, muzică, scenete hazlii în care sunt angrenați și părinții, se stimulează interacțiunea, se destinde atmosfera și se creează momente memorabile.

Educatoarea zâmbește și dăruiește afecțiune, siguranță, copiilor pe care îi formează! Ca fiecare cadru didactic dispune de strategii de lucru, modele, competențe, dar toate acestea se împletesc cu creativitatea de care dă dovadă în dezvoltarea personalității preșcolarilor!

Bibliografie:

Neculau, A. (coord.), (2003) – Manual de psihologie socială, Iași: Ed. Polirom.

Neculau, A. O perspectivă psihopedagogică asupra stilului de muncă al profesorului. București: Editura Didactică și Pedagogică 2007

Vrăsmaș, E. - „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999.

COMPETENȚA SOCIO-EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARILOR ȘI MODALITĂȚI DE STIMULARE A ACESTEIA ÎN GRĂDINIȚĂ

Profesor învățământ preșcolar, POP GEORGIANA
Școala Profesională Târlîșua

Dezvoltarea socială și emoțională în perioada copilăriei timpurii constituie o piatră de temelie în integrarea și adaptarea copiilor la viața școlară și socială, în vederea asigurării bunăstării sociale și emoționale a acestora.

Conceptul de educație socială și emoțională, adoptat de cei din domeniul educației în Statele Unite ale Americii sub forma originală de „Emotional and Social Learning”, a căpătat un răsunet mondial datorită demersului UNESCO din 2002 de a emite o declarație cu zece principii de bază privind implementarea acesteia. Astfel, în multe dintre statele lumii, educația socio-emoțională reunește programe educative de prevenire a violenței, de disciplinarea, de îmbunătățire a climatului din grădinițe, a mediului curricular și chiar de creștere a performanțelor realizate de către copii. În încercarea de găsi o definiție corespunzătoare sintagmei „educație socială și emoțională”, I.M. Trifan în cartea „Dezvoltarea socială și emoțională în perioada copilăriei timpurii” o propune pe următoarea: „un ansamblu de acțiuni educaționale axate pe anumite principii confirmate de totalitatea influențelor exercitate de societate asupra copilului, prin oferirea de modele comportamentale exemplare al căror scop este realizarea integrării sociale și emoționale a preșcolarilor, în vederea formării unor competențe de viață” (Trifan, I.M., 2019, p.11).

Sintetizând opinia specialiștilor în domeniul psihopedagogic, se impun următoarele considerente în discuția legată de educația socio-emoțională: competența socială se bazează pe dirijarea propriilor emoții și pe empatie; experiențele din copilărie afectează viața adultă; copiilor ar trebui să li se ofere diverse oportunități de interacțiune socială în scopul dezvoltării lor emoționale; părinții și educatorii trebuie să reprezinte exemple pozitive pentru copil, oferindu-i acestuia un comportament moral exemplar; experiența emoțională a individului are impact asupra integrării sociale a grupului.

La o disecție a titlului, se observă o componentă bidimensională: *competența socială și competența emoțională*.

Competența socială se referă la gradul de eficacitate în dezvoltarea interacțiunilor sociale. Conceptul este definit de atributele personale, precum cooperarea și afinitatea pentru socializare, dispoziția pentru ajutor și abilitatea de a iniția și menține relații pozitive, precum și abilitatea de a rezolva conflicte. Printre factorii care influențează felul în care copiii formează și mențin relații sociale cu familia, colegii și profesorii, se numără atașamentul, rezolvarea conflictelor, sociabilitatea și atributele interpersonale. Deși unii copii pot să întâmpine mai multe dificultăți în relațiile lor sociale, abilitatea lor de a face față cu succes în aceste situații depinde de o combinație între atributele lor personale și suportul de care beneficiază. Dezvoltarea competențelor sociale este esențială, întrucât răspunde mai multor nevoi, printre care se numără nevoia de securitate emoțională, cea de sprijin și de protecție, nevoia de comparare socială sau cea a sentimentului de intimitate. Totodată, dezvoltarea acestor competențe reduce factorii de risc care determină performanțe școlare slabe și asigură sănătatea emoțională a copilului. În ceea ce privește modul de realizare a dezvoltării competențelor sociale, este lesne de înțeles că aceasta se bazează pe însușirea unor comportamente importante pentru buna funcționare a relațiilor.

Competența emoțională face referire la diferențele individuale în identificarea, înțelegerea, exprimarea, reglarea și utilizarea propriilor emoții și ale celorlalți, dezvoltarea

acestei competențe având drept scop o adaptare eficientă și de succes la mediul înconjurător. Componentele de bază ale dezvoltării emoționale cuprind următoarele: capacitatea de înțelegere a propriilor sentimente, dar și a ale altora; comunicarea adecvată a proceselor emoționale; empatia și acceptarea sentimentelor altor persoane. Aceste componente reprezintă abilități importante, necesare în procesul de evaluare al situațiilor sociale, îmbunătățind concepția despre lume și societate. Dezvoltarea competențelor emoționale implică îmbunătățirea gradului de conștientizare a emoțiilor unei persoane, exersarea abilității de a controla propriile emoții, ceea ce duce la creșterea gradului de eficacitate în relațiile cu ceilalți. Astfel, succesul interacțiunilor sociale depinde de punerea în balanță a sentimentelor pozitive și negative.

Deși competența socială și competența emoțională reprezintă atribute distincte, se observă că ele sunt strâns interconectate. Un exemplu relevant este cel al copiilor capabili să înțeleagă emoțiile și sentimentele pe care ceilalți le nutresc, aceștia devenind adulți care au formate competențe sociale necesare în viață. Acești copii sunt încrezători, au relații bune, pot comunica eficient, se descurcă la școală și perseverează când întâlnesc o problemă, au un simț al controlului dezvoltat și vor construi relațiile necesare între colegi și adulți pentru a avea succes în viață. Aceste competențe pot asigura curaj în fața elementelor de stres și pot preveni dificultăți de comportament și dificultăți emoționale ulterioare. Astfel, devine evident faptul că educația socio-emoțională este importantă atât pentru debutul școlar, cât și pentru succesul ulterior în pregătirea academică. Teoretic, pregătirea școlară este sporită atunci când copiii au oportunitatea unei relații pozitive cu adulții (părinți și profesori). De asemenea, este foarte important pentru copii să participe la programe care să susțină dezvoltarea competențelor socio-emoționale de la vârste fragede.

Pentru formarea și dezvoltarea competențelor socio-emoționale, trebuie identificate punctele tari ale copilului, precum și comportamentele ce pot fi dezvoltate.

Printre abilitățile emoționale care pot fi urmărite la preșcolar se numără: separarea cu ușurință de părinți; apărarea drepturilor; interesul pentru activități plăcute pentru el; adaptarea cu ușurință; exprimarea furiei prin cuvinte și nu prin acțiuni; nu se retrage din colectivitate; manifestarea de interes pentru activitățile din grădiniță; atunci când trece prin momente stresante apelează la ceilalți copii; atunci când nu se acasă, mănâncă, doarme, merge la toaletă; în majoritatea timpului zâmbește.

Aspectele sociale ce pot fi urmărite la copilul preșcolar sunt: se uită la ceilalți copii cum se joacă; se joacă singur; participă la jocul paralel; interacționează și cooperează cu ceilalți copii; intră în jocul celorlalți copii; respectă rolul stabilit în joc până la final; rezolvă conflictele în mod pozitiv; împarte lucruri cu ceilalți copii; împărtășește experiențele de viață cu ceilalți.

Atunci când educatoarea interacționează cu preșcolarii, folosind o abordare orientată spre nevoile copilului, ea îi ajută să își dezvolte competențele socio-emoționale necesare construirii unei fundații stabile a colectivului, ceea ce conduce la optimizarea capacităților copiilor de a învăța. Există diverse strategii care pot fi utilizate pentru a forma și dezvolta competențele socio-emoționale ale copiilor pe care le vom discuta în cele ce urmează.

1. Modelarea comportamentelor pozitive dezirabile. Momente de învățare pot apărea oricând pe parcursul programului zilei și pentru cei mici reprezintă situații autentice să își practice cunoștințele și abilitățile socio-emoționale. Educatoarea ar putea implica toți copiii să se gândească la moduri constructive de a rezolva o problemă, de a oferi feedback cu privire la ideile lor, de a le oferi sugestii și de a-i încuraja să încerce cele mai bune opțiuni. Modelarea abilităților sociale ale copiilor se realizează în timpul interacțiunilor de joc, cum ar fi: a dăruia, a-și aștepta rândul, a oferi un compliment, a cere ajutorul. În situații concrete, educatoarea îi poate ajuta pe copii să înțeleagă că atunci când au oferit ajutor unui coleg, acesta s-a simțit fericit, în acest fel ajutându-i pe copii să observe legătura dintre comportamentul lor și

sentimentele altcuiva. De asemenea, importante sunt și oferirea de aprecieri pozitive, etichetarea sentimentelor pozitive și informarea părinților în legătura cu abilitățile sociale exersate în sala de grupă.

2. Utilizarea jocului de rol și a dramatizării. Abordarea ludică a stimulării competențelor socio-emoționale oferă copiilor posibilitatea de a-și asuma rolul unui personaj dintr-o poveste familială, astfel acesta reușind să înțeleagă legăturile și relațiile ce se stabilesc între oameni. Acest lucru îi permite preșcolarului să exploreze atitudini, comportamente și valori. Prin intermediul dramatizării și a jocului de rol copiii pot să înțeleagă perspectiva altora, să se angajeze într-un dialog constructiv cu ceilalți, să comunice sentimente, idei, puncte de vedere, să reflecteze asupra opiniilor și atitudinilor celorlalți. Prin intermediul acestui joc, copiii se familiarizează și cu emoțiile și stările pe care le presupune rolul respectiv, învățând să fie în concordanță cu emoțiile lor, dar și să perceapă și să empatizeze cu emoțiile celor din jur. În plus, copiii își dezvoltă autocontrolul prin joacă, în cadrul căreia ei au posibilitatea să interacționeze cu restul copiilor din grupă în lumea imaginară pe care o creează. În cadrul acestui tip de joc, copiii interpretează diverse roluri din viața de zi cu zi, pregătindu-se astfel pentru „scena” vieții sociale. Astfel, jocul de rol este esențial în dezvoltarea conștiinței de sine a copiilor, a conștientizării comunității în care trăiesc și a întregii lumi.

3. Rolul rutinelor și a tranzițiilor. Rutinele și tranzițiile oferă educatoarelor situații autentice prin care pot încuraja formarea și dezvoltarea aptitudinilor socio-emoționale ale preșcolarilor, ajutându-i să înțeleagă importanța acestor abilități. De exemplu, copiii exersează autoreglarea emoțională atunci când trebuie să își aștepte rândul pentru a primi gustarea. În plus, stima de sine a copiilor va crește în momentul în care vor reuși să facă lucrurile pentru ei înșiși. De asemenea, preșcolarii pot fi implicați în stabilirea regulilor, făcându-i să înțeleagă că acestea sunt stabilite pentru a crea un management eficient al grupei și pentru bunăstarea lor. În procesul de elaborare a regulilor, ei învață să se asculte unul pe celălalt înainte de a lua decizii și să dezvolte un sentiment de responsabilitate pentru tot ceea ce se întâmplă în sala de grupă. Atunci când li se oferă copiilor posibilitatea de a decide asupra regulilor grupei, aceștia învață despre angajament și responsabilitate, fiind mult mai dispuși să coopereze, să manifeste respect reciproc și să își exercite autocontrolul.

4. Angajarea copiilor în activități pe grupuri mici. Atunci când copiii lucrează sau se joacă în grupuri mici, ei dezvoltă aptitudini sociale importante. Ei învață cum să interacționeze politicos cu ceilalți, să lucreze în mod cooperativ, să se asculte reciproc și să negocieze în rezolvarea conflictelor. Când copiii sunt angajați în activități pe grupuri mici, rolul cadrelor didactice este acela de a încuraja interacțiunile dintre ei.

5. Utilizarea poveștilor, rimelor, cântecelor și marionetelor. Prin povești copiii își pot dezvolta sentimentele și clarifica gândurile. Tot prin intermediul poveștilor se exersează recunoașterea, exprimarea și înțelegerea emoțiilor, precum și găsirea soluțiilor de reglare emoțională și comportamentală. Pe măsură ce încep să exploreze lumea, copiii se simt deseori nesiguri și, ulterior, se tem de situații noi. Folosirea păpușilor ajută la crearea unui mediu sigur pentru ei și îi ajută să se exprime și să vorbească despre aceste emoții deoarece copiii trebuie încurajați să își exprime emoțiile.

Concluzionând, actualitatea și importanța problemei abordate sunt determinate de premise teoretice și practice, precum rolul formării și dezvoltării competențelor socio-emoționale în asigurarea adaptării copiilor la viața socială, în reducerea comportamentelor indezirabile și asigurarea bunăstării sociale și emoționale. Înțelegerea și managementul emoțiilor asociate cu abilități sociale pot fi deprinse și dezvoltate indiferent de vârstă, însă avantajele sunt cu atât mai mari cu cât accesarea de programe de dezvoltare socio-emoțională se realizează mai devreme. Dezvoltarea acestor competențe la preșcolari este nu doar utilă, ci și necesară pentru dezvoltarea lor ontogenetică. Reprezentând un produs al dezvoltării emoționale, competențele socio-emoționale duc la optimizarea implicării preșcolarilor în

activitățile din grădiniță și la obținerea de performanțe înalte, inclusiv în viitor, în perioada școlarității.

Bibliografie

- Trifan, I.M. (2019), *Dezvoltarea socială și emoțională în perioada copilăriei timpurii*, Editura C.H. Beck, București.
- Rime, B. (2008), *Comunicarea socială a emoțiilor*, Editura Tei, București.
- Roco, M. (2004), *Creativitate și inteligență emoțională*, Editura Polirom, Iași.

IMPORTANȚA POVEȘTILOR ÎN DEZVOLTAREA COMUNICĂRII A PREȘCOLARI

Profesor pentru învățământ preșcolar, POP LUMINIȚA GABRIELA,
Profesor pentru învățământ preșcolar, MATEIU LARISA ADINA
Grădinița cu Program Prelungit, nr. 12 Bistrița

Cunoscându-se faptul că rolul limbajului și al comunicării este hotărâtor în formarea și dezvoltarea personalității copilului, în îmbogățirea capacității acestuia de a intra în relație cu ceilalți copii și cu adulții, de a interacționa cu mediul, de a-l cunoaște și de a-l stăpâni prin explorări, încercări, exerciții, experimente, în descoperirea de fiecare copil a propriei identități și în dobândirea deprinderilor de a învăța, a fost necesară tratarea integrată a problemelor. Acest lucru favorizează identificarea unicității copilului, cultivarea aptitudinilor lui creative. Activitățile integrate stimulează interesul copilului pentru cunoaștere.

Datele înregistrate atât la probele inițiale cât și la cele finale ne permit să afirmăm că în urma desfășurării acestui experiment se confirmă ipoteza formulată: prin utilizarea combinată a metodelor tradiționale și a celor moderne în cadrul activităților de povestire, vocabularul copiilor se îmbogățește mai mult.

Analizând datele oferite de cercetare am constatat următoarele:

- utilizarea unor strategii de predare - învățare prin combinarea metodelor tradiționale cu metode moderne asigură creșterea eficienței învățării;
- folosirea metodelor active și interactive, în cadrul activităților de povestire, duce la educarea și dezvoltarea limbajului, facilitează atitudinea activă a preșcolarului;
- lucrul în echipă are efecte benefice, atât în planul învățării cât și în planul climatului psiho- social;
- învățarea activ - participativă și învățarea interactivă pun amprenta pe stilul de învățare al fiecărui preșcolar.

Rezultatele superioare ale copiilor din grupa, sunt justificate prin aplicarea la clasă a metodelor active și interactive de grup. Acestea oferă copilului posibilitatea să parcurgă singur calea spre învățare. Acest drum, parcurs de copil devine cel mai spectaculos exercițiu de interacțiune dintre mințile copiilor care ne bucură când observăm progrese de la o perioadă la alta. Așa cum am mai amintit, metodele moderne acționează asupra modului de gândire și de manifestare a copiilor.

Prezentate ca niște jocuri de învățare, de cooperare, distractive, nu de concentrare, metodele interactive, învață copiii să rezolve probleme cu care se confruntă, să ia decizii în grup și să „stingă” conflictele apărute la această vârstă.

Situațiile de învățare rezolvate prin metode interactive de grup dezvoltă copiilor gândirea democratică deoarece exersează gândirea critică și înțeleg că atunci când caracterizează un personaj, (analizează) un personaj, comportamentul unui coleg, o faptă bună sau una rea, un eveniment, ei critică comportamentul, ideea, nu critică personajul din poveste sau copilul, adultul. Aceste metode îi învață pe copii să critice un comportament neplăcut din viața de zi cu zi pentru a învăța cum să-l evită. Copiii aduc argumente, găsesc soluții, dau sfaturi care sunt folositoare, din care toți învață.

Foarte importantă este alegerea momentului din lecție, dintr-o zi, personajul- copil și fapta lui deoarece ele reprezintă punctul cheie în reușita aplicării metodei și nu trebuie să afecteze copilul. Acesta este punctul culminant al metodelor care introduc în dezbateri comportamente reale, din viața copilului.

În grădiniță, domeniul experiențial limbă și comunicare, reprezintă un front larg și favorabil activității de educare și dezvoltare a vorbirii preșcolarilor, de îmbogățire și activizare a vocabularului. Mijloc de expresie și comunicare, limba este însușită de copil încă din primul an de viață, grădinița asigurând continuarea învățării începute în familie.

Nu atât informarea copiilor cu o cantitate de informații, ci formarea și dezvoltarea aptitudinilor de a primi noi cunoștințe și de a le aplica în condiții variate, constituie o sarcină importantă în procesul educativ. Metodologia didactică cere a fi considerată, în direcția unei mobilizări intense a copiilor în actul educativ, a transformării acestora în factori ai propriei modelări.

Se cere să-i creăm copilului condiții ca singur să descifreze unele taine ale cunoașterii. Apelul la activitatea creatoare a preșcolarului, ca un proces de asimilare și acomodare, creează condiții pentru formarea și interiorizarea operațiilor intelectuale, proces prin care se produce dezvoltarea intelectuală.

În activitatea optimală, copilul este supus unui efort susținut. Pentru aceasta, se cere a se acționa temeinic și creator, copilul având perspectiva clară a ceea ce are de făcut, oferindu-i-se, în același timp, imbolduri motivaționale durabile.

Când învățarea se altoiește pe o puternică dinamică motivațională, care permite copilului să realizeze o solicitare productivă superioară forțelor sale intelectuale, se poate spune că activizarea devine într-adevăr eficientă pentru formarea personalității sale.

Factorul cel mai important în realizarea unui învățământ activ este dascălul. El conduce o acțiune educațională complexă. Din propunător, deținător al unor cunoștințe, el devine un organizator al condițiilor de muncă al copiilor. Pentru realizarea sarcinilor sale, educatoarei i se cere o pregătire de specialitate psihopedagogică temeinică, care trebuie să fie la nivelul cerințelor contemporane.

Pe de altă parte, familia este profund interesată în creșterea și educarea copiilor. Ea are datoria de a cultiva la copii gustul pentru cercetare, pentru aflarea noului, fie din cărți, fie cu ajutorul mijloacelor audio-vizuale moderne.

Încercând să cunosc îndeaproape nivelul și caracteristicile individuale ale vorbirii copilului, am căutat procedeele și metodele cele mai eficiente pentru continua dezvoltare a vocabularului lor. Pentru a ști exact unde și cum trebuie să se acționeze cu insistență pentru corectarea vorbirii preșcolarilor, am avut în vedere cele mai frecvente greșeli tipice de vocabular dintre care pot aminti:

- neînțelegerea parțială sau totală al sensului propriu al cuvintelor sau al expresiilor lexicale;
- nesesizarea sensului figurat al cuvintelor sau al locuțiunilor;
- folosirea pleonasmului;
- confundarea valorii sinonimice sau omonimice a cuvintelor;
- utilizarea incorectă a termenilor științifici;
- folosirea regionalismelor;
- folosirea unor elemente de jargon sau de argou;
- dezacordul dintre subiect și predicat.

Prin munca la grupă, prin observare, investigare și experimentare, am ajuns la concluzia că obiectivele dezvoltării, activizării și nuanțării vocabularului copiilor se pot realiza numai dacă educatorul ține cont de următoarele cerințe:

- sarcinile îmbogățirii vocabularului trebuie urmărite în orice activitate, în orice împrejurare și la toate activitățile desfășurate;
- orice cunoaștere a realității, orice distincție între idei sau între sentimente se sprijină pe vocabular și se fixează prin cuvinte;

- explicația cuvintelor nu trebuie să fie doar de natură lexicală, rupte de cea de natură fonetică, grafică și gramaticală;
- pentru activizarea vocabularului deosebit de eficiente sunt repovestirile în care preșcolarii trebuie să folosească cuvinte noi și expresii frumoase;
- este absolut necesar ca educatorul să selecteze cuvintele și expresiile necunoscute din texte și să le explice în funcție de nivelul grupei, bazându-se pe cercetarea dicționarelor și pe analiza aspectelor de polisemie și sinonimie în diferite contexte;
- „stilul” vorbirii educatoarei se răsfrânge puternic asupra vorbirii copiilor din grupa sa în orice împrejurare;
- o atenție deosebită trebuie acordată familiarizării cu „cartea” și abordării într-o viziune interdisciplinară a îmbogățirii și activizării vocabularului;
- limba română asigură învățarea unora dintre instrumentele de bază ale activității intelectuale: cititul, scrisul, exprimarea corectă orală și scrisă, care se amplifică în întreaga evoluție viitoare a preșcolarilor;
- în activitatea de educare a limbajului, sunt importante metode și procedeele folosite la grupă, în special metodele active și interactive.

Pornind de la studiul unei bibliografii relativ bogate și având la bază experiența la clasă, am prezentat, prin intermediul povestirii, câteva modalități de îmbogățire a vocabularului copiilor. Motivația reprezintă o verigă importantă în participarea activă și conștientă a copiilor la activități. Un aspect concret al acestui fenomen îl constituie trebuințele de performanță. Interesele de cunoaștere ale copiilor încă de la grădiniță, deși nu sunt încă precis diferențiate, se manifestă sub forma unor preferințe ce sunt determinate de reușita copilului, de satisfacția acestuia. Activizarea preșcolarilor se realizează printr-o îmbinare eficientă între metodele activ-participative și cele tradiționale. Metodele activ-participative trebuie folosite în momentul dobândirii de noi cunoștințe și în toate celelalte etape ale muncii cu copiii, asigurând o însușire temeinică a cunoștințelor. Tot ceea ce se învață în grădiniță are ca scop cultivarea unei exprimări orale armonioase, obiectiv îndeplinit în special prin activitățile de educarea limbajului, primordială fiind povestirea și utilizarea unor metode de predare-evaluare adecvate. Omul școlii nu poate vedea perfecțiunea, ci simte doar setea de perfecțiune. E un fel de destin al meșterului Manole care numai ce terminase de construit marea mănăstire, că și visează alta mai măreață, frumoasă și luminoasă. Se spune deseori că acei copii care au parte de dascăli creativi vor fi și ei creativi urmărind modelul.

ROLUL EDUCATOAREI ÎN FORMAREA PREȘCOLARULUI

Profesor învățământ preșcolar, POP MIHAELA
Grădinița cu Program Prelungit Nr.12 Bistrița

„Cu fiecare copil pe care-l educăm, câștigăm un om”. (Victor Hugo)

Procesul instructiv educativ desemnează activitatea didactică ce se desfășoară organizat, instituționalizat și planificat pe baza unor strategii didactice adecvate, de un personal calificat (educatori, institutori, învățători și profesori), având ca finalitate formarea personalității armonioase a celor educați și integrarea lor socio-profesională.

Pentru o bună desfășurare a procesului instructiv educativ în grădinița de copii trebuie subliniată importanța respectării particularităților de vârstă și individuale ale copiilor preșcolari prin faptul că toate formele de activitate instructiv educative trebuie să fie adaptate capacităților de asimilare, posibilităților reale ale celor vizați. Este vorba și de particularitățile individuale ale fiecărui preșcolar, dar și de specificul dezvoltării stadiale pe categorii de vârstă ale copiilor, având în vedere că există caracteristici comune, dar și trăsături ce definesc individualitatea fiecărui copil, în funcție de zestrea genetică, experiența de viață, mediul familial și social din care provin, accesul la sursele de informare, situația materială ș.a.

Orice activitate educațională se întemeiază pe cunoașterea psihologică a subiecților care fac obiectul unei astfel de intervenții. Calitatea procesului de educație în grădinița de copii depinde în mod esențial de abilitățile psihologice ale celor ce-l întreprind. Emile Planchard a sintetizat această idee în sintagma: “Nemo psychologus, nisi paedagogus” (Nu poți să fii pedagog fără a fi psiholog) tocmai pentru a sublinia forța acestei interdependințe. Educatoarele din grădiniță fac parte din categoria acelor agenți educaționali care au fost investiți de societate cu misiunea de a orienta procesele dezvoltării psiho-fizice a copiilor către un curs mereu ascendent, în scopul valorificării superioare a potențialului lor nativ și pentru favorizarea unei bune integrări în societate a acestora. Astfel, educatoarele trebuie să fie în permanență atente la transformările ce se produc în organismul copilului, să le surprindă specificitatea, să faciliteze manifestările favorabile și să împiedice manifestarea acțiunilor nefavorabile.

O abordare realistă a copilului din punct de vedere psihologic presupune concentrarea educatorului spre următoarele aspecte: observarea și consemnarea unor manifestări obiective ale copilului; particularități ale dezvoltării psiho-fizice; abilități concrete de acțiune; performanțe lingvistice; pătrunderea în aspectele subiective ale experiențelor personale ale copilului încercând să răspundă la întrebări de genul: cum privește el lumea? dar relațiile cu ceilalți? ce crede, ce știe ori ce simte el?

Ca să poată acționa în cele două sensuri, educatorul va trebui să adopte el însuși a atitudine duală: să fie, pe de o parte, un observator extern, obiectiv, ca un spectator care pur și simplu consemnează date brute; să fie, pe de altă parte, un observator activ care încearcă să înțeleagă experiențele copilului, succesele, eșecurile lui, să le influențeze uzând de propriile sale experiențe. Printr-o asemenea duplicitate educatorul poate culege informații care să-i permită atragerea copilului în proiecte pe care el le hotărăște.

Prin cunoașterea psihologiei copilului, educatoarea sau institutorul dispun de date privind caracterizarea generală a dezvoltării psiho-fizice a copilului în general, a formei fundamentale de activitate-jocul (de manipulare, mișcare, de imitație, cu reguli, de creație, simbolic ș.a), pe categorii de vârstă (preșcolară-mică, mijlocie, mare și grupa pregătitoare pentru școală). De asemenea, este nevoie și de studierea atentă, minuțioasă a manifestării comportamentului fiecărui copil în parte, a investigării cauzelor extra-școlare ale diferitelor

aspecte ale cunoașterii, afectivității, motivației, acțiunii voluntare, manifestărilor caracteriale incipiente, pozitive și negative pentru a organiza un învățământ pe măsura fiecărui copil, deci individualizat, adecvat nevoilor fiecăruia și care să conducă la maximizarea adaptabilității la viața școlară viitoare.

De exemplu, prin opțiunile, cadrul didactic va organiza activități pe grupe mari, mici sau individuale, în care disponibilitățile și înclinațiile firești ale copilului să fie puse în acțiune și să conducă la afirmarea creativă, la creșterea autonomiei și la dezvoltarea unor aptitudini personale. Copilul, tratat ca o entitate distinctă și nu doar ca un membru al unui grup, “se dezvoltă” educatorului, care-l poate ajuta să se dezvolte la potențialul maxim pe care natura sa îl permite.

J. Chateau făcea următoarea afirmație legată de importanța jocului, indiferent de natura sa, pentru viața copilului: “Copilăria este ucenicia necesară vârstei mature, iar prin joc copilul își modelează propria sa statuie”.

Sentimentul de siguranță, încredere și acceptare pe care i le conferă contextul jocului permit copilului să își exprime emoțiile, să-și asume riscuri, să încerce să experimenteze, să descopere lucruri noi, să treacă peste dezamăgiri, nereușite. În joc nu există corect și greșit, pentru că la vârsta preșcolară jocul simbolic permite să schimbăm/inventăm realități, reguli, personaje.

În viața copilului jocul este o activitate deosebit de atrăgătoare care evoluează între ficțiunea pură și realitatea muncii (M. Debesse, 1967) și ne ajută să cunoaștem mai bine înclinațiile copilului, fiind cel mai bun turn de observație de unde putem avea o vedere de ansamblu asupra dezvoltării personalității copilului. Jocul permite educatorului urmărirea copilului sub toate aspectele dezvoltării sale, în întreaga sa complexitate: cognitiv, motor, afectiv, social, moral.

Pentru copil „jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este sintagma, atmosfera în care ființa sa psihologică poate să respire și, în consecință, poate să acționeze” (Ed. Claparede, 1936). Nu ne putem imagina copilăria fără râsetele și jocurile sale. Un copil care nu știe să se joace, “un mic bătrân”, este un adult care nu va ști să gândească.

Întrucât jocul este activitatea de baza desfășurată în grădinița de copii, am subliniat importanța sa pentru formarea și dezvoltarea armonioasă a personalității preșcolarului, de aici decurgând necesitatea implicării active și emoționale a educatorului atât în alegerea cât și în organizarea, derularea și supravegherea jocurilor copiilor.

Noi, cei care lucrăm cu copiii, trebuie să-i tratăm din perspectiva dezvoltării, percepându-i ca fiind unici, demni de respect și înțelegere; doar astfel vom putea crea pentru ei experiențe satisfăcătoare. Realizând o educație care răspunde necesităților copilului, stilului predominant de învățare al acestora, care se centreează pe proces, nu pe produs, cadrul didactic îndeplinește mai multe roluri: “arhitect”, observator/evaluator, regizor, mediator/facilitator (după Carter, Margie, Curtes, Deb, *Traning Teachers*).

Ca „arhitect” educatorul evaluează spațiul din perspectiva ochiului copilului, adaptează spațiul la necesitățile și interesele jocului, creează posibilități de a explora lumina, umbra, sunetele, culorile, textura, integrează elemente din lumea de afară în mediul sălii de grupă, etichetează mobilierul și materialele pentru a facilita învățarea.

Ca observator/evaluator educatorul se comportă ca un cercetător, realizând continuu observări ale tuturor copiilor pentru a identifica: preferințe, interese, cunoștințe, frustrări, atașamente, competențe, stări, comportamente ale copiilor. Observarea ne orientează în aprecierea progreselor copilului în atingerea obiectivelor educației timpurii. Înregistrând datele observațiilor efectuate, educatorul poate realiza o proiectare a învățării cât mai adaptată nevoilor și intereselor copiilor și o evaluare cât mai precisă, realistă și obiectivă.

Ca regizor, educatorul poate promova numeroase strategii și tehnici interactive pentru a promova învățarea, poate crea oportunități echitabile pentru toți copiii. Educatorul regizează

un anumit scenariu prin selectarea de teme și materiale sugestive, ajustează sarcinile la posibilitățile copiilor, stimulează lucrul în echipă al copiilor. Este esențial să ținem seama de calitățile unice ale fiecărui copil, să respectăm ritmul propriu de dezvoltare. De asemenea construim parteneriate educaționale de decizie și acțiune: grădiniță-familie-copii-comunitate.

Ca mediator/facilitator educatorul creează copiilor un mediu stimulat de joc, favorabil pentru a-și exprima necesitățile, sentimentele și emoțiile. Ca educatori facilităm comunicarea între copii, creăm ocazii de dialog între copii, între copii și adulți, stimulăm posibilități de exprimare creatoare, independență în gândire, comportament, stimulăm exprimarea și respectăm opinia copilului. De asemenea echilibrăm eforturile copilului cu posibilitățile lui spre a-i favoriza dezvoltarea, dar și autocontrolul în interacțiunile sociale, ajutăm copilul să-și extindă experiența de cunoaștere, să o conștientizeze, și nu în ultimul rând favorizăm trăirea unor experiențe reale de către copii, experiențe de viață care ulterior vor stimula jocul.

În concluzie, rolul educatoarei în interacțiunea cu copilul, cu dezvoltarea sentimentului de apartenență la grup este major și își pune amprenta asupra conturării și dezvoltării continue a personalității copiilor preșcolari. Să nu uităm că toți copiii au în comun câteva lucruri esențiale: au nevoie de dragoste, de securitate, de hrană bună, de sprijinul nostru ca să crească, să se dezvolte sănătos și să învețe.

„A crește un copil este un lucru riscant; căci reușita depinde de multă trudă și grijă, iar nereușita întrece orice altă durere”, spunea marele Democrit.

Bibliografie:

1. Ezechil, L., Păiși, M. – Laborator preșcolar, Editura V&I Integral, București, 2001
2. Voiculescu, E. – Pedagogie preșcolară, Editura Aramis, București, 2001
3. Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de la 3 la 6/7ani

VOCAȚIA ȘI MOTIVAȚIA ÎN ACTUL DIDACTIC

Profesor învățământ preșcolar, REMAN ANA MARIA,
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Modernizarea actului didactic, cât și rezultatele deosebite obținute în activitatea cu copiii, atestă eficiența pregătirii a cadrelor didactice în domeniul profesional, interesul crescut al acestora pentru activitatea de formare și perfecționare continuă.

Când vorbim despre formarea eficientă a cadrelor didactice, trebuie să avem în vedere cunoștințele multiple ale acestora, dobândite în urma studierii explorărilor pedagogice și psihologice ale cercetărilor. Numai în acest fel, actul didactic poate fi de calitate și centrat pe formarea personalității copiilor, pe influențarea lor pozitivă în continuă formare și dezvoltare.

Pe parcursul procesului de formare profesională, cadrele didactice dobândesc noi competențe, abilități și cunoștințe cu privire la potențialul metodelor și mijloacelor de învățare pentru elevi, dar în același timp se dezvoltă nu doar profesional, ci și la nivel social și personal.

Prin excelență profesia didactică presupune permanenta formare și dezvoltare a cadrului didactic astfel încât acesta să poată să îi poată oferi celui pe care îl învață o perspectivă comprehensivă asupra domeniului pe care îl predă. Cadrul didactic din orice specializare se angajează astfel într-un proces de formare care îi va dezvolta cariera periodic până la finalul acesteia. Dezvoltarea profesională prin participarea la cursurile de perfecționare este necesară pentru ca profesorul să poată să ofere o imagine asupra lumii științifice contemporane și să își însușească maniere eficiente de interacțiune cu elevii.

Activitatea didactică a profesorului, depășește evidențierea unor calități personale ale acestuia, apreciate prin terminii de: vocație, talent, măiestrie, prin faptul că presupune însușirea unui sistem complex de cunoștințe teoretice, formarea unor deprinderi, abilități, competențe, calități și asumarea unor roluri, într-o manieră riguroasă și controlată, ceea ce reprezintă profesionalismul său.

Pe lângă activitatea didactică profesorul desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă. Desfășurându-și activitatea profesională în cadrul școlii, dascălul nu încetează de a fi un educator și în afara ei, urmărind, bineînțeles, obiective specifice și apelând la mijloace și forme adecvate.

Măiestria didactică în aplicarea curriculumului actual nu este suficientă, dacă nu este însoțită de o bună cunoaștere a copiilor și de un volum de achiziții care să asigure realizarea obiectivelor cadru, obiective ce reprezintă și finalități ale educației.

Vocația este aptitudinea deosebită pentru o anumită artă sau știință: chemare, predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie, este meseria sau cariera pentru care simți că ești făcut.

Dezvoltarea unei cariere începe în copilărie și se întinde, de fapt, pe toată durata vieții. Atunci când ești pasionat de un domeniu, rămâi cu o curiozitate de a afla mereu mai mult.

Dezvoltarea unei cariere se bazează pe stabilirea unei identități vocaționale- această identitate vocațională își are sursa în întrebarea : Ce fel de profesionist sunt eu?. Este despre a te regăsi într-o activitate anume. Dar e nevoie și de muncă, dedicare și disciplină. Pentru că până ajungi la un anumit nivel de profesionalism într-un domeniu, e nevoie de ani de zile.

Principalele motive pentru care ne alegem cariera didactică este plăcerea de a lucra cu copiii, dorința de a ajuta copiii în a avea succes și pasiunea pentru disciplina pe care o vom preda.

Motivația pentru cariera didactică reprezintă astăzi o prioritate a oricărei politici de reformă, nu doar în domeniul învățământului ca atare, ci în plan mai larg, social. Așa cum sistemul de învățământ reprezintă motorul de dezvoltare pentru progresul social, tot așa resursa umană reprezintă elementul cheie privind succesul și viabilitatea măsurilor de reformă la nivelul sistemului de învățământ.

Profesori motivați înseamnă elevi motivați deci, există o legătură pozitivă între motivația elevilor și motivația cadrelor didactice.

Dacă cadrele didactice nu sunt motivate de profesiunea pe care o practică este probabil și posibil apariția unei stări de demotivare la cursanții acestora. Pe de altă parte, lipsa de atractivitate a carierei didactice ar putea conduce la realitatea faptului că nu vor mai fi atrase spre această profesiune resursele umane cele mai valoroase (pe care același sistem de învățământ le produce!) .De ce este important să identificăm factorii semnificativi care definesc motivarea pentru cariera didactică? Pentru că astfel putem să intuim că motivația cadrului didactic are un important efect asupra sistemului de învățământ și rezultatele acestuia.

Cei care predau nu pot „doar” preda, nici educa. Este necesar să aibă grijă de birocrație, de certificări. Profesia didactică nu este niciodată „personală”: dialoghează cu instituția, este afectată de transformări sociale, este inserată într-un context relațional care implică elevi, alți profesori, personal de conducere și administrativ.

Educația este o profesie de îngrijire. Și îngrijirea implică adesea preluarea problemelor și așteptărilor legate nu numai de predare, ci și de elevi, bunăstarea lor, dificultățile lor, dezvoltarea lor.

MODALITĂȚI DE FORMARE A LIMBAJULUI MATEMATIC

Profesor învățământ primar, RETEGAN MIHAELA
Liceul Tehnologic „Ion Căian Românul” Căianu Mic

„Într-un petec de grădină arunci sămânța plantei și te interesezi de florile ce ies. Și să rămâi rece la înflorirea sufletească a elevilor tăi?” (Titu Maiorescu)

Într-adevăr, nu putem rămâne nepăsători față de formarea elevilor noștri, de formarea omului ca om, deoarece, după cum spunea Dottrens, atunci când alcătuia jurământul dascălului, „Îmi voi exercita profesiunea cu conștiință și demnitate. Voi vedea în elevii mei nu atât școlari, cât copii, și nu voi uita niciodată că, pentru partea care îmi revine, sunt răspunzător pentru destinul lor”. Cu toții putem învăța de la tot ce ne înconjoară, dacă suntem atenți și buni observatori. Putem să acumulăm experiență în școala vieții, învățând de la alții. Dar cea mai eficientă modalitate de învățare este în școală unde există resurse specifice învățării, unde se aplică metode eficiente pentru învățare, unde se încearcă căile cele mai bune de comunicare în relația profesor – elev, elev – profesor, elev – elev.

Și limbajul matematic, noțiunile matematice se învață prin repetare, folosind anumite metode, dar fiind un limbaj al conceptelor mai abstracte, mai generale se introduc cu unele dificultăți. Copiii au primul contact cu noțiunile matematice în perioada preșcolară, în grădiniță. În această perioadă iau contact cu expresiile lingvistice legate de orientarea spațială „sus”, „jos”, „stânga”, „dreapta”, „mai sus”, „mai jos”, fac exerciții de numire și recunoașterea figurilor geometrice, învață să formeze mulțimi de obiecte, stabilesc relații între ele în funcție de anumite criterii (culoare, mărime, formă) și apoi clasifică, compară și ordonează mulțimile (precizează mulțimea cu mai multe/ mai puține elemente, asociază o cifră cu numărul de elemente al unei mulțimi), folosind chiar limbajul matematic specific. Pot fi folosite multe exemple din viața reală pentru introducerea relațiilor de ordine (primul la școală, cel mai mic/mare obiect).

Totuși când copiii intră în ciclul primar, prezintă disponibilități lingvistice reduse. Ei nu sunt capabili să susțină o conversație matematică, dar asta datorită faptului că nu totul este accesibil la vârsta preșcolară și școlară mică. Copiii își dezvoltă limbajul matematic progresiv și încep să înțeleagă termenii din expresiile lingvistice matematice. Astfel, începând cu clasa pregătitoare elevii cunosc denumirile de „orizontal”, „vertical”, „oblic”, „plus”, „minus”, „egal”, „adunare”, „scădere”, „sumă sau total”, „rest sau diferență”, pe care prin exerciții îi și conștientizează.

De exemplu, pentru exercițiile

$$2+3=5,$$

$$6-3=3,$$
 copiii pot să răspundă întrebărilor:

„Ce este scris la tablă?” (... o operație de adunare/scădere)

„Cum se numește semnul adunării/scăderii?” (... plus/minus)

„Cum se numește rezultatul adunării/scăderii?” (... sumă sau total/ rest sau diferență)

Până aici totul se învață repetând zi de zi. Ca profesor, realizezi că elevii încep să conștientizeze acești termeni atunci când pot să răspundă cerințelor:

„Citiți suma/diferența exercițiilor scrise la tablă!”

„Calculați suma/diferența numerelor...” sau atunci când învață să formuleze probleme pornind de la operații date, ocazie cu care află și elementele care compun o problemă, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească niște enunțuri pentru a fi probleme.

Pentru a răspunde acestor cerințe elevii conștientizează că suma este rezultatul adunării, iar diferența este rezultatul scăderii.

Mai apoi se introduc termenii „cu... mai mare/mult”, „cu ... mai mic/puțin”. Pentru a realiza că aceștia se asociază cu operația de adunare, respectiv de scădere, este necesar ca întotdeauna rezolvând exerciții cu operațiile de adunare sau de scădere, elevii să răspundă întrebărilor: „Cum sunt termenii adunării față de sumă?”, „Cum este suma față de oricare dintre termeni?”, „Cum este descăzutul față de diferență?”, „Cum este descăzutul față de scăzător?”, „Cum este diferența față de descăzut?”. Făcând aceste precizări, elevii vor conștientiza că un exercițiu care are ca cerință „aflați un număr cu ... mai mare” se rezolvă prin operația de adunare, iar un exercițiu cu cerința „aflați un număr cu ... mai mic” se rezolvă prin operația de scădere. Tot aceste informații sunt utile la aflarea numărului necunoscut, atunci când elevii vor putea explica că descăzutul se calculează prin adunare, pentru că descăzutul este mai mare decât scăzătorul, iar scăzătorul se calculează prin scădere, pentru că scăzătorul este mai mic decât descăzutul, că termenul necunoscut al adunării se calculează prin scădere pentru că orice termen este mai mic decât suma. Toate aceste cunoștințe constituie baza în rezolvarea ecuațiilor, notiune introdusă începând cu clasa a V-a.

Urmează apoi și alți termeni întâlniți în cerințele problemelor simple: „mai vin”, „punem lângă”, „mai aduce”, „cheamă” etc., care sugerează operația de adunare sau „au zburat”, „au plecat”, „s-au spart” pentru operația de scădere. Copiii sunt foarte interesați și de simple povestiri, ghicitori sau poezioare matematice, însoțite de imagini suport, cu ajutorul cărora identifică operațiile necesare rezolvării unor probleme. De asemenea, se mai pot folosi, jocuri interactive de pe diferite platforme, acestea atrăgându-i pe copii prin diversitatea lor, prin coloritul vesel și prin elementul de noutate pe care îl propun. Astfel, se realizează corespondențe utile între expresiile întâlnite în conținutul problemelor și operațiile matematice. Dar, există situații de „falsă adunare”, „falsă scădere” întâlnite în probleme, care pot conduce la erori, care produc derută în rândul elevilor care încearcă rezolvarea problemelor prin automatisme. De exemplu: „Din cei 17 elevi ai clasei a II-a, 4 au lipsit. Câți copii vor fi *de toți* la școală ?” sau „Din grădină *am luat* 5 trandafiri. Câți trandafiri erau dacă *au rămas* 6?”, „Cu cât este *mai mare* 9 decât 3?”. Rezolvând astfel de probleme, elevii conștientizează că același termen, folosit în situații problematice diferite, poate să fie asociat cu o altă operație decât cea crezută inițial. Prin recunoașterea și folosirea acestor expresii în probleme simple, elevii vor ajunge să le descopere și să le folosească corect și în problemele complicate. Elevii care nu stăpânesc suficient limbajul matematic și nu îl conștientizează, nu pot rezolva probleme în care apar exprimări matematice diferite.

Am prezentat câteva modalități prin care învățătorul poate să dezvolte limbajul matematic al elevilor. Este necesar să se încurajeze exprimarea verbală matematică, deoarece înțelegerea limbajului în care este redactată o problemă, contribuie în mod esențial la rezolvarea ei.

Bibliografie:

1. Lector univ. dr. Ioan Neacșu – coordonator, *METODICA PREDĂRII MATEMATICE LA CLASELE I-IV*, E.D.P. BUCUREȘTI, 1988.
2. 2.***, *REVISTA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR*, BUCUREȘTI, vol.1/1991.

EDUCAȚIE ȘI PROSPECTARE

Profesor învățământ preșcolar, ROMAN EUGENIA LAVINIA
Școala Gimnazială „Grigore Silași”, structura
Grădinița cu Program Prelungit „Abă ca Zăpada” Beclean

Educația reprezintă o componentă complexă a existenței umane, care asigură întâlnirea dintre individ, societate și întreaga viață socială, și, prin aceasta, pregătirea și formarea lui pentru viața prezentă și pentru viitor. Anticiparea viitorului din perspective științifice reprezintă azi o necesitate obiectivă a omului, pus în situația de a găsi soluții eficiente la cele mai diverse probleme cu care se confruntă. Așadar, o educație cu adevărat modernă este orientată spre viitor și urmărește o formare și o modelare a omului nu doar adaptativă, ci și anticipativă, bazată pe o filosofie a educației reconsiderată drept permanentă. Aceasta justifică aserțiunea că domeniul educației este domeniul în care se fac cele mai rentabile investiții pe termen mediu și lung, investiții care trebuie să se bazeze cât mai mult pe prospectarea viitorului, pe studierea „viitorilor posibili în educație”. În acest sens, profesorul Constantin Cuceș afirmă că „nu numai realul este demn de a fi cercetat, ci și posibilul, viitorul probabil”. Știința educației nu va încrimina în fața unei realități și nu se va supune limitelor prezentului, ci se va aventura să construiască proiecte, scenari, trasee dezirabile și concretizabile în perspectiva temporală. Menirea educației de a pregăti omul de azi pentru ziua de mâine este dificilă, cu atât mai mult cu cât nu este vorba despre un viitor pe care să îl cunoaștem în totalitatea sa, ci de unul schițat, proiectat, având în vedere schimbările rapide și profunde din lumea contemporană. “A educa înseamnă a munci pentru viitor” consideră Gaston Mialaret. Firește că educația nu reprezintă o soluție universal valabilă și nu poate face singură miracole, însă este o dimensiune extrem de importantă a vieții și un subsistem al societății, care trebuie să facă față solicitărilor și provocărilor tot mai numeroase și complexe ale lumii actuale și viitoare, devenind flexibilă, adaptabilă, formativă, integratoare și continuă.

Anticiparea și explorarea viitorului nu se pot desfășura pornind de la o simplă analiză și reconsiderare a unei dimensiuni sociale, prin extrapolări și globalizări, fără să se țină cont de toate celelalte dimensiuni socio-umane. Educația nu mai poate fi doar reproducătoare a exigențelor sociale ci, pătrunzând în cele mai fine articulații ale societății, se constituie într-un factor de propulsie socială, de progres, tocmai prin afirmarea caracterului ei prospectiv. Se impune astfel ideea conform căreia educația trebuie să compenseze un „decalaj uman”, contribuind la eliminarea discrepanței dintre lumea înconjurătoare, tot mai complexă, și capacitățile umane de a-i face față prin orientarea școlii spre o modalitate nouă de învățare care să-i asigure individului posibilitatea de a răspunde unor evenimente neprevăzute. Educația viitorului va trebui să se întemeieze pe o „învățare inovatoare” ale cărei atribute sunt „anticiparea” și „participarea”. Intuirea unor evenimente pe care societatea le va genera în viitor, expresie a „anticipării” oferă individului posibilitatea de a-și elabora răspunsuri corecte, indispensabile integrării sale în societate. Dezvoltarea nu poate fi autentică fără pace, iar pacea nu poate fi autentică fără respectarea drepturilor omului și asigurarea libertăților fundamentale. La rândul lor, aceste libertăți și drepturi sunt iluzorii acolo unde domnește mizeria, foametea și analfabetismul. Respectivul evoluții l-au făcut pe A. Peccei, fondatorul Clubului de la Roma, să propună un nou concept, acela de *problematică a lumii contemporane*, care include următoarele caracteristici:

- *caracter universal*: problema dată este marcată de fiecare țară în parte;
- *caracter global*: afectează toate sectoarele vieții sociale, constituind o sursă de probleme deschise atât pentru viața spirituală, cât și pentru cea materială;

- *caracter prioritar și presant*: problemele globale exercită presiuni atât la nivel mondial, cât și național, solicitând răspunsuri prompte, ingeniozitate și, deseori, eforturi financiare importante;

- *evoluție rapidă și greu previzibilă*: incapacitatea de a răspunde situațiilor complexe, pentru a căror abordare nu există metode sau soluții adecvate;

- *caracter pluridisciplinar*: fiecare dintre probleme are conexiune cu celelalte, ceea ce constituie un impediment pentru persoanele deprinse să folosească demersuri unidisciplinare; drept consecință, apare dezorientarea.

Problematica lumii contemporane demonstrează tot mai pregnant că demersurile și angajările secvențiale nu generează soluții optime, acestea ar putea fi descoperite doar printr-o viziune holistică în studierea celor mai eficiente mijloace de surmontare a dificultăților cu care se confruntă omenirea. Caracteristicile enumerate mai sus dictează necesitatea tratării complexe și multidimensionale a problematicii lumii contemporane, fapt confirmat și de educația prospectivă. Prin urmare, modul de dezvoltare a lumii este determinat, în mare măsură, de modul în care educația poate satisface cerințele acestei dezvoltări.

Prospectarea educațională reprezintă acțiunea de cercetare științifică interdisciplinară sistematică a educației, în perspectiva viitorului, care este imaginat și anticipat, prin elaborare de construcții și modele, plecând de la datele și tendințele actuale (Ionescu, M.). Una din orientările actuale ale micro și macropedagogie este realizarea de prospectări, respectiv de acțiuni de studiere anticipativă a instrucției și educației societății viitoare pe intervale mari de timp, de ordinul zecilor de ani, pentru a studia contextele în care actualul elev va deveni cetățean și profesionist în diferite domenii. Practic, prospectarea condiționează progresul pedagogiei și este dependentă de nivelul calitativ la care se realizează cercetarea pedagogică (Bocoș, M.). Prospectiva, prospectarea educațională, presupune studierea și analizarea sistematică a sistemelor educaționale, a sistemelor de învățământ, a proceselor de învățământ viitoare precum și ale componentelor acestora, prin intermediul cărora, se pun în aplicare anumite concepții asupra educației (Ionescu, M.).

Educația prospectivă presupune studiul evoluției viitoare a societății prin analiza unor factori și tendințe actuale. După S. Cristea, aceasta vizează formarea unor calități, deprinderi sau structuri cognitive, afective, psihomotorii ce se preconizează a fi absolut necesare în activitatea de viitor. Respectiva definiție prezintă rolul educației prospective în societatea de azi și de mâine, determinată de schimbări economice și social-politice, evoluții demografice, mutații culturale și progrese științifice, problematica lumii contemporane (inclusiv poluarea atmosferei sau a mediului acvatic, impactul negativ asupra faunei și forei, migrația ilegală, traficul de ființe umane, terorismul etc.). Pedagogia prospectivă promovează ideea orientării educației spre viitor și are ca obiectiv studierea anticipată a direcției și a sensului de dezvoltare a ansamblului de fenomene și procese (Bocoș, M.). Prin însăși originea ei, educația este o activitate anticipativă, a educa înseamnă a anticipa problemele și cerințele viitorului, a forma și dezvolta capacitatea de a face față provocărilor, respectiv schimbărilor care apar, valorificând la maxim resursele și potențialul uman; capacitatea de a se adapta noilor situații, de a le soluționa aplicând și operaționalizând, în mod creator, achizițiile dobândite.

Educația viitorului. Există numeroase scenarii despre școala viitorului. Majoritatea lor gravitează în jurul noului curriculum, care ar încorpora competențe și abilități de bază, necesare tuturor elevilor în variate domenii: cunoștințe despre sine, cunoștințe despre alții, capacități de învățare, predispoziția de a învăța continuu, responsabilitate ca membru al comunității, societății, sănătate mintală și fizică, creativitate și productivitate, participare activă în viața economică și socială, capacitate de a inova. Lumea contemporană se caracterizează printr-o evoluție rapidă și impredictibilă a științei și tehnicii, generând o gigantică mișcare de idei și descoperiri, o creștere exponențială a informației și tehnologiilor de vârf. Acestea au drept consecință informatizarea societății, restructurarea și reînnoirea unor

demersuri epistemologice pluridisciplinare, în toate sectoarele vieții sociale. Implementarea rapidă a descoperirilor științifice și a invențiilor tehnice fac din știință o forță de producție ce determina schimbări rapide în toate domeniile de activitate, la care omul trebuie să se adapteze prin educație. Pentru a face față provocărilor lumii contemporane, se conturează câteva direcții de restructurare a realității educaționale: asigurarea unui echilibru optim între dimensiunea informativă și dimensiunea formativă, introducerea unor noi tipuri de educație, extinderea actului educativ la nivelul întregii vieți a individului, impunerea progresivă a principiilor noii paradigme educaționale. Totodată, școala de azi trebuie să facă față celor 3 provocări: *explozia cunoștințelor, creșterea demografică și diversificarea aspirațiilor*. Cantitatea imensă de informații acumulate datorită progresului tehnico-științific depășește posibilitățile de asimilare. În acest context, educația prospectivă pune accent pe aplicarea principiului legăturii cu experiențele de viață și pe prevederea consecințelor acțiunii individului.. De aceea, este firesc ca elevii, studenții să facă cunoștință cu un conținut științific și să fie inițiați în faptele și legile sale prin familiarizarea cu aplicațiile sociale cotidiene, drumul cel mai sigur spre înțelegerea problemelor contemporane. De aici rezultă următorul fapt: cursurile preuniversitare și universitare trebuie să reprezinte tipuri de valori transdisciplinare. În vederea prevenirii eventualelor probleme, educația prospectivă trebuie să asimileze direcția, conținutul și ritmul dezvoltării sociale, să își prefigureze conținutul în funcție de exigențele societății de mâine, să pregătească omul pentru adaptare la schimbare, aplicând un șir de strategii:

- *asigurarea unui echilibru optim între dimensiunea informativă și cea formativă.* Actuala abordare curriculară centreează acțiunea educațională nu pe conținuturi, ci pe formarea de *competențe complexe*; a ști nu mai este un scop în sine, ci un factor intermediar, o premisă care asigură saltul spre a *ști să faci, a ști să fii și a ști să devii*. Între aceste căi ale cunoașterii există multiple interacțiuni și schimburi, ele constituind un întreg.
- *centrarea pe învățarea inovatoare*, care are capacitatea de a acționa și în situații limită, problemă, când ipoteza se schimbă. Prin operații de reformulare și de regrupare, *învățarea inovatoare* poate contribui la rezolvarea unor probleme globale care depășesc orizontul unei singure științe și solicită o acțiune educațională calitativ superioară, desfășurată în disonanța contextelor.
- *implementarea principiilor și a conținuturilor învățării anticipative*, care include: simulări-contexte multiple, o gamă cazuistică diversificată; scenari, prognoze; evaluări ale consecințelor și implicațiilor; sensuri pozitive; revalorificarea intervențiilor eșuate din lipsă de informație sau datorită nivelului tehnologic scăzut; abordări interdisciplinare; situații noi de învățare: studii de prognoză, dar și anticipări științifico-fantastice; capacități intelectuale inițiatore (producătoare) de schimbări benefice;
- *extinderea actului educativ de-a lungul întregii vieți a individului*. Este o completare a instrucției școlare, necesară pentru remodelarea adulților prin: participare directă, constructivă la propria devenire; corelarea noilor informații cu cele existente; selectarea strategiilor de formare în funcție de particularitățile psihopedagogice ale adulților; interesul pentru valorificarea în învățare a oportunităților oferite de calculator; asimilarea unor modele de structurare a conținuturilor, de dirijare a activităților și de evaluare în acord cu expectanțele de moment, dar și de viitor ale societății;
- *abordarea globală și abordarea coerentă a conținutului*, asigurarea echilibrului dintre ele. După G. Văideanu, absența unei metodologii globale diminuează posibilitatea diferitelor comisii de a satisface două dintre criteriile fundamentale pentru asigurarea unui conținut pertinent: *coerența și echilibrul*;
- *adaptabilitatea la schimbare*. Rezolvarea problemelor legate de impactul educației asupra modelării viitorului presupune realizarea unor studii de perspectivă, care să ofere alternative și acțiuni eficiente;

- *inițierea la timp a schimbării și adaptarea la schimbare.* Astfel, accentul cade pe un nou mod de a înțelege schimbarea și raportul dintre continuitate și discontinuitate. Adică, omenirea nu mai dorește transformări spontane și întâmplătoare care generează crize psihologice, economice, ci le anticipează și le provoacă. A te gândi la viitor înseamnă a te gândi la alternative. Viitorul este plin de incertitudine. De aceea, scenariile sunt instrumente puternice, care te ajută să privești lucrurile din afară. Ele nu sunt prognoze, nici previziuni, ci descrieri plauzibile ale unui posibil viitor pentru problemele noastre, organizațiile noastre, națiunile noastre, pentru lumea noastră, concepute pe baza unor structuri de tipul .dacă-atunci. Așadar, educația prospectivă pune accent mai mult pe structura problemelor decât pe formularea de soluții, deoarece ceea ce azi este bun mâine riscă să se perimeze. Prin ceea ce .produce. învățământul se proiectează un viitor. Această proiecție se bazează pe valorile, conținuturile și structurile puse la dispoziție de societate: activitățile desfășurate de elevii și studenții de azi vorfi utile și valorizate în prima jumătate a secolului următor. Educația, menită să contribuie la edificarea unei personalități apte de .a prevedea pentru a preveni., de a declanșa schimbarea pozitivă atât la nivelul propriului eu, cât și în afara sa, poate fi concepută ca o reconstrucție permanentă a existenței și experienței viitoare, ceea ce îl face pe omul mileniului III să corespundă, la un nivel superior, expectanțelor sociale de înnoire și îmbogățire culturală, dar și capabil a soluționa problemele contemporane. Modelul de specialist pe care trebuie să-l producă este angajat într-o rapidă schimbare: de la un utilizator de cunoștințe și tehnici la un inovator, creator de noi tehnici, aplicator de cunoștințe. De aici și noile cerințe față de procesul de formare; educația prospectivă este valorificată ca rezultat, deoarece fiecare societate elaborează tipul cetățeanului ideal și tinde să perfecționeze atât persoane aparte, cât și societatea în întregime. Experiența societăților dezvoltate, evoluția societăților postcomuniste demonstrează legătura dintre democratizarea învățământului și democratizarea societății, iar căile de democratizare a învățământului sunt:

- dimensiunea cantitativă – accesul unui număr tot mai mare de copii și tineri pe diverse trepte de școlarizare, extinderea și diversificarea ofertei de educație, repartizarea optimă a relației în teritoriu;
- dimensiunea calitativă – calitatea celor educați este valoarea fundamentală și criteriul suprem de evaluare a eficienței unui sistem educativ;
- descentralizarea procesului decizional și creșterea gradului de autonomie locală a școlilor și universităților, pe baza unui cadru juridic clar;
- democratizarea relației profesor-elev;
- implicarea mai mare a elevilor, părinților, organizațiilor sindicale, non-guvernamentale în organizarea, proiectarea și realizarea activităților din cadrul procesului de învățământ, transformarea elevilor tot mai mult din obiect în subiect al acțiunii educaționale, relații de parteneriat între școală și ceilalți factori;
- măsuri concrete de sprijin pentru cei defavorizați din punct de vedere social, fizic și intelectual (școlile alternative, acțiuni de prevenire, de sprijin al elevilor aflați în dificultate și de susținere pedagogică);
- dispozitive de educație globală;
- organizarea unor programe compensatorii;
- reconsiderarea statutului intelectualului în societate;
- perspectiva educației permanente.

Realitatea contemporană demonstrează că rolul școlii a devenit tot mai complex, datorită necesității corelării funcționale a acesteia cu segmente din social. În condițiile libertății de expresie, ale democratizării vieții sociale, ale liberei circulații, educației îi revin sarcini inedite și dificile. Analiza problematicii contemporane a condus la consituirea unor răspunsuri specifice, prin potențarea noilor educații: Educația pentru pace și cooperare, Educație ecologică, Educația pentru participare și democrație, Educația demografică, Educația pentru

schimbare și dezvoltare, Educația pentru comunicare și pentru mass-media, Educația nutrițională, Educația economică și casnică modernă, Educația pentru timpul liber, Educația pentru democrație și drepturile fundamentale ale omului, Educația pentru o nouă ordine economică internațională, Educație interculturală, Educația pentru tehnologie și progres, Educația sanitară modernă, Educația cu vocație internațională.

Se cunosc mai multe modalități de introducere a „noilor educații”:

a) demersul infuzional - presupune efortul tuturor educatorilor în promovarea conținuturilor noilor educații, diseminarea informației prin intermediul disciplinelor de învățământ. Principalul avantaj rezidă în faptul că nu este nevoie de modificarea planurilor și programelor școlare;

b) module integrate - deosebit de avantajoase, singura problemă care apare este pregătirea suplimentară specială de care au nevoie educatorii;

c) discipline specifice - în planul de învățământ figurează educația pentru democrație și drepturile omului, educația sanitară modernă, educația casnică și nutrițională, educația ecologică;

d) sintezele interdisciplinare (team-teaching) - cea mai promițătoare și interesantă modalitate, aceste sinteze pot completa demersul infuzional, sau pot constitui activități didactice de sine stătătoare.

Bibliografie:

1. Catalano, H., curs Noile educații, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației;
2. Chiș, V., (2005). *Pedagogia contemporană-pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință;
3. Cristea, S., (1979). *Dicționar de pedagogie*, București, Editura Didactică și Pedagogică;
4. Cucuș, C., (2002). *Pedagogie*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom;
5. Ionescu, M., (2011). *Instrucție și educație. Paradigme contemporane*, ediția a IV-a revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Eikon;
6. Ionescu, M., Chiș, V., (coordonatori), (2010). *Pedagogie aplicată*, Cluj-Napoca, Editura Eikon;
7. Văideanu, G., (1988) *Educația la frontiera dintre milenii*, București, Editura Didactică și Pedagogică;
8. Văideanu, G., (1996). *UNESCO – 50 Educație*, București, Editura Didactică și Pedagogică;

Bibliografie electronică:

http://quergeist.net/Problematique_Club-of-Rome.htm

<http://ro.scribd.com/doc/81559718/O-imagine-prospectiv%C4%83-asupra-educa%C8%9Biei>

<http://www.referatele.com/referate/noi/diverse/prospectarea-in-sist51723132417.php>

<http://www.preferatele.com/docs/psihologie/7/educatia-si-provocar14.php>

http://www.prodidactica.md/revista/revista_56.pdf

<http://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/Orientarea-prospectiva-a-educa83.php>

EDUCAȚIA NONFORMALĂ LA PREȘCOLARI - VALORI FORMATIVE ALE UNOR ACTIVITĂȚI EXTRADIDACTICE

Profesor învățământ preșcolar, RUNCAN ANDREA
Grădinița cu Program Normal Uriu

Ca primă etapă a sistemului de învățământ, grădinița de copii are o importanță covârșitoare în formarea personalității tinerei generații, deoarece vârsta copiilor de care se ocupă este cea a maximei plasticități și receptivități, a deschiderii largi spre lume, a curiozității nemărginite, a motivației maxime de a cunoaște tot ce există în jur. Învățământul preșcolar constituie baza piramidei în planul cunoașterii, în conturarea viitoarei personalități, pe care se va clădi în viitor edificiul complex și de largă deschidere al profilului tinerilor și adulților mileniului trei.

În „Terminologia învățământului tehnic și profesional” (1978) termenul de educație nonformală se definește ca „educația urmărită în afara sistemului școlar într-o manieră regulată sau intermitentă; educația nonformală poate fi considerată ca un asamblu de mijloace extrașcolare de a dobândi cunoștințe generale sau clasificări profesionale”

Educația nonformală urmărește desfășurarea unor activități cu caracter formativ, dirijate de personal specializat în strânsă legătură cu copiii, părinții, organizațiile social-culturale și social politice. De regulă, activitățile se desfășoară în cadru instituționalizat și se constituie din cercuri pe discipline cu caracter tematic sau pluridisciplinar, competiții culturale sau sportive, comemorări și festivități. Desigur, sunt cuprinse și activități a căror desfășurare necesită deplasări în locuri cerute de tematică (muzee, terenuri agricole) sau instituții asociate.

Faptul că omul cunoaște realități în calitatea sa de ființă rațională influențează chiar din preșcolaritate modul de a percepe și reprezenta lumea în forme din ce în ce mai complexe. Gândirea preșcolarului înregistrează un salt în dezvoltare când el începe să afle explicațiile fenomenelor, legăturilor dintre cauzele acestora, legăturile dinlăuntrul fiecărui fenomen și astfel ajunge la concluzii pe baza unor situații concrete și, ajutat de explicațiile raționale ale adultului, va putea să înțeleagă corect fenomenele din natură. La vârsta preșcolară se poate vorbi doar de formarea unor premise ale unei viitoare viziuni mai largi despre lume și viață, întrucât perceperea obiectelor, a ființelor din mediul înconjurător este redusă, ca și interpretarea acestor observații.

Observarea obiectelor, fenomenelor, a unor zone geografice și locuri istorice în condițiile lor obișnuite de experiență facilitează formarea unor reprezentări clare, precise, deoarece se sprijină pe un conținut concret intuitiv, care intensifică interesul de cunoaștere al copilului.

Pentru a facilita contactul dintre copii și obiectele și fenomenele din natură și societate prin care preșcolarii sunt introduși treptat în cunoașterea unor elemente ale realității, grădinița organizează forme de activități specifice, între care plimbările, excursiile ocupă un loc deosebit de important.

Plimbarea semnifică umbletul în voie pentru a se recrea, a lua aer, dar în același timp, și pentru a vedea, a descoperi și a cunoaște unele fenomene, viețuitoare și lucruri într-un cadru atractiv, care trezește interesul copiilor.

Obiectivele urmărite în cadrul unei simple plimbări sunt multiple și ele vizează toate laturile educației. Astfel, se sintetizează observările dispersate, se verifică, se precizează și se consolidează informațiile, pregătindu-se formarea noțiunilor generalizatoare, se realizează unele clasificări și sinteze din ce în ce mai largi. Concomitent se activează vocabularul

copiilor, iar în cadrul unor exerciții de exprimare orală, se realizează formarea unor deprinderi de vorbire curentă, corectă și expresivă. Materialul cules oferă posibilități de organizare a unor exerciții matematice, pentru stabilirea unor cantități, efectuarea unor clasificări, precum și pentru formarea reprezentării de număr. Reproducerea celor văzute prin desen liber, prin modelaj, prin activități manuale mărește abilitatea vizuală, manuală, perfecționează deprinderile tehnice predate în activitățile obligatorii, educă gustul pentru frumos, amplifică forțele de creație ale copiilor să povestească ce le-a plăcut mai mult în timpul plimbărilor, să descrie frumusețile naturii, munca oamenilor, jocurile imitative, analizarea comportamentului copiilor în timpul plimbării pentru conștientizarea unor norme de conduită civilizată pot fi o parte din activitățile ce se pot organiza pe baza unei plimbări.

Excursia este o călătorie făcută pe jos sau cu un mijloc de transport, în scop instructiv-educativ, sportiv sau distractiv. Excursiile se fac de obicei în natură pentru ca drumeții să se bucure de soare și aer curat, dar în același timp excursia oferă și prilejul îmbogățirii și consolidării unor cunoștințe din domeniul geografiei, istoriei. Excursiile sunt de feluri diferite și pot fi clasificate după scop, temă, mijloc de transport, după anotimp sau durată.

În cadrul excursiilor, obiectivele didactice și cele pedagogice interferează spre același scop: formarea și dezvoltarea copilului prin participarea lui directă, activă și nemijlocită la acțiuni care să-l solicite și să-i dezvolte intens și complex principalele caracteristici ale vieții sale psihice: atenția, memoria, curajul, gândirea creatoare, voința, îndemânarea, prietenia.

Din punct de vedere al educației intelectuale, excursiile contribuie la lărgirea orizontului cultural-științific, la pregătirea pentru înțelegerea unor teme, la precizarea, fixarea și sistematizarea cunoștințelor, la formarea noțiunilor științifice. Prin studiul concret al naturii și vieții sociale copilul capătă cunoștințe despre univers prin observarea cerului înstelat într-o noapte senină de vară, despre diferitele specii de animale și plante, fosile din muzee, peșteri, despre locurile unde au trăit și luptat înaintașii noștri. Excursia fiind o activitate colectivă, dezvoltă dragostea de adevăr și cinste, o nouă atitudine față de muncă, i se dă posibilitatea copilului să lupte împotriva lăcomiei, invidiei, minciunii. Se formează spiritul de inițiativă și de răspundere, simțul onoarei față de colectivul din care face parte, dârzenia în vederea atingerii scopului, perseverența. Cadrul didactic are în excursie numeroase posibilități de a aplica în viață sarcinile procesului instructiv-educativ și datorită faptului că el este mai aproape de copil decât în școală, reușește să-l cunoască mai bine în toate manifestările lui și poate realiza mai bine sarcinile educației morale.

Aceste activități au un rol important și pentru educatoare. Prin intermediul lor educatoarea poate afla date importante despre personalitatea unui copil, despre mediul în care trăiește, despre educația sanitară, religioasă pe care le-o oferă familia, despre relațiile dintre el și ceilalți membri ai familiei, despre ceea ce-i place sau nu-i place unui copil, lucruri care uneori în cadrul formal al grădiniței nu le-ar fi aflat. Felul în care noi educatoarele îi tratăm pe copii le va determina într-o mare măsură modul lor de viață, felul lor de a se comporta atunci când vor deveni adulți.

Bibliografie:

- Cucoș, C., Psihopedagogie pentru examene de definitivat și grade didactice, Editura Polirom, Iași 1998;
- Lespezanu, M., Tradițional și modern în învățământul preșcolar, Editura Omfal Esențial, București 2007;
- Voiculescu, E., Pedagogie Preșcolară, Editura Aramis, București 2003.

ROLUL PROIECTULUI TEMATIC ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI

Profesor învățământ preșcolar, RUNCAN MIHAELA
Grădinița cu Program Normal Cristeștii-Ciceului

Actul didactic reprezintă procesul prin care un educator transmite cunoștințe și abilități unui grup de elevi sau studenți, utilizând diverse tehnici și metode de predare. Acestea sunt însoțite de un set de obiective didactice pe care educatorul le urmărește pentru a-și atinge scopul de a dezvolta învățarea elevilor.

În ceea ce privește motivarea vocației profesionale, aceasta reprezintă motivația care stă la baza alegerii unei cariere sau profesii și care determină persoana să-și dedice timpul, energia și resursele învățării și perfecționării acesteia. Această motivație poate fi influențată de o serie de factori, cum ar fi valori personale, experiențe anterioare, modele de referință sau așteptări de la carieră.

În contextul actului didactic, motivarea vocației profesionale poate juca un rol esențial în succesul procesului de învățare. Atunci când elevii sunt motivați să învețe o anumită materie sau să dobândească o anumită competență, aceștia sunt mai dispuși să investească timp și efort în procesul de învățare și să își asume responsabilitatea pentru rezultatele obținute. De asemenea, motivarea vocației profesionale poate contribui la dezvoltarea unei atitudini pozitive față de învățare și la formarea unei imagini pozitive despre profesia sau cariera pe care o aleg.

Pentru a susține motivarea vocației profesionale în procesul didactic, educatorii pot utiliza diverse tehnici și metode de predare. Acestea pot include utilizarea studiilor de caz, a jocurilor de rol sau a activităților practice care să ofere elevilor ocazia de a experimenta și de a-și dezvolta abilitățile într-un mod concret și relevant. De asemenea, educatorii pot să ofere feedback constructiv și să încurajeze elevii să își îmbunătățească performanțele, astfel încât să se simtă valorizați și motivați să continue să învețe și să se dezvolte.

În concluzie, actul didactic poate juca un rol esențial în susținerea motivării vocației profesionale. Prin utilizarea unor tehnici și metode adecvate, educatorii pot să ajute elevii să își dezvolte interesul și pasiunea pentru o anumită carieră sau profesie și să își asume responsabilitatea pentru propriul proces de învățare și dezvoltare.

Susținerea abordării proiectului este înrădăcinată în convingerile ideologice și în valorile educaționale. Un scop general al acestei abordări este de a cultiva mintea copilului aflat la vârstă fragedă. În sensul său cel mai larg, termenul *minte* include nu numai cunoștințe și aptitudini, dar și emoționalul, moralul și simțul estetic.

O educație potrivită pentru cei mici ar trebui să se adreseze în principal dezvoltării minții și totodată să dea sens și explicații pentru experiențele avute să îi încurajeze să formuleze întrebări, să rezolve anumite probleme și să devină conștienți de semnificația fenomenelor din jur. De la 4 la 8 ani cei mai mulți copii răspund cu entuziasm la sugestiile adulților, contribuie la eforturile grupului și sunt deschiși noilor provocări. În acest sens, proiectul este o oportunitate pentru ei. Recomandăm ca abordarea proiectului să fie încorporată în curriculum-ul copiilor de vârstă mică pentru a servi țăelurilor conturate în cele ce urmează:

În ultimii ani, educatorii din Marea Britanie și din America de Nord au considerat imperioasă dezvoltarea scopurilor academice în curriculum-urile pentru copiii de vârstă mică. Curriculumul academic este organizat în așa fel încât toți copiii să treacă prin aceleași secvențe de învățare, la aceeași vârstă, preferabil în același număr de zile. Copiii sunt astfel încurajați să lucreze în grupuri mici sau mari și să-și exerseze îndemânarea având subteme separate în caietele de lucru sau pe foi de lucru. Conținutul acestui tip de activități este adesea

străin de lumea cu care copiii sunt familiarizați, însă nu sunt solicitante pentru ei, chiar dacă le dezvoltă gândirea, intelectul.

Un curriculum orientat către scopuri academice are ca prioritate nevoile, solicitările și constrângerile de tip academic. Într-un astfel de curriculum, activitățile și conținutul lor au o relevanță mai mult pe plan vertical decât orizontal. Relevanța în *plan vertical* se referă la instrucțiunile primite de către cel ce învață pentru a putea accede la un plan superior al învățării, un mod de învățare “pentru viață”. Relevanța în *plan orizontal* se referă la învățăturile pe care copilul le poate aplica în rezolvarea problemelor curente apărute în clasă ori în școală.

Mulți părinți și oficialități școlare consideră că alternativa pentru curriculum-ul academic se orientează către socializare și joc. Ceea ce este considerat a fi învățământ tradițional în creșă ori grădiniță oferă copiilor oportunitatea și materialele pentru desfășurarea unor jocuri amuzante și spontane. Există însă câteva tipuri de învățământ tradițional care împărtășesc orientarea către joc și accentuează importanța acestuia în procesul de învățare.

Părerea noastră este că nici învățământul de tip academic și nici cel tradițional nu este potrivit pentru educarea copiilor la vârste mici, pentru că nici una din aceste abordări nu le solicită mintea suficient. Oportunitatea socializării și a jocului poate fi benefică la vârste fragede și cu siguranță copiii de până la 5 ani ar putea beneficia de o educație de tip academic, dar din punctul nostru de vedere un curriculum potrivit este acela care ar trebui să se axeze în principal pe scopurile intelectuale, prin aceasta înțelegând că mintea celor mici trebuie angrenată în activități ce îi ajută să înțeleagă mai bine experiențele personale și mediul înconjurător.

În principiu, cu cât copiii sunt mai mici, cu atât este mai important pentru ei ca activitățile să fie solicitante din punct de vedere intelectual. Pe măsură ce copiii cresc pot aborda cu mai mare ușurință activități de rutină ori repetitive precum cele academice, căci înțeleg mai bine nevoia de exercițiu pentru acumularea experienței.

Un decor cu personaje din lumea lui Disney regăsit în clasele multor copii pare că subminează cultivarea minții. Dar dacă reproducerea iscusită a personajelor zâmbitoare indică unde sunt localizate cărțile și pentru ce sunt centrele de învățare, atunci totul capătă alte valențe și conduce la atingerea unui alt scop.

Uneori copiii poartă coroane strălucitoare marcate cu mesaje de genul “*cel mai atent*”, “*cel mai săritor*”, ceea ce înseamnă că procesul educațional este aflat într-un amalgam cu amuzamentul și divertismentul, copiii fiind tratați mai mult ca niște cățeluși răsfățați, decât ca niște persoane sensibile. Dar trebuie să știm că în timp ce amuzamentul este un atu al divertismentului, nu este în același timp și scop al educației. **Ținta educației** este de a îmbunătăți înțelegerea lumii din jurul copiilor și să îi încurajeze să continue să învețe. Dacă practicile educaționale se vor desfășura în acest sens, cei ce învață vor beneficia de activități plăcute, pentru că plăcerea este un efect secundar pentru cei ce sunt angrenați în activități de învățare.

Munca de proiect nu ar trebui să înlocuiască toate practicile zilnice ale copiilor sau să reprezinte în totalitate curriculumul. Mai degrabă un program educațional deoarece munca într-un proiect are ca menire stimularea abilităților copilului.

Proiectul este complementar la ceea ce copiii învață prin jocul spontan ori prin instrucțiile sistematice. Pentru preșcolari, proiectul trebuie să aibă continuitate și coerență în activitățile de grup și reprezintă acea parte a curriculum-ului spre care educatorul îi ghidează în mod intenționat. Mulți dascăli sunt nevoiți sub presiunea autorității școlare să pună accent pe instruirea de tip academic în pofida aspectelor creative și spontane ale curriculum-ului. Pentru cei mai mulți copii de 4 ani instruirea de tip academic nu poate fi justificată pe bazele unor dovezi clare. Pe măsură ce copiii cresc, le crește și capacitatea de a beneficia de pe urma învățării academice. Din punctul nostru de vedere cunoștințele și aptitudinile dobândite prin

instruirea formală sunt fixate prin aplicarea lor în situații familiare. Aceasta implică o adaptare și o armonizare a curriculum-ului cu ideea de abordare a metodei proiectelor la vârstele timpurii, așa cum se va vedea în exemplele date în această lucrare.

Un alt scop înrudit cu abordarea proiectului este acela de a conștientiza pe adulți și pe copii de faptul că *școala are viață*. Experiențele copiilor la școală sunt reale, cotidiene; ele nu sunt o prelungire a vieții din afara școlii, ci sunt componente ale experienței lor de viață. Din punctul lor de vedere, experiențele școlare nu sunt născociri și, de aceea, viața din școli trebuie să îi supună pe copii la aceleași varietăți de cereri ca și viața din afara școlii: diferite grade ale concentrării, diferite grade de efort, provocări diferite și schimbări variate de mediu. Uneori ar trebui să fie lipsiți de presiuni externe, iar alții ar trebui să li se formuleze cerințe precise, uneori să li se ceară un anumit fel de muncă și alții să li se aloce timp de relaxare. Proiectele sunt cele ce pot conferi variații de acest fel, cu care copiii se pot întâlni în activitățile școlare. Copiii mai mari pot vedea școala ca pe un loc în care nu se pot întâlni anumite genuri de relații sau o serie de manifestări ale sentimentelor. Cei mici, totuși, nu au o astfel de perspectivă, ci ei răspund neconstrânși indiferent de experiență. Firul experienței zilnice nu este despărțit în categorii precum științe, matematică, arte sau istorie. Conținutul experienței este mult mai important. Munca prin proiect este gândită pentru a elibera mintea copiilor de constrângeri și limitări. În principiu, cu cât copiii sunt mai mici, cu atât proiectul ar trebui să fie mai ușor de integrat în curriculum.

Un alt scop al educației este cel al experimentării spiritului de comunitate. Acesta este creat atunci când copiii sunt încurajați să contribuie la îmbunătățirea vieții întregului grup, chiar dacă în moduri diferite. Proiectul creează oportunitatea pentru a înflori cooperarea. Copiii care studiază autobuzul școlii împărtășesc un set de experiențe comune. Studiind autobuzul în grupuri mici și împărtășind descoperirile vor întări sentimentul că aparțin unei comunități școlare.

Dascălii joacă un rol major pentru încurajarea apartenenței la un grup și în contribuția la viața grupului. Cel mai bun exemplu este acela prin care aceștia îi încurajează în prima zi de școală să își găsească preocupări comune și să se definească ca și grup. Astfel, ei se vor numi: Grupa fluturașilor, Grupa cosmonauților, Grupa piticilor, Grupa căpșunilor etc. și, chiar vor fi încurajați să ilustreze acest lucru (un afiș făcut de ei și postat pe ușa clasei, o emblemă, un colț în relief cu pozele lor etc.) și să acționeze ca un grup de acum încolo, cu reguli și responsabilități proprii, stabilite de ei, de comun acord și împreună cu cadrul didactic.

În final, motivația profesională poate fi un act de predare important prin faptul că poate inspira și motiva elevii să fie mai buni și să își urmeze pasiunile. Un educator motivat poate fi un mentor și un model de urmat pentru elevi, ajutându-i să își descopere potențialul și să își dezvolte abilitățile și talentele.

STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN INTERMEDIUL ACTIVITĂȚILOR DIN DOMENIUL EXPERIENȚIAL „ESTETIC ȘI CREATIV”

Professor învățământ preșcolar, SEMENCIUC MARIA
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 12, Bistrița

Creativitatea constituie una dintre cele mai importante valori umane, sociale, educaționale. Rolul creativității în procesul culturii și civilizației este enorm iar în școala contemporană este prezentă o vie preocupare pentru educarea creativității. Multă vreme creativitatea a fost considerată un har divin, har pe care îl aveau putini oameni. Concepția conform căreia talentele și geniile sunt înnăscute a fost depășită.

Jocul este domeniul principal în care se manifestă și se exersează imaginația, climatul psihologic cel mai favorabil al copilului preșcolar pentru a se forma armonios. Prin joc copilul ne dăruiește tot ce are el mai bun, atât ca forțe fizice, cât și ca valori morale. El contribuie la formarea personalității copilului și creează o ambianță de cooperare.

Forțele creative ale preșcolarului se formează și se dezvoltă numai în climatul ludic. Prin joc, copilul are posibilitatea de a-și spori cunoașterea de sine, de a-și statornici relația dintre el și mediul înconjurător. Jocul este activitatea fundamentală a copilului, o expresie a activității efectuate spontan, din plăcere, încărcată de satisfacții.

Niciodată nu este prea târziu pentru cunoașterea, stimularea, educarea și dezvoltarea creativității. Dar, cu cât această acțiune începe la o vârstă mai mică și continuă de-a lungul anilor, cu atât va fi mai productivă, conducând la obținerea unor realizări creative mai valoroase. Este necesar să ne instruiem în acest sens, să punem un mare accent pe stimularea creativității, pe realizarea unui confort psihic și a libertății necesare pentru creația copilului.

La fiecare nivel de vârstă, copilul trebuie să fie învățat cum să învețe și cum să se exprime creator.

Creativitatea înseamnă îndrăzneală, tot ceea ce este nou este incert și neconformist. Pentru a se putea avânta în necunoscut, copilul trebuie să dispună de acea libertate interioară, de acel sentiment de siguranță, provenite din lumea sa înconjurătoare.

Lipsa de creativitate se datorește însă unei insuficiente înțelegeri a fenomenelor, lipsei sentimentului de libertate interioară sau lipsei de stabilitate a condițiilor externe.

Creativitatea înseamnă posibilitatea de comunicare: copilul se află într-un contact continuu cu lumea sa interioară și cu lumea sa exterioară.

Curiozitatea și setea de cunoaștere ne face receptivi față de lumea exterioară. Libertatea interioară face posibilă folosirea cunoștințelor acumulate de către lumea trăirilor noastre subiective.

Copilul preșcolar este prin natura sa un creativ datorită imensei sale curiozități, a freazăntului permanent pentru a cunoaște tot ceea ce se petrece în jurul său. În perioada preșcolară imaginația se exprimă viu prin tot ceea ce face copilul la grădiniță la toate activitățile. Activitatea didactică trebuie înțeleasă ca un act de creație nu ca un șir de operații șablon, de rutină.

Educațoarea trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a copiilor, să trăiască împreună sentimente puternice, să creeze situații care să îmbogățească mintea copilului cu anumite reprezentări și obișnuințe, să-și transforme ocupația într-o frumoasă minune. De ce este nevoie de creativitate? Pentru a se putea desăvârși, realiza și actualiza, pentru a putea contribui activ la modelarea lumii.

Parte integrantă a procesului instructiv - educativ, educația artistico-plastică este de fapt, o modalitate a deschiderii copilului pentru receptarea și crearea frumosului din artă, natură și viața socială.

Esența procesului de educație artistico-plastică constă, pe de o parte în educarea simțului pentru frumos, pentru a-l putea sesiza, descoperi și introduce în viață, iar pe de altă parte în îndrumarea copilului spre creația artistică și pregătirea lui în vederea înțelegerii reale, plastice a vieții prin intermediul artei.

Într-o lume în care abundă violența, lupta pentru existență, arta este singura care mai sensibilizează natura umană. Din acest motiv în întreaga lume, interesul pentru compozițiile plastice ale copiilor este tot mai viu, organizându-se tot felul de expoziții naționale și internaționale, care cuprind creații începând cu „măzgălele” abia inteligibile ale celor mici și terminând cu lucrări ce mărturisesc sensibilitate și o mare măiestrie. Din punct de vedere funcțional, lucrările artistico-plastice reflectă procesul evoluției sufletești și structualizarea directivelor personalității copiilor.

Desenul copiilor oglindește însuși procesul de evoluție și dezvoltare intelectuală. Unii psihologi au văzut în desenele copiilor cele mai grăitoare manifestări prin care se poate studia inteligența lor, atât într-un moment dat, cât și în mod evolutiv.

Actul desenării, reprezentând trăsăturile esențiale și caracteristice ale obiectelor, dezvoltă priceperile și deprinderile copiilor de a percepe formele, culorile și pozițiile lor în spațiu, precum și relațiile dintre diferitele elemente ale acestora și dintre obiecte.

Activitățile artistico-plastice îi ajută pe copii să vadă și să gândească în imagini vizual artistice, dezvoltă atenția, fie că este vorba de o atenție înspre lumea exterioară când se execută desene după natură, fie că este vorba de o atenție îndreptată spre complexe interioare, când se execută desene din memorie și imaginație.

Activitățile artistico-plastice dezvoltă imaginația. Învățându-i să combine imaginile pentru a compune scene, ele dau posibilitatea copiilor de a-și exterioriza gândurile cu ajutorul unei activități concrete. Cu cât cunoștințele despre lume ale copilului vor fi mai bogate și mai alese, cu atât desenele lui din imaginație vor fi mai interesante.

Limbajul artistico-plastic al copiilor reprezintă învelișul material al gândirii lor artistice, care face posibil schimbul de idei, de sentimente, stări emoționale, deci exprimarea impresiilor vizual estetice în structuri specifice artei plastice.

În afara importanței în sine, educația artistico-plastică reprezintă o necesitate, datorită influenței deosebite pe care o exercită asupra celorlalte laturi ale dezvoltării copilului. Educația artistico-plastică este nu numai un scop ci și mijloc în procesul dezvoltării personalității copilului preșcolar.

Pentru a valorifica la maximum potențialul creativ al preșcolarilor prin activitățile plastice, dar în mod special pentru a le dezvolta și educa sensibilitatea estetică, expresivitatea, creativitatea prin aceste activități educatoarea trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, obiectivele cadru și de referință ce urmau a fi realizate.

IMPORTANȚA VOCAȚIEI PROFESIONALE ÎN DEZVOLTAREA ARMONIOSĂ A ELEVILOR

Profesor învățământ primar, SFECHIȘ FLORICA AUGUSTINA
Școala Gimnazială „Grigore Silași”

„Omul neînvățat e ca un copac neîngrijit care nici o roadă nu aduce. Drept aceea educatorul este pentru tânăr ceea ce este și grădinarul pentru pom sau ca plugarul bun care curăță țarina sa până a nu semăna în ea sămânța cea bună”. (Costache Negruzzi)

Activitatea didactică este o componentă importantă în evoluția psihică a copilului, de aceea se impune ca sarcină de prim ordin, pregătirea, conducerea și îndrumarea pedagogică de calitate a acestuia, de către învățător cu răbdare, tact, spirit inventiv, fără a stingheri spontaneitatea și a frâna inițiativa în acțiune a copilului.

Eficiența activității didactice depinde de felul în care învățătorul știe să asigure o concordanță între temă și materialul didactic existent, de felul în care știe să folosească cuvântul ca mijloc de îndrumare a elevilor prin întrebări și răspunsuri, indicații, explicații, aprecieri, de priceperea și de spiritul de creativitate reflectate în materialul didactic folosit.

În actul didactic se va ține seama de particularitățile de vârstă ale elevilor, nu se va trece la un conținut nou, dacă vechiul conținut nu este însușit temeinic.

Numai printr-o bună organizare, prin dozarea efortului în funcție de vârstă, de cunoștințele existente, actul didactic conduce la obținerea unor bune rezultate în însușirea noțiunilor.

Instruirea în spiritul jocului este o orientare metodologică importantă, în jurul căreia gravitează întreaga teorie a instruirii de tip școlar.

Jocul didactic poate fi implicat în elaborarea strategiilor instruirii organizate la școlarul mic. Dacă școlarii mici sunt puși în situația de a rezolva anumite sarcini didactice în spiritul jocului, se activează motivația intrinsecă, interesul, plăcerea. Astfel, jocul nu apare ca o joacă, ci ca o modalitate ingenioasă de stimulare a activității de învățare.

Practica demonstrează că în școala primară jocul nu poate fi în afara preocupărilor învățătorului de a se perfecționa sub aspect metodologic. Sintagma „**măiestrie pedagogică**” încorporează în ea și ceea ce înseamnă promovarea spiritului jocului în procesul instruirii.

Pentru o abordare cât mai completă și cât mai convingătoare a instruirii școlarii mici în spiritul jocului se înțelege că acesta trebuie să-și găsească aplicabilitate în lecții. Cel mai important lucru este acela de a crea o atmosferă de joc pentru buna desfășurare a demersului didactic în așa măsură încât atunci când elevii aud clopoțelul să le pară rău că s-a terminat lecția. Învățătorului i se cere o bună pregătire psiho - pedagogică, științifică și metodică, pentru a-l ajuta să eficientizeze lecția prin alegerea celor mai adecvate metode.

Prin actul didactic-pedagogic învățătorul induce școlarii o conduită cooperant - participativă ce presupune formarea unor deprinderi și obișnuințe de conviețuire în colectiv, a unor trăsături pozitive de caracter. Am observat că școlarul mic are disponibilitatea de a lega ușor relații cu colegii, de a se acomoda (conducător - condus, ordonare - ascultare), de a fi operativ în îndeplinirea sarcinilor, de a adopta o conduită disciplinată ceea ce facilitează formarea și stabilizarea unor trăsături de voință și caracter (sinceritate, principialitate, consecvență, altruism).

Alegerea metodelor, procedurilor, mijloacelor didactice, formelor de grupare a elevilor, combinarea optimă dintre ele asigură eficiența în munca școlară, asigurarea randamentului școlar. Astfel se realizează mai ușor unitatea dintre concret și abstract, dintre elementele

teoretice și cele practice prin strategii imitative (bazate pe model), expozitive (prin receptare: ascultă, privește, reproduce), demonstrație (bazate pe explicații), algoritmice (prin dirijare detaliată), euristice (prin semidirijare, prin angajare în descoperire), inductive (prin trecerea de la particular la general), deductive (prin trecerea de la noțiuni la exemple), prin strategia motivării prin performanțe școlare (prin ridicarea nivelului de aspirație privind angajarea elevilor în rezolvare unui număr mai mare de situații problemă), prin strategia motivării, prin mărirea valențelor afective ale activităților ludice (prin implicarea elevului în mai mare măsură, asigurarea trăinicieii cunoștințelor, sensibilizarea elevilor la învățare progresiv eficientă).

Un rol important în reușita actului didactic îl au:

- *comunicarea verbală, comunicarea nonverbală*, folosite în captarea, orientarea și controlul atenției;
- *materialele ilustrative* (planșele, schemele, săgețile, sublinierile, culorile contrastante);
- *prezentarea conținutului* în maniera în care cuprinde elemente de noutate, de surpriză, folosind mijloacele audio - vizuale;
- *alternanța momentelor* care solicită un efort maxim cu cele relaxante;
- *distribuirea echilibrată a sarcinilor și diferențierea acestora* (fiecare elev să se simtă util și responsabil de ce face potrivit ritmului propriu de lucru și posibilului volum de muncă);
- *fișele de muncă independentă* (de recuperare, de consolidare, de dezvoltare).

În munca de îndrumare, dragostea și exigența față de copil se împletesc organic cu respectul pentru tot ce face și creează copilul. Prin atitudinea și comportarea sa, învățătorul constituie un exemplu demn de urmat pentru copil.

Pentru buna desfășurare a activității didactice, dascălul trebuie să dovedească pe lângă o bună pregătire pedagogică și tact pedagogic și multă răbdare.

„Dascălul adevărat este făclia care se stinge luminând”. (Ion Drăgan)

ROLUL PROFESORULUI ÎN ALEGEREA VOCAȚIEI PROFESIONALE

Profesor învățământ preșcolar, SIGARTĂU FLOARE

Gădinița cu Program Normal Agrieș, Târlișua

Profesor învățământ preșcolar, MUREȘAN ANAMARIA

Gădinița cu Program Prelungit nr.3, Bistrița

„Motivația este ceea ce energizează, direcționează și susține un comportament” (Steers și Porter apud Saal, Knight, 1988, p. 256)

„Motivația se referă la factorii interiori individului care stimulează, mențin și canalizează comportamentul în legătură cu un scop” (Huffman, Vernoy, Williams și Vernoy, 1991, p. 381)

„Motivația se referă la dinamica comportamentului, procesul de inițiere, susținere și direcționare a activităților organismului” (Goldenson apud Coon, 1983)

Pornind de la cele trei definiții ale motivației putem spune că motivarea vocației profesionale este un subiect important în educație și dezvoltarea personală. Înțelegerea și dezvoltarea acesteia este esențială pentru ca elevii să ia decizii informate și să aleagă cariere care să le permită să-și folosească abilitățile și talentele în mod eficient. În acest sens, actul didactic-pedagogic joacă un rol crucial în promovarea motivării vocației profesionale la elevii.

Pasiunea pentru vocația didactică este un sentiment puternic de dedicare și entuziasm pentru a ajuta copiii să învețe și să se dezvolte. Este o chemare care se naște din dorința de a face o diferență în viața copiilor, de a-i ajuta să devină oameni întregi, pregătiți pentru a-și atinge potențialul maxim.

De ce este atât de importantă această pasiune pentru a deveni un bun educator? Pentru că un educator pasionat este capabil să inspire copiii să învețe, să îi motiveze și să îi ghideze în procesul de descoperire a lumii. O astfel de persoană este pregătită să investească timp și energie pentru a crea o atmosferă de învățare plăcută și pentru a dezvolta abilitățile de gândire critică ale copiilor. Ea este capabilă să înțeleagă nevoile fiecărui copil în parte și să adapteze modul de predare la nivelul și stilul acestuia.

Un educator pasionat este, de asemenea, un mentor puternic. El este capabil să sprijine și să ajute copiii să facă față dificultăților și să le dea încrederea necesară pentru a încerca lucruri noi și pentru a învăța din greșeli. Acesta poate fi un ajutor important pentru copiii care se confruntă cu probleme sociale sau emoționale, ajutându-i să depășească aceste obstacole și să-și dezvolte abilitățile de comunicare și cooperare.

Prin urmare, un educator pasionat poate face o diferență semnificativă în viața copiilor, contribuind la dezvoltarea lor intelectuală, socială și emoțională. El poate ajuta copiii să devină mai încrezători, mai independenți și mai bine pregătiți pentru a face față provocărilor viitoare.

În plus, educatorii pasionați pot fi o sursă importantă de inspirație pentru copiii lor. Ei pot fi modele de rol pentru a-i ajuta pe copii să înțeleagă că educația este importantă și să le ofere o perspectivă clară asupra modului în care aceștia își pot folosi cunoștințele pentru a-și construi o carieră și o viață de succes. Un educator pasionat poate ajuta copiii să își dezvolte curiozitatea și să-și păstreze interesul pentru învățare pentru întreaga lor viață.

Un prim pas în promovarea motivării vocației profesionale este identificarea intereselor și aptitudinilor elevilor. Prin intermediul testelor vocaționale și a discuțiilor individuale, profesorii pot ajuta elevii să-și identifice interesele și să-și evalueze abilitățile. Acest lucru poate fi realizat prin explorarea diferitelor domenii, prezentându-le elevilor o

gamă largă de opțiuni profesionale și oferindu-le posibilitatea de a experimenta prin intermediul stagiilor de practică sau a proiectelor practice.

În al doilea rând, profesorii ar trebui să încurajeze elevii să-și urmeze pasiunile și să își dezvolte abilitățile în domeniile care îi interesează cel mai mult. Acest lucru poate fi realizat prin crearea unui mediu de învățare pozitiv și prin oferirea de sprijin și încurajare în eforturile lor. De asemenea, ar trebui să se asigure că elevii au acces la resursele necesare pentru a-și dezvolta abilitățile, cum ar fi programe de formare și de practică. În plus, profesorii ar trebui să îi ajute pe elevi să înțeleagă legătura dintre educația lor și carierele viitoare. Aceasta poate fi realizată prin prezentarea unor exemple de cariere și prin discutarea cerințelor de formare și abilități necesare pentru fiecare carieră. De asemenea, ar trebui să fie subliniată importanța educației continue și a dezvoltării abilităților pentru a rămâne competitivi pe piața muncii în continuă evoluție.

Profesorii ar trebui să încurajeze elevii să exploreze diferite opțiuni profesionale și să ia decizii informate. Aceasta poate fi realizată prin prezentarea diferitelor opțiuni de carieră, dar și prin discutarea avantajelor și dezavantajelor fiecărei opțiuni. De asemenea, ar trebui să se ofere posibilitatea de a discuta cu oameni care lucrează în domeniile respective pentru a obține o perspectivă mai detaliată și pentru a le oferi elevilor ocazia de a-și pune întrebări.

Avantajele motivării vocației profesionale didactice sunt numeroase. Primul avantaj este legat de satisfacția personală pe care o poate oferi această profesie. Când un profesor vede progresul și dezvoltarea elevilor săi, acest lucru poate fi extrem de satisfăcător. Această satisfacție personală poate fi o sursă importantă de motivare pentru profesori.

În plus, motivarea vocației profesionale didactice poate ajuta la îmbunătățirea calității educației. Un profesor motivat va fi mult mai dispus să caute noi modalități de a-și îmbunătăți prelegerile și de a-și dezvolta abilitățile. Aceasta poate duce la o educație mai bună pentru elevi și la o creștere a performanței academice.

De asemenea, motivarea vocației profesionale didactice poate duce la o mai bună colaborare între profesori și elevi. Atunci când un profesor este motivat și dedicat, elevii pot fi inspirați să-și urmeze propriile interese și să învețe mai mult. Aceasta poate duce la o colaborare mai bună între profesori și elevi, ceea ce poate îmbunătăți și mai mult calitatea educației.

Cu toate acestea, există și dezavantaje asociate cu motivarea vocației profesionale didactice. Primul dezavantaj este legat de faptul că profesorii sunt adesea subevaluați și subplătiți. Acest lucru poate duce la o lipsă de respect și de recunoaștere pentru munca depusă de către profesori. Aceasta poate duce la o scădere a motivării și la o creștere a stresului și a epuizării profesionale.

Un alt dezavantaj este legat de nivelul de presiune cu care se confruntă profesorii. În multe cazuri, profesorii sunt sub presiune pentru a obține rezultate mai bune și pentru a-și îmbunătăți constant performanța. Această presiune poate fi copleșitoare și poate duce la stres, epuizare profesională și pierderea motivației.

În concluzie, pasiunea pentru vocația didactică poate fi un factor determinant pentru dezvoltarea copiilor. Un educator pasionat este capabil să inspire, să mentoreze și să ajute copiii să își atingă potențialul maxim. Datorită angajamentului și dedicării sale, un educator pasionat poate face o diferență semnificativă în viața copiilor și poate oferi o perspectivă clară asupra modului în care aceștia își pot folosi cunoștințele pentru a-și construi o viață de succes.

METODE INTERACTIVE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Profesor psihopedagogie specială, SILVEȘAN TATIANA-MIHAELA
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Beclean

Metodele active și interactive au multiple valențe formative care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la dezvoltarea creativității, implică activ elevii în învățare, punându-i în situația de a gândi critic, de a realiza conexiuni logice, de a produce idei și opinii proprii argumentate, de a le comunica și celorlalți, de a sintetiza/esențializa informațiile, se bazează pe învățarea independentă și prin cooperare, elevii învață să respecte părerile colegilor. Pornind de la ideea că metoda interactivă poate fi o modalitate didactică de formare și informare a elevilor, menționez că am folosit-o în orice moment al lecției, de fiecare dată acordându-i o bună pregătire, reușind astfel să-i fac pe elevi să înțeleagă că de fapt este un „ceva interesant” în care trebuie antrenate eforturile creatoare.

Dintre metodele didactice specifice învățării active, de predare-învățare, pe care le-am aplicat cu succes la orele de Abilități de comunicare și limbaj, Elemente de matematică, Educație senzorială și psihomotorie, Opțional - Eu și mediul înconjurător, amintesc: brainstorming-ul, ciorchinele, diagrama Wenn, metoda cadranelor, cubul, Știu, vreau să știu, am învățat, explozia stelară etc.

Prin aplicarea la clasă a metodelor interactive de grup, copiii își exercită capacitatea de a selecta informații, de a comunica idei și deprind comportamente de învățare necesare în viața de școlar și de adult. Metodele interactive de grup acționează asupra modului de gândire și de manifestare a copilului. Aplicarea lor trebuie făcută sub forma unui joc cu reguli. Prezentate astfel, ele atrag copiii în activitate, spre învățare activă, spre cooperare, îi determină să se consulte în grup pentru luarea deciziilor și se previn/ aplanează conflictele. Aplicarea acestor metode solicită timp, diversitate de idei, angajare în acțiune din partea cadrelor didactice, descoperirea unor noi valori, responsabilitate didactică. Una dintre metodele pe care doresc să prezint în continuare, care poate fi aplicată cu succes în învățare la școlarii mici, este metoda „Explozia stelară”.

„Explozia stelară” este o metodă de stimulare a creativității în munca de explorare a unui subiect, care conduce investigația copiilor în cinci direcții precise, determinate de întrebări. Abordarea investigației se inițiază în centrul conceptului și se „împrăștie” în afară, spre obținerea de idei conexe. Munca se desfășoară într-o atmosferă de relaxare a copiilor. Această metodă presupune formularea de întrebări și realizarea de conexiuni între ideile descoperite pe această cale de copii, în grup - prin interacțiune, și individual, pentru rezolvarea unei probleme.

Materialele necesare pentru buna desfășurare a activităților în care se utilizează această metodă sunt: o stea mare, cinci stele mici de culoare galben, tablouri, ilustrații, jetoane, siluete, tabloul „Explozia stelară”. Am folosit metoda în scopul verificării cunoștințelor.

Consider că Metodele digitale se pliază perfect pentru generațiile prezente, de aceea doresc să prezint câteva aplicații pe care le folosesc la clasă.

Aplicația Digitală Kahoot

Utilizarea aplicației digitale „KAHOOT” în lecții.

Kahoot! este o platformă gratuită cu ajutorul căreia se pot crea teste interactive.

- Poți crea un joc distractiv în câteva minute

- Poți face o serie de întrebări, formatul și numărul de întrebări depinde doar de alegerea ta.

- Poți adăuga imagini, clip-uri video și diagrame întrebărilor tale pentru a face testul cât mai plăcut.

Joaca

Kahoot-urile se joacă cel mai bine în grup, de exemplu, o clasă. Jucătorii răspund întrebărilor de pe propriile dispozitive, în timp ce întrebările și răspunsurile sunt afișate pe un ecran comun, pentru a uni lecția. Jocul crează un "moment-foc de tabără", încurajând jucătorii să interacționeze. Învățarea prin joc promovează discuția și impactul pedagogic, chiar dacă jucătorii sunt în aceeași cameră sau în părți diferite ale lumii.

Importanța utilizării aplicației kahoot:

- Obiectivitatea evaluării rezultatelor
- Factorul uman implicat în evaluare este, prin natura sa, subiectiv, de aceea și actul evaluativ este influențat de subiectivism. Printr-o evaluare asistată de calculator elevul nu va mai avea senzația că a fost defavorizat într-un fel sau altul.
- Feed-back imediat pentru elev și profesor
- Folosirea acestor aplicații asigură corectarea imediată a răspunsurilor, elevul dându-și astfel seama ce parte a materiei stăpânește mai puțin, iar profesorul își poate proiecta mult mai rapid activitățile de reglare.
- Reducerea factorului stress

Utilizarea acestor aplicații în evaluare încurajează crearea unui climat de învățare plăcut, relaxat.

- Centralizarea și stocarea rezultatelor

Stocarea rezultatelor elevilor la diferite teste și interpretarea grafică a acestora permite crearea unei baze on-line cu informații referitoare la nivelul lor de cunoștințe, dobândite la nivelul evaluărilor și oferă o perspectivă de ansamblu asupra activității elevilor pe o perioadă mai lungă de timp.

- Diversificarea modalităților de evaluare Folosirea acestor aplicații îmbogățesc practica evaluativă, evitând rutina și monotonia.
- Interactivitate
- Dezvoltarea perspicacității, atenției, distributivității și creativității.

Pe dispozitivele copiilor va apărea, în timp real, culoarea verde, dacă au dat un răspuns corect sau culoarea roșie, dacă răspunsul a fost incorect. La sfârșitul jocului apare podiumul, se pot vedea punctajele tuturor elevilor. Rezultatele pot fi salvate în calculator unde se vor vedea elevii care au răspuns corect și la care întrebări au fost și răspunsuri incorecte.

Avantajele utilizării aplicației KAHOOT:

• pentru profesori:

- Îmbunătățirea calității actului de predare-învățare-evaluare;
- Ridicarea standardelor la nivelul competențelor digitale;
- Dezvoltarea creativității în proiectare.

• pentru elevi:

- Îmbunătățirea abilităților digitale;
- Dezvoltarea auto – controlului;
- Înțelegerea reciprocă;
- Dezvoltarea încrederii de sine.

Este foarte important faptul că elevii percep utilizarea acestei aplicații ca pe un joc, ei nu simt că sunt evaluați, sunt relaxați și dornici de a interacționa și mai mult cu tehnologia digitală în mediul școlar, în educație și, de ce nu, în autoeducație.

Am folosit această aplicație la disciplinele: Abilități de comunicare și limbaj, Elemente de matematică.

Exemple: „Câte silabe are cuvântul? ” sau „Găsește rezultatul!”

<https://create.kahoot.it/details/bf8b4d77-79b3-4aef-bcbb-c9f4f2d22750>

<https://create.kahoot.it/details/a0d51c62-f91e-4775-b1b9-b34c52f0e15b>

Wordwall este un instrument care poate fi utilizat pentru a crea activități interactive. Este un instrument atractiv, folosit de multe cadre didactice, foarte îndrăgit de elevi. *Exemple de wordwall-uri create:*

<https://wordwall.net/resource/2064236>

<https://wordwall.net/resource/8078681>

<https://wordwall.net/ro/resource/28323381>

Avantajele utilizării aplicației Wordwall

- se pot integra în orice etapă a lecției
- învățarea se realizează cu plăcere
- lecțiile devin mai captivante și mai atractive
- crește motivația elevului la ore
- elevii participă activ la lecție, apare un spirit de concurență între învățabili. Un alt instrument Web pe care-l utilizezi foarte des în procesul de predare-învățare-evaluare este **Learning Apps.org**. Este o aplicație concepută pentru a sprijini procesul de instruire prin metode interactive. Se poate accesa și folosi gratuit, este ușor de gestionat, cu interfață în limba română. Este foarte bun pentru activitățile de exersare și consolidare.

Exemple:

<https://learningapps.org/display?v=pj4gt0s0321>

<https://learningapps.org/display?v=pj215ovwa20>

<https://learningapps.org/display?v=p1kdbfrmj21>

Avantajele utilizării LearningApps:

- este un ajutor pentru profesori și pentru elevi
- se pot integra o varietate de resurse pentru a propune sarcini: video, audio, text, imagini
- profesorul are posibilitatea să structureze materialul pe care dorește să-l predea în cel mai bun mod, poate să se folosească de exercițiile oferite de colegi
- oferă elevilor moduri cât mai interactive și atrăgătoare de însușire a noilor informații.
- elevul învață mult mai ușor prin descoperire și prin interactivitate.

Folosesc aceste aplicații la disciplinele: Abilități de comunicare și limbaj, Elemente de matematică, Abilități socio-emoționale, Consiliere și dezvoltare personală, Educație senzorială și psihomotorie, Opționalul - Eu și mediul înconjurător,

Educația asistată de software are un efect motivant din toate privințele. Lecțiile devin mult mai atractive.

Bibliografie

1. Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006;
2. Dobrițoiu, M. și colab. – instruire Asistată de Calculator și Platforme Educaționale online, Editura Universitas, Petroșani, 2019 eBook IACPEO.
3. Oprea, Crenguța, L., *Strategii didactice interactive – repere teoretice și practice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, ed. A IV-a, 2009;

Webografie:

<https://predauviitor.ro/topic/aplicatii-interactive/>

<https://digitaledu.ro/platforme-educationale/>

DEZVOLTAREA COMPORTAMENTELOR SOCIO-EMOȚIONALE PRIN INTERMEDIUL ACTIVITĂȚILOR ARTISTICO-PLASTICE

Profesor învățământ preșcolar, STRUNGARU MARIA VALERIA
Școala Gimnazială Spermezeu

Copilăria reprezintă punctul de pornire al următoarelor etape de viață, influențele educative fiind hotărâtoare. Baza dezvoltării personalității o constituie vârstele mici, de aici și preocuparea educației de a interveni cât mai devreme în formarea și dezvoltarea copilului. Grădinița sprijină acest demers și se implică activ în formarea copiilor fiind totodată și un mediu cald, protector și stimulat, un mediu de basm în care jocul, artele plastice, lectura, muzica, mișcarea, natura, socialul sunt într-o strânsă legătură cu copilul.

Preșcolăritatea este perioada în care se produc numeroase schimbări în viața afectivă a copiilor. Emoțiile și sentimentele însoțesc toate manifestările lor atât în cadrul activităților educative cât și în sarcinile primite de la adulți având o influență puternică asupra conduitei lor.

Emoțiile sunt stări psihologice complexe care sunt simțite ca schimbări fizice și fiziologice, și care ne influențează gândirea și comportamentul. Ele pot fi pozitive și negative. Cele pozitive apar atunci când persoana rezonează, își dorește ceea ce i se întâmplă (mulțumire, bucurie), iar cele negative atunci când persoana nu își dorește, nu rezonează cu ceea ce i se întâmplă sau cu așteptările avute (tristețe, nemulțumire, furie, îngrijorare etc.)

Educația socio-emoțională cuprinde totalitatea activităților de învățare (conceptul de învățare este înțeles, evident, în sens larg) care conduc la dobândirea experienței individuale de comportare socială și emoțională, la formarea competențelor emoționale și sociale ale individului. Ne referim aici la dobândirea abilităților emoționale (de a înțelege, a exprima și ași regla emoțiile) și a celor sociale, precum cele de inițierea și menținerea unei relații și integrarea într-un grup (social, profesional, comunitar etc.) (Boncu, Dafinoiu, 2014).

În cadrul grădiniței, copiii învață nu numai despre regulile sociale și modul de interacțiune cu ceilalți, ci și despre manifestarea adecvată a emoțiilor. Își dezvoltă competențe emoționale referitoare la recunoașterea, exprimarea, înțelegerea emoțiilor, precum și dobândirea unor strategii de reglare a acestora potrivite vârstei, mai ales a celor negative și o mai bună adaptare la cerințe. Competențele emoționale și cele sociale se influențează reciproc. Copiii învață despre emoții și modul în care pot fi gestionate corect în cadrul interacțiunilor sociale utilizate de către educatoare și părinți.

Dacă ne uităm la studii vedem că unul din cinci copii suferă de o problemă emoțională, de dezvoltare sau comportamentală (WHO, 2004). De aceea, o bună dezvoltarea socială și emoțională a preșcolărilor constituie punctul fundamental în crearea de relații interumane influențând semnificativ succesul copiilor în viață și la școală, educatoarea având o importantă contribuție la aceasta.

Schimbările petrecute la nivel mondial pe fondul Pandemiei de Coronavirus, promovarea învățământului on line, programul foarte încărcat al părinților și copiilor inclusiv, agitația, stresul, neglijarea rolului pe care îl au sentimentele în dezvoltarea sănătoasă a copiilor au condus la blocaje emoționale și sociale în rândul preșcolărilor.

Un mijloc eficient de dezvoltare al comportamentelor socio-emoționale îl reprezintă activitățile artistico-plastice, deoarece în școli, arta facilitează stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner care sugerează încorporarea într-o mai

mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Atunci când colorează, când pictează, când folosește culoarea, hârtia, lipiciul sau plastilina, copilului i se formează răbdarea, îndemânarea, simțul estetic, trăsături care îi vor împlini personalitatea și chiar dacă nu va ajunge artist, va avea viața sufletească mai bogată, va fi mai sensibil, mai fericit. Activitățile artistico-plastice exercită o influență benefică asupra personalității copilului pe plan estetic și moral, afectiv și intelectual.

Astfel, consider că implementarea unui program de curriculum la decizia școlii centrat pe dezvoltarea abilităților sociale (interecțiunea cu copii de vârstă apropiată, interecțiunea cu adulții, complianța la reguli, comportamentul prosocial, acceptarea și respectarea diversității etc.) și emoționale (exprimarea emoțiilor, reglarea acestora, înțelegerea emoțiilor autocontrol, conceptul de sine etc.) la preșcolarii prin intermediul activităților Domeniului Estetic și creativ poate influența pozitiv formarea și dezvoltarea comportamentelor socio-emoționale. Culoarea este un element important în viața copilului, ajutând la dezvoltarea creativității, memoriei, imaginației, empatiei, inteligenței. Educația plastică integrată în procesului de învățământ urmărește formarea deprinderii copiilor de a se exprima cu ajutorul elementelor de limbaj plastic, de a pricepe, conștientiza și crea frumosul prin artă. Culoarea este esențială vieții, dând identitate mediului înconjurător și reprezintă un instrument pentru exprimarea emoțiilor, de modificare a percepției asupra dimensiunilor unui spațiu. Se cunoaște faptul că muzica și culoarea au un impact puternic asupra dispoziției unei persoane.

Așadar, impactul activităților artistico plastice asupra formării comportamentelor socio emoționale la preșcolari, este unul destul de mare, deoarece prin desen și pictură copilul își exprimă sentimentele, trăirile, nevoile, se exprimă pe sine, descoperindu-și astfel identitatea. Pictura, ca și desenul, este un joc, un dialog între copil și adult, este un mijloc de comunicare. Desenul rămâne întotdeauna un mod de a descrie povestea care nu poate fi spusă în cuvinte. Culorile, hârtia, creta îl pot stimula pe copil să povestească diferite întâmplări, să scoată la iveală scene din viața sa, pe care nu le poate exprima altfel. Povestea desenată de copil relevă foarte clar trăirile și sentimentele copilului.

CADRUL DIDACTIC - UN PROFESIONIST AL SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Profesor, ȘAMȘUDEAN FLAVIA ALINA
Școala Gimnazială Alexandru Vaida Voievod Bobâlna

Cadrul didactic crează atmosfera în clasă, care constituie un factor ce influențează comportamentul de învățare al elevului. Instaurarea unui climat favorabil, unei conlucrări fructuoase între profesori și elevi, a unui climat caracterizat printr-o tonalitate afectivă, pozitivă, de exigență și înțelegere, de responsabilitate, reprezintă o condiție principală ce trebuie realizată la lecție. De asemenea, în această profesie este foarte importantă comunicarea. Un profesor care știe să comunice cu elevii săi trebuie să fie sociabil, dezinvolt, deschis, să aibă abilități de relaționare dezvoltate. Un profesor introvertit și închis în sine nu va avea vreun rezultat și nu va impresiona prin nimic pe elevii săi. Este important să poți stabili o relație adevărată, bazată pe comunicare deschisă, respect reciproc și chiar atașament pentru a avea un efect vizibil asupra minților tinere. Printre calitățile unui bun profesor, dragostea pentru copii este esențială.

Un bun profesor are o vocație interioară pentru comunicarea adecvată a informației, dar el trebuie și să iubească și să înțeleagă copiii. Atitudinea profesorului față de copii pune amprenta asupra relațiilor în clasă, iar dacă acesta le arată elevilor săi dragoste, respect și înțelegere, procesul didactic va fi mult simplificat. Personalitatea profesorului în condițiile învățământului actual presupune și o serie întregă de calități artistice, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară. Profesorul își asumă deci, o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui artistică.

În școală profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare. Referitor la diversitatea rolurilor pe care le poate exercita profesorul, Anita E. menționează următoarele:

- Profesorul, ca expert al actului de predare-învățare: el poate lua decizii privitoare la tot ceea ce se întâmplă în procesul de învățământ.
- Profesorul, ca agent motivator, declanșează și întreține interesul, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare.
- Profesorul, ca lider, conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc aici. Este un prieten și confident al elevilor, un substitut al părinților, obiect de afecțiune, sprijin în ameliorarea stărilor de anxietate.
- Profesorul, în ipostază de consilier, este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora.
- Profesorul, ca model: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile, comportamentul său este un exemplu pozitiv pentru elevi.
- Profesorul, ca profesionist reflexiv, se străduiește tot timpul să înțeleagă și să reflecteze asupra întâmplărilor inedite din clasă, să studieze și să analizeze fenomenele psihopedagogice cu care se confruntă.
- Profesorul, ca manager, supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori.

Dacă vorbim despre profesorul real, ne aflăm în prezența unei diversități de imagini. Abilitățile pedagogice numite generic se desprind în mai multe calități - corectitudine, inteligentă, comunicare, toleranță, într-un fel mai aproape de așteptările elevilor sau de nevoile societății reale. Profesorul se implică în activitatea didactică cu întreaga personalitate: motivații, aptitudini, nivel de competență, experiență personală. Arta de a preda nu se reduce

la transmiterea cunoștințelor, ci presupune și o anumită atitudine față de elevi, ca expresie a concepției pedagogice asumate și a propriilor trăsături de personalitate. În cadrul activităților didactice se creează multiple raporturi interpersonale între participanți, antrenați cu toții într-un proces constant de influențare reciprocă.

În școala tradițională, profesorul juca rolul de transmițător al informației către elevi, care doar o receptau și o reproduceau cu prilejul verificărilor. În școala modernă, profesorul devine conducătorul unui proces simultan informativ și formativ orientând și sprijinind elevii să ajungă prin efort propriu la descoperirea cunoștințelor, pe care urmează să le prelucreze și să le integreze în structura lor cognitivă.

Educația se sprijină pe 4 piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor ale problematicii lumii contemporane educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi. Astfel, de exemplu, prin metodologia de aplicare a noului curriculum național, li se cere cadrelor didactice din învățământ să creeze activități (situații de învățare) adecvate competențelor proiectate ținând seama desigur de natura subiectului lecției și de particularitățile clasei sau ale grupei de elevi. Ideea nu este nouă în pedagogie, dar rolul profesorului este mai recent, el fiind astăzi explicit („creator de situații de învățare”) și specificat în documentele de proiectare didactică. Evident, cu cât situațiile de învățare vor fi mai bine alese sau imaginate de profesor, cu atât mai interesantă și mai eficace în planul învățării va fi activitatea de instruire.

Un alt rol nou ar fi acela de meditator în procesul cunoașterii sau de consiliere alături de rolul tradițional de transmițător de informații (mai sus menționat), la care nu se renunță, dar a cărui pondere este vizibil în scădere, în cadrul învățământului modern centrat pe competențe. Acest rol este strâns legat de cel de dinainte, dar are o arie de răspândire mult mai largă, în sensul că relațiile de colaborare între profesor și elev se extind și dincolo de lecția propriu-zisă. Astfel profesorul îi poate însoți pe elevi la biblioteci, dar și în călătoriile pe Internet, îi poate consilia în selectarea diverselor surse de informare ca și în alcătuirea unor lucrări legate de disciplina ori adiacente acesteia.

Reușita unui profesor depinde de multe ori de natura relațiilor pe care le stabilește cu elevii săi în cadrul acestei interacțiuni, aspect deosebit de important, deoarece multe dificultăți de învățare și educare se datorează unor relații deficitare.

Echilibrul intelectual și psihic, luciditatea, intuiția, bunul-simț, tactul pedagogic sunt calități indispensabile cadrului didactic. Acestea li se adaugă calități morale: probitatea, obiectivitatea, generozitatea, modestia, blândețea, cinstea, sinceritatea, demnitatea, conștiinciozitatea. Profesorul, în calitatea sa de formator, trebuie să fie în permanență preocupat de imaginea sa oferită elevilor, aspecte minore ca punctualitatea, valorificarea integrală a timpului lecției, modul de adresare, ținuta, gestica, mimica sunt încărcate de semnificație și au valoare formativă. Talentul pedagogic asociat cu ansamblul capacităților care determină competența profesională și ansamblul calităților personale conferă acea măiestrie pedagogică care definește profesia de educator sau cadru didactic.

Bibliografie:

Preda V., Branișteanu R., Petrovai D., Petrică S. Pentru un copil sănătos emoțional și social, București, Integral, 2012.

Fotescu V. Psihopedagogia creativității. București: ProUniversitaria, 2014.

Mândăcanu V. Profesorul-maestru. Chișinău: Pontos SRL, 2009.

Salade D. Educație și personalitate. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 1995.

MĂiestRIA DASCĂLULUI REFLECTATĂ ÎN PROIECTAREA DIDACTICĂ

Profesor învățământ preșcolar, ȘEITOAR IOANA

GABRIELA

Școala Gimnazială Nușeni

„Nimic nu-i mai frumos, mai nobil, decât meseria de educator, de grădinar de suflete umane, de călăuză a celor mai curate și mai pline de energie, mlădițe.” (D. Almaș)

Educatorul este un om ca oricare altul, un om căruia îi place să sădească în sufletele micuților ce trec pragul grădiniței dragostea de învățatură prin muncă susținută, prin dorința de a afla cât mai multe, prin căldură, empatie, dragoste „de al doilea părinte”, căci adesea sunt „mama” la strigătul copilului desprins din sânul familiei și adus într-un loc necunoscut.

În nicio altă profesie nu este mai oportună cerința ca interacțiunea dintre carieră și vocație să fie cât mai aproape de perfecțiune, pentru că toate celelalte profesii depind de activitatea dascălului. Să lucrezi cu cei mici este în egală măsură, o provocare de care ai parte în fiecare zi, o sursă de energie dar și o responsabilitate imensă pe care trebuie să ți-o asumi. Ca educatoare te vei ocupa de educația și de pregătirea copiilor de vârstă preșcolară, astfel încât ei să dobândească noțiunile de bază despre lumea și societatea în care trăiesc, dar și să-și dezvolte limbajul, abilitățile cognitive, emoționale și psihomotorii.

Un dascăl priceput călătorește, zi de zi, într-o lume fermecată împreună cu copiii, iar în această călătorie îi călăuzește în a descoperi, a experimenta, a cunoaște lumea sub toate aspectele ei, le satisface setea și nevoia de joc, îi ajută să socializeze și să se dezvolte armonios din toate punctele de vedere. Dascălul trebuie mereu să aibă puterea de a zâmbi, chiar dacă este trist, să fie mereu empatic, să dea mereu dovadă de perseverență, putere de muncă și o ambiție infinită. Cea mai bună răsplătă pentru „doamna educatoare” este atunci când copiii au zâmbetul pe buze, sunt bine dispuși, sunt încântați de ceea ce au realizat în ziua respectivă și se reîntorc cu drag la grădiniță.

Dacă întrebăm copiii cum ar vrea să fie educatoarea lor, ei vor răspunde, desigur „frumoasă și bună”. Chiar dacă nu seamănă cu „zâna bună”, ea îi poate fermeca printr-un zâmbet sau o privire încărcată cu dragoste, prin calități deosebite, prin voce blândă și copiii o vor considera drept cea mai frumoasă și cea mai bună educatoare.

Cadrul didactic trebuie să simtă o plăcere în lucrul cu copiii, pentru ca în clasă să existe întotdeauna o detașare și o conexiune specifică. Acesta nu își asumă responsabilități doar în sala de curs, ci și în afara ei, în timpul liber, deoarece școala impune o anumită formalitate, iar în afară să comunicarea este mult mai diferită. De asemenea, elevii nu întâmpină probleme doar în cadrul școlii, astfel că trebuie să existe permanent o conexiune, dincolo de barierele impuse de mediul formal.

Eficiența predării-învățării este strâns legată de măiestria cu care profesorul își desfășoară activitatea la clasă. Aceasta se materializează în funcție de stilul său de predare, de modul prin care comunică și relaționează cu elevii săi.

Proiectarea demersului didactic este o activitate desfășurată de cadrul didactic care este menită să anticipeze etapele și modalitățile de organizare și de desfășurare concretă a procesului instructiv-educativ.

„Lecția este o unitate didactică fundamentală, o formă a procesului instructiv – educativ, prin intermediul căreia o cantitate de informații este percepută și asimilată activ de către elevi, într-un timp determinat, pe calea unei activități intenționate, sistematice, cu autoreglare, provocând în sfera biopsihică a acestora o modificare în sensul formării dorite...”

lecția apare ca un program didactic, respectiv, un sistem de cunoștințe, obiective operaționale, procedee de lucru în care să activeze elevii” (Miron Ionescu,1998).

Ca urmare, lecția este rezultanta ansamblării mai multor componente și a relațiilor dintre acestea.

Componentele specifice oricărei lecții sunt:

- *Resursele umane:* cadru didactic și elevi
- *Resursele materiale:* mijloace de învățământ și spațiu de instruire
- *Resurse temporale*
- *Resurse ideatice/informaționale*(conținutul)
- *Resurse procedurale* (metode și proceduri didactice de predare- învățare-evaluare)

Pentru realizarea unei proiectări didactice corecte, profesorul trebuie să răspundă la o serie de întrebări, precum:

Ce voi face?:

a) Stabilirea locului activității este o etapă în care se stabilește titlul lecției, tipul lecției, obiectivele de referință și dimensiuni ale dezvoltării corespunzătoare activității.

b) Stabilirea obiectivelor operaționale se va face în funcție de conținut și țin cont de finalitatea pe termen mai scurt al instruirii.

Operaționalizarea obiectivelor reprezintă operația de transpunere a scopurilor procesului de învățământ în obiective intermediare și a acestora în obiective concrete. Acest lucru se realizează prin precizarea unor comportamente observabile și, dacă este posibil, măsurabile, cu ajutorul verbelor de acțiune. Realizarea obiectivelor educației depinde, în mare măsură, de calitățile și competențele educatoarei, care, prin acțiunile, prin personalitatea sa, reprezintă un model pentru copil, un sprijin pentru familie, un factor de cultură în comunitate. Educatoarea îndeplinește o misiune importantă- aceea de a asigura formarea și pregătirea copilului către viață.

Cât voi face?:

c) Selectarea și transpunerea didactică a conținuturilor se concretizează prin realizarea unui plan de învățare al lecției:

- selectarea conținuturilor științifice se face analizând resursele: grupa, nivelul de cunoștințe al copiilor, abilitățile intelectuale și practice de care dispun aceștia, precum și resursele materiale de care dispune profesorul.

- transpunerea didactică a conținuturilor care are ca etape necesare:

- structurarea logică a conținuturilor, care poate fi inductivă, deductivă sau prin analogie;

- esențializarea se referă la alegerea în această fază a conținuturilor esențiale;

- adecvarea conținutului se face relativ la obiectivele operaționale și invers;

Cum voi face?:

d) Elaborarea strategiei instruirii constă în elaborarea:

- metodelor și strategiilor didactice

- stabilirea resurselor materiale

- alegerea formelor de organizare a activităților didactice (frontală, individuală, pe grupe sau combinată)

Strategia didactică reprezintă un sistem de metode, procedee, mijloace și forme de organizare a activității didactice, combinate, dozate și integrate în structuri operaționale unitare, coerente menite să asigure o însușire activă, creatoare a cunoștințelor și abilităților și să raționalizeze procesul instruirii.

Strategia didactică trebuie să fie adaptată la obiective și conținut.

Cum voi ști dacă am realizat ceea ce mi-am propus?:

e) Prefigurarea strategiilor de evaluare presupune:

- stabilirea metodelor, tehnicilor de evaluare a randamentului școlar și

- stabilirea momentelor în care se aplică evaluarea

Din perspectiva didacticii ne interesează în special evaluarea randamentului școlar al elevilor, a raportului dintre performanța însușită de elevi și cea proiectată de cadrul didactic.

În esență evaluarea didactică reprezintă totalitatea activităților prin care se colectează, organizează și interpretează datele obținute pe urma aplicării unor instrumente de măsurare, în scopul emiterii unei judecăți de valoare, pe care se bazează o anumită decizie în plan educațional.

Procesul de evaluare didactică cuprinde trei etape principale:

1. *Măsurarea* rezultatelor școlare reprezintă operația de constatare a existenței, volumului corectitudinii și gradului de stăpânire a unor cunoștințe prin aplicarea unor instrumente de evaluare adecvate scopului urmărit (probe orale/scrise /practice, proiecte, portofolii);

2. *Aprecierea* rezultatelor școlare reprezintă procesul de acordare a punctajelor pe baza unor criterii unitare (bareme de corectare și notare, descriptori de performanță);

3. *Formularea concluziilor* este un demers de factură explicativ- justificativă, având rolul de a facilita înțelegerea, la nivelul copilului;

Informațiile altfel obținute vor fi valorificate în demersurile de reglare și optimizare a instruirii.

f) Stabilirea acțiunilor de autocontrol și autoevaluare constă în:

- stabilirea modalităților de autocontrol și autoevaluare ale prestației copiilor și
- stabilirea momentelor în care se aplică autoevaluarea

g) Stabilirea structurii procesuale a activității didactice vizează eșalonarea în timp a activității didactice în scopul evitării erorilor, a riscurilor, a timpilor morți, a neîncadrării în timp, a evenimentelor nedorite. Elaborarea proiectelor de activitate nu trebuie privită ca o activitate formală, ci, în limitele unei anumite rigori, ea trebuie să încurajeze creativitatea didactică a cadrului didactic. Proiectul de lecție este un instrument de lucru operațional și un ghid pentru cadrul didactic care trebuie să aibă următoarele caracteristici:

- să ofere o perspectivă globală și completă asupra activității propuse;
- să aibă un caracter realist;
- să fie simplu și operațional;
- să fie flexibil;
- să faciliteze realizarea obiectivelor operaționale;

Pentru a pune accentul pe o învățare centrată pe elev vorbim de caracteristici ale cadrului didactic precum empatia, pentru a înțelege nevoile elevului, creativitatea, răbdarea, comunicarea activă, încrederea. Acesta se mobilizează doar pentru a îndeplini nevoile elevului său, iar educația tuturor și includerea în activități a tuturor este scopul principal al unui astfel de profesor. Un profesor cu inițiativă înaltă se caracterizează prin sensibilitate la necesitățile individuale ale copiilor, prin abilitatea de a diversifica și individualiza sarcinile de învățare și prin dorința de a valoriza pe deplin deprinderile și abilitățile copiilor. Accentul cade pe valorizarea tuturor atât în grup cât și separat, deoarece există nevoi, scopuri și abilități diferite în funcție de personalitatea fiecăruia. Tocmai din acest motiv este important de menționat faptul că este nevoie de varietate și flexibilitate în metodologia de predare învățare pentru ca profesorul să se poate adapta la necesitățile elevului.

Sunt copii care au nevoie de mai multă atenție, copiii cu cerințe educaționale speciale, copii ce vin din medii defavorizate și au nevoie de o afectivitate crescută și de ajutor în adaptarea la clasă. Toți aceștia trebuie ajutați să creeze un tot unitar, dar chiar și așa să se diferențieze. Pentru a putea realiza această fuziune, cadrul didactic trebuie să pună accent și pe învățarea sa permanentă. El însuși are nevoie să învețe continuu pentru a putea aduce în fața elevilor săi idei și tehnici noi, diferențiate. Orice copil are dreptul la educație, astfel că

trebuie să se realizeze o calitate înaltă a instruirii, punându-se la dispoziție ajutor și un timp suficient în realizarea sarcinilor acolo unde este nevoie.

În mediul educațional, profesorul trebuie să pună accent pe principiul egalizării șanselor care include posibilități egale acordate elevilor pentru a depunde efortul și a exersa ori de câte ori este nevoie, un timp îndelungat și adaptarea la ritmul fiecăruia în parte. Cadrul didactic reprezintă cheia fără de care generațiile actuale nu ar beneficia atât de o dezvoltare cognitivă, cât și emoțională. Această meserie este formată din mai multe subsensuri, reprezintă un complex de sarcini și obiective care au ca finalitate ajutorarea copilului de a se integra în societate și îndrumarea acestuia către direcții prin care se poate descoperi pe sine. A fi cadru didactic este cea mai mare responsabilitate. Dacă un medic salvează vieți, un profesor salvează caractere. Un cadru didactic sprijină, ajută, ceartă, îngăduie, iubește și trece prin aceleași stări cu elevii săi, pentru că este implicat total în activitățile desfășurate în școală și nu numai. Oricare ar fi latura din care privim clasa de elevi, rolul profesorului este proeminent, iar exercitarea corectă a acestui rol depinde de personalitatea lui și de situațiile educative cu care se confruntă și pe care le are de rezolvat.

Comunicarea este un alt atu, ca educator este important să comunici foarte bine cu cei mici, cu familia acestora, pentru a lega o prietenie bazată pe respect reciproc ;să reușești să le captezi atenția, interesul, să ai un spirit de observație dezvoltat, să te adaptezi cu ușurință oricărei situații, fiind mereu pregătit pentru a reacționa rapid chiar și în situațiile de criză (conflicte între copii), să dai dovadă de fermitate în luarea deciziilor, în implementarea acestora astfel încât să păstrezi ordinea și disciplina în cadrul grupei în care lucrezi. Profesia de dascăl a fost și va rămâne una dintre cele mai importante și frumoase meserii ale vieții, profesie ce implică o serie de responsabilități, roluri, calități, competențe. Aceste aspecte o deosebesc în totalitate de alte profesii al căror “obiect” al muncii este omul, deoarece, prin procesul de învățare iau naștere noi personalități și caractere de oameni care reprezintă „viitorul unei națiuni menite să evolueze”.

Bibliografie

- Ionescu, M., Bocoș, M., *Tratat de didactică modernă, Ed.Paralela 45, Pitești, 2009*
Ardeleanu, C., *Dascălul, de profesie român, Ed. Sitech, Craiova, 2022*
Preda, V., *Educație pentru știință în grădiniță, Ed.Compania, București, 2000*

CALITĂȚI INDISPENSABILE PENTRU PROFESIA DIDACTICĂ

Profesor, ȘINAR VALER CRISTIAN
Școala Gimnazială „Grigore Silași” Beclean

Meseria de cadru didactic este poate cea mai frumoasă profesie, nu seamănă cu nici o alta, este meseria care nu se părăsește seara odată cu hainele de lucru ci rămâne ca un ceva interior posesorului. Este aspră și plăcută, umilă și mândră, exigentă și liberă, o meserie în care mediocritatea nu e permisă, o meserie care epuizează și înviorează, ingrată și plină de farmec deopotrivă. Puține profesii cer atâta competență, dăruire și umanism precum cea de cadru didactic, deoarece doar câteva mai lucrează cu un material atât de prețios, de complicat și de sensibil precum omul în devenire. Ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondând dimensiunile posibile ale personalității, profesorul instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine. Meseria de profesor nu se regăsește între cele mai solicitate, dar nici între cele evitate; profesie intelectuală, nu distribuie deținătorului putere, influență sau venituri superioare, dar conferă prestigiu și satisfacții, vocația fiind considerată unul din motivele de bază în alegerea acestei profesii. A fi profesor înseamnă un risc asumat; asta deoarece pregătirea pentru a preda, pentru a-i învăța pe alții cum să învețe este o operă niciodată încheiată care implică multă răbdare, multe momente de incertitudine, de descurajare, multe ore de studiu iar rezultatele nu pot fi măsurate nici cantitativ și nici imediat. În sala de clasă se învață mai mult decât o materie, se învață lecții de viață. Profesorul stimulează și întreține curiozitatea elevilor pentru lucruri noi, le modelează comportamentele sociale, le întărește încrederea în forțele proprii și îi ajută să își găsească identitatea. Realizarea acestor sarcini depinde de măsura în care profesorul posedă calitățile și competențele necesare centrării cu precădere pe așteptările, trebuințele și interesele elevilor.

Principala calitate a unui cadru didactic este vocația pedagogică, exprimată în „a te simți chemat, ales pentru această sarcină și apt pentru a o îndeplini”, după Rene Hubert (1965). El consideră că vocației pedagogice îi sunt caracteristice trei elemente: iubirea pedagogică, credința în valorile sociale și culturale și conștiința responsabilității.

Arta pedagogică înseamnă înainte de toate „arta de a te pune la dispoziția copiilor, de a simpatiza cu ei, de a le înțelege universul, de a le sesiza interesele care îi animă”, afirmă M. A. Bloch (1968) și este un dar pe care candidații la funcția de profesor îl au sau nu. O bună formare profesională poate ajuta acest dar să se dezvolte deoarece a înzestra copiii cu știință pare un lucru relativ ușor, dar a forma oameni în plinătatea cuvântului este deosebit de greu.

Personalitatea cadrului didactic este o parte importantă a succesului și eficienței în această profesie. Ea însoțește sau nu actul educațional și influențează rezultatele procesului de învățare. Principala modalitate de operaționalizare a conținutului personalității cadrului didactic este *aptitudinea pedagogică*, care este considerată unul dintre principalii factori de succes în procesul instructiv - educativ. Componentele aptitudinii pedagogice sunt: competența științifică, competența psihopedagogică și competența psihosocială. (Nicolae Mitrofan, 1988) Cele trei tipuri nu acționează izolat, ci sunt integrate în structura personalității profesorului. Competența științifică presupune o solidă pregătire de specialitate, cea psihopedagogică este asigurată de ansamblul capacităților necesare pentru a „construi” personalitatea copiilor și cuprinde: capacitatea de a determina gradul de dificultate al materialului de învățare, capacitatea de a-l face accesibil prin metode și mijloace adecvate, capacitatea de a înțelege copilul, de a pătrunde în lumea sa interioară, creativitatea și capacitatea de a crea noi modele de influențare instructiv - educativă, în funcție de cerințele

fiecărei situații educaționale. Competența psihosocială cuprinde un ansamblu de capacități necesare optimizării relațiilor interumane, cum ar fi: capacitatea de a adopta un rol diferit, capacitatea de a stabili ușor și adecvat relații cu ceilalți, capacitatea de a influența grupul de elevi, precum și indivizii izolați, capacitatea de a comunica ușor și eficient, de a utiliza adecvat puterea și autoritatea, capacitatea de a adopta diferite stiluri de conducere.

Marin C. Călin (1995) evidențiază *competența normativă* a profesorului compusă din:

- competența imperativă (acțiunile indicate sau ordonate elevilor);
- competența persuasivă (acțiunile recomandate, dezirabile);
- competența executivă (acțiunile de realizare a actelor educative);
- competența apreciativă (măsurarea corectă a performanțelor atinse în acțiunile educative cu elevi și de către elevi).

Aptitudinea pedagogică conferă o mare flexibilitate cadrului didactic, favorizând o adaptare rapidă și ușoară la cerințele unei situații educative. Tot în aceeași arie de conținut a personalității cadrului didactic se află și *tactul pedagogic*, care se reprezintă calitatea interacțiunii sociale dintre profesor și elev. Criteriile acestei calități ar fi următoarele:

- gradul de adecvare a comportamentului profesorului față de fiecare elev;
- gradul motivației pozitive a rezultatelor la învățătură și a comportamentului elevului;
- gradul de dezvoltare a personalității elevului;
- gradul de respectare a particularităților psihice ale elevilor și asigurarea unui climat optim al activității instructiv-educative;
- rezultatele obținute în atingerea obiectivelor propuse.

Analiza caracteristicilor tactului pedagogic arată că dezvoltarea lui depinde de predispozițiile înnăscute (intuiție, empatie), dar și de cunoștințele dobândite, experiența dobândită sau autoeducație. A da dovadă de tact pedagogic presupune multă inventivitate, ingeniozitate, ceea ce echivalează cu un autentic act de creație.

Competența didactică este un alt concept, corelat cu cel de aptitudine pedagogică, rezultat al corelației dintre trăsăturile caracteristice ale profesorului și eficiența actului pedagogic (S. Marcus, 1999). Acest concept are o sferă de cuprindere mai mare, presupunând și rezultatele activității, pe lângă cunoaștere și capacitatea de a efectua un lucru corect. Competența didactică este operaționalizată în cinci competențe specifice (Gherghinescu, 1999):

- competența cognitivă, care cuprinde abilitățile intelectuale și cunoștințele așteptate din partea unui profesor;
- competența afectivă, definită prin atitudinile așteptate din partea profesorului și considerată a fi specifică profesiei didactice, fiind și cel mai greu de obținut;
- competența exploratorie, care vizează nivelul practicii pedagogice și oferă ocazia viitorilor profesori de a-și exersa abilitățile didactice;
- competența legată de performanță, prin care profesorii dovedesc nu numai că știu, dar și că pot utiliza ceea ce știu;
- competența de a produce modificări observabile ale elevilor în urma relației pedagogice.

Accentul pus pe performanță, pe eficiența predării, a determinat orientarea cercetărilor spre profilul psihologic al profesorului, spre identificarea acelor trăsături de personalitate care influențează randamentul la învățătură al elevului. Unul dintre studiile efectuate identifică trei *structuri de comportament* care au o importanță aparte (Ryans, 1960, cf. Ausubel, Robinson, 1981):

- structura A – se caracterizează prin afecțiune, înțelegere, prietenie, fiind opusă structurii definite prin atitudine distantă, egocentrism și mărginire;
- structura B – se caracterizează prin responsabilitate, spirit metodic și acțiuni sistematice, fiind opusă structurii definite prin lipsă de planificare, șovăială și neglijență;

- structura C – se caracterizează prin putere de stimulare, imaginație și entuziasm, fiind opusă structurii care se definește prin inerție și rutină.

O analiză a relației dintre variabilele personalității profesorului și eficiența predării, ținând cont și de principalele impulsuri motivaționale ce se manifestă în procesul de învățare școlară, relevă următoarele aspecte:

- Elevii dominați de impulsul de afiliere (preșcolarii și școlarii mici) vor avea tendința de a se identifica cu cadrul didactic așa cum o fac cu părinții și învață pentru a face pe plac educatoarei sau învățătoarei și pentru a fi lăudați, recompensați. În acest caz, cadrul didactic va trebui să aparțină structurii A, iar elevii vor fi mai puternic motivați să învețe și să obțină un randament școlar superior.

- Pentru elevii a căror motivație este susținută de impulsul de autoafirmare, de trebuința de prestigiu, mai eficienți sunt acei profesori care aparțin structurii B, orientați pe sarcini, ordonați, sistematici, care creează condiții ca nivelurile de performanță ale elevilor să fie definite clar și recunoscute.

- Elevii cu un puternic impuls cognitiv vor fi stimulați de profesorii din structura C, capabili să genereze efervescentă intelectuală, să creeze conflicte cognitive, să capteze interesul prin elemente de noutate.

În general, profesorii plini de viață, stimulativi, inventivi și entuziaști față de materia pe care o predau au mai mult succes, iar comportamentul elevilor este și el mai productiv sub influența acestui tip de stimulare. Această abilitate a profesorului de a evalua realist trebuințele celui care învață implică capacități empatice, respectiv de transpunere în situația elevului și dorința de a-l înțelege de pe pozițiile lui. Empatia se inserează în procesul intercunoașterii, fiind adesea condiția înțelegerii psihologice a comportamentelor prezente și viitoare ale elevului. În acest caz se impune necesitatea formării unei competențe pedagogice relaționale, a unor capacități de gestionare interactivă a clasei, grupei, care să faciliteze comunicarea cu școlarii, preșcolarii și să-i determine să se implice în situația pedagogică.

Din punctul meu de vedere profesorul este persoana care se ghidează în activitatea didactică după următoarele principii, impuse de legislația în vigoare dar și de sentimentele proprii vis-a-vis de actul educațional, în legătură cu:

1. *Concepția despre copil și educația timpurie.* Educația copilului începe de la naștere; fiecare copil este unic și trebuie primească toate șansele pentru a se dezvolta.

2. *Planificarea învățării.* Cu cât cunosc mai bine un copil, cu atât îl pot ajuta mai mult să se dezvolte; progresele lui depind de planul meu pentru el.

3. *Organizarea învățării – Strategii didactice.* Pentru a-l ajuta să se dezvolte, deciziile mele ca profesor pornesc de la nevoile și interesele copilului. Modul în care eu interacționez cu copilul, situațiile de învățare pe care le creez, modul în care organizez spațiul în care el învață vor decide asupra progreselor pe care copilul le va face.

4. *Organizarea învățării - Mediul de învățare.* Ca profesor trebuie să creez un mediu plăcut, stimulat, interesant pentru copil, în care să poată să se miște nestingherit, să acționeze după bunul lui plac, să intre în contact cu tot ceea ce îl poate ajuta să investigheze; să-i dau impresia că face ceea ce el dorește fără să-și dea seama că dorește exact ceea ce vreau eu.

5. *Evaluarea învățării.* Fiecare copil trebuie ajutat să aibă încredere în el, laudându-l când reușește, sprijinindu-l la nevoie și căutând soluții pentru problemele pe care le întâmpină.

6. *Dezvoltare profesională.* În meseria de profesor, niciodată nu poți crede că știi totul. Fiecare zi este o provocare, este o întrebare căreia trebuie să-i găsească răspunsul.

7. *Parteneriatul cu familia.* Succesul unei dezvoltări depline și sănătoase a copilului depinde de convergența acțiunilor tuturor celor care îl înconjoară. Am nevoie de ajutorul părinților, cum și părinții au nevoie de ajutorul meu pentru a-i oferi copilului toate șansele pentru o educație de calitate.

Pedagogia modernă relevă faptul că profesorul este cel care se adaptează la elevi datorită schimbărilor din învățământ, având o atitudine incluzivă. Competențele nucleu ale profesorului modern sunt: interactivitate, sociabilitate, comunicare, strategii alternative. Competențele didactice și capacitățile subordonate lor fac posibilă îndeplinirea *funcțiilor profesionale* ale profesorului, în accepțiunea lor de sarcini permanente, constante, ce-i revin unei persoane ca urmare a exercitării profesiei didactice. Funcțiile profesionale de bază pot fi îndeplinite de cadrele didactice prin intermediul asumării unor roluri profesionale. Prezența competențelor profesionale ale educatorului și gradul lor de dezvoltare condiționează măsura în care acesta își poate asuma diversele *roluri profesionale* pe care le îndeplinește pe parcursul unui zile: tehnician, practician reflexiv, actor, transformator al conținutului curricular, agent al schimbării sociale, furnizor de informație, model de comportament, creator de situații de învățare, evaluator, terapeut, etc. Luarea în considerare a unor perspective mai largi, sensibilizarea viitorilor profesori în legătură cu diversitatea situațiilor și implicit a deciziilor ce vor trebui luate cresc șansele desfășurării unor acțiuni educaționale conștiente și adecvate.

Bibliografie:

1. Călin, M., (1995). *Procesul instructiv-educative. Instruirea școlară (Analiza multireferențială)*. București: Editura Didactică și Pedagogică;
2. Chiș, V. (2005). *Pedagogia contemporană – Pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință;
3. Gliga L. (coord.), (2002). *Standarde profesionale pentru profesia didactică*. MEC, București: Polib S.A.;
4. Iucu, R. (2004), *Formarea cadrelor didactice. Sisteme, politici, strategii*. București: Editura Humanitas Educațional,
5. Peretti, A. (1996). *Educația în schimbare*. Iași: Editura Spiru Haret,.

EDUCATOAREA, ARTIZANUL INTEGRĂRII CURRICULARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Profesor învățământ preșcolar, ȘINAR VIOLETA CRISTINA
Școala Gimnazială „Grigore Silași”, structura
Grădinița cu Program Prelungit „Albă ca Zăpada” Beclean

Conceptul de curriculum integrat nu este unul nou. Semnificația sa a fost intuită încă din anii 700 de către J. J. Rousseau, care susținea necesitatea unui curriculum construit pe baza nevoilor și intereselor copilului, pornind de la experiențe naturale, specifice vieții cotidiene.

J. Kr. Herbart vorbește (1776-1841) despre necesitatea „corelării materiilor”. Concepțiile lui O. Decroly (pedagogia centrelor de interes) și C. Freinet (adaptarea demersului educativ

la psihologia copilului) constituie fundamente pedagogice pentru teoretizările și aplicațiile practice ale ideii de interdisciplinaritate (așa cum era înțeleasă atunci).

La începutul anilor 1900, prin valorizarea învățării bazate pe investigație și descoperire, s-a mai făcut un pas către abordarea integrată a curriculum-ului, J. Dewey arătând că structura disciplinelor tradiționale nu ar trebui să dicteze curriculum-ul. Învățarea în școli trebuie să fie una de tip experiențial, focalizată pe rezolvarea unor probleme specifice vieții de zi cu zi. Interesele celor care învață și nevoile sociale pot face ca învățarea să treacă dincolo de discipline. Realitatea înconjurătoare nu este fragmentată, în consecință curriculum-ul disciplinar poate fi rigid și izolat și poate să apară lipsa de flexibilitate în gestionarea timpului școlar. Abordarea integrată a curriculum-ului, care depășește cadrele unei discipline, reprezintă o modalitate de a completa curriculum-ul disciplinar.

Abordarea integrată a conținuturilor în învățământul preșcolar a fost introdusă oficial începând cu septembrie 2008 în câteva județe pilot din țară, iar cu data de 01.01.2009 a fost aplicată la nivelul învățământului preșcolar din toată țara.

Curriculum pentru educația timpurie este privit ca un tot integrator în raport cu dimensiunile procesului de învățământ din grădiniță obiective, conținuturi, strategii, iar tendința de integrare curriculară promovată se manifestă atât la nivel de proces cât și în ceea ce privește rezultatele învățării. Prin integrare se înțelege acțiunea de a face să interrelaționeze diverse elemente pentru a construi un întreg, un tot armonios, de nivel superior; integrarea părților conduce la un produs, rezultat care depășește suma acelor părți. Sinonime pentru integrare: fuziune, armonizare, încorporare, unificare, coeziune. A integra înseamnă a pune în relație, a coordona, a îmbina, a aduce împreună părți separate într-un întreg funcțional unitar și armonios. În sens restrâns, prin integrare înțelegem procesul și rezultatul procesului prin care un element nou devine parte integrantă a unui ansamblu existent. Din perspectivă didactică, integrarea presupune asocierea diferitelor obiecte de studiu, din același domeniu sau din domenii diverse, în una și aceeași planificare a învățării.

La nivelul curriculum-ului, integrarea înseamnă stabilire de relații clare de convergență între cunoștințele, capacitățile, competențele, atitudinile și valorile ce aparțin unor discipline școlare distincte. Integrarea curriculum-ului sprijină preșcolarii/elevii să identifice legăturile nu numai între ideile și procesele dintr-un singur domeniu, dar și dintre ideile și procesele din domenii diferite cât și din afara școlii. După Shoemaker (1989) prin curriculum integrat înțelegem: „educația organizată astfel încât să traverseze barierele obiectelor de studiu, aducând împreună diferitele aspecte ale curriculum-ului în asociații semnificative care să se centreze pe ariile mai largi de studiu. Predarea și învățarea sunt

văzute dintr-o perspectivă holistică, reflectând lumea reală, care este interactivă”. Holismul este o teorie care subliniază relațiile structurale și/sau funcționale dintre părți și întreg, renunțând la focalizarea exclusivă pe elementele separate ale unui sistem. Procedura de lucru a holismului implică reconstrucția de jos în sus, încercând să valorifice informațiile care se pierd prin fragmentarea întregului în părți componente. Holismul înseamnă superioritatea ansamblului față de suma părților și viziunea integrală și integrată asupra obiectelor, fenomenelor sau proceselor studiate.

Având ca punct de plecare definițiile menționate am putea spune că prin integrarea curriculară în învățământul preșcolar înțelegem acțiunea conștientă de strategie de proiectare și predare a curriculumului care presupune crearea de conexiuni semnificative, măsurabile între domeniile de cunoaștere și dezvoltare, în vederea construirii unei viziuni holistice și interactive asupra lumii înconjurătoare. Integrarea curriculară presupune situarea învățării în contexte reale de viață și articularea armonioasă a diferitelor aspecte ale cunoașterii și acțiunii umane în jurul unor nuclee integrative. Nucleul de integrare curriculară este reprezentat de unitatea de conținut de tip temă, concept integrativ, problemă, abilitate, în jurul căreia se organizează situațiile de învățare. Relevanța nucleelor de integrare curriculară este dată de măsura în care procesul de învățare este organizat în jurul acestuia și produsele învățării răspund unor interese sau nevoi de cunoaștere ale preșcolarilor, oferă răspuns la întrebări, oferă instrumente de muncă transferabile pentru rezolvarea unor probleme noi, asigură satisfacția unor interacțiuni sociale de calitate între copii și oferă o experiență valoroasă de învățare nu numai din punct de vedere cognitiv ci și afectiv.

Literatura de specialitate (Chiș, 2001, Ciolan, 2008 și Glava 2009) prezintă patru paradigme de integrare curriculară: integrarea monodisciplinară, multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea. Fiecare dintre acestea poate fi aplicată în integrarea curriculumului preșcolar cu respectarea faptului că educația în grădiniță își propune cunoașterea de către copil a realității înconjurătoare, abilitatea de relaționare socială și dezvoltarea potențialului psihofizic individual într-un mediu puternic educogen, fără aprofundarea unor domenii științifice. Curriculum pentru învățământul preșcolar se evidențiază prin:

- *extensie* - angrenează preșcolarii, prin experiențe de învățare, în cât mai multe domenii experiențiale din perspectiva tuturor tipurilor semnificative de rezultate de învățare;
- *echilibru* - asigură abordarea fiecărui domeniu experiențial atât în relație cu celelalte, cât și cu curriculum-ul ca întreg;
- *relevanță* - este adecvat atât nevoilor prezente, cât și celor de perspectivă ale preșcolarilor, contribuind la optimizarea înțelegerii de către aceștia a lumii în care trăiesc și a propriei persoane, la ridicarea competenței în controlul evenimentelor și în confruntarea cu o largă varietate de cerințe și așteptări, la echiparea lor progresivă cu concepte, cunoștințe atitudini și abilități necesare în viață;
- *diferențiere* - permite dezvoltarea și manifestarea unor caracteristici individuale, chiar la preșcolarii de aceeași vârstă;
- *progresie și continuitate* - permite trecerea optimă de la un nivel de studiu la altul și de la un ciclu de învățământ la altul sau de la o instituție de învățământ la alta.

În continuare vom încerca să prezentăm avantajele și dezavantajele integrării curriculare în învățământul preșcolar

Avantajele integrării curriculare în învățământul preșcolar:

- Angrenează preșcolarii, prin experiențe de învățare, în cât mai multe domenii experiențiale, din perspectiva tuturor tipurilor semnificative de rezultate de învățare;
- Asigură abordarea fiecărui domeniu experiențial atât în relație cu celelalte, cât și cu curriculum-ul ca întreg;

- Permite dezvoltarea și manifestarea unor caracteristici individuale prin ponderea jocurilor și activităților alese și a activităților de dezvoltare personală;
- Permite trecerea optimă de la un nivel de studiu la altul și de la un ciclu de învățământ la altul;
- Predarea și învățarea este centrată pe nevoile copiilor în funcție de particularitățile lor de vârstă și individuale;
- Desfășurarea activităților în manieră integrată pune în valoare interactivismul copiilor și interactivitatea;
- Programul zilnic este unul flexibil, desfășurat în funcție de nevoile preșcolariilor;
- Introducerea activităților de dezvoltare personală (ADP), care nu fac altceva decât să valorifice potențialitățile copiilor și modul lor de integrare în viața grădiniței;
- Permite la un nivel foarte înalt manifestarea imaginației și creativității atât a cadrelor didactice cât și a copiilor în desfășurarea activității;
- abordarea multidisciplinară, pluridisciplinară și interdisciplinară;
- Relația cu părinții este una de colaborare și de participare a acestora la activitățile din grădiniță.

Dezavantaje ale integrării curriculare în învățământul preșcolar:

- Obstacole în proiectarea didactică din perspectiva integrată a activităților;
- Îngreunarea activității prin obligativitatea proiectelor tematice;
- Imposibilitatea transmiterii cunoștințelor în mod sistematic la grupele neomogene din punct de vedere al vârstei (grupe combinate);
- Prelungirea activităților integrate până la 2 ore (în special la nivelul II);
- Numărul mare de preșcolari în grupele din mediul urban îngreunează desfășurarea activităților în manieră integrată;
- Slaba alocare a resurselor materiale necesare pentru derularea proiectelor tematice, aceste resurse fiind suportate în general de către cadrele didactice.

Centrarea procesului educațional asupra copilului se reflectă în abordarea curriculumului din perspectiva dezvoltării globale și vizează cuprinderea tuturor aspectelor importante ale dezvoltării complete a acestuia, în acord cu particularitățile sale de vârstă și individuale. Accentul plasat pe dezvoltarea capacităților, atitudinilor ce țin de dezvoltarea socio-emoțională (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a respecta diversitatea), dezvoltarea fizică (motricitate fină și grosieră, dar și sănătate și alimentație sănătoasă) sau a atitudinilor și capacităților în învățare (curiozitate și interes, inițiativă, persistență în activitate, creativitate), alături de competențe academice urmărite în mod tradițional (din domeniul dezvoltării cognitive și a limbajului și comunicării) impun cadrelor didactice o regândire a demersului educațional. Conceptul *dezvoltarea globală a copilului* influențează în mod direct modul de organizare a educației din grădiniță, toate experiențele copilului sunt experiențe de învățare care accelerează dezvoltarea în diverse domenii. Proiectarea didactică este, inevitabil, profund influențată de această concepție. Experiențele de învățare prin intermediul cărora educatorii urmăresc dezvoltarea globală a copilului includ: activități pe domenii experiențiale, alături de jocuri și activități didactice alese, completate de activități de dezvoltare personală precum: rutine, tranziții, activități de după-amiază și activități opționale, iar rolurile cadrului didactic sunt schimbate.

Educatorea, în activitatea zilnică desfășurată cu preșcolarii are pe rând următoarele roluri:

Manager, organizator: asigură un mediu educațional după nevoile copilului, marchează, delimitează eficient spațiul clasei, oferă situații de învățare orientate spre trebuințele și interesele copiilor, dar și către îndeplinirea obiectivelor propuse; planifică acțiuni educaționale corespunzătoare nivelului de vârstă și particularităților individuale,

organizează parteneriate între grădiniță, familie și comunitate, având ca obiectiv central prosperitatea copiilor, gestionează situații de criză educațională prin negociere sau soluționarea conflictelor, stimulează lucrul în echipă pentru a ajuta copiii să socializeze mai bine, selectează, pregătește materialul didactic necesar atât activităților pe domenii experiențiale, cât și jocurilor și activităților alese, astfel încât să se realizeze cu ușurință învățarea, organizează acțiuni extracurriculare împreună cu familia și comunitatea.

Observator, evaluator: observă comportamentele și atitudinile copiilor în funcție de context, ascultă, înțelege, respectă preferințele copiilor și le ia în considerare în proiectarea activităților, culege date despre copil de la membrii familiei sau ai grupului în care se joacă, identifică interese, aptitudini, motivații, cunoștințe, abilități, competențe, stări emoționale, afinități ale celor mici, consemnează sistematic observațiile, interpretează datele factuale acceptând diferențele dintre copii, evaluează/diagnostichează obiectiv, realist progresele copiilor, încurajează fiecare copil și îl susține în procesul lui specific de dezvoltare, prin raportarea la propriile lui progrese, propune soluții pentru optimizarea învățării, corectarea comportamentelor indezirabile.

Mediator, facilitator: respectă ritmul de dezvoltare și stilul propriu de învățare al copiilor, informează familia despre activitatea copilului din grădiniță, din cercul lui de prieteni, extinde experiențele de învățare, imaginând situații provocatoare, incitând copilul să învețe prin descoperire, participă la discuții, stimulează jocul și învățarea, acordă încredere, ajutând la construirea unei imagini de sine pozitive, oferă susținere în alegeri, selecții, luarea deciziilor, stabilește reguli împreună cu copiii, în vederea asigurării unui climat pozitiv, stimulează posibilitățile de exprimare verbală, artistică, încurajează copiii arătându-le progresele pe care le-au înregistrat, oferă alternative în soluționarea unor situații-problemă, dând copilului posibilitatea de a face o alegere cât mai justă, favorizează realizarea obiectivelor prin selectarea și prelucrarea conținuturilor la nivelul înțelegerii copiilor, încurajează exprimarea emoțiilor, sentimentelor.

Regizor: oferă un scenariu adecvat nevoilor copilului prin atenta selectare a temelor și mijloacelor de învățământ, creează oportunități de învățare individualizate, pentru fiecare copil sau grup de copii, promovează strategii și tehnici interactive, atractive pentru obținerea performanței în învățare, modifică programul prevăzut, planificat când apar alte priorități sau ocazii de învățare, dovedind flexibilitate și adaptabilitate, oferă posibilități de exprimare creatoare, inovatoare ce dovedesc independență în gândirea copiilor.

Bibliografie:

1. Bocoș, M., Chiș, V., (2013), *Management curricular*. Volumul I, Reper teoretice și aplicative. Pitești: Paralela 45.
2. Culea, L., coordonator (2009), *Aplicarea noului curriculum pentru educație timpurie – o provocare?*. Pitești: Editura Diana.
3. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L. (coordonatori), (2009), *Educația timpurie. Ghid metodologic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*. Pitești: Paralela 45.
4. Hattie, J., (2014), *Învățarea vizibilă – ghid pentru profesori*. traducere din engleză Cristina Dumitru, București:Editura Trei
5. Ionescu, M., (2000), *Demersuri creative în predare și învățare*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
6. Iosifescu, Ș. (coord.), (2005). *Managementul și cultura calității la nivelul unității școlare*. București: Institutul de Științe ale Educației.
7. *** *Curriculum pentru educație timpurie*, MEN, 2019.

MOTIVAȚIA ȘI PERFORMANȚA

Profesor învățământ preșcolar, ȘOȘ MIHAELA SOFIA
Grădinița cu Program Normal Cristești-Ciceului

Motivația este unul din conceptele introduse în psihologie pentru a explica faptul că, într-un mediu constant, un organism nu reacționează întotdeauna în același mod. Motivația reprezintă un ansamblu al stărilor de necesitate care determină persoana să și le satisfacă. Pe parcursul existenței sale, omul desfășoară multe activități diferite (mâncat, învățat, lucrat, sport etc.), o trăsătură comună a acestor activități este motivația. A cunoaște motivația unei persoane echivalează cu găsirea răspunsului la întrebarea: De ce întreprinde o acțiune acel individ?. Răspunsul e dificil, având la bază un mecanism complex ce nu se reduce doar la simpla excitație a organismului datorată interacțiunii cu stimulii externi.

În toate tipurile de activitate, fie de joc, de învățare, de muncă sau de creație, oamenii doresc să atingă un anumit nivel de performanță pentru a obține satisfacția personală. Astfel că motivația nu trebuie privită ca un scop în sine, ci pusă în slujba obținerii unor performanțe înalte. Relația dintre intensitatea motivației și nivelul performanței este dependent de complexitatea sarcinii pe care subiectul o are de îndeplinit. În învățare, subiecții pot fi motivați intrinsec să atingă performanța, în sensul de acumulare și utilizare corectă a cât mai multor cunoștințe în domeniul de interes, dar ei pot fi motivați și extrinsec, în sensul de obținere a unor rezultate vizibile (spre exemplu note) foarte bune pentru a câștiga prestigiu.

Cercetările psihologice au arătat că în sarcinile simple (repetitive) pe măsură ce crește intensitatea motivației, crește și nivelul performanței. În sarcinile complexe însă (creative, bogate în conținut și în alternative de rezolvare) creșterea intensității motivației se asociază, până la un punct cu creșterea performanței, după care aceasta din urma descrește. Această scădere treptată a performanței este cauzată de prezența mai multor răspunsuri sau alternative corecte și prin urmare îngreunează acțiunea impulsului motivațional. În activitatea de muncă oamenii pot dori să obțină performanță datorită nevoii de realizare, motivația fiind astfel intrinsecă sau pot fi motivate extrinsec prin promovare sau primirea unor prime, recompense.

În ceea ce privește creația autentică, performanța nu este un scop în sine, omul este ghidat de o dorință internă pentru a crea ceva nou, unic care să contribuie la extinderea cunoașterii umane, depășind limitele existente. Performanța înseamnă îndeplinirea scopului la un nivel superior. Se considera că performanța a fost atinsă numai în cazurile evaluării rezultatului final, prin urmare aspectul final face performanța vizibilă.

Cercetătorii au stabilit o relație între intensitatea motivației și nivelul de performanță. Astfel, în 1908 a fost formulată legea optimului motivațional, avându-i ca autori pe Robert Yerkes și J.D.Dodson. Această lege susține că nivelul performanței crește direct proporțional cu creșterea nivelului motivației până la un punct. Atunci când subiectul devine prea motivat, capacitatea lui de a atinge performanța scade. Modul în care persoana percepe sarcina este de asemenea important în stabilirea nivelului optimului motivațional. Astfel vor exista trei situații:

✚ Când subiectul apreciază corect dificultatea sarcinii - optimul motivațional reiese din corespondența dintre nivelul performanței și intensitatea motivației.

✚ Când subiectul apreciază incorect situația în sensul subaprecierii; aprecierea sarcinii ca fiind mai ușoară decât este în realitate va duce la submotivare și prin urmare la mobilizarea insuficientă a energiilor și resurselor, rezultatul soldându-se cu un eșec. Legea optimului motivațional susține în acest caz că ar trebui să se realizeze o ușoară supramotivare a

persoanei. Astfel, dacă sarcina este medie, dar percepută ca ușoară este bine ca subiectul să aibă un nivel crescut de motivație pentru ca activitatea sa să se finalizeze prielnic așteptărilor.

✚ Când subiectul apreciază incorect dificultatea sarcinii în sensul supraaprecierii - aprecierea sarcinii ca fiind mai dificilă decât este în realitate va duce spre o supramotivație care va avea efecte dezorganizatoare și va conduce spre eșec. Și în acest caz se recomandă un decalaj între intensitatea motivației și dificultatea sarcinii. Dacă o sarcină medie este percepută ca fiind mult mai dificilă decât este în realitate este indicat ca subiectul să fie ușor submotivată pentru a putea realiza sarcina la standardul de performanță așteptat.

Rolul motivației este unul esențial pentru organismul uman, atât din punct de vedere psihologic cât și pentru dezvoltare. Nu doar că este primul element cronologic al oricărei activități (cauza internă), dar motivația semnalizează carențele fiziologice și psihologice ale individului (exemplu: foamea este asociată cu nivelul scăzut de zahăr în sânge, nevoia de afiliere semnalizează sentimentul de singurătate etc.). Motivația nu doar că selectează și declanșează activitatea corespunzătoare propriei satisfaceri, dar o și susține energetic (trebuința de a fi remarcat îi va oferi unei persoane motivația de a învăța). Prin repetarea unor activități și evitarea altora, ea contribuie la formarea și consolidarea unor însușiri unice ale personalității (preferințe). Personalitatea matură acționează ca un filtru asupra anumitor motive, împărțindu-le astfel în motive reținute (cele ce sunt conforme cu orientarea ei generală) și cele respinse (cele ce sunt contrare orientării ei generale).

Modelele general admise consideră că influența motivației se exercită în cursul activităților perceptivă prin intermediul unui mecanism de selecție bazată pe atenție, referitoare la obiectele privilegiate din mediu, activând anumite scheme perceptivă. O creștere a motivației extrinseci (cu recompensă) crește rapiditatea timpilor de reacție dar, corelativ, crește și numărul de răspunsuri greșite. Creșterea motivației are o influență pozitivă asupra performanței în cursul învățării unui nou comportament, dar numai până la o anumită valoare.

Datele experimentale arată că recompensele externe au în general un rol pozitiv în realizarea unor sarcini simple: de exemplu, posibilitatea de a primi o recompensă crește rapiditatea timpilor de reacție, în schimb, incitatorii externi au frecvent un efect negativ atunci când subiecții trebuie să realizeze sarcini cognitive complexe. Astfel, obținerea unei recompense bănești crește rigiditatea gândirii, în cadrul rezolvării de probleme, când este vorba de a găsi o metodă de rezolvare diferită de cea care a fost utilizată și recompensată anterior. Probabil că obținerea recompensei atrage atenția subiectului asupra anumitor caracteristici ale sarcinii (cele care au legătură cu metoda întărită) în detrimentul altor caracteristici.

Se consideră, de asemenea, că motivația permite indivizilor umani să-și adapteze comportamentele, când realizează proiecte, prin evaluări, anticipări și corecții, astfel încât să se apropie cât mai mult de scopul dorit. Astfel, informațiile furnizate de realizarea unui comportament permit evaluarea distanței dintre acest comportament și proiectele urmărite. Printre altele, faptul că omul elaborează proiecte și că el caută să le realizeze apelând la planuri și la evaluări implică faptul că reprezentările mentale sunt activate pe toată durata realizării proiectelor sale.

Bibliografie:

1. ANIȚEI, M. (2010). Fundamentele psihologiei, Ed. Universitară, București.
2. ZLATE, M. (2006). Fundamentele psihologiei, Ed. Universitară, București.
3. <http://www.cursuri-online.info/notite/05/motivatia-referat-psihologie.html>
4. http://www.e-scoala.ro/referate/psihologie_motivatia.html

PERSONALITATEA MANAGERIALĂ A CADRULUI DIDACTIC

Profesor învățământ preșcolar, ȘTIR MARGARETA TABITA
Liceul Tehnologic „Ion Căian Românul”

„Procesul de învățământ începe când tu, profesor, înveți de la elev, când tu, situându-te în locul lui, înțelegi ce a înțeles el în felul în care a înțeles.” – G. Leroy

Profesorul este o persoană cu o pregătire specială într-un anumit domeniu de activitate, fiind persoana care educă și învață alte persoane.

A fi profesor nu înseamnă doar a prezenta informații elevilor, a evalua nivelul acestora și a-i ierarhiza prin note. Profesia de cadru didactic este una mai profundă, care solicită calități speciale, înseamnă a te dedica celor pe care-i educi.

Educația este o componentă a existenței umane, o intervenție sau direcționare, o categorie fundamentală a pedagogiei. Platon definea educația ca fiind „arta de a forma bunele deprinderi sau de a dezvolta aptitudinile native pentru virtute ale aceluia care dispune de ele.”

Ca activitate organizată, conștientă, planificată de formare și dezvoltare a personalității, educația implică elemente manageriale esențiale.

Una dintre cele mai importante laturi ale profesorului este personalitatea managerială. Aceasta influențează modalitatea în care profesorul se dezvoltă, dar și relația acestuia cu elevii și colegii.

Atitudinea, raționalitatea, stimularea elevilor, opțiunea strategică pentru formare, comunicare, motivare, definesc profilul psihologic al profesorului manager, cea mai importantă fiind capacitatea decizională. Alături de aceasta amintim și capacitatea de interrelaționare umană, capacitatea de a delega corect sarcini, dar și capacitatea de a comunica.

Prin personalitatea, acțiunile și comportamentul său, profesorul este un model pentru elevi, un exemplu pozitiv.

Ca manager el supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori, are de-a face cu un tip special de management (al clasei), ce include toate deciziile și acțiunile solicitate pentru menținerea ordinii în clasă.

„Profesorul nu este doar un *agent* care operează cu un sistem de norme, ci și un *actor*, care îndeplinește diverse roluri, de la inițiator și dirijor la partener în activitățile de instruire și educare ale grupului de elevi, de la îndrumător și consilier la evaluator și decident al eficienței activității elevului, de la prieten și colaborator la negociator și competitor, de la emițător la receptor, de la proiectant la realizator și responsabil, de la mediator și agent al progresului instructiv-formativ la cercetător în domeniul științelor educației.”- Pânișoară G.

Printre cele mai importante roluri manageriale ale profesorului, care poartă aspectul unor activități și acțiuni concrete, amintim:

- orientează/ghidează procesele educative ale dezvoltării personalității elevilor;
- facilitează realizarea proceselor de învățare și optimizează procesul de adaptare și integrare în mediul școlar;
- gestionează situațiile educative astfel încât finalitățile instructiv-educative urmărite să fie atinse;
- comunică în mod eficient cu elevii, colegii, cu părinții și ceilalți factori implicați în realizarea procesului educațional;

- stimulează și încurajează elevii pentru a participa la desfășurarea activităților instructiv-educative propuse de cadrul didactic;
- consiliază elevii, oferindu-le sprijin în procesul dezvoltării personale pe întreaga durată a desfășurării procesului educațional.

Rolul profesorului se schimbă continuu și există diverși factori care intervin în el. Pe lângă cele amintite mai sus, acesta joacă și rolul de: mentor, organizator, model, regulator, sugestor, sursă de informații, consilier, tutor și participant.

Așadar, profesorul își asumă o multitudine de roluri a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. Managerul trebuie să distingă comportamentul dictat de personalitate și acela dictat de rol.

Profesorul competent contribuie la eficacitatea și eficiența școlii, implicându-se în activități de cooperare cu ceilalți profesioniști, în politici educaționale, dezvoltare curriculară și dezvoltare personală a angajaților. Pot evalua progresul școlii și alocarea resurselor acesteia conform înțelegerii proprii a obiectivelor.

A fi profesor presupune însușirea următoarelor competențe specifice:

- competența profesională care constă într-o cultură tehnică specifică și o competență interumană, care-i îngăduie acestuia să lucreze întotdeauna cu clasa de elevi și să coopereze cu ceilalți profesori;
- capacitatea de a întreține raporturi cu superiorii (directori și inspectori). Cadrul didactic este evaluat periodic de superiori, avansarea nefiind posibilă fără o probă practică;
- capacitatea dezvoltării unei relații cu beneficiarii (elevii, părinții, comunitatea).

Profesorul lucrează cu grupe de elevi, care sunt asistați și supravegheați de părinți și de comunitate.

A a fi un bun dascăl înseamnă atât „să știi carte”, dar și să știi să transmiți informația, să îl înveți pe cel educat nu ce să gândească, să îl înveți cum să gândească.

Profesorul organizează condițiile de învățare și contribuie la creșterea și eficiența procesului instructiv-educativ. Acestuia îi revin unele responsabilități majore, care au de-a face cu formarea unei personalități creative și autonome.

Dascălii cu adevărat înzestrați sunt cei care își aduc clasa la stadiul care să poată spune: „Fie că sunt de față ori nu, clasa își continuă activitatea. Grupul și-a câștigat independența.”

Maria Montessori

BIBLIOGRAFIE

- Albușescu, I. (2003), *Educația și mass-media. Comunicare și învățare în societatea informațională*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Catalano, H. (2014), Concept and Methodological Challenges in the Social Approach that is Specific to the Teaching Proces, *Open Science Journal of Education*, Vol. X, No. X.
- Leroy, G. (1971), *Dialogul în educație*, București, Ed. Didactică și pedagogică.
- Pânișoara, G.; Panisoara I-O. (2010), *Motivarea pentru cariera didactică*, Editura Universității, București.

STIMULAREA INTERESULUI PENTRU LECTURĂ

Profesor învățământ primar, TĂMAȘ AMALIA
Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean

„Copilul se naște curios de lume și nerăbdător de a se orienta în ea. Literatura care îi satisface această pornire îl încântă”(George Călinescu)

Un studiu realizat în 2020 de către organizația Salvați Copiii România a arătat că 41% dintre elevii români se plasează în aria analfabetismului funcțional. În plus, și cititul în rândul elevilor este în declin din cauza faptului că a fost înlocuit de alte activități menite să le ocupe timpul.

Tableta, calculatorul, laptopul și telefonul au devenit, așadar, cei mai buni prieteni ai elevilor și, pe bună dreptate. În fond, ultimul an școlar s-a desfășurat aproape în totalitate online și, atunci, cum să reușești să îi convingi copilul să petreacă puțin timp și cu o carte în mână, nu doar cu o tabletă?

Copiii, de regulă, au tendința să creadă că știu ce este mai bine pentru ei. De aceea nu înțeleg care este folosul cititului și nu sunt nici deschiși către a afla, indiferent dacă recomandările vin de la profesorii lor sau de la părinți.

Copiii gândesc că acel timp petrecut citind poate fi valorificat altfel: pot ieși afară la joacă cu prietenii, se pot uita la videoclipuri pe Youtube sau se pot juca jocuri video. Cu toate acestea, forțarea copilului să facă un lucru care nu îi place, care nu îl atrage deloc, poate avea repercusiuni grave asupra dezvoltării sale armonioase.

Numeroase studii au arătat că cititul contribuie la dezvoltarea armonioasă a fiecărui copil, urmând ca și generația sa să ajungă una puternică și bine instruită. În fond, cu cât populația unei țări este mai educată, cu atât și gradul de confort, de securitate și cel financiar cresc.

Cititul, așadar, aduce numai plusuri pe toate planurile: cel comunicațional, familial, interpersonal și vocațional. Imaginează-ți, de exemplu, doar cât de mult poate câștiga întreaga ta familie dacă, măcar pentru câteva ore pe săptămână, stați laolaltă și citiți împreună. Relația cu membrii familiei se va îmbunătăți considerabil, cei mici se vor simți mult mai în siguranță pentru a-și împărtăși gândurile și dorințele, iar, per total, veți avea parte de bunăstare.

Iată câteva beneficii ale cititului:

Cititul dezvoltă creativitatea. Cărțile ascund în cuprinsul lor adevărate universuri pe care copiii le pot descoperi de unii singuri sau împreună cu părinții lor. Și, odată ajunși într-unul dintre aceste universuri, cei mici vor vrea să își creeze unul propriu. Astfel, vei vedea că, în activitățile sale de zi cu zi, și de la școală, dar și de acasă, își va pune imaginația la treabă. Poate picta sau desena mai des sau își poate crea scenarii în care este personajul principal. În esență, cărțile ascund adevărate mistere, detalii care aduc povestea la viață, iar cel mic se va bucura să le descopere pe toate.

Cititul dezvoltă gândirea critică. Probabil că nu este de ajuns ca cel mic să citească de unul singur și, ulterior, să își dezvolte gândirea critică, însă, dacă încerci să deschizi o discuție pe marginea textului în care să îl ajuți să aprofundeze înțelesul a ceea ce tocmai a citit, atunci va învăța cum să își pună ideile în practică. De asemenea, aceste discuții îl pot instrui pe copil în legătură cu modurile în care poate rezolva diferite situații, împrumutând, astfel, câte puțin din comportamentul personajelor pe care le îndrăgește.

Cititul îi ajută pe copii să fie mai deschiși. Cititul, așa cum am menționat anterior, creează o legătură între părinți și copii. Atunci când îi obișnuiești copilul cu mici cluburi de lectură în care dezbateți împreună diferite cărți, cel mic se va simți mult mai sigur pe el și va

reuși să își exprime punctele de vedere în public cu ușurință. De asemenea, făcând cunoștință cu o mulțime de personaje bazate pe diferite tipuri de personalități, de gândire și de comportament, cel mic își va dezvolta empatia și va învăța să accepte diferențele dintre oameni mult mai ușor.

Formarea și cultivarea gustului pentru citit, pentru lectură, reprezintă unul dintre obiectivele fundamentale ale orelor de limba și literatura română.

Lectura ocupă un loc important în devenirea umană și în formarea personalității. Are scopul de a forma și dezvolta motivația elevilor pentru citit, pentru achiziționarea cunoștințelor despre lume și viață. Ea contribuie și la formarea capacității de comunicare, le dezvoltă vocabularul.

Experiența didactică îmi dă voie să afirm că interesul pentru lectură se formează în primii ani de școală. Cartea îi poartă pe elevi în lumea minunată a cunoașterii și este foarte important ca ei să conștientizeze valoarea lecturii.

În vederea stimulării interesului pentru lectură am realizat jurnale de lectură, considerând că acestea încurajează exprimarea ideilor proprii, facilitează formarea unui stil de învățare activă și conștientă, susțin reflecția.

Un jurnal al lecturii este locul unde elevii pot trece informații despre fiecare carte pe care o citesc, astfel încât dacă au nevoie de un anumit detaliu să îl poată regăsi repede. Prin intermediul lui cititorii stabilesc o legătură strânsă între text și propria lor curiozitate și experiență.

Pentru a face un asemenea jurnal, elevii vor nota în partea stângă un pasaj care i-a impresionat în mod deosebit iar în partea dreaptă vor comenta acel pasaj: De ce ați ales acest pasaj?, Ce vi s-a părut important?, La ce v-a făcut să vă gândiți?, Ce sentimente v-a creat?, Ce întrebare aveți în legătură cu fragmentul ales?. Elevii sunt puși să aducă argumente care să le susțină punctul de vedere, să își motiveze opiniile. Este atractiv pentru ei să facă și un desen reprezentativ deoarece îmbină pătrunderea în taina textului cu desenul care oferă o imagine de ansamblu accesibilă. Dacă școala este online, elevii pot face jurnale de lectură folosind aplicația CANVA.

Jurnalele de lectură dezvoltă gândirea critică a elevilor. Ei vor învăța să aprecieze personajele pozitive și faptele lor, să critice personajele negative și comportamentul acestora, să compare personaje sau fapte, să emită ipoteze, să facă analogii.

A-i face pe elevi să iubească lectura este o mare artă, iar profesorul trebuie să dirijeze treptat drumul elevilor spre reușită.

IMPLICAREA FAMILIEI ÎN ACTUL DIDACTIC

Profesor pentru învățământ preșcolar, TĂTAR IULIA SIMONA
Grădinița cu Program Prolungit nr.12, Bistrița

Fiecare adult poate deveni părinte la un moment dat, însă nu orice adult care are copii este, în mod automat, un părinte competent pentru copiii săi. Fiecare adult este rodul moștenirii sale genetice, educației primite și mediului în care a crescut, deopotrivă familial și social. Un adult responsabil, când devine părinte, își dorește să asigure copilului său o dezvoltare armonioasă, psihică și fizică, o educație prin care să devină autonom, capabil de a lua decizii cât mai bune pentru viața sa.

Acestea sunt obiective majore, obiective pe termen lung. Atingerea lor depinde însă de realizarea mai multor obiective pe termen scurt și mediu: copilul are nevoie să învețe să meargă, să mănânce singur, să vorbească, să se descurce la școală, să-și facă temele singur, să respecte reguli, să ajute în casă ca orice alt membru al familiei etc.

Orice părinte înțelege că nu poate atinge „marile obiective” fără îndeplinirea obiectivelor intermediare, însă nu fiecare părinte cunoaște metodele prin care obiectivele intermediare pot fi realizate. Prin educație, părinții pot dobândi cunoștințele și competențele necesare în vederea îndeplinirii acestor obiective ce jalonează creșterea și educația copiilor. Fiecare părinte are așteptările proprii în privința copilului. Uneori, aceste așteptări sunt realiste, alteori nu.

Disciplinarea copilului devine dificilă atunci când părinții au așteptări nerealiste, când supravaluează sau subestimează abilitățile copilului și nu sunt atenți la nevoile acestuia. Prin educație, părinții pot cunoaște specificul fiecărei etape de dezvoltare a copilului și își pot reformula așteptările proprii, în așa fel încât acestea să fie cât mai realiste și adaptate nevoilor copilului.

Adesea, părinții confundă disciplinarea cu sancționarea copilului. Foarte frecvent, o reacție emoțională negativă a părintelui este urmată de o sancțiune direct proporțională cu intensitatea acestei reacții și nu cu gravitatea faptei copilului. Cu cât părintele este mai îngrijorat, mai furios, mai frustrat, mai îndurerat, cu atât sancțiunea e mai neadecvată și, adesea, efectul este cu totul altul decât cel dorit de părinte. În plus, relația părinte-copil va fi afectată de aplicarea unor sancțiuni disproporționat de aspre, arbitrare, de multe ori abuzive, cu atât mai grav cu cât aceste sancțiuni sunt mai frecvente.

Prin educație, părinții pot cunoaște ce înseamnă de fapt disciplinarea copilului (învățarea, însușirea de comportamente adecvate) și care sunt metodele de disciplinare adecvate ce favorizează cooperarea copilului și dezvoltarea unei cât mai bune relații între părinte și copil, pe de o parte, și între părinții copilului, pe de altă parte. Uneori părinții se îngrijorează că, dacă nu sancționează prompt un comportament neadecvat, vor „scăpa copilul din mână”.

De aceea, mulți consideră că aplicarea de corecții fizice, la „momentul oportun” este de natură să asigure o disciplinare eficientă a copiilor și să întărească autoritatea părinților. Astfel, aplicarea de corecții fizice devine în accepțiunea acestor părinți, măsura „disciplinării” copiilor lor. Expresii precum „bătaia e ruptă din rai” sau „unde dă mama/tata crește” nu doar rezumă convingeri, ci justifică recurgerea la violență în lipsa unor abilități parentale. De asemenea, conferă protecție adultului față de sentimentul de vinovăție care îl încearcă după recurgerea la violență împotriva copilului.

Studiile arată că aproximativ 75% din părinții români recurg la metode violente de educare a copiilor, violența fiind nu doar de natură fizică, ci și verbală și emoțională. Adesea,

violența emoțională nici nu este recunoscută de către adulți, fie ei profesioniști care lucrează cu copii sau părinți și, prin urmare, nici nu se cunosc efectele acestei forme de abuz împotriva copilului.

Cei mai mulți părinți consideră că o „bătăiță”, „urecheală”, „pălmuiță” etc. nu poate fi decât benefică atât timp cât nu pune în pericol integritatea fizică a copilului sau viața sa. Cu alte cuvinte, e bine dacă „ți dai copilului vreo două, dar cu măsură”. Specialiștii sunt însă de altă părere. În baza a zeci de cercetări și studii efectuate, ei vorbesc despre efecte fizice și psihice dintre cele mai diverse, unele imediate, altele de lungă durată, ce afectează dezvoltarea și educarea copilului, adesea chiar și devenirea sa ca adult. Una dintre consecințele imediate, vizibile ale violenței împotriva copiilor, este creșterea violenței în mediul școlar, România situându-se pe unul din primele locuri din Europa la acest capitol. În majoritatea școlilor românești se produc frecvent acte de violență asupra elevilor sau ale elevilor în spațiul școlii și în timpul orelor de curs; 70% din acestea sunt injurii și aproape 30% sunt bătăi. - Ce se poate face?

Cu toții, profesioniști și părinți, trecem prin momente dificile în care avem nevoie de ajutor. La fel li se întâmplă și copiilor noștri. O „școală a părinților” are menirea de a veni în sprijinul părinților, dezvoltându-le abilitățile parentale, ajutându-i să-și înțeleagă mai bine copiii și să interacționeze mai bine cu ei. De asemenea, vine în sprijinul tuturor profesioniștilor care lucrează cu copiii, mai cu seamă a celor din sistemul de educație, unde cooperarea acestora atât cu copiii, cât și cu părinții precum și o nouă abordare a relației cadru didactic – elev – părinte este salutară.

Implicarea familiei în activitatea școlară a copiilor se desfășoară pe două coordonate:

- a) relație părinte-copil: controlul frecvenței, al rezultatelor școlare, al temelor, ajutor în îndeplinirea sarcinilor, suport moral și material;
- b) relația familie-școală: contactul direct cu învățătorul sau profesorii clasei sub forma unor reuniuni de informare a părinților cu privire la documentele privind partea de curriculum (Planul cadru pentru învățământul obligatoriu, Programele școlare, Ghidurile de evaluare), consultarea părinților la stabilirea disciplinei opționale, alcătuirea schemelor orare ale clasei și programului extrașcolar al elevilor; activarea asociativă a părinților prin Comitetul de părinți etc. Pentru ca această colaborare „ideală” să se realizeze trebuie să existe voința colaborării și factorii educaționali implicați să se considere parteneri, în adevăratul sens al cuvântului.

În concluzie, școlile trebuie să planifice și să implementeze programe de parteneriat, pentru a amplifica implicarea părinților. Conform opiniilor exprimate de Hoover-Dempsey și de Sandler (1995), decizia părinților de a se implica în educația copiilor lor are la bază: - credința că ar trebui să se implice; - credința că implicarea lor va influența educația copiilor; - existența oportunităților de implicare.

EXPERIMENTUL – METODĂ DE EXPLORARE DIRECTĂ A REALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Profesor pentru învățământ preșcolar, TELCEAN ANA MARIA
Grădinița cu Program Prolungit Nr. 3, Bistrița

Experimentarea și observarea nemijlocită a realității constituie doi stâlpi de susținere a unei metodologii active, deziderat exprimat încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, de adepții „școlii active”.

Experimentul (DEX) = procedeu de cercetare în știință, care constă în provocarea intenționată a unor fenomene în condițiile cele mai propice pentru studierea lor și a legilor care le guvernează; observație povocată, experiență.

Experimentul (dicționarul de pedagogie) = producere sau modificare intenționată a unui fenomen, provocată de cercetător, în condițiile impuse de ipoteza cercetării, spre a-i surprinde caracteristicile și cauzele.

Conceput în corelație cu principiile didactice moderne, experimentul urmează treptele ierarhice ale învățării, conducând copilul de la observarea unor fenomene, pe baza demonstrației, la observarea fenomenelor prin activitatea proprie, apoi la verificarea și aplicarea acestora în practică.

Metodă de explorare a realității – experimentul - direct sau indirect, folosită în predare și învățare, are o deosebită valoare formativă, întrucât dezvoltă copiilor spiritul de observare, investigare, capacitatea de a înțelege esența obiectelor și fenomenelor, de prelucrare și interpretare a datelor experimentale, interesul de cunoaștere etc.

Potrivit lui Ioan Cerghit, experimentul este definit ca: „o observație provocată, o acțiune de căutare, de încercare, de găsim de dovezi, de legități, este o provocare intenționată, în condiții determinate (instalații, dispozitive, materiale corespunzătoare, variație și modificare a parametrilor etc.), a unui fenomen, în scopul observării comportamentului lui, al încercării raporturilor de cauzalitate, al descoperirii esenței acestuia (adică a legităților care-l guvernează), al verificării unor ipoteze”.

Totodată el consideră experimentul ca o metodă activă care “are mai multă forță de convingere decât orice altă metodă și, deci, posibilități sporite de înrâurire asupra formării concepției științifice despre natură la elevi”.

Experimentul este o metodă de dobândire a cunoștințelor și de formare a priceperilor și a deprinderilor de muncă intelectuală și practică ce permite o intensă antrenare a copiilor și o participare deosebit de activă a acestora în procesul instructiv-educativ și are un caracter accentuat aplicativ, cu o pondere deosebită în formarea deprinderilor practice ale acestora, având la bază intuiția. A experimenta înseamnă a-i pune pe copiii în situația de a concepe și a practica ei înșiși un anumit gen de operații, cu scopul de a observa, a studia, a dovedi, a verifica, a măsura rezultatele. Experimentul implică activități de provocare, reconstituire și modificare a unor fenomene și procese, în scopul studierii lor. Relația experiment – învățare prin descoperire, de fapt relația metodă – procedeu, este o relație dinamică: metoda poate deveni ea însăși procedeu în cadrul altei metode, tot așa cum un procedeu poate fi ridicat la rang de metodă la un moment dat

Rolul cadrului didactic este :

- de a dirija executarea unor acțiuni de către copii, în scopul asigurării unui suport concret-senzorial, care va facilita cunoașterea unor aspecte ale realității;
- de a aduce copiii în fața realității, de a fi în contact direct cu realitatea sau cu substitutele acesteia;

- de a-i determina pe copiii să învețe prin descoperire.

Experimentele pot fi clasificate după mai multe criterii precum:

1. locul în ierarhia învățării,

2. gradul de participare a elevilor,

3. capacitatea umană și de locul de învățare în lecții.

1. După scopul pe care îl au în lecție, experimentele se pot clasifica în:

- experimente pentru stimularea interesului față de noile informații, a motivației pentru învățare (se află în momentul de introducere în lecție).

- experimente pentru învățarea noilor informații, aprofundarea sau extinderea lor - experimentele demonstrative – pregătite de educator înainte de activitate și apoi prezentate grupei în vederea demonstrării, explicării, confirmării unor adevăruri;

- experimente pentru fixarea cunoștințelor (se introduc pe parcursul lecției în momentele de feed-back sau de recapitulare)

- experimente pentru evaluare.

2. După durata desfășurării există:

- Experimente imediate a căror desfășurare nu necesită mult timp (experimentul începe, se desfășoară și se încheie în cadrul unei activități);

- Experimente de durată a căror desfășurare se întinde pe parcursul unei perioade mai lungi de timp (ex. influența factorilor de mediu asupra plantelor – realizarea lui necesită o observare a modificărilor pe parcursul câtorva săptămâni) și care necesită notarea într-o fișă de observație a modificărilor produse de-a lungul întregii perioade.

3. Din punct de vedere al participării sau al implicării copiilor în efectuarea experimentului, acestea se pot desfășura:

- demonstrativ – experimentul este efectuat de către educator, iar copiii asistă la desfășurarea sa, pe grupe de 2-3 copii – experimentul se produce într-un timp scurt, sarcinile fiind împărțite pentru a se asigura astfel participarea tuturor, chiar dacă activitatea lor s-ar desfășura pe diferite planuri (unii fac experimentul, alții desenează, alții scriu observațiile etc.)

- individual – preșcolarii sunt antrenați în mod egal, lucrează concomitent cu educatorul, sau fiecare copil lucrează independent;

- frontal (forma combinată) – experimentul este efectuat de fiecare dintre copii, în același timp și în același ritm, pe aceeași temă, sub îndrumarea directă a cadrului didactic; necesită aparatură pentru fiecare copil, dar are un efect instructiv sporit.

Orice experiment trebuie să implice procesele gândirii concretizate în interpretarea fenomenelor observate, deducerea concluziilor, analiza și compararea datelor experimentale obținute, generalizarea unor cazuri particulare, transferul în alte contexte teoretice, sesizarea interrelațiilor dintre domeniile teoretice și cele aplicative.

Un rol important în cadrul experimentului îl are și observarea, care are o deosebită valoare euristică și participativă, deoarece permite o percepție polimodală pe baza a cât mai multor simțuri, detectarea și extragerea unei informații noi prin eforturi proprii, dezvoltarea gândirii critice. Prin intermediul ei se urmărește explicarea, descrierea și interpretarea unor fenomene printr-o sarcină concretă de învățare, totodată contribuind la formarea și dezvoltarea unor calități comportamentale, precum: consecvența, răbdarea, perseverența, perspicacitatea și imaginația; gândirea cauzală, spiritul de observație și de colaborare.

Ca metodă didactică, experimentul presupune provocarea deliberată a unui fenomen sau proces, cu scopul studierii acestuia. Are un pronunțat caracter activ –participativ, în primul rând copiii vor fi curioși la desfășurarea experimentului de către învățător, iar apoi se vor implica prin propriile acțiuni la realizarea acestuia.

În acest sens, în grădiniță se pot organiza diferite experimente științifice în cadrul colțului “Nisip și apă” pentru a explora fenomenul plutirii corpurilor. Astfel, se pot realiza corelații între greutatea și densitatea apei. Copiii pot observa și pot realiza predicții privind

unele obiecte: vor pluti sau se vor scufunda, vor experimenta și vor înțelege cu ușurință ce se întâmplă cu cele care sunt mai ușoare și cu cele care sunt mai grele. Sau, se pot realiza diverse experimente privind rostogolirea obiectelor pe suprafețe înclinate pentru a observa relația dintre greutate, unghiul de înclinație și distanța parcursă prin rostogolire. Toate acestea implică dezvoltarea gândirii logice a copiilor.

Pentru a cunoaște unele fenomene fizice și chimice împreună cu copiii din grădiniță am efectuat diferite experimente simple, ușor de realizat care susțin ideile exprimate anterior: precum dizolvarea unor substanțe în lichide, mișcarea aerului în natură, înghețarea lichidelor, topirea gheții și a zăpezii, observarea unor procese ca înmugurirea, înfrunzirea, înflorirea, formarea fructelor, creșterea și coacerea lor prin îngrijirea unor plante semănate sau plantate de ei, transformarea culorii unor lichide în amestec cu unele substanțe.

Iată câteva exemple concrete de activități desfășurate prin experimente:

- Laleaua albastră – un experiment din categoria <ce se întâmplă dacă...?> prin care copiii descoperă efectele și transformările care apar dacă introducem o floare în apa în care am adăugat colorant albastru.

- Cum crește fasolea? sau De la semințe la fruct! – o activitate prin care copiii observă etapele de dezvoltare ale unei plante, învață părțile componente ale acesteia, își asumă responsabilități precum îngrijirea plantelor.

- Cum funcționează... un vulcan? – abordarea temei “Dinozaurii”, a căror dispariție ar fi fost cauzată de vulcanii activi deschide posibilitatea de a răspunde curiozității copiilor privind vulcanii. Astfel că vizionarea softurilor educaționale tematice este bine completată de simularea printr-un experiment a erupției vulcanice (cu ajutorul unui recipient de sticlă, în care se adaugă bicarbonat de sodiu, colorant roșu și la sfârșit oțet).

- Secretele zăpezii – preșcolarii își însușesc cunoștințe despre fenomene naturale: efectul temperaturii asupra apei (îngheț și dezgheț) printr-un experiment simplu, desfășurat în sala de clasă și care presupune expunerea unui recipient cu zăpadă la o sursă de căldură (calorifer) și respectiv procedeul invers- un recipient cu apă este lăsat la temperaturi scăzute.

- Apa sărată este magică... – explicarea și demonstrarea faptului că obiectele plutesc dacă apa este sărată și dimpotrivă se scufundă dacă nu conține sare se realizează utilizând un obiect greu (de ex. un ou) și doua recipiente cu apă, unul cu apă în stare pură, celălalt cu apă în care se dizolvă sare; Roșia plutitoare: ai nevoie de: 2 pahare transparente, 2 roșii cherry, Apă, Sare. Ce trebuie să faci: 1. Umple cele două pahare cu apă. Într-unul dintre ele pune 5-6 linguri de sare și amestecă bine. 2. Lasă copilul să pună câte o roșie în fiecare pahar și să observe ce se întâmplă. În apa cu sare roșia va pluti, în cealaltă se va scufunda. Apa sărată are o densitate mai mare decât apa dulce, adică e ”mai grea”. Cu cât un lichid are o densitate mai mare, cu atât lucrurile plutesc mai ușor. De aceea, spunem că la mare apa ne ține la suprafață. Tot datorită densității, cele două lichide nu se amestecă, ceea ce face ca în vas să fie practic două straturi de apă, iar oul să se scufunde doar prin apa dulce.

- Ploaia din pungă - Îmbogățirea cunoștințelor copiilor referitoare la circuitul și transformările apei în natură (condensare, evaporare, precipitare); Înțelegerea importanța apei ca sursă a vieții. **Descrierea experimentului și a modului de lucru:** Copiii adaugă cu ajutorul pipetei colorant alimentar în apa din recipientul de plastic transparent și amestecă, apoi toarnă apa colorată în punga de plastic cu fermoar și o închid ermetic. Cu ajutorul adezivului vor lipi punga pe fereastră, iar cu ajutorul markerului vor desena simbolul valurilor pentru apa albastră, iar în partea superioară a pungii, vor desena forma norilor când observă că încep să se formeze bobițe de apă condensată pe pungă.

Ce au învățat copiii? În funcție de temperaturile de afară și de cât de puternice sunt razele soarelui în interiorul pungii o parte din apă se va evapora, vaporii se vor ridica și condensa pe pereții pungii sub forma unor mici picături mici de apă. Treptat, picăturile de apă vor crește,

se vor uni și vor curge pe pereții pungii, ajungând din nou în apa colorată, întocmai precum în natură picăturile apei se adună în râulețe și curg până în mare.

În urma desfășurării experimentelor capacitatea de cunoaștere a copiilor se îmbogățește treptat, ceea ce le permite să înțeleagă că plantele și animalele au nevoie de anumite condiții de dezvoltare (hrană, căldură, lumină, adăpost), că trebuie îngrijite de om. Astfel, experimentând copiii ajung să înțeleagă că fenomenele sunt legate între ele și depind unele de altele, că orice efect este determinat de o cauză.

Prin activitățile desfășurate sub această formă copiii se interesează în mod deosebit de natură, de fenomenele caracteristice fiecărui anotimp, de diferite aspecte din viața plantelor și a animalelor care le atrag atenția, îi trezesc curiozitatea și-i preocupă.

Experiența didactică a demonstrat faptul că experimentul creează bucurie, creează noi experiențe, iar pentru copii este un fel de miracol care îi ajută să înțeleagă mai bine lumea în care trăiesc.

Experimentul valorificat în activitatea didactică reprezintă o metodă de învățare, în care predomină acțiunea de cercetare directă a realității.

Bibliografie:

1. Cerghit Ioan, Metode de învățământ, ediția a III-a, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București 1997.
2. Cerghit Ioan, Neacșu Ioan, Negreț-Dobridor Ion, Pânișoară Ion Ovidiu, Prelegeri pedagogice, Editura Polirom, Iași, 2001.
3. Cucuș Constantin (coord.), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Editura Polirom, Iași, 1998. Ionescu Miron, Radu Ion, Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
4. Wajnberg, Alexandre (trad. Ioana Suilea) – Experimente pentru copii: distractiv, rapid siusor, Ed. Nomina, Pitești, 2014

RELEVANȚA TEORIEI INTELIGENȚELOR MULTIPLE PENTRU PRACTICA DIDACTICĂ ACTUALĂ

Profesor învățământ preșcolar, TIHULCA ANA ELISABETA
Școala Profesională Târlisua, G.P.N. Nr. 1 Târlisua

La aproximativ 80 de ani, după ce psihologul francez, Alfred Binet a dezvoltat testele standard de inteligență, proiectând un test pentru a măsura capacitatea mentală a copiilor, un psiholog de la Harvard pe nume Howard Gardner a contestat această credință comună, afirmând faptul că, cultura noastră a definit inteligența prea îngust, el a propus în cartea „Frames of Mind”, publicată pentru prima dată în 1983, existența a cel puțin șapte inteligențe de bază.

Gardner a atras atenția asupra faptului că este extrem de important să recunoaștem și să cultivăm toate inteligența umană variată și toate combinațiile de inteligențe. Acesta afirmă faptul că toții suntem atât de diferiți în mare măsură pentru și că toți avem combinații diferite de inteligențe, iar dacă recunoaștem acest lucru, Gardner crede că vom avea cel puțin șanse mai mari de a face față în mod corespunzător numeroaselor probleme cu care ne confruntăm în lume (Gardner, 1983). Gardner a contestat eficiența sistemului educațional tradițional, deoarece valorizează în proporție covârșitoare inteligențele logico-matematică și verbală în defavoarea celorlalte. Iar cine are nenorocul de a nu avea aceste inteligențe dezvoltate la intrarea în sistem, cel mai probabil nu va putea ține pasul, deși dacă abordarea acestor copii s-ar face pornind de la inteligențele lor dominante, s-ar obține rezultate foarte bune în ce privește și dezvoltarea inteligențelor academice, așa cum au arătat diferite studii. În urma studiilor făcute pe adulți și copii, pentru a afla mai multe despre modul în care aceștia învață, Dr. Gardner a ajuns la concluzia că nu există doar un singur mod în care poți fi inteligent, ci multe moduri diferite. Gardner și-a dat seama că ei învață și își demonstrează inteligența într-o mulțime de moduri. A observat că diferite părți ale creierului erau legate de diverse moduri de a demonstra inteligența. Așadar, el a propus o teorie pentru a explica gama largă de abilități pe care le observa, numind-o *Teoria inteligențelor multiple*. Pornind de la ideea că viziunea asupra capacității intelectuale este una limitată, Gardner a teoretizat existența a opt inteligențe distincte, sugerând chiar prezența celei de-a noua, așa zisă inteligența existențială, dar datorită faptului că nu a reușit să determine care zonă cerebrală este responsabilă de activitatea acelei inteligențe, ea nu este recunoscută. Din punctul lui de vedere, fiecare dintre noi suntem un amalgam unic de abilități și talente, iar capacitatea de memorare sau logică nu sunt singurele elemente care ne definesc. Un copil poate să aibă o ureche muzicală excelentă, dar de asemenea poate să spună povești cu talent, să se orienteze foarte bine în spațiu și să înțeleagă emoțiile celorlalți dintr-o singură privire. Unul dintre factorii care contribuie la rezultatele școlare slabe este saturarea puternică a întregului proces de învățare-evaluare, având sarcini verbale-lingvistice și logico-matematice (Gardner, 2006). Așadar, pe baza studiilor efectuate Gardner distinge următoarele opt tipuri de inteligență:

1. **Inteligența lingvistică-verbală** - cei care posedă acest tip dominant de inteligență gândesc cu predilecție în cuvinte și folosesc cu ușurință limba pentru a exprima și înțelege realități complexe. Ei au o deosebită sensibilitate pentru înțelesul și ordinea cuvintelor, sonoritatea și ritmurile limbii. Copii cu inteligență pre-dominant lingvistică învață repede limba maternă și limbi străine, citesc cu plăcere, folosesc metafore și își aleg mai târziu cariera pe baza capacităților lingvistice
2. **Inteligența logico-matematică** - prevalența ei determină analiza cauzelor și efectelor, înțelegerea relațiilor dintre acțiuni, obiecte și idei. Abilitatea de a calcula, cuantifica, evalua

propoziții și efectua operații logice, complexe sunt caracteristici care ies în evidență în cazul acestei inteligențe împreună cu abilități de gândire deductivă și inductivă și capacități critice și creative de rezolvare a problemelor. Oamenii cu inteligență logico-matematică își aleg meserii de contabil, matematician, chimist, fizician etc.

3. **Inteligența muzicală-ritmică** - persoanele cu această inteligență gândesc în sunet, ritmuri, melodii și rime. Sunt sensibili la tonalitatea, intensitatea, înălțimea și timbrul sunetului. Ei recunosc, creează și reproduc muzica folosind un instrument sau vocea. Ei se implică într-o ascultare activă și sensibilă și stabilesc o legătură puternică între muzică și emoții.

4. **Inteligența vizual-spațială** - înseamnă a gândi în imagini și a percepe cu acuratețe lumea vizuală. Abilitatea de a gândi în trei dimensiuni, de a transforma percepțiile și a recrea aspecte ale experienței vizuale cu ajutorul imaginației sunt caracteristici acestei inteligențe. Posesorii ei au capacitatea de a înțelege relațiile din spațiu și de a lucra cu obiecte. Această inteligență o posedă cu precădere pictorii, arhitecții, fotografi.

5. **Inteligența naturalistă** - persoanele la care această inteligență este dominantă înțeleg lumea naturală, iubesc plantele și animalele. Au abilitatea de a recunoaște și de a clasifica indivizi și specii și de a stabili relații ecologice. Interacționează eficient cu creaturi vii și pot discerne cu ușurință fenomene legate de viață și de forțele naturii. Astronomii, biologii, ecologii care o posedă nu operează cu simboluri sau scheme ca matematicienii, fizicienii, chimiștii, ci mai degrabă organizează tiparele observate clasificându-le, categorisindu-le.

6. **Inteligența corporal-kinestezică** - dominația acestei inteligențe aduce după sine gândirea în mișcări și folosirea corpului în moduri sugestive și complexe. Ea implică simțul timpului și al coordonării mișcărilor întregului corp și ale mâinilor în manipularea obiectelor. O au cu precădere dansatorii, sculptorii, sportivii, actorii.

7. **Inteligența interpersonală** - înseamnă a gândi despre alte persoane și a înțelege, a avea empatie, a recunoaște diferențele dintre oameni și a aprecia modul lor de a gândi, fiind sensibili la motivele, intențiile și stările lor. Ea implică o interacțiune eficientă cu una sau mai multe persoane din familie sau din societate. Persoanele cu inteligență interpersonală dominantă sunt conducători, vânzători, psihologi, care înțeleg cum „funcționează” oamenii.

8. **Inteligența intrapersonală** - determină o gândire și o înțelegere de sine, a fi conștient de punctele tari și slabe, a planifica eficient atingerea obiectivelor personale, monitorizarea și controlul eficient al gândirilor și emoțiilor, abilitatea de a se monitoriza în relațiile cu alții. Este vorba de cunoașterea de sine și de luarea deciziilor pe baza acesteia.

În practica didactică actuală este de o mare importanță ca activitățile de învățare să fie proiectate în așa fel încât să implice diferite tipuri de inteligență, iar copiii trebuie încurajați să își cunoască și să utilizeze în învățare inteligențele cele mai potrivite structurii lor. Teoria inteligențelor multiple formulată de Gardner argumentează ceea ce se constată, de altfel, în viața cotidiană: avem stiluri de învățare distincte, ceea ce solicită o abordare diferită, individualizată, pe durata întregului proces de educație și formare.

Conform Legii Învățământului, „statul promovează principiile învățământului democratic și garantează dreptul la educația diferențiată, pe baza pluralismului educațional” (articolul 5, 2). Toate acestea exprimă dreptul recunoscut al fiecărui individ de a fi tratat în așa fel, încât să se asigure o dezvoltare armonioasă a personalității sale, în funcție de dominantele sale de personalitate.

Educația diferențiată și personalizată a copiilor poate fi unul dintre răspunsurile școlii la dificultățile din sistemul educațional, cu care ne confruntăm. Dacă pentru mult timp copilul trebuia să se adapteze grădiniței sau școlii, în zilele noastre este din ce în ce mai evident că grădinița și școala trebuie să se adapteze nevoilor specifice și particularităților copilului.

Teoria inteligențelor multiple are o mare relevanță pentru învățământul din întreaga lume, deoarece o abordarea diferențiată aduce în discuție adaptarea învățământului la

particularitățile psihofizice ale copilului, ceea ce presupune o foarte bună cunoaștere a copilului în ceea ce privește temperamentul, priceperile și deprinderile, interesele, potențialul intelectual, trăsăturile de personalitate etc. dar și o bună cunoaștere a eredității socio-culturale pe care copilul a moștenit-o din familie.

La nivelul sistemului educațional, demersul didactic tradițional dominant era caracterizat de predarea frontală prin utilizarea aceluiași metode tradiționale de lucru și sarcini pentru toți copiii fără a se ține seama de particularitățile individuale ale acestora. Această corelare necorespunzătoare între volumul, gradul de complexitate a cunoștințelor, metodele de învățare și particularitățile socio-emoționale și cognitive ale copiilor poate avea drept consecință demotivarea și apoi insuccesul școlar și chiar social, pe termen lung. Educația de tip tradițional este adesea o educație ruptă de viață, de context, excesiv de teoretică și de aceea neatrăgătoare, centrată în primul rând nu pe nevoile de învățare ale elevului, ci pe parcurgerea programei- aceleași conținuturi și același ritm pentru toți.

Dacă se respectă diferențele individuale ale copiilor, acest lucru poate duce la crearea unor situații de învățare care să permită copiilor progresul pe căi diferite, pentru realizarea aceluiași obiective. Este definitoriu pentru progresul copiilor modul în care aceștia conectează informațiile și procesele psihice specifice învățării. Implicarea unei multitudini de procese psihice potențează caracterul formativ al demersului educațional și creează condițiile favorabile pentru activitatea ulterioară de învățare.

Ca proces, învățarea implică o serie de componente psihice, diferite de la un copil la altul. Drept urmare, organizarea situațiilor de învățare urmează să asigure condiții favorabile activității de învățare ca proces complex de informare și formare, de asimilare a cunoștințelor și dezvoltare a componentelor structurale ale personalității umane. Aceasta implică crearea situațiilor de învățare care să determine o participare activă a copilului în procesul de învățare prin interacțiuni directe.

Teoria inteligențelor multiple formulată de Gardner argumentează ceea ce se constată, de altfel, în viața cotidiană: avem stiluri de învățare distincte, ceea ce solicită o abordare diferită, individualizată, pe durata întregului proces de educație și formare.

Practica didactică actuală se axează pe valorificarea și dezvoltarea fiecărui individ în parte, fiind astfel de maximă importanță luarea în considerare a particularităților și de modulul de manifestare al fiecăruia. Așadar, e necesară o nouă abordare a teoriei instruirii, instruire care trebuie să răspundă necesităților curriculumului, dar și nevoilor elevilor, instruire care trebuie să fie răspunsul educatorului în planul predării-învățării-evaluării, deci o instruire diferențiată. Cadrele didactice pot diferenția conținuturile, adică ceea ce elevii ar trebui să știe, să înțeleagă, să fie în stare să facă, drept rezultat al învățării. Totodată, se pot diferenția procesele, adică acele activități destinate să ajute elevii să înțeleagă. Modalitățile în care elevul demonstrează ceea ce a ajuns să cunoască și să fie capabil să facă, pot îmbrăca, de asemenea, forme diferite. În calitate de cadre didactice și nu numai, cred că este important să le valorificăm la maximum învățăceilor noștri, toate tipurile de inteligență pe care le au. Un cadru didactic ar trebui să descopere și să cunoască foarte bine fiecare copil în parte. Acest lucru îl va ajuta să înțeleagă mai bine nevoile elevilor săi și să interacționeze mai bine cu ei. Va învăța că fiecare are puncte tari și idei despre cum să facă anumite lucruri, fapt ce îl va face să-i înțeleagă mai ușor, să se înțeleagă cu ei și chiar să învețe de la ei. Învățarea individualizată poate fi definită ca acțiune a cadrului didactic în direcția proiectării și realizării activității didactice/ educative în funcție de particularitățile biopsihosocioculturale ale fiecărui copil. Aceasta se realizează prin individualizarea obiectivelor, a mijloacelor de învățământ și a metodelor de predare – învățare – evaluare – autoevaluare (Cristea, S., 2002). Așadar, felul în care sunt combinate aceste inteligențe multiple este ceea ce ne diferențiază ca indivizi și determină apoi modul în care rezolvăm probleme și evoluăm ulterior. Insa tocmai aceste diferențe devin o provocare pentru sistemul tradițional de educație, care presupune ca toată

lumea e la fel, deci învață la fel. Poate acesta este motivul pentru care majoritatea copiilor nu se simt stimulați sau apreciați la adevarata lor valoare într-o sală tradițională de clasă.

Aplicarea teoriei inteligențelor multiple presupune următoarele principii educaționale: educabilii trebuie încurajați să își cunoască și să își utilizeze în învățare inteligențele cele mai potrivite structurii lor; activitățile de învățare să fie proiectate în așa fel încât să implice diferite tipuri de inteligență; evaluarea învățării trebuie să măsoare multiple forme ale inteligenței, iar preocupările noastre ar trebui să vizeze modalități alternative de evaluare (Bocoș, 2001).

În concluzie, aplicarea teoriei inteligențelor multiple în practica didactică actuală are un rol semnificativ, deoarece le oferă copiilor încredere în propriile forțe, atât la școală, cât și în viață și îi ajută să își dea seama cât de inteligenți sunt cu adevărat, precum spunea Gardner, nu trebuie să întrebăm cât de deștepți suntem, ci cum suntem inteligenți (Gardner, 1983). Utilizând la clasă toate tipurile de inteligență, cadrele didactice îi ajută pe copii să învețe mai repede și mai mult, ținând cont în același timp de nevoile și interesele fiecăruia, în acest fel, cadrele didactice având o mai mare libertate de acțiune, devin creatori ai propriilor conținuturi educaționale.

Bibliografie:

Albulescu, I.; Catalano, H. (coord.) (2019), *Sinteze de pedagogia învățământului preșcolar*, Editura DPH, București

Armstrong, T.,; Boga, L. (2019). *Ești Mai Inteligent decât crezi: Un Ghid Al inteligențelor multiple, Pentru Copii*. Curtea Veche, București

Bocoș M, (2005). *Instruire interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*. Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca

Gardner, H., (2005). *Mintea disciplinată: educația pe care o merită orice copil, dincolo de informații și teste standardizate*, Editura Sigma, București

Gardner, H., (2006). *Inteligențe multiple. Noi orizonturi*. Editura Sigma, București

Surse web:

https://www.psih.uaic.ro/wp-content/uploads/activ/III_doctorat/teze/2017-09-28_Bordei/bordei_sanda_rezumat.pdf accesat la data de 18.03.2023

https://books.google.ro/books?id=7Gw4DgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=the+theory+of+multiple+intelligences&hl=ro&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=the%20theory%20of%20multiple%20intelligences&f=false accesat la data de 18.03.2023

COMUNICAREA ȘI RELAȚIONAREA EFICIENTĂ CU ELEVII

Profesor învățământ preșcolar, VINCZE ALINA AURICA
Liceul Tehnologic „Ion căian Românul

Meseria de profesor este cea mai importantă și nobilă deoarece cel care o practică are acces direct la sufletele copiilor, iar de aceasta depinde întreaga evoluție umană. Scopul educatorului este să-și învețe elevii cum să gândească, nu ce să gândească. Trebuie să le „descătușeze gândurile, să le trezească curiozitatea și să le aprindă mințile” (Pushkin, D. 2001).

Rolul profesorului rămâne mereu în prim plan în opera de formare a personalității elevilor. Cu toate că a sporit și influența altor factori în procesul educației, profesorul își păstrează numeroase prerogative în acest domeniu. El rămâne principalul modelator al personalității elevilor, începând de la imprimarea unei conduite externe, până la formularea aspirațiilor și idealurilor lor de viață.

În orice școală, atât elevii, cât și profesorii își doresc ca activitățile desfășurate să fie plăcute, învățarea să fie utilă, cunoștințele interesante, iar lecțiile să fie organizate folosind metode diverse și interactive. Pentru a stimula învățarea eficientă a elevilor este necesară acordarea permanentă a feedback-ului. Profesorul trebuie să ia în considerare efectul pe care feedback-ul acordat îl are asupra elevilor, astfel încât aceștia să nu fie descurajați, ci să aibă încredere în forțele proprii pentru ca activitatea să se desfășoare permanent cu rezultate în continuă creștere.

Profesorul trebuie să știe să transmită entuziasmul, curiozitatea și motivația de a descoperi lucruri noi și de a studia, acesta fiind ca un proces de dobândire a cunoștințelor. Când activitatea didactică se manifestă cu pasiune și interes față de elevi, procesul de învățare se formează într-un context relațional pozitiv și interesant.

Deci, cu cât profesorul îi oferă copilului mai multă experiență pozitivă, cu atât mai mult îi permite să-și dezvolte abilități sociale, de autostăpânire a emoțiilor, a diferitor situații și să aibă rezultate bune la școală.

Între elevi și profesori este ideal să existe o comunicare activă, eficientă. Profesorul trebuie să țină cont de faptul că dialogul deschis sparge barierele, iar un copil se simte confortabil și este sincer când i se vorbește pe ton calm.

Orice profesor este necesar să cunoască resursele pe care le are elevul și să le valorifice, astfel acesta devine nu doar un elev bun, ci și un coleg bun. Atmosfera destinsă are efect pozitiv asupra elevilor. Dacă profesorul se află în fața unui elev cu un comportament neadecvat, sunt necesare metode de remediere a acestui comportament, de monitorizare a elevului, de a i se atrage atenția spre învățare prin includerea în activități, prin a fi scos mai des la tablă, prin a fi încurajat pentru a-i întări imaginea pozitivă.

Ritmul rapid de transformare la care populația și implicit elevii din sistemul de învățământ au fost expuși a început să cauzeze unele probleme de natură socială și psihosocială care se reflectă prin diferite forme de inadaptare la nivelul școlii manifestându-se prin nedoritul “eșec școlar”.

Eșecul școlar constituie astăzi un fenomen întâlnit în toate sistemele de învățământ. Problematika eșecului școlar este vastă, raportându-se nu numai la câmpul educativ, ci și la spațiile culturale, economice, politice, sociale, la opțiunile fundamentale ale unei societăți.

Reușita școlară constituie o temă permanentă și complexă a psihopedagogiei, de care se lovește zi de zi învățătorul în activitatea lui instructiv-educativă. Aspectul negativ al reușitei la învățatură al succesului școlar îl reprezintă inadaptarea elevului în raport cu

cerințele învățământului. Școala trebuie să pregătească și să asigure reușita școlară a elevului, să combată și să prevină efectiv, și nu numai formal, pierderile școlare.

Se poate spune despre cineva că a avut succes într-o activitate atunci când acțiunea pe care trebuie să o realizeze a fost dusă la bun sfârșit, la un anumit nivel de cerințe, această realizare fiind recunoscută și apreciată ca atare de către colectivitate.

Succesul reprezintă un raport între efectul acțiunii, cerințele formulate față de ea și aprecierea rezultatului. Această apreciere se face prin compararea cu alte rezultate și un anumit nivel "standard".

Atunci când cadrul didactic dorește să sprijine elevul și să aibă o evoluție pozitivă în situațiile școlare trebuie să țină cont de faptul că în acele situații sunt implicate nu doar inteligența, ci și nevoia lui de dezvoltare, ambiția, motivația intrinsecă. Cunoașterea capacităților sale de implicare poate să ofere un indicator după care un cadru didactic să se orienteze în stimularea elevilor.

Bibliografie

1. Cucos, C., (1996), *Pedagogie*, Editura POLIROM, Iași
2. Popescu, V., (1991), *Succesul și insuccesul școlar – precizări terminologice, forme de manifestare, cauze*, Revista de pedagogie, nr. 12.
3. Seciță, N., Cojocaru, M., Moisa, C., *Comunicarea eficientă în școală – exemple de bune practici*, Bacău, 2015

ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII VORBIRII LA COPIII PREȘCOLARI

Profesor învățământ preșcolar, VLAD CRISTINA
Școala Gimnazială Spermezeu,
Grădinița cu Program Normal Hălmășău

Cele mai numeroase deficiențe de vorbire ale copiilor preșcolari se referă la pronunțarea incorectă a sunetelor limbii materne. Educatoarea nu poate lăsa voia întâmplării procesul de corectare a acestor deficiențe. De aici rezultă necesitatea unei munci de prevenire a stabilizării lor și de îndrumare specială a fiecărui copil în funcție de problemele sau deficiențele întâmpinate.

La vârsta preșcolară munca educatoarei în activitățile de dezvoltarea vorbirii și comunicării trebuie orientată în așa fel încât copilul să perceapă și să pronunțe corect sunetele limbii române, a consoanelor și vocalelor, îndeosebi a celor labio-dentale (f, v), velare (x, g, h), siflante (s, z), șuierătoare (ș, j), vibrante (r), a diftongilor (ai, ei, au, eu, ou, ea, ia).

Tot sub aspect fonetic educatoarea are datoria, prin metodele și tehnicile de care dispune, prin activitățile și jocurile pe care le organizează, să ajute copilul în perceperea și pronunțarea corectă a unor consoane situate în diferite poziții în silabe și cuvinte: inițiale, mediale, finale, în pronunțarea corectă a unor serii de silabe care conțin consoanele p-b, p-d, s-z, m-l, a unor șiruri de silabe directe (ba, be, bi, bo, bu, bă) și indirecte (ap, ep, ip, op, up), a unor șiruri de logatomi (pap, pep, pip, pop).

Povestirile oferă materialul inepuizabil în vederea realizării acestor obiective. Pe baza unei singure povestiri educatoarea poate organiza ulterior jocuri sau activități prin care să realizeze obiectivele amintite până aici, dar și altele, cum ar fi: corectarea dificultăților și erorilor în exprimarea unor cuvinte, priceperea și deprinderea de a respire corect, în deosebi în timpul vorbirii, perceperea și pronunțarea clară a unor cuvinte cuprinzând diferite grupuri de sunete (monosilabice, bisilabice sau chiar în structuri cu mai multe silabe), corectarea unor dificultăți sau greseli de pronunție a unor sunete, silabe, cuvinte (omisiuni, înlocuiri, inversiuni, prelungiri).

Pentru a asigura credibilitatea celor afirmate voi lua ca punct de plecare povestea “Scufița Roșie”.

După cunoașterea conținutului acestei povestiri de către copii s-a trecut la desfășurarea jocului “Prin pădure”. S-au folosit câteva imagini cu: copaci, flori, coș, fluture, albină, vânător. După transmiterea regulilor de joc ce trebuie respectate, o păpușă a chemat un copil pe care îl rugă să aleagă o imagine de pe masă (imaginea era așezată într-un plic). Copilul arată grupei imaginea aleasă. Pentru că păpușa nu știe să citească, ne-a rugat pe noi să-i citim imaginea. Pentru a-i îndeplini rugămintea, copilul a citit: “În pădure sunt mulți copaci”. La o singură imagine se pot cere mai multe propoziții: “Copacii au multe crengi”, “Lupul stă ascuns după un copac”, “Scufița Roșie mergea printre copaci”. În altă variantă a jocului păpușa a pronunțat greșit, iar copiii au trebuit s-o corecteze. Ex: Păpușa a spus: “Am tules multe folii”, iar copiii corectează: “Am cules multe flori”.

Am dat ca exemplu un singur joc prin care s-a perfecționat pronunția corectă a unor sunete (c, r) și a cuvintelor care le conțin, pornind de la o simplă poveste. Aceste jocuri depind în mare măsură de inventivitatea educatoarei și capacitatea ei de a le organiza, ceea ce place mult copiilor, mai ales când sunt însoțite de material ilustrativ.

Dezvoltarea vorbirii și comunicării preșcolariilor din punct de vedere lexical este foarte importantă. Dacă copilul dispune de un vocabular activ bogat se va exprima ușor în

formularea unor răspunsuri cerute, în caracterizarea unui personaj, obiect etc. Educatoarea trebuie să aibă tot timpul în vedere îmbogățirea vocabularului activ al copiilor cu:

- substantive care denumesc nume, obiecte și fenomene percepute direct din natura înconjurătoare și viața socială, nume de obiecte necesare copiilor acasă și la grădiniță, părțile principale ale corpului omenesc, obiecte de uz personal, obiecte de îmbrăcăminte, alimente și feluri de mâncare, mijloace de locomoție și transport, anotimpuri și fenomene specifice, plante și părțile lor componente, animale domestice și sălbătice, foloase sau pagube de la ele, adăposturi, denumirea țării, localității, străzii etc.;
- adjective care exprimă însușiri gustative, termice, dimensionale, morale, comportamentale, culori de bază;
- pronume personale (eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele) și de politețe (dumneavoastră);
- numerale cardinale (unu, doi, trei) și ordinale (al treilea);
- verbe care denumesc acțiuni ale copiilor în grădiniță, pe stradă, dar și ale adulților (de muncă, îngrijirea plantelor);
- adverbe de loc (aici, acolo), de timp (acum, dimineața, seara), de mod (repede, încet);
- conjuncții (și, nici, dar), propoziții (pe, la, cu).

Dramatizările plac copiilor, ei fiind foarte creativi și dornici de a obține roluri “prin rotație” pentru a demonstra cât de multe cuvinte cunosc. Aceste dramatizări contribuie în mare măsură nu numai la dezvoltarea vorbirii din punct de vedere lexical ci sub toate aspectele: fonetic, al structuro-gramaticale, al expresivității. Sunt activități care nu necesită materiale sofisticate, se pot desfășura chiar fără material, iar rezultatele obținute sunt favorabile dezvoltării vorbirii copiilor.

Faptul că preșcolarii folosesc sau aplică incorect structura gramaticală a limbii române poate duce la instalarea unor deficiențe de vorbire foarte grave.

Prin activitățile desfășurate în grădiniță copilul trebuie obișnuit să-și exprime în propoziții simple gândurile, dorințele, stările sufletești, activitățile pe care le efectuează, raporturile existente în natură, în relațiile cu copiii și adulții. De asemenea, preșcolarul îi trebuie formate deprinderile de exprimare corectă a acordului dintre subiect și predicat, de folosire corectă a formelor de singular și plural ale substantivelor, de realizare corectă a acordului dintre substantiv și adjectiv.

Prin activități specifice educatoarea va dezvolta la copii capacitatea de a percepe frumusețea și armonia limbii literare, normale de comunicare orală, dialogată și monologată, exprimarea nuanțată prin utilizarea unor expresii artistice însușite anterior. Totodată, se organizează activități prin care se urmărește însușirea unor expresii populare, proverbe, zicători.

ACTIVITĂȚILE DE DEZVOLTARE PERSONALĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Profesor învățământ preșcolar, VLASIN IULIA IOANA
Grădinița cu Program Prelungit nr. 12 Bistrița

Mult timp, învățământul românesc a promovat asimilarea de cunoștințe, fără a urmări neapărat funcționalitatea lor. De cele mai multe ori, aceste cunoștințe se dobândeau cu ajutorul memoriei mecanice, pentru a face față unei situații de moment, fără ca în perioada următoare să se regăsească, în situații practice, să fie valorificate și introduse în competențele dobândite de copil.

Noul curriculum are la bază realitatea educațională a vârstelor mici. Ceea ce se promovează acum este flexibilitatea programului instructiv-educativ, cu scopul de a crește calitatea educației la acest nivel de vârstă. Procesul de învățare trebuie să fie centrat pe copil, pornind de la ideea unei învățări cât mai naturale, în acord cu nivelul experiențelor traversate de acesta în viața cotidiană.

Actualul curriculum pentru învățământul preșcolar include în cadrul activităților de dezvoltare personală : rutinele, tranzițiile, activitățile din perioada de după amiază, inclusiv activitățile opționale.

RUTINELE

Conform noului curriculum, rutinele sunt activitățile -reper după care se derulează întreaga activitate a unei zile. Ele acoperă nevoile de bază ale copilului și contribuie la dezvoltarea globală a acestora. Rutinele înglobează, de fapt, activitățile de tipul: sosirea copilului, întâlnirea de dimineață, micul dejun, igiena-spălatul și toaleta, masa de prânz, somnul/ perioada de relaxare de după – amiază, gustările, plecarea copiilor acasă.

La baza formării rutinelor stă un mecanism fiziologic: formarea unor sisteme de legături temporale sau de stereotipuri dinamice bine consolidate, care permit transformarea unei acțiuni, a unei deprinderi în obișnuințe devenite necesități.

Avantajele și importanța rutinelor:

- Rutina are rolul de a focaliza atenția copilului, de a-l liniști și relaxa;
- Rutina zilnică este foarte benefică pentru copii, datorită faptului că anticiparea a ceea ce va urma conferă un sentiment de siguranță și încredere;
- Copiii mici sunt debusolați de dezorganizarea unei zile, așadar, un ritual, o activitate devenită obișnuință, le crează confort psihic, le conferă încredere și stabilitate;
- Atunci când un copil nu depinde de un program, comportamentul lui reflectă lipsa acestuia, fiind haotic și incoerent.

Când vorbim despre un program vorbim și despre niște reguli pe care copilul ar trebui să le respecte. Un program cu reguli și repere orare clare poate fi agreat și respectat de către copii dacă aceștia participă direct la stabilirea lor.

Sosirea și plecarea copiilor se vor face într-o atmosferă destinsă, astfel încât copilul să perceapă acțiunile ca fiind firești și să nu fie supus stresului schimbării. Aceste momente capătă un bogat conținut educativ, relația educatoare-copil-părinte conferindu-le o veritabilă valoare pedagogică: obișnuirea copiilor de a veni și de a pleca aproximativ la aceeași oră, formarea și dezvoltarea sentimentului de răspundere pentru curățenia corporală și ținuta vestimentară, precum și cunoașterea și respectarea unor reguli legate de sănătate și regimul de viață. Se insistă acum asupra momentului de salut, iar copilul va fi încurajat să se descurce cu dezbrăcatul și cu aranjarea hainelor în locul special amenajat. Indicarea locului unde trebuie depozitate hainele și

pantofii de stradă, cu ajutorul unor etichete cu simboluri, pentru identificarea dulăpiorului sau a scăunelului propriu, este pentru copil un bun prilej de decodare. Se formează deprinderi de a saluta adulții și copiii la venirea și plecarea din grădiniță, de a așeza ordonat hăinuțele și încălțăminte în spațiul destinat, de a acorda prioritate adulților și fetițelor (băieților), de a așeza gentuțele la cuier în ordine. Exemple de teme: „Sunt copil politicos!”, „Sunt mic, dar binecrescut!”, „Dulăpiorul fermecat”, „Fiecare la locul lui”, „Ne îmbrăcam/ dezbrăcăm singuri”, „Fac ordine în dulapul cu haine”, „Poftiți, vă rog!”, „Respect pe oricine. Știu că e frumos și bine”, „Fetele au prioritate”, etc.

Spălarea pe mâini îi oferă educatoarei ocazia de a formula mici probleme: numărul balonașelor de săpun, unde merge apa care curge la robinet, de ce trebuie să tragem apa la toaletă, precum și formarea deprinderilor de a se spăla pe mâini înainte și după masă, de a se spăla pe mâini după folosirea toaletei. Exemple de teme: „Nu uitați!”, „Primul lucru mă spăl”, „Curat și sănătos”, „Stop microbilor și bolilor!”, etc.

Servirea mesei nu este un act de sine, ci și un prilej pentru formarea unor deprinderi alimentare favorabile, un stil de viață sănătos. Copiii vor fi îndrumați cu răbdare și perseverență pentru a folosi corect servetelele la masă, de a strânge resturile alimentare și de a le duce la coșul de gunoi, de a mânca singuri fără să se murdărească, să mestecă bine și să înghită, de a avea o atitudine corespunzătoare în timpul mesei: să vorbească încet, să nu se joace, să formuleze politicos dorințele. Exemple de teme: „Mica gospodină”, „Facem ordine după ce am luat masa”, „Azi sunt foarte ordonat/ă”, „Ce mese curate”, „Coșulețul vă zâmbește”, „Sunt mare mă descarc singur!”, „Mestec bine alimentele”, „Te rog să-mi dai!”, „Acum mâncăm, joaca mai târziu”, etc.

Somnul de zi al copiilor nu este numai o cerință fiziologică, ci și un prilej oferit copiilor de a câștiga independența prin exersarea unor deprinderi individuale privind îmbrăcarea și dezbrăcarea. În special la grupele mici, educatoarea va dezvolta un ritual zilnic premergător somnului: lectura unei povești, audierea de muzică, ritual ce îi va ajuta pe copii să-și formeze reflexul de a se odihni. Exemple de teme: „Ne pregătim de culcare”, „Când e patul așezat, eu sunt gata de culcat”, „Moș Ene a venit pe la gene”, „Ascultăm povestea”, „Cine adoarme primul”, etc.

Întâlnirea de dimineață

Întâlnirea de dimineață ocupă un rol important în cadrul programului zilnic, reprezintă un moment prin care se creează o atmosferă vie, prietenoasă, în cadrul căreia copiilor li se exersează deprinderi și abilități importante, de raportare pozitivă la cei din jur, de recunoaștere a valorii fiecăruia. Întâlnirea de dimineață nu se derulează în învățământul tradițional, ea se constituie ca o metodă educațională democratică și participativă, cu un accentuat caracter social. Ea este o activitate planificată, structurată, în care educatoarea îi anunță programul zilei, îi învață ritualuri și deprinderi necesare pentru a deveni buni membri ai unui grup. Durata întâlnirii de dimineață este de 15-25 minute, iar locul de desfășurare este același pe tot parcursul unui an școlar.

Principalele calități care conturează întâlnirea de dimineață sunt grija și respectul față de ceilalți, încrederea fiecărui copil că poate împărtăși idei și experiențe importante. Scopul întâlnirii de dimineață este acela de a imprima un sentiment de unitate. Copiii se așează în cerc pentru a se putea vedea unii pe alții, iar educatoarea adoptă aceeași poziție. Rolul educatorului este acela de mediator, va coordona activitatea, va încuraja exprimarea liberă a copiilor, comunicarea, respectul reciproc, de asemenea îi revine sarcina de a crea și întreține o atmosferă caldă, prietenoasă. În acest moment al zilei se stabilește un prim contact emoțional între membrii grupului care învață să se asculte unii pe ceilalți și să comunice, respectând anumite reguli stabilite împreună.

Structura întâlnirii de dimineață

- **Salutul** - prima secvență a întâlnirii de dimineață constă în întâmpinarea tuturor celor prezenți în clasă. Acest moment cultivă norme de bază în comportamentul copiilor, îi învață respectul pentru cei din jur și creează premisele pentru formarea unui colectiv sudat, bazat pe prietenie. În fiecare zi salutul va fi diferit, distractiv, respectuos și mobilizator. Exemple: „Bună dimineața, Ana. Mă bucur că te văd!”, „Bună dimineața, Maria. Ce frumoasă ești azi!”, „Bună dimineața, albinuțelor”, „Bună dimineața, copii isteți!”, „Bună dimineața, greierașilor”, etc. Copiii pot fi încurajați să descopere singuri și să propună diferite formule de salut. Orice propunere/sugestie a copiilor, oricât de năstrușnică sau neobișnuită ar fi, va fi acceptată, lăudată și apreciată. Această practică le dă curaj și încredere.

- **Prezența** copiilor în grădiniță se poate realiza tot în cadrul întâlnirii de dimineață. Fiecare copil are un cartonaș cu un semn individual și numele lui scris pe el. Pe măsură ce evoluează, copiii își recunosc cu ușurință desenul și numele și pot să-și plaseze cartonașul în locul pentru cei prezenți.

- **Împărtășirea cu ceilalți** - este cel mai important moment al întâlnirii de dimineață, deoarece copiii schimbă impresii, opinii, păreri cu ceilalți. Ei își transmit, cu sinceritate, grijile, problemele, experiențele proprii, părerile despre un anumit eveniment, întâmplări la care au fost martori. Pot fi ajutați de educatoare cu întrebări: „Ce ai văzut în drum spre grădiniță?”, „Văd că mama te-a îmbrăcat mai gros/mai subțire. De ce?”, „Te-am văzut ieri în parc. Cu cine te jucai?”, etc. Aceste întrebări au rolul de a demara discuția sau de a le oferi subiecte de discuție, puncte de plecare într-o convorbire liberă. Se alege un povestitor care împărtășește cu ceilalți un eveniment, o experiență proprie, o întâmplare importantă pentru el. Povestitorul poate fi numit „omul zilei”. Ceilalți ascultă cu atenție ce spune povestitorul, apoi, pun întrebări, comentează, își expun propria opinie. Copilul care a povestit răspunde la întrebări. Momentul acesta este foarte important pentru că permite realizarea unei intercunoașteri, oferă copiilor posibilitatea de a se face auziți de ceilalți, de a se exprima în fața celorlalți și de a capta atenția colegilor, de a formula întrebări și răspunsuri, îi învață să asculte, să gândească critic, să facă schimb de impresii. Copiii timizi devin mai încrezători, știind că sunt respectați, ascultați și înțeleși de colegi.

- **Activitatea de grup** - este crearea coeziunii grupului, accentuarea cooperării, includerii și participării. Activitatea de grup încurajează exprimarea liberă, comunicarea, învățarea socială, într-un mediu bazat pe încredere și susținere. Fiecare membru al grupului se integrează jucându-se, cântând, luând parte, alături de grup, la activități distractive, plăcute, energizante, non-competitive. Acest tip de activitate promovează dezvoltarea unității grupei, cooperarea și rezolvarea unor probleme, alcătuirea unui repertoriu de cântece și poezii proprii grupei, „cultivarea coordonării fizice, a agilității și a rezistenței la efort”. Activitățile de grup pot cuprinde: cântece, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, activități de limbaj, matematică, fizică și de mișcare, jocuri distractive, jocuri intelectuale și sociale, etc.

- **Noutățile zilei** - reprezintă partea finală a întâlnirii de dimineață. Obiectivul principal al acestui moment este furnizarea de informații. Noutățile reprezintă mesaje scurte și directe, scrise sau desenate și afișate, astfel încât să fie vizibile pentru toți. Se pot face anunțuri verbale, scurte, clare, care fac trecerea la următoarele etape ale programului zilnic din grădiniță. Noutățile zilei pot cuprinde: o formulă de salut specială, informații calendaristice,

un mesaj despre o nouă și interesantă temă de discuție, informații despre un eveniment care va avea loc în grădiniță, o anumită sarcină/cerință care trebuie urgent îndeplinită, anunțuri speciale, surprize, evenimente, întâmplări deosebite.

Importanța întâlnirii de dimineață constă în faptul că promovează principiile democratice în rândul copiilor mici, încurajându-i pe aceștia: să facă alegeri; să ia decizii; să-și asume responsabilități; să respecte opiniile celorlalți, exprimându-le totodată și pe cele proprii; să fie suficient de încrezători pentru a împărtăși idei și experiențe importante cu ceilalți; să fie disponibili pentru semenii.

PERSONALITATEA CADRULUI DIDACTIC

Profesor pentru învățământ primar, ZSIGMOND ANCA
Colegiul Național „Petru Rareș” Beclean

Profesorul îndeplinește o profesiune de o deosebită importanță, aceea care asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații și pregătirea lor profesională în cadrul instituțiilor de învățământ, strâns legate de viață, de activitatea socio-profesională, morală și cetățenească.

Personalitatea profesorului presupune și o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară.

Întrucât profesiunea de educator presupune raportarea și confruntarea continuă cu alții, anumite calități atitudinale sunt indispensabile aceluia care își aleg și prestează această profesiune. Mă voi opri asupra celor mai semnificative:

- *Umanismul*, în general, și dragostea de copii, în special. Aflându-se în fața unor ființe umane, adulte sau în devenire, profesorul trebuie să dea dovadă de multă sensibilitate, atașament și respect față de ele, transformându-se în cele din urmă într-un coparticipant la propriile lor confruntări. O expresie concretă a umanismului este dragostea pentru copii. Dragostea educatorului este altceva decât dragostea maternă. Ea presupune, în primul rând, respect, încredere față de posibilitățile latente pe care le posedă oricare copil, dorință sinceră ca aceste posibilități să se dezvolte, încrederea deplină în viitorul său. Ea nu are nimic comun cu sentimentalismul și compătimirea, cu diversele simpatii manifeste sau ascunse față de unii copii, cu toleranța exagerată. Ea trebuie să-i cuprindă pe toți copiii, fără nici o descriere.

- *Calitățile atitudinale de natură caracterial-morală*. Din această categorie face parte corectitudinea, modestia, fermitatea, răbdarea, optimismul, stăpânirea de sine.

- *Conștiința responsabilității și a misiunii sale*. După opinia lui Hubert, această responsabilitate și-o asumă față de copii, față de patria sa și față de întreaga umanitate. În mâinile sale se află, într-un fel, nu numai viitorul copilului, ci și al patriei și națiunii al cărei membru este. A fi conștient de această misiune și a te dăruți total și dezinteresat pentru înfăptuirea ei înseamnă, implicit, a fi un adevărat patriot. Conștiința responsabilității și a misiunii nu pot fi concepute în afara adeziunii și atașamentului față de valorile culturale, naționale și universale, create de-a lungul veacurilor.

Sistemele de clasificare a aptitudinilor pedagogice diferă de la un autor la altul, în funcție de natura, conținutul și laturile activității pedagogice. Astfel, se pot distinge :

1. *Aptitudini didactice* - referitoare la activitatea de instruire

2. *Aptitudini educative* - privitoare la activitatea de modelare a personalității umane.

Fiecare din aceste categorii include apoi aptitudini legate de realizarea unei sarcini concrete:

- aptitudini metodice ;

- aptitudini de evaluare ;

- aptitudini educative în domeniul educației morale, estetice, de mediu, de sănătate.

În funcție de particularitățile proceselor psihice, care fac parte din conținutul psihic al aptitudinilor pedagogice, se pot menționa următoarele categorii de aptitudini :

- Aptitudini ce asigură calitatea gândirii – capacitatea de analiză și sinteză, flexibilitatea, originalitatea ;

- Aptitudini ce asigură calitatea limbajului- capacitatea de a folosi în mod adecvat acest instrument de comunicare este prezentă în toate aptitudinile pedagogice: inteligibilitatea, claritatea, plasticitatea, expresivitatea, fluența ;

- Aptitudini ce garantează calitatea atenției-concentrarea, intensitatea, distributivitatea, comutativitatea ;

- Aptitudini ce determină calitatea memoriei- rapiditatea memoriei, trăinicia păstrării și promptitudinea recunoașterii și reproducerii.

Ținând cont de structura psihică internă a aptitudinilor pedagogice, se poate aprecia și existența unor aptitudini pedagogice speciale, cum ar fi :

- Aptitudinea de a cunoaște și înțelege psihicul celui supus acțiunii educative- capacitatea intuitivă, patrunderea și sesizarea rapidă a particularităților psihice individuale. Contactul permanent cu elevii, compensat cu o pregătire continuă, dezvoltă și perfecționează această aptitudine ;

- Aptitudinea empatică - îi oferă profesorului posibilitatea de a privi toate influențele prin prisma celor cărora li se adresează și de a prevedea, nu numai eventualele dificultăți, dar și posibilele rezultate ;

- Aptitudini organizatorice- se manifestă în întreaga activitate desfășurată de profesor: planificarea propriei munci, pregătirea și desfășurarea lecțiilor, îndrumarea activității colectivului de elevi ;

- Spiritul de observație- capacitatea ce permite sesizarea celor mai fine nuanțe și manifestări ale acțiunii educative. Cu ajutorul ei profesorul poate surprinde și intui starea de spirit și intențiile elevilor, după expresia feței și anumite mișcări.

- *Măiestria psihopedagogică* reprezintă capacitatea complexă personală și specifică a profesorului de a concepe, organiza, proiecta și conduce cu competență și prestigiu, spirit creativ și eficiență sporită procesul de învățământ, procesul de educare și de instruire a elevilor. Măiestria psihopedagogică este rezultat atât al pregătirii, cât și al experienței didactice îndelungate, bazată pe interacțiunea tuturor calităților personalității profesorului și, într-o măsură importantă, pregătirea psihopedagogică.

- Tactul pedagogic - capacitatea de a găsi, la momentul oportun, forma cea mai adecvată de atitudine și tratare a elevilor ; se poate aprecia că tactul este capacitatea profesorului de a-și menține și consolida stările psihice pozitive și de a le domina și inhiba pe cele negative, oferind astfel răspunsuri și soluții prompte tuturor solicitărilor procesului instructiv-educativ.

• *Calitatea memoriei*. Rapiditatea memoriei, trăinicia păstrării și promptitudinea recunoașterii și reproducerii sunt indispensabile în activitatea profesorului.

Deși nimeni, până acum, nu a putut defini profesorul ideal sau profesorul desăvârșit ori criteriile de apreciere ale unei predări eficiente, totuși, este aproape unanim împărtășită opinia după care predarea poartă amprenta vie a personalității celui care o practică. În consecință, se caută să se determine în ce măsură personalitatea profesorului este o variabilă cauzală, responsabilă de reușita sau nereușita învățării.

În această privință, se estimează că, dincolo de unele caracteristici biologice inerente, ca cele de vârstă și sex, profesorul ar putea să influențeze, în mod satisfăcător, învățarea și rezultatele ei, atitudinile și interesele, aspirațiile și orientările profesionale ale celor care învață prin comportamentele și atitudinile sale, prin empatia și relațiile sale cu aceștia.

Ipotetic, cel mai mult ar conta, anumite aptitudini cognitive și profesional-didactice ale profesorului, competentele acestuia și o serie de caracteristici intelectuale, afectiv-motivaționale, comportamentale și caracteriale, cum ar fi: inteligenta, capacitatea comunicativă, motivația profesional-didactică, atitudinile și autoritatea profesorului în clasă, modul de relaționare cu elevii (distanța), empatia, capacitatea de imaginație creatoare și spiritul de dreptate, expectanțele înalte, respectul și interesul pentru elevi.

Cu mențiunea, că posibilele influențe ale unor asemenea atribute trebuie privite, totuși, nuanțat, puse în legătură cu modul în care se realizează predarea. Căci, într-un anumit fel este solicitată personalitatea în cazul predării care se bazează pe măiestria pedagogică și într-un alt

fel atunci când actul predării urmează calea unei programări riguroase algoritmizate sau standardizate.

Afectivitatea ar constitui una dintre acele atribute ale personalității care poate fi pusă în corelație strânsă cu randamentul învățării la elevi. Așa se explică de ce, remarcă aceiași cercetători, „profesorii cu personalități afectuoase tind să fie apreciați mai favorabil de către inspectori, directori școlari și de către alți observatori”.

Spiritul de ordine ce caracterizează profesorii ordonați, sistematici, metodici și cu responsabilitate facilitează, într-o mare măsură, învățarea.

În fine, luând în considerare *structurile motivaționale* (frustrările și satisfacțiile predării) ce caracterizează profesorii și rezultatele induse la elevi, Heil și colaboratorii săi ajung să contureze imaginea a trei „tipuri” de profesori:

- tipul 1: „se caracterizează prin vehemență, impulsivitate și spontaneitate” - eficient doar față de elevii „silitori” și „conformiști”;

- tipul 2: „perfect integrat, se caracterizează prin autocontrol, spirit de ordine orientarea spre scop”, superior oricăror altor tipuri, eficient în predarea la toate grupurile de elevi, dar mai ales la copiii anxioși și ostili;

- tipul 3: „se caracterizează prin teamă, anxietate și tendință de a se supraconforma regulamentului”, cel mai puțin eficient dintre toți; eficient doar față de elevii silitori;

Profesorii eficienți sunt cei prietenoși, veseli, înțelegători, virtuoși, sociabili, cu stabilitate afectivă, cei care întrețin relații personale bune.

Bergin arată că unii elevi sunt afectați în mai mare măsură de trăsăturile profesorului decât alții; și anume, cu cât aceștia sunt mai normali, cu atât ei sunt mai puțin expuși influențelor exercitate asupra dispoziției lor personale sau asupra randamentului lor școlar.

Cercetările pun în evidență și alte aspecte. De exemplu:

- persoana profesorului poate servi în mod efectiv în clasă drept model pentru învățarea prin imitare;

- există situații în care elevii rămân fascinați de un anumit fel de a predă al profesorului, ceea ce, nu de puține ori, inspiră alegerea unei cariere;

- cele mai multe dintre aversiunile elevilor față de anumite materii pot fi puse pe seama comportamentului profesorului.

Mai ales profesorii insensibili, negativi, neîncrezători, ușor pot genera fobii față de școală.

Concluzia firească ce se poate desprinde din aceste date ar fi aceea că între personalitatea profesorului și performanțele elevilor nu se instituie neapărat o relație strict lineară, de o manieră care să ne îndreptățească să considerăm personalitatea acestuia drept o variabilă strict cauzală, ci mai degrabă una moderatoare (profesorul ca moderator).

Profesiunea de educator implică raportarea și confruntarea continuă cu alții, de aceea anumite calități aptitudinale sunt indispensabile aceluia care își alege și prestează această profesiune. Aptitudinile pedagogice, solicitate profesorului în acțiune, se manifestă în activitatea de educație și pot fi evidențiate pe baza performanțelor realizate.

În aria de preocupări privind determinarea acelor calități ale profesorului care pot influența și modela personalitatea elevului se înscrie și cercetarea lui Josef. Autorul identifică poziționarea tactului pedagogic în procesul de educație. El concluzionează, în urma cercetărilor făcute, faptul că tactul pedagogic este gradul calitativ al interacțiunii sociale dintre profesor și elev. În acest caz, criteriile acestei calități sunt :

- a. Gradul de adecvare a comportamentului profesorului față de fiecare elev;
- b. Gradul motivației pozitive a rezultatelor la învățătură și al comportamentului elevului;
- c. Gradul de dezvoltare a personalității elevului;

d. Gradul de respectare a particularităților psihice ale elevului și asigurarea unui climat psihic optim al activității instructiv-educative;

e. Rezultatele obținute în atingerea obiectivelor propuse în activitatea instructiv-educativă.

A fi dascăl este o artă. Adevărații dascăli sunt cei care reușesc să te facă să-i iubești pe ei, dar și materia predată de ei. Educatorul are o misiune grea, dar și frumoasă: formarea unor personalități autonome care să se poată integra în societate, cu capacități de gândire critică și creativă, cu un profil moral demn de urmat și cu o înaltă profesionalitate.

În concluzie, un profesor adevărat își poate ajuta elevii să aibă rezultate deosebite, să ajungă pe cele mai înalte culmi, după care, așa cum spune și citatul lui Andre Gide fiecare trebuie să își ia viața în propriile mâini și să își continue drumul. Însă oriunde ne-ar duce viața, întodeauna ne amintim de cei care ne-au îndrumat, cei care ani de-a rândul ne-au fost profesori...

Bibliografie:

Bernstein, B. (1978). *Studii de sociologie a educației*. Editura Didactică și Pedagogică. București.

Webografie:

<https://www.rasfoiesc.com/educatie/didactica/Competentele-profesiei-didacti73.php>

hit://studiamsu.eu/wp-content/uploads/10.p.67-76_115.pdf

Cuprins	pag.
prof. învă. preșcolar Algeorge Cătălina	3
prof. învă. preșcolar Baci Valeria Lucreția	6
prof. învă. preșcolar Bârlea Raluca	8
masterand Bindea Natașa Floricica	11
prof. învă. preșcolar Bogdan Maria Luminița, Zanfîr Ancuța	13
prof. învă. preșcolar Bojor Ioana	15
prof. învă. primar Boloș Aurica	18
prof. învă. preșcolar Boloș Nadia Maria	22
prof. învă. preșcolar Călugăr Alexandrina	25
prof. învă. preșcolar Cicioan Ionela	27
prof. învă. preșcolar Ciot Vasilica	31
prof. învă. preșcolar Clapou Crina Luminița.....	35
prof. învă. preșcolar Colța Ramona Eliza	39
prof. învă. preșcolar Costin Gabriela	41
prof. prof. învă. preșcolar Cotuțiu Ana	43
prof. învă. primar Cristea Ileana	47
prof. învă. preșcolar Cucul Adelina Maria	49
prof. învă. preșcolar Danciu Tabita Daniela	53
prof. învă. preșcolar Gal Mari Mihaela	55
prof. învă. preșcolar Gherghel Raluca Cristina	57
prof. Horoba Daniela	59
asistent social Huciu Cosmina Olivia	61
prof. învă. preșcolar Iuănuțiu Narcisa Mihaela	63
prof. învă. preșcolar Liber Iudith	65
prof. învă. preșcolar Lupșa Petronela	67
prof. învă. preșcolar Lușcan Raluca Veronica	69
prof. învă. primar Marcu Adina	71
prof. Marti Iulia Ramona.....	73
prof. învă. preșcolar Mesaroș Ioana	75
prof. învă. preșcolar Mesaroș Livia Viorica	78
prof. învă. primar Moldovan Cosmina	81
prof. Moldovan Mihaela Melania	84
prof. Moldovan Radu Viorel	86
prof. învă. preșcolar Mureșan Daniela Iulia	89
prof. învă. preșcolar Nagy Estera Eniko	91
prof. învă. preșcolar. Oroian Andreea Ilia	94
prof. învă. primar Oșan Alina	96
prof. învă. preșcolar Pavelea Onița Maria	99

prof. înv. preșcolar. Pinteă Garofița	102
prof. înv. preșcolar Pintican Gabriela	105
prof. înv. preșcolar Pop Adina	107
prof. înv. preșcolar Pop Alexandra Lavinia	110
prof. înv. preșcolar Pop Georgiana	112
prof. înv. preșcolar Pop Luminița Gabriela, Mateiu Larisa Adina	116
prof. înv. preșcolar Pop Mihaela	119
prof. înv. preșcolar Reman Ana Maria	122
prof. înv. primar Retegan Mihaela	124
prof. înv. preșcolar Roman Eugenia Lavinia	126
prof. înv. preșcolar Runcan Andrea	131
prof. înv. preșcolar Runcan Mihaela	133
prof. înv. preșcolar Semenciuc Maria	136
prof. înv. primar Sfechiș Florica Augustina	138
prof. înv. preșcolar Sigartău Floare, Mureșan Anamaria	140
prof. înv. special Silveșan Tatiana Mihaela	142
prof. înv. preșcolar Strungaru Maria Valeria	145
prof. înv. preșcolar Șamșudean Flavia Alina	147
prof. înv. preșcolar Șeitoar Gabriela	149
prof. Șinar Valer Cristian.....	153
prof. înv. preșcolar Șinar Violeta Cristina	157
prof. înv. preșcolar Șoș Mihaela Sofia	161
prof. înv. primar Știr Margareta Tabita	163
prof. înv. primar Tămaș Amalia	165
prof. înv. preșcolar Tătar Iulia Simona	167
prof. înv. preșcolar Telcean Ana Maria	169
prof. înv. preșcolar Tihulca Ana Elisabeta	173
prof. Vincze Alina Aurica	177
prof. înv. preșcolar Vlad Cristina	179
prof. înv. preșcolar Vlasin Iulia Ioana	181
prof. înv. preșcolar Zsigmond Anca	185

ISBN 978-630-6549-80-1
Editura Meritocrat Cluj-Napoca
meritocratcj@gmail.com

